

Briuselis, 2025 m. birželio 26 d.
(OR. en)

10935/25

Tarpinstitucinė byla:
2025/0335 (COD)

ESPACE 51
MI 485
ENV 603
CODEC 915
EU-GNSS 12
CSCGNSS 3
CSCGMES 2
IND 234
CYBER 193
COMPET 634
HYBRID 83
PROCIV 81
IA 76

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. birželio 26 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 335 final
Dalykas:	Pasiūlymas EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS dėl Sąjungos kosminės veiklos saugos, atsparumo ir tvarumo

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 335 final.

Pridedama: COM(2025) 335 final

Briuselis, 2025 06 25
COM(2025) 335 final

2025/0335 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl Sąjungos kosminės veiklos saugos, atsparumo ir tvarumo

{SEC(2025) 335 final} - {SWD(2025) 335 final} - {SWD(2025) 336 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Visame pasaulyje kosminė veikla sparčiai plečiasi – tai skatina didėjantis kosmoso duomenų ir kosmoso paslaugų poreikis ir sumažėjusios palydovų gamybos ir paleidimo sąnaudos. Kosmoso ekonomika taip pat pritraukė naujų rinkos dalyvių.

Siekdamos prisidėti prie šios kosminės veiklos plėtros ir didėjančio naujų komercinių subjektų dalyvavimo tarpvalstybinėje su kosmosu susijusioje veikloje, 13 valstybių narių priėmė nacionalinius kosmoso srities teisės aktus. Jie atspindi tarptautinės teisės įsipareigojimus, kuriais reikalaujama vykdyti kosminės veiklos priežiūrą. Dėl to atsirandanti reguliavimo metodų įvairovė lemia vidaus rinkos susiskaidymą. Tikėtina, kad šis susiskaidymas didės, nes daugiau valstybių narių planuoja sukurti kosminės veiklos teisinės sistemas.

Nacionalinių požiūrių į kosmoso infrastruktūros saugos, atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo apsaugą skirtumai gali neigiamai paveikti kosmoso duomenų ir kosmoso paslaugų teikimą Sąjungoje. Galiausiai šie skirtumai daro poveikį kosmoso pramonės konkurencingumui Sąjungoje ir tarpvalstybinių vertės grandinių veikimui. Bendrasis šios iniciatyvos tikslas – remti kosmoso sektoriaus vidaus rinkos plėtrą ir veikimą. Konkrečiai šia iniciatyva siekiama:

- sukurti Sąjungos teisinę sistemą, pagal kurią Sąjungos kosminės veiklos vykdytojais teiktų kosmoso duomenis ir kosmoso paslaugas, kad būtų skatinamos inovacijos ir sukurta stabili, nuspėjama ir konkurencinga verslo aplinka;
- užtikrinti kosminių objektų atsekamumą ir sumažinti kosminių šiukšlių susidarymą, taip didinant kosminės veiklos saugą;
- sukurti rizikos vertinimo sistemą, pritaikytą konkretiems kosmoso infrastruktūros kibernetinio saugumo poreikiams, taip didinant kosminės veiklos atsparumą;
- sukurti bendrą Sąjungoje vykdomos kosminės veiklos poveikio aplinkai apskaičiavimo metodą, taip didinant kosminės veiklos tvarumą.

Tikimasi, kad šia iniciatyva bus užtikrintas teisinis tikrumas, kurio reikia Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, kad jie galėtų vykdyti kosminę veiklą ir skatinti kosmoso pramonės konkurencingumą, kartu šalinant riziką, kylančią dėl eksponentinio kosminės veiklos augimo, ir apsaugant ilgalaikį kosminės erdvės naudojimą.

2024–2029 m. Europos Komisijos politinėse gairėse⁽¹⁾, taip pat Draghi pranešime dėl Europos konkurencingumo ateities nustatyta, kad kosmosas yra vienas iš pagrindinių strateginių Sąjungos sektorių⁽²⁾, ir rekomenduojama nustatyti bendrą Sąjungos teisės aktų sistemą, skirtą trumpuoju laikotarpiu veikiančiai kosmoso vidaus rinkai. Komisija dviejuose neseniai priimtuose bendruose komunikatuose nurodė, kad siūlomas ES kosmoso aktas yra vienas iš pagrindinių prioritetų. Šie du bendri komunikatai – tai „ES kosmoso eismo valdymo požiūris“

⁽¹⁾ 2025 m. liepos 18 d. Ursulos von der Leyen pristatytos kitos kadencijos Europos Komisijos 2024–2029 m. politinės gairės; https://commission.europa.eu/document/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_Lt.

⁽²⁾ „The future of the European competitiveness“ („Europos konkurencingumo ateitis“) – 2024 m. rugsėjo 9 d. Mario Draghi pranešimas.

ir „ES kosmoso strategija saugumo ir gynybos srityje“⁽³⁾. Šia teisėkūros iniciatyva pakartojami valstybių narių raginimai imtis veiksmų siekiant sukurti kosminės veiklos vidaus rinką taikant nuoseklią ir stabilią reguliavimo sistemą. Neseniai priimtose Tarybos išvadose valstybės narės pripažino, kad reikia vengti kosmoso paslaugų ir produktų vidaus rinkos susiskaidymo ir didinti Sąjungos kosmoso pramonės konkurencingumą pasaulyje⁽⁴⁾. Jos pripažino Sąjungos veiksmų svarbą užtikrinant vienodas sąlygas kosminės veiklos vykdytojams ir vienodas sąlygas Sąjungos kosmoso pramonei⁽⁵⁾. Nacionaliniai parlamentai taip pat pripažino, kad svarbu sukurti teisinę sistemą siekiant užtikrinti ilgalaikį kosmoso tvarumą⁽⁶⁾. Kosmoso pramonė, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones (MVI), taip pat išreiškė paramą aiškiai ir nuspėjamai teisinei sistemai⁽⁷⁾.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Jungtinių Tautų sutartimi dėl valstybių veiklos principų tyrinėjant ir naudojant kosminę erdvę (KES) reglamentuojama pasaulinė kosminės erdvės reguliavimo sistema, kurioje pabrėžiamas valstybės atsakomybės principas. Joje reikalaujama, kad valstybės suteiktų kosminės veiklos leidimus, ją prižiūrėtų ir būtų už ją atsakingos. Tačiau dėl to, kad nėra konkrečių privalomų techninių taisyklių, kurias taikant turėtų būti įgyvendinti bendrieji KES įpareigojimai, atsirado įvairių leidimų išdavimo reikalavimų, nes valstybės narės taiko skirtingus reguliavimo metodus.

Šiuo metu 13 valstybių narių yra priėmusios nacionalinius kosmoso teisės aktus. Kitos valstybės narės šiuo metu rengia kosmoso srities teisės aktus arba atnaušina galiojančius teisės aktus, kad galėtų susidoroti su tuo, kad atsiranda naujų komercinių dalyvių ir jie plečia veiklą. Dėl nepakankamo skirtingų reguliavimo metodų koordinavimo reguliavimo aplinka susiskaidžiusi, todėl kylančios kliūtys gali trukdyti kosmoso paslaugų ir kosmoso duomenų vidaus rinkos veikimui Sąjungoje.

Siūlomu ES kosmoso aktu suderinama teisinė sistema visoje Sąjungoje, integruojant nacionaliniuose kosmoso teisės aktuose nustatytus reikalavimus, kad būtų išvengta sutampančių reikalavimų, jų dubliavimosi ir konfliktų bei pagerintas vidaus rinkos veikimas.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Pirma, kalbant apie atsparumą, Sąjunga priėmė teisės aktus dėl kibernetinio saugumo (TIS 2 direktyvą) ir ypatingos svarbos subjektų fizinio atsparumo (YSSA direktyvą), kuriais didinamas antžeminės infrastruktūros, kuria palaikomos kosmoso paslaugos, atsparumas.

Nors TIS 2 yra skirta, viena vertus, antžeminio segmento operatoriams ir, kita vertus, elektroninių ryšių teikėjams, nei TIS 2, nei YSSA direktyva netaikoma Sąjungai

(3) 2022 m. vasario 15 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendras komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai, JOIN(2022) 4 *final*, ir 2023 m. kovo 10 d. bendras komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai dėl kosmoso strategijos saugumo ir gynybos srityje, JOIN(2023) 9 *final*.

(4) 2023 m. lapkričio 13 d. priimtos Tarybos išvados dėl ES kosmoso strategijos saugumo ir gynybos srityje (dok. 14512/23); <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14512-2023-INIT/lt/pdf>.

(5) Išvados dėl kosmoso eismo valdymo dabartinės padėties (dok. 15231/23), priimtose 2023 m. gruodžio 8 d.; <https://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2023/12/08/space-traffic-management-council-adopts-conclusions-on-the-current-state-of-play/>.

(6) https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/16/dossiers/loi_europeenne_espace.

(7) Visų pirma „Eurosace“ (asociacijos, atstovaujančios daugiau kaip 80 kosminę veiklą vykdančių bendrovių, įskaitant pradininkus, nuomones) pozicijos dokumentuose; „SME4Space“ (asociacijos, ginančios daugiau kaip 800 įmonių, įskaitant 90 startuolių, nuomonę) pozicijos dokumentuose; „YEESS“ (neseniai įsteigtos asociacijos, atstovaujančios 13 naujojo kosmoso bendrovių nuomonei) pozicijos dokumentuose.

priklausančiam turtui, eksploatuojamam pagal Sąjungos kosmoso programą. Todėl jose nenumatyta išsami rizikos valdymo sistema visiems kosmoso infrastruktūros segmentams arba visiems kosminės veiklos vykdytojams.

Siūlomu ES kosmoso aktu ši spraga užpildoma nustatant konkrečias ir aiškias kibernetinio saugumo taisykles, taikomas visiems kosminės veiklos vykdytojams ir kosmoso infrastruktūros įrenginiams, taip sukuriant kosmoso sektoriui pritaikytą bazinį atsparumo lygį. Viešojo ir privačiojo kosmoso sektoriaus suinteresuotieji subjektai gaus aiškumo dėl savo teisinių įsipareigojimų, kurių reikia kosmoso infrastruktūros ir kosmoso misijų atsparumui užtikrinti. Be to, kadangi valstybės narės perkelia ir įgyvendina TIS2, neišvengiamai reikia suderinti tokias naujas taisykles su konkrečiais kosmoso sektoriaus reikalavimais. Pasiūlymu užtikrinamas aiškus suderinamumas su bendrąja kibernetinio saugumo sistema Sąjungos lygmeniu. Kadangi ES kosmoso aktas tampa *lex specialis*, kiek tai susiję su Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų, kurie TIS 2 sistemoje laikomi esminiais arba svarbiais subjektais, kibernetinio saugumo priemonėmis, tokie kosminės veiklos vykdytojai taikytų atsparumo skyrių ir taip išvengtų bet kokių besidubliuojančių reikalavimų.

Antra, kalbant apie saugos klausimus, siūlomu ES kosmoso aktu užtikrinama sinergija su Sąjungos saugos politika ir teisės aktais. Kai kosminė veikla daro poveikį kelioms valstybėms narėms, koordinavimas su oro eismo valdymu užtikrinamas Reglamentu (ES) 2019/123, optimizuojant Europos tinklo funkcijas. Apie incidentus aviacijos ir kosminės veiklos sankirtoje sistemingai pranešama pagal privalomą Sąjungos pranešimų teikimo sistemą, nustatytą pagal Reglamentą (ES) Nr. 376/2014. Žvelgiant į ateitį, į visas būsimas taisykles, susijusias su skrydžiais dideliame aukštyje, gali būti įtrauktos paleidimo įrenginių apibrėžtys, taip užtikrinant visapusišką šių besiformuojančių sričių reguliavimo aprėptį.

Trečia, atsižvelgiant į Europos žaliąjį kursą⁽⁸⁾ ir Sąjungos tvarumo tikslus⁽⁹⁾, siūlomu ES kosmoso aktu padedama mažinti kosminės veiklos aplinkosauginį pėdsaką ir sudaromos sąlygos ateityje vykdyti galimus naujus Sąjungos įsipareigojimus pagal šioje srityje sudarytas tarptautines konvencijas.

Kosminės veiklos poveikio vertinimo metodikos, pavyzdžiui, gyvavimo ciklo analizė (GCA) arba su aplinka susijusi Sąjungos politika ir priemonės, pavyzdžiui, produkto aplinkosauginis pėdsakas (PAP)⁽¹⁰⁾, šiuo metu yra akivaizdžiai nepakankamai išplėtos⁽¹¹⁾. Be to, nė vienoje bendroje tvarumo ar su aplinka susijusioje sistemoje, pavyzdžiui, aplinkos, socialinėje ir valdymo (ASV) sistemoje⁽¹²⁾, nenagrinėjamas joks konkretus ir ypač sudėtingas kosminės veiklos poveikis aplinkai.

Todėl, remiantis PAP metodu, siūlomame ES kosmoso akte siūloma parengti ir privalomai naudoti su kosmosu susijusių gyvavimo ciklo analizės metodiką.

(8) „Europos žaliasis kursas“; Europos Komisija (europa.eu).

(9) „2050 m. ilgalaikė strategija“; Europos Komisija (europa.eu).

(10) Rekomendacija dėl aplinkosauginio pėdsako metodų naudojimo, Europos Komisija (europa.eu).

(11) Tai akivaizdu kalbant apie poveikį, susijusį, pavyzdžiui, su raketinio kuro deginimo, raketų pakopų šalinimo, pavojaus aplinkai dėl grįžimo į atmosferą ir į kosmoso misijas integruotų branduolinių energijos šaltinių poveikiu.

(12) Direktyva (ES) 2022/2464 (IITT direktyva), <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj>.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Šio pasiūlymo teisinis pagrindas yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 114 straipsnis, kuriame numatyta galimybė priimti priemones, siekiant užtikrinti vidaus rinkos sukūrimą ir veikimą.

Nors Sutartyje konkrečiai numatytas su kosmoso politika susijusių priemonių teisinis pagrindas (SESV 189 straipsnis), šis teisinis pagrindas negali būti naudojamas šiai iniciatyvai. SESV 189 straipsnis taikomas tik priemonėms, kuriomis skatinamos bendros iniciatyvos, remiami moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra arba koordinuojamos kosmoso tyrinėjimo ir eksploatavimo pastangos. Į jį aiškiai neįtrauktas joks valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimas.

Tačiau pagal nusistovėjusią jurisprudenciją, SESV 114 straipsnis gali būti naudojamas kaip teisinis pagrindas kuriant kosmoso paslaugų ir kosmoso duomenų vidaus rinką ir užtikrinant jos veikimą⁽¹³⁾. Šiuo atžvilgiu dėl skirtingų valstybių narių požiūrių kosminės veiklos vykdytojams gali būti sunkiau vykdyti tą veiklą, visų pirma tarpvalstybines operacijas, dėl kurių jie turi gauti leidimus keliose valstybėse narėse (pvz., leidimą valstybėje, kurioje vykdoma veikla ir kurioje paleidžiamas erdvėlaivis).

Siūlomu ES kosmoso aktu siekiama tikslingai suderinti pagrindinius saugos, atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo aspektus, nurodant vykdyti kosminę veiklą. Taip būtų užtikrintas kosmoso paslaugų ir kosmoso duomenų, generuojamų naudojant ir eksploatuojant kosmoso infrastruktūrą, vidaus rinkos sukūrimas ir veikimas. Valstybės narės pripažintų kitų valstybių narių išduotus leidimus vykdyti kosminę veiklą, kiek tai susiję su pagrindiniais klausimais, kuriems taikomas šis reglamentas. Tačiau joms taip pat būtų palikta galimybė nustatyti griežtesnius reikalavimus, kai tai objektyviai būtina siekiant užtikrinti erdvėlaivių eksploatavimo ar paleidimo jų teritorijose saugą, atsparumą ar aplinkosauginį tvarumą, Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų, gavusių leidimus kitose valstybėse narėse, vykdomoms misijoms kosminėje erdvėje.

Siūlomu ES kosmoso aktu visoje vidaus rinkoje būtų nustatyti vienesni ir nuoseklesni leidimų išdavimo reikalavimai, o tai padėtų padidinti Sąjungos kosmoso pramonės konkurencingumą. Įgyvendinus ES kosmoso aktą Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams būtų sudarytos sąlygos be kliūčių vykdyti veiklą keliose jurisdikcijose ir būtų užtikrintas reikiamas teisinis tikrumas. Tai paskatintų investicijas į šį sektorių, taip sudarant palankesnes sąlygas naujojo kosmoso įmonėms plėstis. Be to, naujos technologijos, grindžiamos teisės aktuose nustatytais reikalavimais (t. y. ISOS, technologijos, susijusios su šiukšlėmis ir sekimu, taip pat koncepcija „Tamsus ir tylus dangus“), paskatintų pramonės inovacijas šiame sektoriuje ir prisidėtų prie kosminės veiklos ilgalaikės saugos, tvarumo ir atsparumo.

• Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)

Valstybės narės laikosi skirtingo požiūrio į kosminės veiklos saugą, atsparumą ir aplinkosauginį tvarumą. Veiksmai Sąjungos lygmeniu yra labai svarbūs siekiant tikslingai suderinti kai kuriuos pagrindinius aspektus, kurie šiuo metu yra nevienodai įtraukti į nacionalinius reikalavimus dėl leidimų išdavimo.

⁽¹³⁾ Sprendimas C-376/98, *Vokietijos Federacinė Respublika / Parlamentas ir Taryba*, Teisingumo Teismo praktikos rinkinys 2000 I-8419, Sprendimas C-380/03, *Vokietijos Federacinė Respublika / Parlamentas ir Taryba*, Teisingumo Teismo praktikos rinkinys [2006] I-1157.

Sukūrus Sąjungos lygmens sistemą padidėtų bendras kosminės veiklos saugos, atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo lygis ir būtų sukurta didelė pridėtinė vertė, palyginti su atskirais veiksmiais valstybių narių lygmeniu.

Visų pirma imantis veiksmų Sąjungos lygmeniu būtų: 1) sudarytos vienodos sąlygos visoje Sąjungoje, suvienodinant leidimų išdavimo reikalavimus, susijusius su sauga, atsparumu ir aplinkosauginiu tvarumu; 2) sklandžiai į dabartinius kosmoso srities teisės aktus integruotos naujos taisyklės, kad būtų išvengta sutapimų, dubliavimosi ir konfliktų, taip gerinant vidaus rinkos veikimą; 3) užtikrinta, kad vienoje valstybėje narėje išduoti leidimai vykdyti kosminę veiklą būtų pripažįstami kitoje valstybėje narėje; 4) užtikrinta geresnė ir vienesnė visų kosmoso infrastruktūros įrenginių apsauga visoje Sąjungoje, padedant užtikrinti, kad naudojant tokią infrastruktūrą būtų saugiai ir patikimai teikiami kosmoso duomenys ir kosmoso paslaugos, ir 5) užtikrintas kosminės veiklos poveikio aplinkai vertinimo nuoseklumas.

Dėl Sąjungos lygmeniu nustatyto bendro požiūrio Sąjunga taip pat taptų šioje srityje, kurioje skubiai reikia ilgalaikių sprendimų, pasaulinius standartus nustatančia organizacija.

- **Proporcingumo principas**

Kaip nurodyta pridedamame poveikio vertinime, pasiūlymu neviršijama to, kas būtina šios iniciatyvos tikslams pasiekti, ir dėl jo neatsiranda neproporcingų išlaidų, kurios galėtų pakenkti Sąjungos kosmoso pramonės konkurencingumui.

Sąjungos veiksmiais būtų sukurta bendras Sąjungos kosminės veiklos saugos, atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo aspektų bazinis scenarijus, kartu a) jie būtų proporcingi specifinei kiekvienos orbitos, aukščio virš jūros lygio rizikai arba ypatumams, kuriuos lemia ne ypatingos svarbos kosmoso misijos; b) išliktų technologiškai neutralūs ir c) jais būtų visapusiškai gerbiamos valstybių narių prerogatyvos nacionalinio saugumo srityje.

Pasiūlymu sumažinama nepagrįsta našta supaprastinant leidimų dėl palydovų sistemų išdavimą (pvz., vienas leidimas vienai palydovų sistemai, o ne palydovui). Labai žemoje Žemės orbitoje vykdomoms kosminėms misijoms, kurių spartus grįžimas į atmosferą natūraliai riboja šiukšlių kiekį, taikomas švelnesnis saugos režimas, o įpareigojimų dėl atsparumo mastas priklauso nuo kosminės veiklos vykdytojo dydžio, misijos svarbos ir naudojamos varomosios jėgos.

- **Priemonės pasirinkimas**

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsniu Europos Parlamentui ir Tarybai suteikiami įgaliojimai priimti reglamentus ir direktyvas.

Komisija nusprendė pateikti pasiūlymą dėl reglamento, kad būtų užtikrintas nuoseklus įgyvendinimo lygis visoje Sąjungoje. Jis padės išvengti skirtumų, trukdančių teikti kosmoso paslaugas ir kosmoso technologijomis grindžiamus duomenis vidaus rinkoje, užtikrinti teisinį tikrumą ir skaidrumą, vienodą visų ES ir trečiųjų valstybių kosmoso paslaugų teikėjų teisių ir pareigų apsaugą vidaus rinkoje ir sudaryti sąlygas nuosekliai juos įgyvendinti visose valstybėse narėse.

3. **EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI**

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Netaikoma

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Rengdama pasiūlymą pagal geresnio reglamentavimo gaires Komisija išsamiai konsultavosi su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais. Ji surengė tikslines konsultacijas ir atviras viešas konsultacijas, paskelbė kvietimą teikti informaciją, atliko konkrečias apklausas trijose pagrindinėse su pasiūlymu susijusiose srityse ir surengė keturis praktinius seminarus suinteresuotiesiems subjektams. Gauta informacija buvo įtraukta į tyrimą, kuriuo grindžiamas Komisijos parengiamasis darbas.

a) Tikslinės konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais

Tikslinės konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais vyko nuo 2023 m. rugsėjo 29 d. iki lapkričio 2 d. Jos buvo skirtos kosmoso pramonei, apimančiai tokius subjektus kaip akademinės ir (arba) mokslinių tyrimų institucijos, verslo asociacijos, erdvėlaivių gamintojai, kosminės veiklos vykdytojai, oro transporto bendrovės ar oro navigacijos paslaugų teikėjai, vartotojų organizacijos, aplinkosaugos organizacijos, nevyriausybinių organizacijų (NVO), valdžios institucijos, profesinės sąjungos ir visuomenė. Atsiliepimus pateikė 27 ES valstybės narės (47 proc. respondentų) ir kelios trečiosios valstybės, pavyzdžiui, Kanada, Japonija, Norvegija, Šveicarija, Jungtinės Valstijos ir Jungtinė Karalystė (5 proc.). Iš kur atsiųsti likę atsakymai (49 proc.), nurodyta nebuvo.

Iš viso gauti 333 atsiliepimai ir 65 lydimieji dokumentai, iš kurių 170 atsiliepimų gauta iš organizacijų, 153 – iš asmenų, o likę buvo pateikti anonimiškai. 62 proc. organizacijų buvo labai mažos, mažosios ar vidutinės įmonės.

Tiek atsakymai į apklausos klausimus, tiek gauti pozicijos dokumentai, be kita ko, pozicijos dokumentai, gauti iš pramonės asociacijų, parodė, kad ES kosmoso aktui plačiai pritariama. Visų pirma Europos kosmoso pramonė iš esmės sutaria, kad ES kosmoso aktu būtų nustatyta aiški ir bendra sistema, kuria būtų suderintos skirtingos Sąjungos kosminės veiklos pagrindinės taisyklės. Manoma, kad tai ypač vertinga siekiant sudaryti sąlygas organizacijoms lengvai plėstis užsienio šalyse ir siūlyti savo paslaugas keliose valstybėse narėse. Be to, ES kosmoso akto priėmimas laikomas galimybe Sąjungai imtis iniciatyvos nustatant pasaulinius standartus, dėl kurių kosmosas taptų saugesnis, atsparesnis ir tvaresnis.

Be to, pramonės atstovai pabrėžė, kad ES kosmoso aktu turėtų būti siekiama išlaikyti pramonės konkurencingumą, į akto taikymo sritį įtraukiant trečiųjų valstybių įmones, pateikiančias produktus ar paslaugas Sąjungos rinkai. Pramonės atstovai ir asociacijos taip pat išreiškė susirūpinimą dėl galimos naštos ir papildomų išlaidų, kurios dėl ES kosmoso akto galėtų tekti startuoliams ir MVĮ, ir paragino imtis paramos priemonių šiam poveikiui kompensuoti.

b) Viešos konsultacijos

Viešos konsultacijos vyko nuo 2023 m. spalio 4 d. iki lapkričio 28 d. Apklausa sudarė 11 bendro pobūdžio klausimų apie kosminės veiklos saugą ir saugumo riziką ir klausimai apie galimas priemones Sąjungos lygmeniu. Iš viso gauti 44 atsiliepimai iš asmenų, organizacijų, akademinių ir (arba) mokslinių tyrimų institucijų, valdžios institucijų, verslo asociacijų ir NVO.

Iš apklausos matyti, kad suinteresuotieji subjektai tvirtai remia ES kosmoso aktą. Respondentai pabrėžė dabartinių nacionalinių ir tarptautinių kosmoso teisės aktų netinkamumą ir pabrėžė, kad reikia išsamios reguliavimo sistemos. Dauguma suinteresuotųjų subjektų pasisako už privalomų ir savanoriškų priemonių derinį, kad būtų užtikrintos saugios, atsparios ir tvarios operacijos kosminėje erdvėje, plačiai pripažįstant tarptautinio bendradarbiavimo svarbą.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Rengdama poveikio vertinimo ataskaitą Komisija rėmėsi išorės ekspertinėmis žiniomis:

- „Deloitte“ ir „Roland Berger“ teikė konsultacinę paramą rengiant poveikio vertinimo ataskaitą;
- „Cyberinflight“ ir RHEA grupė prisidėjo ekspertinėmis žiniomis kosmoso kibernetinio saugumo srityje;
- 2023 m. vasario 16 d. ir 2023 m. lapkričio 13 d. Komisija surengė du praktinius seminarus su Europos kosmoso teisės ekspertais;
- „Euroconsult“ atliko Europos kosmoso pramonės ir rinkos tyrimą;
- Komisija bendradarbiavo su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais (pvz., Europos Sąjungos kosmoso programos agentūra (EUSPA), kitais Komisijos departamentais, Europos kosmoso agentūra (EKA) ir pramonės asociacijomis), kad surinktų išsamius duomenis poveikio vertinimui pagrįsti.

- **Poveikio vertinimas**

Vadovaudamasi geresnio reglamentavimo politika, Komisija atliko šio pasiūlymo poveikio vertinimą. 2024 m. vasario 22 d. Komisijos Reglamentavimo patikros valdyba dėl poveikio vertinimo pateikė teigiamą nuomonę su išlygomis⁽¹⁴⁾. Poveikio vertinime apsvarstytos toliau nurodytos politikos galimybės.

- 1 politikos galimybė. Komisija sudarytų palankesnes sąlygas pramonei ir valstybėms narėms kodifikuoti neprivalomas priemones, taikydama bendro reguliavimo metodą. Bendras reguliavimas apima teisėkūros ir reguliavimo priemones ir veiksmus, kurių imasi labiausiai suinteresuoti subjektai, remdamiesi savo praktine patirtimi. Be to, ji skatina pramonę kurti etiketes.
- 2 politikos galimybė. Privalomos Sąjungos sistemos priėmimas.
- 2+ politikos galimybė. Pagal 2 politikos galimybę numatytos privalomos Sąjungos sistemos priėmimas kartu su neprivalomomis ir paramos priemonėmis.
- 2++ politikos galimybė. 2 ir 2+ politikos galimybės ir tarptautiniai dvišaliai susitarimai, kuriais siekiama skatinti visuotinę požiūrį į kosmoso saugą, atsparumą ir kosminės veiklos poveikį aplinkai.

Remiantis visų galimybių vertinimu ir palyginimu, tinkamiausia buvo 2+ galimybė – priimti privalomą Sąjungos lygmens sistemą kartu su neprivalomomis priemonėmis. Šis rezultatas taip pat atitinka suinteresuotųjų subjektų (įskaitant MVI) per tikslias konsultacijas pasirinktą tinkamiausią galimybę.

Ekonominio poveikio apžvalga

Kosmoso sektoriaus reguliavimo sistemos įgyvendinimas susijęs su keliomis viešojo ir privačiojo sektorių sąnaudų grupėmis ir nauda.

Kalbant apie viešąjį sektorių, valstybės narės, turinčios nustatytas kosmoso programas, jau įvertina daugelį numatytų reikalavimų, laikydamosi JT sutartyje nustatytų išipareigojimų. Tokiose valstybėse narėse veikia didžioji dalis Europos kosmoso sektoriaus ir jų taisyklės reikėtų tik šiek tiek pakoreguoti, todėl administracinė našta būtų minimali (1 ar 2 etato ekvivalentai). Tačiau valstybėse narėse, kuriose nėra kosmoso teisės aktų, paprastai vykdoma

⁽¹⁴⁾ Nuorodos į santrauką ir teigiamą RPV nuomonę bus įtrauktos po jų paskelbimo.

besiformuojanti kosminė veikla. Šiomis aplinkybėmis prisitaikymo prie naujų reikalavimų išlaidos vis tiek būtų ribotos (iki 4 etato ekvivalentų).

Kiek tai susiję su Sąjungos reikalavimų dėl leidimų išdavimo vykdymo techniniu vertinimu, valstybės narės gali nuspręsti remtis EKA ir Sąjungos kosmoso programos agentūros (EUSPA arba Agentūros) pateiktu techniniu vertinimu.

Privačiojo sektoriaus išlaidos skirsis priklausomai nuo įmonės. Palydovinių platformų operatorių gamybos sąnaudos gali padidėti iki 10 proc., priklausomai nuo kosmoso misijos reikalavimų. Paleidimo paslaugų teikėjai patirs papildomų išlaidų, dideliems paslaugų teikėjams gali tekti sumokėti iki 1,5 mln. EUR už sunkiuosius paleidimo įrenginius (klasės „Ariane 64“), o MVĮ – iki 200 000 EUR. Apskaičiuota, kad įmonių rizikos valdymo išlaidos sudarys 10 proc. jų IT biudžeto, o leidimų išdavimo reikalavimai kiekvienai produktų linijai kainuos apie 100 000 EUR. Taisyklių pagal produktų aplinkosauginio pėdsako kategorijas įgyvendinimas kainuos 4 000–8 000 EUR.

Nepaisant šių išlaidų, tikimasi, kad reglamentavimo supaprastinimas bus labai naudingas. Dėl galimybės prekiauti vienu produktu 27 valstybėse narėse supaprastinama prieiga prie rinkų ir sumažinamos administracinės kliūtys, o tai sudaro sąlygas greičiau patekti į rinką. Numatoma, kad per ateinantį dešimtmetį perėjus nuo leidimų atskiriems palydovams prie leidimų palydovų sistemoms, palydovų operatoriai sutaupys 68 mln. EUR. Be to, apskaičiuota, kad pratęsus žemosios Žemės orbitos palydovų naudojimo laiką nuo 5 iki 6 metų, metinis ekonominis poveikis siektų 1,3 mlrd. EUR. Įmonės įgis pasaulinį konkurencinį pranašumą taikydamos aukštus kibernetinio saugumo standartus, kuriais mažinama su kibernetine erdve susijusi rizika, o gamintojai gali sutaupyti 320 mln. EUR per metus. Tikimasi, kad ilguoju laikotarpiu siūlomu ES kosmoso aktu bus palaikoma Sąjungos kosmoso pramonė (apskaičiuota, kad iki 2031 m. ji sudarys 20 proc. prognozuojamos 700 mlrd. EUR rinkos), kartu skatinant naujų verslo segmentų, pavyzdžiui, aktyvaus šiukšlių šalinimo, aptarnavimo orbitoje, surinkimo ir gamybos bei šifravimo technologijų, atsiradimą.

Socialinio poveikio apžvalga

Palyginti su kitomis galimybėmis, įgyvendinant tinkamiausią galimybę būtų gauta didelės naudos, susijusios su geresniu reikalavimų laikymusi, atsižvelgiant į tai, kad numatytos priemonės yra privalomos (taikomos kartu su neprivalomomis ir paramos priemonėmis). Taip būtų apsaugota visuomenės prieiga prie kosmoso paslaugų, padidintas pasitikėjimas ir rėmimasis kosmoso sistemų paslaugomis ir kosmoso duomenimis, taip pat pagerintas valdymas nustatant suderintas leidimų išdavimo sąlygas. Be to, ją įgyvendinant taip pat būtų apsaugoti astronautai ir čiabuvių bendruomenės mažinant šviesinę taršą ir būtų prisidedama prie inovacijų, augimo ir konkurencingumo kosmoso sektoriuje.

Poveikio aplinkai apžvalga

Pasirinkus tinkamiausią galimybę būtų daromas teigiamas poveikis aplinkai, nes būtų nustatyti privalomi reikalavimai, susiję su palydovų pašalinimu iš orbitos, ir bendra gyvavimo ciklo analizė. Remiantis taisyklėmis pagal produktų aplinkosauginio pėdsako kategorijas, dėl reikalavimo dėl leidimų išdavimo būtų apžvelgtos įvairios poveikio aplinkai kategorijos. Ją įgyvendinant taip pat būtų palengvintos galimybės Sąjungos kosmoso pramonės atstovams gauti tvarų finansavimą.

• Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas

Dėl bendros reguliavimo sistemos padidėtų Sąjungos kosmoso pramonės konkurencingumas, nes 1) sumažėtų administracinė našta ir išlaidos įmonėms, kurios nebeturėtų laikytis daugelio nekoordinuotų reikalavimų visoje Sąjungoje; 2) padidėtų Sąjungos kosmoso bendrovių

patikimumas dėl didesnio atsparumo ir saugos, o tai suteiktų joms pasaulinį konkurencinį pranašumą.

Dėl didesnės vidaus rinkos integracijos taip pat būtų sudarytos sąlygos MVĮ patekti į naujas rinkas, būtų padidintas atitinkamos Sąjungos rinkos dydis ir skatinamos inovacijos. Dėl jos taip pat būtų pritraukta daugiau privačiųjų investicijų ir būtų prisidedama prie naujojo kosmoso pramonės plėtros ir augimo Sąjungoje (daugiausia startuolių, veiklą plečiančių įmonių ir MVĮ, kurioms reikia sutelkti daugiau lėšų).

Siūlomos iniciatyvos tikslas – sukurti Sąjungos lygmeniu bendras vienodas sąlygas, užtikrinant, kad Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai nenukentėtų nuo iškraipytos konkurencijos dėl už Sąjungos ribų įsisteigusios kosminės veiklos vykdytojų ir jiems būtų taikomi ne tokie griežti standartai. Galimybė taikyti abipusio pripažinimo principą galiausiai galėtų padidinti Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų rinkos dalį.

Pramonės atstovų, ypač MVĮ, išlaidos susidarytų dėl būtinybės laikytis techninių ir veiklos reikalavimų, taip pat dėl papildomų išlaidų, susijusių su administraciniais patikrinimais ir vykdymo užtikrinimu. Apskritai tikėtina, kad dėl šių pakeitimų padidės administracinė našta ir išlaidos visame pramonės sektoriuje, įskaitant MVĮ. Gamybos išlaidos galėtų padidėti 3–10 proc. Šį poveikį būtų galima sušvelninti: i) paramos priemonių poveikiu ir ii) taisyklėmis įtvirtintu proporcingumu (siekiant atsižvelgti, pavyzdžiui, į įmonių dydį, misijos ar orbitos svarbą). Iniciatyva taip pat būtų naudinga MVĮ veiklai, t. y. padidėtų pajamos dėl ilgesnės palydovų naudojimo trukmės.

- **Pagrindinės teisės**

Įsipareigojimais visapusiškai gerbiama laisvė užsiimti verslu (Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 16 straipsnis). Dėl bendros reguliavimo sistemos padidėtų teisinis tikrumas ir būtų sukurta inovacijoms ir konkurencijai kosmoso sektoriuje palanki aplinka. Reikalavimais siekiama teisėtų bendrojo intereso tikslų, užtikrinant kosminės veiklos saugą, atsparumą ir aplinkosauginį tvarumą. Be to, jie apsiriboja tuo, kas būtina ir proporcinga, taikant apsaugos priemones, kuriomis užtikrinama, kad bet koks poveikis kosminės veiklos vykdytojų veiklai išliktų ribotas ir atitiktų chartijos 52 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą proporcingumo principą.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Išsami pasiūlymo poveikio Europos Sąjungos biudžetui apžvalga pateikta su šiuo pasiūlymu susijusioje teisės akto pasiūlymo finansinio poveikio ir skaitmeninių aspektų pažymoje.

Pasiūlymas daro poveikį nacionalinio lygmens kompetentingoms institucijoms (t. y. institucijoms, atsakingoms už atitinkamų licencijų vykdyti kosminę veiklą išdavimą). Šis poveikis išsamiau aprašytas ekonominio poveikio apžvalgoje ir poveikio vertinime.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Konkretūs iniciatyvos tikslai būtų stebimi kasmet. Pasiūlymas būtų įvertintas praėjus penkeriems metams nuo jo įsigaliojimo, siekiant įvertinti poveikį rinkai, visų pirma MVĮ, ir jos reakciją į pasiūlymą.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

I ANTRAŠTINĖ DALIS. Bendrosios nuostatos

I antraštinėje dalyje (1–5 straipsniai) nustatytos bendrosios taisyklės, susijusios su reglamento dalyku. Šios taisyklės apima leidimus Sąjungoje vykdyti kosminę veiklą, jos

registravimą ir priežiūrą, eismo orbitoje valdymą, valdymo ir vykdymo užtikrinimo aspektus ir Sąjungos kosmoso ženklo sukūrimą. 2 straipsnyje („Taikymo sritis“) nurodyta, kuriems kosmoso paslaugų teikėjams ir kosminiams objektams taikomas reglamentas, įskaitant trečiųjų valstybių veiklos vykdytojus, teikiančius kosmoso paslaugas arba kosmoso duomenis Sąjungoje. I antraštinėje dalyje taip pat nustatytas laisvo kosmoso duomenų ir kosmoso paslaugų judėjimo Sąjungoje principas ir įtraukta nuostata, kuria išsaugoma valstybių narių kompetencija nacionalinio saugumo srityje. Galiausiai jame pateikiamos pagrindinės reglamente vartojamos apibrėžtys.

II ANTRAŠTINĖ DALIS. Leidimų vykdyti kosminę veiklą išdavimas ir jos registravimas

I skyriuje (6–10 straipsniuose) nustatytos sąlygos, kurių turi laikytis Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, kad gautų leidimą vykdyti kosminę veiklą. Valstybių narių nacionalinės kompetentingos institucijos (NKI) prižiūri leidimų išdavimo Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams procesą ir informuoja Agentūrą apie visus leidimus turinčius kosminės veiklos vykdytojus. Agentūra registruoja visus kosminės veiklos vykdytojus Sąjungos kosminių objektų registre (URSO), įskaitant trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojus, dėl kurių Komisija priima sprendimą, kaip nurodyta III skyriuje. Palydovų sistemoms paleisti nustatoma supaprastinta leidimų išdavimo procedūra ir vėlesnis leidimo atnaujinimas ar panaikinimas. Laikantis proporcingumo principo, tam tikrų kategorijų Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams nustatyta paprastesnė tvarka ir specialios išimtys.

II skyriuje (11–13 straipsniuose) nustatyta leidimų išdavimo Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, ketinantiems eksploatuoti arba paleisti Sąjungai priklausančią turtą, procedūra. Komisija išduoda leidimą (pagal Agentūros techninio vertinimo pasiūlymą), vykdo nuolatinę priežiūrą ir sustabdo arba panaikina leidimo, susijusio su Sąjungai priklausančiu turtu, galiojimą reglamente nustatytais aplinkybėmis.

III skyriuje (14–23 straipsniuose) nustatytos trečiųjų valstybių veiklos vykdytojų ir tarptautinių organizacijų, teikiančių kosmoso paslaugas Sąjungoje, registravimo taisyklės. Į jį įtrauktos konkrečios nukrypti leidžiančios nuostatos, taikomos trečiųjų valstybių subjektų ir trečiųjų valstybių vyriausybinių subjektų teikiamoms paleidimo paslaugoms, taip pat bendrosios rinkos ekstremaliosios situacijos sąlyga. Trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojai ir tarptautinės organizacijos, teikiančios kosmoso paslaugas arba kosmoso duomenis Sąjungoje, registruojami URSO, įrodžius atitiktį reglamente nustatytiems techniniams reikalavimams. Agentūra taip pat parengia atskirą visų kosmoso duomenų pirminių teikėjų Sąjungoje sąrašą. Daroma prielaida, kad trečiojoje valstybėje, dėl kurios Komisija yra priėmusi sprendimą dėl lygiavertiškumo, įsisteigę kosminės veiklos vykdytojai atitinka reglamento reikalavimus. Trečiųjų valstybių veiklos vykdytojai paskiria teisinį atstovą Sąjungoje, kad būtų užtikrintas veiksmingas bendradarbiavimas su kompetentingomis institucijomis, Komisija ir Agentūra.

IV skyriuje (24–27 straipsniuose) nustatytos taisyklės dėl URSO, e. pažymėjimo ir kosmoso duomenų ir kosmoso paslaugų teikimo Sąjungoje. Agentūra išduos e. pažymėjimus, kuriais patvirtinama trečiųjų valstybių subjektų ir tarptautinių organizacijų teikiamų kosmoso duomenų ir kosmoso paslaugų atitiktis reglamento reikalavimams. Sutartys dėl kosmoso duomenų ir kosmoso paslaugų teikimo Sąjungoje turi būti sudaromos pridedant e. pažymėjimą, o pirminiai kosmoso duomenų teikėjai praneša Agentūrai apie visus įtariamus pažeidimus.

III ANTRAŠTINĖ DALIS. Valdymo aspektai

I skyriaus (28–39 straipsniai) 1 skirsnyje valstybėms narėms nustatyti pagrindiniai valdymo principai, susiję su leidimų vykdyti kosminę veiklą išdavimu ir priežiūra bei rinkos priežiūra. Kiekviena valstybė narė turėtų paskirti arba įsteigti kompetentingą instituciją, kuriai būtų suteikta pakankamai išteklių ir įgaliojimų prižiūrėti, kaip Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai laikosi reikalavimų. NKI turi turėti priežiūros, tyrimo, taisomųjų veiksmų ir sankcijų taikymo įgaliojimus.

2 skirsnyje nustatomos procedūros, kurių turi laikytis valstybės narės, ketinančios paskirti kvalifikuotas technines įstaigas (KTĮ) kosminei veiklai vykdyti. Tos valstybės narės paskiria instituciją, kuri vertina, paskiria ir stebi KTĮ. Tai gali būti nacionaliniu lygmeniu paskirta nacionalinė akreditacijos įstaiga (NAĮ), kuriai pavesta užtikrinti, kad tokios įstaigos atitiktų ir išlaikytų techninę kompetenciją, reikalingą atitikčiai Reglamento IV antraštinėje dalyje nustatytiems techniniams reikalavimams įvertinti. Valstybės narės informuoja Komisiją apie paskirtas KTĮ. 3 skirsnyje nustatyta procedūra, pagal kurią galima prašyti tapti KTĮ IV antraštinėje dalyje nurodytais klausimais, ir taikytini reikalavimai. Valstybės narės užtikrina, kad KTĮ priimtus sprendimus būtų galima apskūsti.

II skyriuje (40–57 straipsniuose) nustatytas valdymas Sąjungos lygmeniu, išsamiai apibūdinant 1 skirsnyje nurodytus vaidmenis ir atsakomybę. Agentūrai pavedamos naujos užduotys, visų pirma remti Komisiją jai išduodant leidimus Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, eksploatuojantiems Sąjungai priklausančią turtą, ir vykdyti jo priežiūrą, registruojant trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojus ir tarptautines organizacijas, teikiančias kosminius duomenis ir kosmoso paslaugas Sąjungoje, ir padėti jai šiose srityse. Agentūra sukuria ir tvarko reikiamas duomenų bazines (URSO ir Sąjungos kontaktinių asmenų sąrašo duomenų bazę, skirtą perspėjimams apie didelio intereso įvykius) ir išduoda e. pažymėjimus.

Agentūra įsteigia specialias vidaus struktūras (Atitikties valdybą ir Apeliacinę tarybą), kad paremtų Komisiją jai išduodant leidimus kosminės veiklos vykdytojams ir trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojams ir juos registruojant ir padėtų jai šiose srityse, taip pat remiant valstybes nares, kuriose nėra KTĮ, joms taikant techninio vertinimo procesus. Agentūra padėtų Komisijai vykdyti Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų ir trečiųjų valstybių paslaugų teikėjų priežiūros įgaliojimus. Apeliacinė taryba užtikrintų teisę į gynybą, susijusią su Agentūros priimtais sprendimais. Naujos užduotys finansuojamos taikant registracijos mokesčių sistemą. 2 skirsnyje nurodomi Agentūros ir Komisijos įgaliojimai, susiję su veiklos vykdytojais, eksploatuojančiais Sąjungai priklausančią turtą, ir trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojais.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS. Techniniai reikalavimai

IV antraštinėje dalyje išdėstyti reikalavimai, kurių turi laikytis įvairių kategorijų kosmoso paslaugų teikėjai, daugiausia susiję su sauga, atsparumu ir aplinkosauginiu tvarumu.

I skyriuje (58–73 straipsniuose) nustatytos kosmoso saugos ir tvarumo taisyklės, taikomos paleidimo įrenginiams (1 skirsnis) ir erdvėlaiviams (2 skirsnis). Saugos taisyklėmis siekiama sumažinti susidūrimo riziką, šiukšlių susidarymą orbitoje ir užtikrinti saugų paleidimą ir grįžimą į atmosferą, kosminės veiklos vykdytojams nustatant konkrečias procedūras ir techninius reikalavimus.

Pagal 1 skirsnį, veiklos vykdytojai, atliekantys paleidimą, turi koordinuoti veiksmus su valdžios institucijomis ir eismo paslaugų teikėjais, kad sumažintų susidūrimo riziką paleidimo ir grįžimo į atmosferą metu. Reikalaujama, kad jie įdiegtų skrydžių saugos sistemas ir įgyvendintų kosminių šiukšlių kontrolės priemones. Komisija įgyvendinimo aktais turi

patvirtinti išsamius susidūrimų vengimo langų, nelaimių rizikos ribų apskaičiavimo metodus ir koordinavimo procedūras.

Pagal 2 skirsnį, erdvėlaivių operatoriai turi užtikrinti erdvėlaivių atsekamumą ir užsisakyti susidūrimų vengimo paslaugas. Jie turi valdyti grįžimo į atmosferą koordinavimą ir išlaikyti tam tikrą manevringumo lygį. Kiti įpareigojimai apima poreikį parengti kosminių šiukšlių kiekio mažinimo planus, riboti taršą šviesa ir radijo ryšiu ir laikytis papildomų saugos ir šiukšlių mažinimo standartų, taikomų didelėms palydovų sistemoms. Kosminės veiklos vykdytojai gali prašyti pratęsti misiją, jei jie ir toliau atitinka gyvavimo ciklo pabaigos ir kosminių šiukšlių reikalavimus. Kosminės veiklos vykdytojai turi užtikrinti, kad tiekėjų gamintojai laikytųsi šiame skyriuje nustatytų projektavimo ir gamybos reikalavimų.

II skyriuje (74–95 straipsniuose) nustatyti bendrieji principai, taikomi kosmoso infrastruktūros rizikos valdymui, ir reikalavimas atlikti rizikos vertinimą, remiantis galiojančiais teisės aktais dėl ypatingos svarbos subjektų kibernetinio saugumo ir fizinio atsparumo. Reikalaujama, kad kosminės veiklos vykdytojai imtųsi visapusiškų, proporcingų ir visus pavojus apimančių priemonių, kad galėtų valdyti visą kosmoso infrastruktūrai kylančią riziką. Šios priemonės taikomos per visą kosmoso misijos gyvavimo ciklą (nuo projektavimo ir gamybos iki paleidimo, eksploatavimo ir šalinimo), apimant tiek skaitmenines, tiek fizines grėsmes.

Nors kosmoso sektorius turėtų likti TIS 2 ekosistemos dalimi, šiame skyriuje nustatytos kosmoso sektoriui pritaikytos kibernetinės taisyklės turėtų būti taikomos TIS 2 I priedo 8 ir 11 punktuose nurodytiems Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, kad būtų išvengta dubliavimosi ir užpildytos kosmoso sektoriaus aprėpties spragos. Kosminės veiklos vykdytojai atlieka rizikos vertinimus, nustato pažeidžiamumą, įgyvendina taisomąsias priemones ir pritaiko rizikos scenarijus prie specifinių kiekvienos kosmoso misijos ypatybių. Kosminės veiklos vykdytojai turėtų nustatyti ir išlaikyti visapusišką informacijos saugumo valdymo politiką, užtikrinti griežtą prieigos teisių kontrolę ir fizinę kosmoso įrenginių apsaugą. Nustatytos papildomos taisyklės, susijusios su incidentų nustatymu ir stebėseną, kriptografijos įgyvendinimu, atsarginiais protokolais, visapusiško verslo veiklos tęstinumo politikos rengimu ir reagavimo bei veiklos atkūrimo planais. Kosminės veiklos vykdytojai, kuriems taikoma supaprastinta rizikos valdymo tvarka, turėtų taikyti paprastesnes priemones, kartu užtikrindami ypatingos svarbos turto ir funkcijų atsparumą. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai praneša Agentūrai apie didelius incidentus, susijusius su Sąjungai priklausančiu turtu. Sąjungos kosmoso atsparumo tinklas (EUSRN) palengvina Komisijos, Agentūros ir nacionalinių kompetentingų institucijų bendradarbiavimą didelių kibernetinių incidentų stebėsenos ir valdymo bei atsparumo priemonių suderinimo su kitomis Sąjungos kibernetinio saugumo sistemomis srityje.

III skyrius (96–100 straipsniai) susijęs su aplinkosauginiu tvarumu. Jame reikalaujama, kad kosminės veiklos vykdytojai apskaičiuotų aplinkosauginį pėdsaką per visą kosmoso misijos gyvavimo ciklą, įskaitant projektavimo, gamybos, operacijų ir gyvavimo ciklo pabaigos etapus, išskyrus atvejus, kai jie atitinka išimties taikymo sąlygas. Kosminės veiklos vykdytojai kartu su paraiška išduoti leidimą turi pateikti aplinkosauginio pėdsako deklaraciją kartu su patvirtinamaisiais AP tyrimais ir duomenimis, patvirtintais pažymėjimu, kurį išduoda kvalifikuota techninė įstaiga kosminei veiklai. Jie turi gauti visus atitinkamus duomenis iš savo tiekėjų, nusiųsti Komisijai apibendrintus ir suskirstytus duomenų rinkinius, kad jie būtų įtraukti į AP duomenų bazę, ir nuolat juos atnaujinti.

IV skyriuje (101 straipsnis) nurodomi operacijoms ir paslaugoms kosminėje erdvėje (ISOS) taikomi reikalavimai. Erdvėlaiviai turi būti įrengti taip, kad galėtų naudotis specialiomis

sąsajomis kosmose. Komisija išsamiai išdėstys šių sąsajų projektavimo principus ir gali nustatyti papildomas pavojingų objektų šiukšlių šalinimo sąlygas.

V skyriuje (102 ir 103 straipsniuose) nustatytos orbitinio eismo taisyklės, įskaitant taisykles, kaip susidūrimų vengimo manevrai turėtų būti atliekami pagal perspėjimus apie didelio intereso įvykius. Juo įvedamas pirmenybės metodas, kuriuo siekiama palengvinti kelių manevruojamų erdvėlaivių susidūrimų problemos sprendimą.

VI skyriuje (104 straipsnis) Komisija įgaliojama prašyti Europos standartizacijos organizacijų parengti standartų projektus arba priimti įgyvendinimo aktus, kuriais būtų nustatytos tam tikrų techninių reikalavimų bendrosios specifikacijos.

V ANTRAŠTINĖ DALIS. Tarptautinėms organizacijoms taikomi sprendimai dėl lygiavertiškumo, tarptautiniai susitarimai ir taisyklės

Pagal **V antraštinę dalį** (105–108 straipsniai), Komisija gali priimti sprendimus dėl trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojų lygiavertiškumo ir, priklausomai nuo įrenginio rūšies, nustato tarptautinėms organizacijoms taikomas taisykles. Sąjunga atitinkamai stengiasi pagal SESV 218 straipsnį sudaryti susitarimus su tarptautinėmis organizacijomis, valdančiomis Sąjungai priklausančią turtą.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS. Paramos priemonės

I skyriuje (109–111 straipsniuose) nustatytos paramos priemonės, kuriomis siekiama padėti kompensuoti dalį įgyvendinimo išlaidų, visų pirma startuoliams, veiklą plečiančioms įmonėms ir MVĮ, ir remti reglamento įgyvendinimą. Paramos priemonės apima gebėjimų stiprinimo priemones (pvz., rekomendacinės medžiagos rengimą), techninę pagalbą (pvz., nepriklausomų ekspertų grupės, kuri padės kosminės veiklos vykdytojams rengti techninius dokumentus, įsteigimą) ir skaitmeninio sprendimo finansavimą (t. y. vieno langelio principu veikiančią informacijos portalą).

II skyriuje (112–113 straipsniuose) nustatyta Sąjungos kosmoso ženklo sistema, pagal kurią Sąjungos kosmoso ženklas suteikiamas kosminės veiklos vykdytojams, kurie savanoriškai ketina laikytis griežtesnių saugos, atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo reikalavimų, be jau nustatytųjų reglamente.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS. Pereinamojo laikotarpio ir baigiamosios nuostatos

VII antraštinėje dalyje (114–120 straipsniuose) pateikiamos nuostatos dėl Komisijos įgaliojimų priimti deleguotuosius ir įgyvendinimo aktus ir profesinės paslapties. Joje taip pat numatyta peržiūros sąlyga, pereinamieji laikotarpiai ir įsigaliojimo bei taikymo data.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS**dėl Sąjungos kosminės veiklos saugos, atsparumo ir tvarumo**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę⁽¹⁾,
atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę⁽²⁾,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,
kadangi:

- (1) kosmoso duomenys ir kosmoso paslaugos tapo svarbia Sąjungos ekonomikos ir kasdienio piliečių gyvenimo dalimi. Jos naudojamos sektoriuose, kurie yra labai svarbūs vidaus rinkos veikimui, įskaitant sektorius, kuriems taikoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2557 dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo⁽³⁾ ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2555 dėl priemonių aukštam bendram kibernetinio saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti⁽⁴⁾;
- (2) kosmoso duomenys ir kosmoso paslaugos – tai neįkainojamas indėlis įvairiose srityse, pavyzdžiui, interneto ryšio, palydovinės televizijos, navigacijos valdymo ir aplinkos stebėsenos srityse. Juos galima taikyti mokslo tikslais arba saugumo ir gynybos operacijoms, pavyzdžiui, paieškos ir gelbėjimo misijoms, ryšiams vadovavimo ir kontrolės tikslais ir žvalgymo pajėgumams. Kosmoso duomenimis ir kosmoso paslaugomis vis labiau remiamas valstybių narių viešosios politikos įgyvendinimas ir daroma pažanga įgyvendinant Sąjungos politinę darbotvarkę ir jos kelią į skaitmeninę ir žaliąją pertvarką;
- (3) pastarąjį dešimtmetį Sąjungos kosmoso sektoriuje įvyko struktūrinių pokyčių. Tai iš dalies lėmė padidėjusi kosmoso paslaugų paklausa ir tai, kad dėl technologinės pažangos ir sumažėjusių išlaidų galimybė naudotis kosmosu tapo prieinamesnė.

⁽¹⁾ OL C [...], [...], p. [...].

⁽²⁾ OL C [...], [...], p. [...].

⁽³⁾ 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2557 dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2008/114/EB, (YSSA direktyva) (OL L 333, 2022 12 27, p. 164, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>).

⁽⁴⁾ 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2555 dėl priemonių aukštam bendram kibernetinio saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 910/2014 ir Direktyva (ES) 2018/1972 ir panaikinama Direktyva (ES) 2016/1148, (TIS 2 direktyva) (OL L 333, 2022 12 27, p. 80, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>).

Kosminė veikla, kuri anksčiau buvo sutelkta keliose valstybėse narėse ir kurioje dominuoja dideli įsitvirtinę pramonės subjektai, palaipsniui buvo atverta naujiems rinkos dalyviams. Dėl daugelyje valstybių narių atsiradusių vadinamųjų naujojo kosmoso rinkos dalyvių, kurių dauguma yra privačios įmonės, sudarytos sąlygos plėsti Sąjungos kosmoso rinką ir kartu atskleista, kad kosminė veikla iš esmės yra tarpvalstybinio pobūdžio;

- (4) tokį tarpvalstybinį kosminės veiklos aspektą atspindi tarpvalstybinis kosmoso infrastruktūros turto pirkimas, kai kelios valstybės narės sutelkia įvairių kosmoso infrastruktūros segmentų produktus, komponentus ir sistemas, taip pat atitinkamas technologijas ir ekspertines žinias, arba jie sutelkiami iš kelių valstybių narių. Valstybės narės taip pat naudojasi viena kitos pajėgumais vykdydamos erdvėlaivių paleidimą. Be to, paleidimo ir grįžimo į atmosferą operacijos atskleidžia dėl kosminės veiklos kelių valstybių narių oro erdvei daromo poveikio natūraliai atsirandantį tarpvalstybinį aspektą;
- (5) dėl Sąjungos kosmoso sektoriaus struktūrinių pokyčių, kosminės veiklos augimo ir didesnio privačių subjektų vaidmens vykdant kosminę veiklą imta plačiau taikyti nacionalines reguliavimo intervencines priemones. 13-oje valstybių narių jau priimti teisės aktai, kuriais reglamentuojama kosminė veikla, o keliose kitose valstybėse narėse rengiamasi priimti panašius teisės aktus;
- (6) nacionalinės reguliavimo intervencinės priemonės grindžiamos teisėtais valstybių narių poreikiais nustatyti savo kosminės veiklos vykdymo būdus. Valstybės narės vykdo savo įsipareigojimus, kylančius iš Jungtinių Tautų (JT) sutarties dėl valstybių veiklos principų tyrinėjant ir naudojant kosminę erdvę, įskaitant Mėnulį ir kitus dangaus kūnus (KES), VI straipsnio, nes pagal tą Sutartį joms tenka tarptautinė atsakomybė ir atsakomybė už visą nacionalinę veiklą, kurią kosminėje erdvėje vykdo vyriausybės agentūros ar nevyriausybinių organizacijos. KES raginama nacionalinę veiklą vykdyti laikantis jos nuostatų, aiškiai reikalaujant, kad nevyriausybinių subjektų vykdomai veiklai kosminėje erdvėje būtų išduotas leidimas ir kad ją nuolat prižiūrėtų atitinkama valstybė, kuri yra KES šalis;
- (7) tačiau nei KES, nei jokioje kitoje JT kosmoso reguliavimo sistemos tarptautinėje sutartyje nenumatytos konkrečios ir išsamios taisyklės, kaip šalinti kylančią riziką, susijusią su kosminės veiklos didėjimu. JT priimtose gairėse dėl ilgalaikio tvarumo nustatyta nacionalinių ir regioninių subjektų veiksmų sistema, kuria siekiama užtikrinti būsimą orbitų apsaugą. Tačiau, išskyrus šias neprivalomas gaires, dėl orbitų perkrovos, susidūrimo rizikos, kosmoso paslaugų sutrikdymo rizikos dėl vykdomų kibernetinių išpuolių kosmoso infrastruktūroje, taip pat dėl kosminės veiklos poveikio aplinkai, kurie kelia vis didesnę susirūpinimą dėl kosminės veiklos saugos, atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo, nėra tarptautinio lygmens teisės aktų, todėl yra reglamentavimo spraga;
- (8) be to, tarptautinės kosmoso sutartys buvo priimtose tuo metu, kai kosmoso teisė buvo pradėta taikyti ir padėjo pagrindą bendrai bendrųjų principų ir pareigų sistemai. Kadangi nėra atnaujintų ir išsamių techninių normų, skirtų naujai rizikai, kylančiai saugai, atsparumui ir tvarumui, mažinti, valstybės narės taikė savo reguliavimo ir leidimų išdavimo metodus, taikydamos skirtingas taisykles palydovų operacijoms, paleidimo aikštelėms ir operacijoms, paleidimo įrenginiams ir juose esantiems palydovams;
- (9) šiais metodais siekiama bendro tikslo, t. y. nustatyti leidimų išdavimo sąlygas pirmiau minėtai rizikai pašalinti. Todėl valstybės narės pripažįsta, kad svarbu išsaugoti orbitų

saugą ir kosmoso infrastruktūros atsparumą, deramai atsižvelgiant į optimalų ir tvarų kosminės erdvės naudojimą. Tačiau tokie nacionaliniai kosmoso srities teisės aktai skiriasi pagal konkrečių reikalavimų, kuriais siekiama mažinti kosminės veiklos saugai, atsparumui ir tvarumui kylančią riziką, mastą ir išsamumą. Šiuo atžvilgiu valstybių narių požiūriai skiriasi – nuo minimalistinio požiūrio iki išsamaus normomis grindžiamo požiūrio. Skirtingi nacionaliniai reikalavimai gali lemti vidaus rinkos susiskaidymą ir sumažinti teisinį tikrumą, kurio reikia Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams;

- (10) dėl to visoje Sąjungoje atsiranda įvairių susiskaidžiusių kosminės veiklos sistemų, kurias lemia įvairios besiskiriančio išsamumo normos, todėl valstybės narės nepakankamai koordinuoja savo veiksmus;
- (11) leidimų išdavimo sąlygų susiskaidymas, susijęs su pagrindiniais kosmoso infrastruktūros elementais, pavyzdžiui, erdvėlaiviais, arba kibernetinės rizikos valdymo taisyklėmis teikiant kosmoso paslaugas, arba kosminės veiklos poveikiu aplinkai, gali neigiamai paveikti laisvę teikti kosmoso infrastruktūros generuojamus kosmoso duomenis ir kosmoso paslaugų teikimą bei diegimą Sąjungoje;
- (12) kosmoso paslaugų vidaus rinkoje gali būti užkirstas kelias naudoti tipinius kosmoso infrastruktūros įrenginius, kaip antai erdvėlaivius, kurie neatitinka kai kuriuose teisės aktuose nustatytų konkrečių reikalavimų. Pavyzdžiui, kai kurios valstybės narės nusprendė saugos sumetimais nustatyti griežtesnius palydovų projektavimo reikalavimus palydovams, kuriuos leidžiama paleisti pagal kitų valstybių narių teisės aktus. Dėl šių skirtumų ne tik palydovus tiekiančiai bendrovei gali būti sunkiau vykdyti tarpvalstybinę prekybą – valstybės narės, kurios laikosi griežtos pozicijos dėl saugos leidimų reikalavimų, taip pat gali nuspręsti neleisti iš savo teritorijos paleisti palydovų, kuriuos leidžiama eksploatuoti valstybėse narėse, kuriose laikomasi ne tokių griežtų saugos reikalavimų. Panašiai, kai stebėjimo ir sekimo reikalavimai prieš palydovų paleidimą ir po jo arba kai konkrečios kibernetinės rizikos valdymo taisyklės buvo nustatytos tik kai kuriose valstybėse narėse, gali būti daromas neigiamas poveikis kosmoso paslaugų, pavyzdžiui, eksploatavimo ir paleidimo paslaugų, teikimui visoje vidaus rinkoje;
- (13) galiausiai tokios kliūtys gali neigiamai paveikti kosmoso duomenų ir kosmoso paslaugų teikimą visoje Sąjungoje. Kadangi kosmoso paslaugos grindžiamos kosmoso duomenimis, generuojamais eksploatuojant ir naudojant kosmoso infrastruktūros įrenginius, kosmoso paslaugų teikimas priklauso nuo kosmoso infrastruktūros įrenginių saugos ir atsparumo lygio;
- (14) reikalavimai, dėl kurių patiriamos didesnės išlaidos, pavyzdžiui, projektavimo reikalavimai, kuriais siekiama išvengti kosminių šiukšlių plitimo, arba rizikos vertinimai, kuriais siekiama užtikrinti įvairių kosmoso infrastruktūros segmentų kibernetinį saugumą, gali paskatinti Sąjungos kosmoso operatorius siekti įsisteigti jurisdikcijose, kuriose taikomi ne tokie griežti leidimų išdavimo reikalavimai;
- (15) tikėtina, kad tarpvalstybinis kosminės veiklos pobūdis Sąjungoje suintensyvės, atsižvelgiant į didėjančią Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų skaičių, taip pat į didėjančią paleidimo sprendimus kuriančių įmonių ir valstybių narių, planuojančių plėtoti paleidimo pajėgumus, skaičių. Atsižvelgiant į tai, tikėtina, kad dėl skirtingų nacionalinių leidimų išdavimo režimų sąlygų kosmoso sektoriuje atsiras daugiau kliūčių, o tai turės įtakos kosmoso duomenų ir kosmoso paslaugų, kuriais remiamasi daugelyje veiklos sričių vidaus rinkoje, įskaitant ypatingos svarbos sektorius ir infrastruktūrą, teikimo tęstinumui;

- (16) todėl, siekiant apsaugoti ir pagerinti vidaus rinkos veikimą, Sąjungos lygmeniu turėtų būti nustatytas vienodų, veiksmingų ir proporcingų privalomų taisyklių, kuriomis būtų suderinti pagrindiniai kosmoso paslaugų aspektai išduodant leidimus vykdyti kosminę veiklą, rinkinys, kad būtų užtikrintas netrukdomas kosmoso duomenų ir kosmoso paslaugų teikimas visoje vidaus rinkoje;
- (17) nustatant technologiškai neutralius pagrindinius reikalavimus, inovacijos turėtų būti skatinamos suteikiant kosmoso paslaugų teikėjams galimybę patekti į esamas ir galimas naujas rinkas, taip padidinant galutinių naudotojų pasirinkimą;
- (18) tik retais atvejais, atsižvelgiant į strateginę galimybės gauti tam tikrų kosmoso paslaugų svarbą Sąjungai arba valstybėms narėms, Komisija turėtų leisti nukrypti nuo šiame reglamente nustatytų reikalavimų paleidimo paslaugoms, kai tai pateisinama dėl viešojo intereso. Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai leisti atitinkamam trečiosios valstybės paleidimo veiklos vykdytojui taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, jei tenkinama viešojo intereso sąlyga;
- (19) be to, ekstremaliųjų situacijų ar krizių aplinkybėmis gali prireikti skubiai imtis veiksmų ir, išimties tvarka bei laikinai, pasinaudoti Sąjungoje neužregistruotų kosmoso paslaugų teikėjų teikiamais kosmoso duomenimis ar kosmoso paslaugomis;
- (20) Sąjungoje įsisteigusiems kosmoso paslaugų teikėjams turėtų būti taikoma leidimų išdavimo tvarka, kad būtų atsižvelgta į tipinių kosmoso paslaugų pagrindinius saugos ir atsparumo aspektus, susijusius, pavyzdžiui, su erdvėlaivių eksploatavimu, paleidimo paslaugų teikimu ir paleidimo aikštelių eksploatavimu ir priežiūra. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, naudojantiems Sąjungai priklausantį turtą, leidimus turėtų išduoti Europos Sąjungos kosmoso programos agentūra (toliau – Agentūra), įsteigta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/696⁽⁵⁾, o Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, eksploatuojantiems kitą nei Sąjungai priklausantį turtą, leidimai turėtų būti išduodami valstybėje narėje;
- (21) Sąjungoje įsisteigę kosmoso paslaugų teikėjai, teikiantys pažangias kosmoso paslaugas, pavyzdžiui, susidūrimų kosmose vengimo paslaugas arba paslaugas ir operacijas kosminėje erdvėje (ISOS), padeda teikti tipines kosmoso paslaugas ir atlieka tam tikrą vaidmenį užtikrinant kosmoso infrastruktūros įrenginių apsaugą ir ilgalaikį tvarumą. Todėl tikslinga šiai naujų kosmoso paslaugų teikėjų kategorijai taikyti nedidelį taisyklių rinkinį. Tai sudarytų sąlygas kurti naujus taikymo būdus ir rinkas kosmoso sektoriuje (kosminės erdvės ekonomika);
- (22) pirminiai kosmoso duomenų teikėjai atlieka svarbų vaidmenį kaip tarpininkai tarp pradinės ir galutinės grandies sektorių, nes jie perduoda kosminės veiklos vykdytojų kosmoso duomenis, kad jie būtų toliau naudojami įvairiais tokių kosmoso duomenų naudojimo būdais visos ekonomikos ir piliečių labui. Šiuo atžvilgiu, nors kosminės veiklos vykdytojams taikomos materialinės teisės normos jiems neturėtų būti taikomos, jie vis tiek atlieka svarbų vaidmenį kosmoso sektoriuje, nes nustato, ar kosmoso duomenis, kuriuos jie perduoda vertės grandinėje, teikia kosminės veiklos vykdytojai, atitinkantys šio reglamento reikalavimus. Todėl Agentūra turėtų parengti visų kosmoso duomenų pirminių teikėjų Sąjungoje sąrašą. Atsižvelgiant į kosmoso duomenų pirminių teikėjų, kaip tarpininkų, vaidmenį, jiems patogiau gauti

⁽⁵⁾ 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/696, kuriuo sudaroma Sąjungos kosmoso programa, įsteigiama Europos Sąjungos kosmoso programos agentūra ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 912/2010, (ES) Nr. 1285/2013 bei (ES) Nr. 377/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, (OL L 170, 2021 5 12, p. 69, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/696/oj>).

įspėjimus arba skundus dėl galimų pažeidimų, susijusių su kosmoso duomenų naudojimu Sąjungoje, tiesiogiai įspėti savo tiekėjus arba informuoti Agentūrą ar atitinkamą valstybės narės, kurioje jie yra įsisteigę, kompetentingą instituciją apie bet kokius įtarimus dėl kosmoso duomenų, kurie gali būti gauti iš neregistruotų arba reikalavimų neatitinkančių kosminės veiklos vykdytojų ir naudojami vidaus rinkoje;

- (23) siekiant sukurti vienodas veiklos vidaus rinkoje sąlygas, taisyklės, taikomos visiems į šio reglamento taikymo sritį patenkantiems kosmoso paslaugų teikėjams, įskaitant Sąjungos kosminės veiklos vykdytojus, turėtų būti taikomos tiek, kiek kosmoso duomenys ir kosmoso paslaugos yra teikiami Sąjungoje;
- (24) todėl, siekiant užtikrinti, kad nė vienam kosminės veiklos vykdytojui nebūtų suteiktas pranašumas dėl to, kad jam netaikomos šiame reglamente nustatytos taisyklės, tikslinga užtikrinti vienodą požiūrį į visus kosminės veiklos vykdytojus, įskaitant trečiųjų valstybių kosmoso paslaugų teikėjus, pavyzdžiui, trečiųjų valstybių erdvėlaivių operatorius, trečiųjų valstybių paleidimo paslaugų teikėjus, trečiųjų valstybių kosmoso duomenų pirminius teikėjus, jei jie Sąjungoje teikia kosmoso duomenis ar kosmoso paslaugas;
- (25) todėl šis reglamentas turėtų būti taikomas kosmoso paslaugų teikėjams, neatsižvelgiant į jų įsisteigimo vietą, jei kosmoso duomenys ar kosmoso paslaugos teikiamos Sąjungoje, taip įrodant esminį ryšį su vidaus rinka, užkertant kelią taisyklių apėjimo, Sąjungos vartotojų ir įmonių nenaudai, rizikai ir užtikrinant šiuo reglamentu siekiamų tikslų veiksmingumą;
- (26) visi trečiojoje valstybėje įsisteigę kosmoso paslaugų teikėjai, atsižvelgdami į savo komercinius poreikius ir organizacinius reikalavimus, turėtų raštu paskirti vieną ar daugiau teisinių atstovų Sąjungoje. Tokiems teisiniams atstovams Sąjungoje turėtų būti suteikti visi reikiami įgaliojimai ir išteklių, kad jie galėtų bendradarbiauti su atitinkamomis institucijomis, Komisija ir Agentūra visais aspektais, kurių reikia informacijai ir sprendimams, susijusiems su šio reglamento laikymusi ir vykdymo užtikrinimu, gauti;
- (27) tam tikrose trečiųjų valstybių jurisdikcijose gali būti laikomasi aukšto lygio kosminės veiklos saugos, atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo ir todėl jose gali būti taikomi saugos, atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo reikalavimai, panašūs į nustatytus šiame reglamente;
- (28) tokiais atvejais lygiavertiškumo mechanizmu yra užtikrinamas apsaugos lygio, panašaus į tą, kurio reikalaujama pagal šį reglamentą, pripažinimas. Taigi, jei Komisija atliko vertinimą, susijusį su taikytina trečiosios valstybės teisine sistema ir toje trečiojoje valstybėje taikomomis teisiškai privalomomis taisyklėmis, ir jos laikomos lygiavertėmis šiame reglamente nustatytiems reikalavimams, tuo pagrindu turėtų būti nustatyta, kad toje trečiojoje valstybėje įsisteigę kosmoso paslaugų teikėjai laikosi reikalavimų. Tokie kosmoso paslaugų teikėjai turėtų galėti teikti kosmoso duomenis ir kosmoso paslaugas Sąjungoje, remdamiesi sprendimu dėl lygiavertiškumo, kurį turi priimti Komisija;
- (29) turėtų būti reikalaujama, kad trečiojoje valstybėje, dėl kurios nepriimtas sprendimas dėl lygiavertiškumo, įsisteigę kosmoso paslaugų teikėjai būtų tikrinami siekiant nustatyti, ar jie laikosi šiame reglamente nustatytų reikalavimų. Siekdama skatinti priežiūros metodų konvergenciją, Agentūra turėtų atlikti techninius vertinimus, kurių reikia, kad Komisija galėtų nustatyti atitiktį reikalavimams ir, remdamasi techniniais vertinimais, nuspręsti dėl kosmoso paslaugų teikėjų registravimo Sąjungoje ir dėl bet

kokių priežiūros priemonių. Šiuo tikslu Sąjungos lygmeniu turėtų būti sukurtas registras;

- (30) Sąjunga turėtų siekti palaipsniui sudaryti abipusio pripažinimo susitarimus su trečiosiomis valstybėmis;
- (31) siekiant visapusiškai aprėpti visus kosmoso infrastruktūros įrenginius ir išvengti spragų, šis reglamentas taip pat turėtų būti taikomas įrenginiams, kuriuos eksploatuoja kosminę veiklą vykdančios tarptautinės organizacijos, pavyzdžiui, Europos kosmoso agentūra (EKA) arba Europos meteorologinių palydovų eksploatacijos organizacija (EUMETSAT). Tokios tarptautinės organizacijos, atsižvelgiant į jų plačias technines, mokslines ir veiklos ekspertines žinias, taip pat jų turimą kosmoso srities infrastruktūrą ir pajėgumus, yra pagrindiniai Komisijos, Agentūros ir valstybių narių partneriai, visų pirma įgyvendinant Sąjungos kosmoso programos komponentus, vykdamas bendrus viešuosius pirkimus ar valstybių narių programas;
- (32) siekiant užtikrinti reguliavimo nuoseklumą, susijusį su pagal šį reglamentą atliekamu derinimu, tokioms tarptautinėms organizacijoms, eksploatuojančioms savo įrenginius, turėtų būti taikoma Sąjungos teisė, laikantis tinkamų sąlygų, susijusių su Sąjungos teisės joms taikymo ir vykdymo užtikrinimo priemonėmis, kurios turėtų būti nustatytos Sąjungos ir atitinkamai kiekvienos tokios tarptautinės organizacijos sudarytuose tarptautiniuose susitarimuose. Kai tokios tarptautinės organizacijos valdo valstybių narių įrenginius, kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi šiame reglamente nustatytų taisyklių. Kai tokios tarptautinės organizacijos valdo Sąjungai priklausančią turtą, vykdymo užtikrinimas turėtų būti užtikrintas pagal Komisijos tuo tikslu sudarytų susitarimų dėl įnašo nuostatas;
- (33) EKA yra tarptautinė organizacija, kuri turi daug patirties kosmoso srityje ir yra svarbi partnerė įgyvendinant Sąjungos kosmoso programą. EKA pagal specialius susitarimus kuria ir eksploatuoja kosmoso infrastruktūros įrenginius, skirtus Sąjungos kosmoso programai ir Sąjungos saugaus junglumo programai vykdyti. EKA taip pat rengia kosmoso misijas valstybių narių vardu pagal savo privalomą veiklą ir neprivalomas programas ir vienos ar daugiau valstybių narių prašymu teikia pagalbą nacionaliniams kosmoso srities projektams. EKA taip pat yra viena pagrindinių kosminės veiklos techninių standartų rengimo varomųjų jėgų. EKA taikomos šio reglamento įgyvendinimo sąlygos turėtų būti išsamiau apibrėžtos susitarime, deramai atsižvelgiant į EKA statusą ir institucinę struktūrą;
- (34) šiame reglamente nustatytos taisyklės turėtų būti taikomos tiek Sąjungai priklausančiam turtui, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentuose (ES) 2021/696 ir (ES) 2023/588⁽⁶⁾, tiek valstybių narių turtui, priklausančiam vyriausybiniais ar komerciniams veiklos vykdytojams arba jų valdomiems, įskaitant dvejojo naudojimo turtą, kuriam taikoma civilinė kontrolė ir kuris naudojamas civiliniais tikslais;
- (35) kalbant apie Sąjungai priklausančią turtą, kosmoso paslaugų teikėjai turėtų gauti Agentūros leidimą eksploatuoti tokį Sąjungai priklausančią turtą, atitinkantį saugos, atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo reikalavimus;

⁽⁶⁾ 2023 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/588, kuriuo nustatoma 2023–2027 m. Sąjungos saugaus junglumo programa, (OL L 79, 2023 3 17, p. 1–39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/588/oj>).

- (36) siekiant išsaugoti valstybių narių kompetenciją, šis reglamentas neturėtų būti taikomas kosmoso įrenginiams, kurie naudojami tik siekiant įgyvendinti gynybos ar nacionalinio saugumo tikslus, nepriklausomai nuo subjekto, vykdančio tokią kosminę veiklą. Kosmoso įrenginiams, kurie tik iš dalies naudojami gynybos tikslais, šis reglamentas neturėtų būti taikomas, kai juos gynybos tikslais reikia įtraukti į valstybės narės operaciją ir kontrolę tik tol, kol karinės pajėgos vykdo atitinkamą kosmoso misiją. Tokiais atvejais kiekviena valstybė narė, atsižvelgdama į konkretaus atvejo aplinkybes, turi nustatyti, ar tokiems kosmoso įrenginiams būtų taikoma minėta išimtis;
- (37) todėl šiuo reglamentu neturėtų būti daromas poveikis valstybių narių kompetencijai visais su nacionaliniu saugumu susijusiais klausimais, ir tai taip pat taikoma tais atvejais, kai valstybės narės tokios nacionalinio saugumo kompetencijos tikslais ir naudodamosi ja turi vykdyti konkrečias kosmoso operacijas, pavyzdžiui, perimdamos jų jurisdikcijai priklausančio kosminio objekto kontrolę;
- (38) atsižvelgiant į esamą radijo spektro reguliavimą pagal tarptautines telekomunikacijų taisykles ir į nacionalinę bei ES teisę, visų pirma Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 676/2002/EB⁽⁷⁾, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/1972⁽⁸⁾ ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 243/2012/ES⁽⁹⁾, šis reglamentas neturėtų apimti aspektų, susijusių su radijo spektro paskirstymu arba leidimu jį naudoti. Be to, kai subjektas, kuris yra elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjas, veikia tik kaip kosminės veiklos vykdytojo siūlomos priemonės naudotojas, pagal šį reglamentą jis turėtų būti laikomas tik kosmoso duomenų pirminiu teikėju. Jei elektroninių ryšių tinklo ir paslaugų teikėjas taip pat eksploatuoja arba kontroliuoja palydovą, paleidimą ar paleidimo infrastruktūrą, pagal šį reglamentą jis turėtų būti laikomas kosminės veiklos vykdytoju;
- (39) šiuo reglamentu nedaromas poveikis Sąjungos konkurencijos taisyklėms, įskaitant antimonopolines, susijungimų ir valstybės pagalbos taisykles;
- (40) į šiame reglamente nustatytas būtiniausias pagrindines suderintas taisykles dėl kosminės veiklos saugos, atsparumo ir tvarumo turėtų būti įtraukti kompetentingų institucijų išduoti leidimai arba, kai tinkama, valstybių narių nustatyta tvarka, skirta nacionalinę kosmoso programą vykdančioms vyriausybiniams subjektams. Turėtų būti pripažintas tam tikrų subjektų, pavyzdžiui, vyriausybinių kosmoso agentūrų, vykdančių nacionalines kosmoso programas, kurioms nebūtinai gali būti taikomi tokie pat leidimai kaip ir kitiems kosmoso paslaugų teikėjams, specifinis pobūdis. Todėl valstybės narės turėtų užtikrinti, kad šių subjektų atžvilgiu būtų vykdoma tinkama priežiūra, kurią vykdančioms būtų laikomasi ir įgyvendinami vaidmenų atskyrimo ir interesų konflikto nebuvimo principai;
- (41) siekiant sudaryti sąlygas sklandžiam leidimų išdavimo procesui visoje vidaus rinkoje ir sudaryti vienodas sąlygas visiems Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, bendra

⁽⁷⁾ 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 676/2002/EB dėl radijo spektro politikos teisinio reguliavimo pagrindų Europos bendrijoje (Sprendimas dėl radijo spektro) (OL L 108, 2002 4 24, p. 1–6, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2002/676\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2002/676(1)/oj)).

⁽⁸⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/1972, kuria nustatomas Europos elektroninių ryšių kodeksas, (OL L 321, 2018 12 17, p. 36–214, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1972/oj>).

⁽⁹⁾ 2012 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 243/2012/ES, kuriuo nustatoma daugiametė radijo spektro politikos programa, (OL L 81, 2012 3 21, p. 7–17, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2012/243\(2\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2012/243(2)/oj)).

leidimų galiojimo trukmė turėtų būti 12 mėnesių, numatant galimybę sustabdyti leidimų išdavimo procese taikomus terminus, kad būtų atsižvelgta į papildomų paaiškinimų ir vertinimų poreikį;

- (42) valstybėms narėms turėtų būti palikta laisvė keisti informaciją su galimais prašymų teikėjais prieš jiems pradedant oficialias leidimų išdavimo procedūras pagal nacionalines taisykles. Tokie preliminarūs ir neoficialūs mainai sudarytų sąlygas prašymų teikėjams geriau suprasti šiame reglamente ir, kai taikytina, nacionalinės teisės aktuose, įskaitant visus atitinkamus kitų valstybių narių teisės aktus, nustatytus reikalavimus ir užtikrinti, kad jų būtų laikomasi, kai, pavyzdžiui, vidaus rinkoje reikia kelių leidimų, atsižvelgiant į pilietybės ar įsisteigimo, veiklos vykdymo ir paleidimo kriterijus;
- (43) valstybės narės kompetentingos institucijos turėtų priimti ir pripažinti kitų valstybių narių kompetentingų institucijų išduotus leidimus klausimais, kuriems taikomas šis reglamentas. Kartu turėtų būti užtikrintas visiškas nacionalinių reikalavimų, kuriuos gali nustatyti valstybės narės, skaidrumas, be kita ko, dėl griežtesnių reikalavimų, kurie gali būti būtini siekiant užtikrinti operacijos arba paleidimo, vykdomo jų teritorijose, saugą, atsparumą ar aplinkosauginį tvarumą, kiek tai susiję su kosmoso misija, kurią vykdo leidimą valstybėje narėje, kurioje yra įsisteigę, turintys kosminės veiklos vykdytojai. Tokia informacija turėtų būti teikiama per bendrą informacinį portalą;
- (44) atsižvelgiant į kosmoso misijos techninį sudėtingumą ir pasirengimo jai trukmę, prašymus teikiantiems subjektams turėtų būti suteikta pakankamai laiko bet kokiai reikiamai informacijai ar paaiškinimams pateikti. Todėl taip pat reikėtų numatyti leidimų išdavimo procesuose kompetentingoms institucijoms taikomų terminų sustabdymą;
- (45) kosminių objektų atitiktis šio reglamento reikalavimams turėtų būti preziumuojama tiek dėl Sąjungoje įsisteigusių kosmoso paslaugų teikėjų, nes tokią atitiktį patikrino nacionalinės kompetentingos institucijos, išduodamos leidimą, tiek dėl trečiojoje valstybėje, dėl kurios Komisija yra priėmusi sprendimą dėl lygiavertiškumo, įsisteigusių kosmoso paslaugų teikėjų;
- (46) nustačius atitiktį šiame reglamente nustatytiems reikalavimams, registracija Sąjungos kosminių objektų registre (URSO) ir išduotas elektroninis pažymėjimas (e. pažymėjimas), kuriuo įrodoma, kad kosmoso duomenys buvo sukurti šį reglamentą atitinkančių kosminių objektų ir kad kosmoso paslaugos grindžiamos šį reglamentą atitinkančių kosminių objektų naudojimu ir veikimu, turėtų sudaryti sąlygas nemokamai teikti kosmoso duomenis ir kosmoso paslaugas visoje Sąjungoje. Agentūra registruotiems kosmoso paslaugų teikėjams turėtų išduoti atskirus e. pažymėjimus;
- (47) konsoliduoti visų Sąjungoje ir trečiosiose valstybėse įsisteigusių URSO registruotų kosmoso paslaugų teikėjų sąrašai turėtų būti viešai prieinami URSO interneto svetainėje, taip užtikrinant visų Sąjungoje registruotų kosmoso paslaugų teikėjų skaidrumą. Bet kuris asmuo turi galėti patikrinti kosmoso duomenų šaltinį, siekdamas bet kuriuo metu įsitikinti, kad Sąjungoje teikiamoms kosmoso paslaugoms naudojami duomenys, kuriuos sugeneravo kosmoso objektai, atitinkantys Sąjungos teisės reikalavimus;
- (48) Komisijos prašymu turėtų būti parengtas specialus e. pažymėjimo standartas, kuris turėtų būti parengtas iki šio reglamento taikymo pradžios dienos. Taikant e. pažymėjimą būtų nustatytas ryšys tarp konkretaus kosminio objekto ir kosmoso

duomenų, kurie buvo sukurti jį naudojant, taip užtikrinant tokių kosmoso duomenų patikimumą;

- (49) siekiant patenkinti padidėjusią palydovinių paslaugų vartotojų paklausą, pasinaudoti technologijų pažangos ir su tuo susijusių sąnaudų mažinimo privalumais ir užtikrinti geresnę prieigą prie kapitalo, reikėtų supaprastinti leidimų paleisti palydovų sistemas išdavimo procesus. Tam tikromis sąlygomis ir taikant tam tikras apsaugos priemones, turėtų būti nustatyta supaprastinta leidimų išdavimo procedūra, pagal kurią būtų išduodamas vienas leidimas, galiojantis visai palydovų sistemai;
- (50) pripažįstant mokslinių tyrimų erdvėlaivių, kurie tebėra labai svarbūs gerinant mokslines žinias ir technologinius pajėgumus, specifinį pobūdį ir tikslus, šiame reglamente tokioms kategorijoms turėtų būti nustatytos tam tikros išimtys, siekiant atsižvelgti į konkrečius jų poreikius ir savybes, kartu užtikrinant orbitų saugą ir tvarumą;
- (51) kosminės veiklos vykdytojams turėtų būti taikomos specialios įvairiose srityse, kurioms taikomas šis reglamentas, nustatytų taisyklių išimtys. Vykdam mokslinių tyrimų ir kosmoso misijas jiems neturėtų būti taikomos tam tikros saugos taisyklės. Panašiai kosminės veiklos vykdytojai, kurie laikomi mažomis įmonėmis arba yra mokslinių tyrimų ar švietimo įstaigos, turėtų taikyti supaprastintą rizikos valdymą, daugiausia dėmesio skirdami ypatingos svarbos įrenginiams ir šalindami pagrindinę riziką. Demonstravimo ir patvirtinimo orbitoje (IOD/IOV) kosminėms misijoms taip pat neturėtų būti taikomas kosminės veiklos aplinkosauginio pėdsako skaičiavimas;
- (52) saugios, atsparios, tvarios ir ekonomiškai efektyvios prieigos prie kosmoso užtikrinimas yra labai svarbus siekiant gauti įvairias paslaugas ir remti mokslinius tyrimus, kartu atsižvelgiant į pagrindinius KES įtvirtintus principus ir teises. Be to, paleidimo veiklos vykdytojams taip pat gali prireikti laiko prisitaikyti prie naujų paleidimo saugos priemonių. Šiame reglamente turėtų būti numatytas tinkamas mechanizmas, kuriuo būtų užtikrinta prieiga prie kosmoso, o pramonė prisitaikytų prie naujų Sąjungos lygmeniu nustatytų pagrindinių saugos standartų;
- (53) tam tikrų orbitų perkrova, dėl kurios didėja palydovų susidūrimo rizika ir kosminių šiukšlių paplitimas, taip pat geopolitinių grėsmių aplinkybės, keliantys didesnę riziką kosmoso infrastruktūros kibernetiniam saugumui, taip pat fizinio kontakto kosmose rizika, pavyzdžiui, artumo ir trikdžių rizika, yra pasaulinio pobūdžio iššūkiai, kuriuos daugelis kosminė veikla užsiimančių valstybių pradėjo spręsti;
- (54) keitėsi visa paleidimo įrenginių rinka – nuo labai mažų iki sunkiųjų paleidimo įrenginių. Kuriami nauji pajėgumai, kaip antai galimybė pakartotinai naudoti, pavyzdžiui, paleidimo įrenginių pirmąjį ir papildomus etapus. Daugiau valstybių narių plėtoja paleidimo pajėgumus ir taip didina prieigą prie kosmoso;
- (55) prieiga prie kosmoso yra labai svarbi ES strateginiam savarankiškumui. Tačiau intensyvesnis paleidimo eismas taip pat turi įtakos paleidimo ir grįžimo į atmosferą saugumui, taip pat saugai ore ir ant žemės. Padidėjęs paleidimo į kosmosą srautas taip pat gali turėti neigiamos įtakos ekonominiam, aplinkosauginiam ir efektyviam Bendro Europos dangaus veikimui. Oro ir jūrų eismo sutrikimų rizika turėtų būti kuo labiau sumažinta susitarus su atitinkamomis institucijomis ir oro eismo paslaugų teikėjais. Atitinkamų institucijų ir kompetentingų oro eismo paslaugų teikėjų veiklos koordinavimas nacionaliniu lygmeniu padeda mažinti eismo sutrikdymo poveikį ir susidūrimo riziką. Kai dėl paleidimų į kosmosą daromas poveikis daugiau nei vienai

valstybei narei, reikia laiku koordinuoti kosminės veiklos vykdytojų ir Europos tinklo valdytojo veiksmus. Šis koordinavimas turėtų apimti Europos oro erdvės uždarymo dydžio, trukmės ir paveiktų oro maršrutų vertinimą. Tik vėlesniame etape turėtų būti sukurti tinkami sąnaudų pasidalijimo mechanizmai, taikomi naudojant oro erdvę. Jie paskatins saugų ir tvarų oro erdvės naudojimą visiems naudotojams. Be to, paleidimo ir grįžimo į atmosferą etapai taip pat gali kelti nelaimių ant žemės riziką, kuri turi būti apribota glaudžiai koordinuojant veiksmus su atitinkamomis susijusiomis institucijomis ir eismo paslaugų teikėjais. Didėjanti susidūrimo su orlaiviais rizika pereinamuoju paleidimo į kosmosą ir grįžimo į atmosferą etapu gali būti remiama taikant nusistovėjusias aviacijos saugos metodikas ir geriausių rizikos vertinimo praktiką;

- (56) paleidimo veikla iš esmės yra rizikinga ir, jei ji nėra tinkamai valdoma, gali padaryti nepataisomos žalos. Todėl turėtų būti nustatytos taisyklės, kuriomis būtų užtikrinama, kad paleidimo įrenginius būtų galima atsekti ir kad būtų atliktas jų rizikos vertinimas, kurį atlikus būtų rastos ir nustatytos kelios priemonės susijusios rizikai kuo labiau sumažinti;
- (57) prognozės rodo, kad net ir be naujų paleidimų kosminių objektų susidūrimo su kosmose jau esančiais objektais taps dideliu šiukšlių šaltiniu. Kosminių objektų susidūrimo rizika galiausiai sukeltų spaudimą jau ir taip perpildytai žemajai Žemės orbitai, o tai kelia pavojų būsimai galimybei naudotis kosmosu. Kalbant apie masę, dauguma kosminių šiukšlių yra iš paleidimo įrenginių dalių (raketų korpusų). Be to, erdvėlaivių skaičius orbitoje sparčiai auga dėl palydovų sistemų kūrimo;
- (58) siekiant apsaugoti kosmoso aplinką, reikia užtikrinti, kad eksploatuojant paleidimo įrenginius ir erdvėlaivius susidarytų kuo mažiau šiukšlių. Šiukšlių prevencija taip pat atitinka prevencijos metodą, kuris yra pirmasis Atliekų pagrindų direktyvoje⁽¹⁰⁾ nustatytos atliekų hierarchijos etapas. Todėl turėtų būti numatyti įpareigojimai projektavimo etape, taip pat naudojimo orbitoje laikotarpiu. Ši būtinybė taip pat pripažįstama tarptautiniu lygmeniu – Tarptautinė standartizacijos organizacija (ISO) yra priėmusi keletą standartų. Todėl leidimas vykdyti kosminę veiklą turėtų būti susietas su kosminės veiklos vykdytojų teikiamaiais konkrečiais planais dėl kosminių šiukšlių, kuriuose būtų parodyta, kaip paleidimo įrenginiai ir erdvėlaiviai apribotų šiukšlių susidarymą;
- (59) kad erdvėlaiviuose būtų galima naudotis kosmoso paslaugomis, susijusiomis su susidūrimų vengimu, reikalingas erdvėlaivio pajėgumas tiksliai perduoti savo buvimo vietą. Turėtų būti parengti atsekamumo reikalavimai siekiant pagerinti viešąsias paslaugas, teikiamas pagal Sąjungos kosmoso stebėjimo ir sekimo partnerystę, ir sutaupyti laiko ir pinigų, naudojamų teikiant tokias sekimo paslaugas, kad būtų galima tiksliai nustatyti orbitinę padėtį. Gebėjimas sekti erdvėlaivius turėtų būti užtikrintas tiek erdvėlaivių, tiek antžeminio segmento lygmeniu;
- (60) dėl padidėjusio šiukšlių kiekio ir eismo orbitoje visuose erdvėlaiviuose būtina naudoti susidūrimų kosmose vengimo paslaugą. Toks reikalavimas būtinas siekiant užtikrinti kasdienę erdvėlaivio stoties priežiūrą. Privalomas susidūrimų kosmose vengimo paslaugų abonementas turėtų būti kosmoso saugos reikalavimų pagrindas. Todėl už

⁽¹⁰⁾ 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanči kai kurias direktyvas (OL L 312, 2008 11 22, p. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/2024-02-18>).

susidūrimų kosmose vengimo paslaugos teikimą atsakingas subjektas turėtų įrodyti tam tikrus pajėgumus;

- (61) be to, pasirinkus subjektą, atsakingą už susidūrimo vengimo paslaugos teikimą visiems erdvėlaiviams Sąjungoje, turėtų būti pagerintas reagavimo į perspėjimą apie didelio intereso įvykį koordinavimas, taip pat apribota rizika, kad dėl tokio perspėjimo bus pradėtos taikyti skirtingos reagavimo strategijos, o dėl to galėtų įvykti susidūrimai;
- (62) Sąjungos kosmoso stebėjimo ir sekimo partnerystė, sukurta pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/696 kaip informuotumo apie padėtį kosmose (SSA) komponento dalis, arba bet kuris ją pakeisiantis subjektas, naudodama turimus jutiklius ir išplėtotą praktinę patirtį, įrodė savo gebėjimą valdyti daug erdvėlaivių, taigi ir tinkamumą būti Sąjungos kosmoso paslaugų, susijusių su susidūrimų vengimu, teikėju, atsakingu už susidūrimų kosmose vengimo paslaugas;
- (63) geriausia būtų vengti šiukšlių susidarymo reikalaujant pajėgumų susidūrimo vengimo manevrams atlikti ir palydovams perkelti į laidojimo orbitą. Todėl visi erdvėlaiviai turėtų galėti atlikti daugkartinį manevravimą, išskyrus erdvėlaivius, esančius žemiau 400 km aukščio, nes šiame aukštyje dėl atmosferos pasipriešinimo to erdvėlaivio naudojimo orbitoje trukmė būtų natūraliai trumpa;
- (64) įprasta, kad erdvėlaivių operatoriams suteikiamas leidimas pratęsti kosminės misijos vykdymą. Tačiau turėtų būti reikalaujama, kad teikdami paraišką dėl pratęsimo Sąjungos erdvėlaivių operatoriai pateiktų patikslintus kosminių šiukšlių kiekio mažinimo planus, siekiant užtikrinti, kad dėl ilgesnės misijos trukmės nekiltų šiukšlių susidarymo rizika;
- (65) dėl padidėjusio oro eismo astronomai astronomijos kampanijose susiduria su šviesos ir radijo dažnių sutrikimais. Tokie sutrikimai daro tiesioginį poveikį mokslinių tyrimų ir planetos gynybos pajėgumams. Todėl reikėtų parengti poveikio švelninimo priemonės, kuriomis būtų apsaugotas tamsus ir tylus dangus;
- (66) palydovų sistemos padeda veiksmingai diegti kosmoso paslaugas, o tai naudinga piliečiams ir įmonėms. Tačiau dėl didelio jų skaičiaus jų poveikis kosmoso aplinkai yra didesnis nei vieno erdvėlaivio poveikis. Be to, bet koks katastrofinis įvykis sistemoje galėtų sukelti Kesslerio įvykį, todėl ateityje naudojimasis kosmosu taptų neįmanomas. Todėl turėtų būti nustatyti specialūs įpareigojimai dėl palydovų sistemų, besiskiriantys priklausomai nuo jų dydžio;
- (67) siekiant užtikrinti pagrindinių kosmoso saugos ir tvarumo reikalavimų veiksmingumą, turėtų būti nustatyti papildomi techniniai elementai, kad kosminės veiklos vykdytojams būtų užtikrintas teisinis tikrumas;
- (68) iki šiol į kosmoso sektoriaus kibernetinį saugumą Sąjungos lygmeniu buvo atsižvelgiama tik iš dalies, taikant Direktyvoje (ES) 2022/2555 nustatytą bendrą taikytiną sistemą. Dabartinė kibernetinio saugumo tvarka nėra visapusiškai taikoma visų rūšių subjektams ir paslaugoms, kurios yra svarbios kosmoso sektoriui. Todėl kibernetinio saugumo reikalavimai turėtų būti nustatyti neviešųjų elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjams, subjektams, nesiekiantiems vidutinių įmonių dydžio ribos pagal Komisijos rekomendacijos 2003/361/EB⁽¹¹⁾ priedo 2 straipsnį, ir mokslinių

⁽¹¹⁾ 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija 2003/361/EB dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimo (OL L 124, 2003 5 20, p. 36, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>).

tyrimų bei švietimo įstaigoms, ir jie taip pat turėtų apimti stebėjimo duomenis ir paleidimo įrenginius už Sąjungos ribų;

- (69) be to, viso kosmoso sektoriaus kibernetinio saugumo bazinis lygis yra nepakankamai suderintas ir nuoseklus. Nors pagal Sąjungos kosmoso programos komponentus pasiektas Sąjungai priklausančio turto atsparumas, daliai nacionalinės kosmoso infrastruktūros objektų gali būti taikomas žemesnis apsaugos lygis. Tokie skirtumai toliau didėtų ir sukeltų asimetriją. Be to, Sąjungos kosmoso programos struktūra tampa vis labiau persipinančia ir apima nacionalinių komercinių palydovų krovumą. Todėl valstybių narių kosmoso infrastruktūros atsparumo lygis turėtų būti tinkamai padidintas, kad taip pat būtų išvengta pavojaus Sąjungai priklausančio turto saugumui ir Sąjungos kosmoso programos veikimui ir galiausiai būtų išvengta neigiamo poveikio kosmoso duomenų ir kosmoso paslaugų, kuriomis remiama veikla, teikimui, taip pat ypatingos svarbos subjektams ir sektoriams visoje vidaus rinkoje;
- (70) dabartinį disbalansą lemia ne tik tai, kad kosmoso programos buvo rengiamos lygiagrečiai (Sąjungos ir valstybių narių lygmenimis). Jis taip pat susijęs su tuo, kad nėra bendro kibernetinio saugumo ir rizikos valdymo bazinio lygio, pritaikyto konkretiems kosmoso infrastruktūros poreikiams. Nors tik kai kurios valstybės narės taikė norminį metodą, tokių reikalavimų lygis ar išsamumas vidaus rinkoje skiriasi. Kosmoso infrastruktūros atsparumas daugeliu atvejų priklauso nuo finansinių pajėgumų ir galiausiai nuo įmonių noro laikytis gerosios rizikos valdymo praktikos ir integruoti kibernetinį saugumą į savo kosmoso misijų rengimą ir vykdymą;
- (71) siekiant pašalinti tokias spragas ir disbalansą, visam kosmoso sektoriui turėtų būti nustatytas specialus bazinis atsparumo scenarijus. Šios taisyklės turėtų būti taikomos visai kosmoso infrastruktūrai visoje Sąjungoje, įskaitant Sąjungai priklausančią turtą, taip pat nacionalinę vyriausybinių ir nevyriausybinių turtą. Turėtų būti nuosekliai aprėpti visi kosmoso infrastruktūros antžeminės, kosmoso ir jungčių segmentai, taip pat skaitmeninės ir fizinės, kosmoso ir antžeminės sistemos ir posistemiai, siekiant apimti visą susijusią riziką, pavyzdžiui, kibernetinių ir elektroninių trukdžių riziką, taip pat fizinę riziką;
- (72) kadangi šiuo reglamentu padidinamas kosmoso sektoriui taikomo rizikos valdymo suderinimo lygis, šis aukštesnis lygis reiškia didesnę suderinimą, be kita ko, palyginti su Direktyvoje (ES) 2022/2555 nustatytais reikalavimais. Todėl šis reglamentas turėtų būti *lex specialis* Direktyvos (ES) 2022/2555 21 straipsnio atžvilgiu. Kosmoso sektoriuje taip pat turėtų būti išlaikytas tvirtas ryšys su Direktyvoje (ES) 2022/2555 nustatyta Sąjungos horizontaliąja kibernetinio saugumo sistema, kad būtų užtikrintas visiškas suderinamumas su valstybių narių priimtomis kibernetinio saugumo taisyklėmis ir strategijomis ir pagal tą direktyvą sukurta institucine sąranga. Todėl reikėtų panaikinti atotrūkį tarp bazinių atsparumo verčių, taikomų Sąjungai priklausančiam turtui ir valstybių narių turtui. Todėl kosmoso sektoriui turėtų būti nustatyti griežtesni rizikos valdymo reikalavimai, kad būtų pasiektas didesnis suderinimas, palyginti su dabartiniais Direktyvoje (ES) 2022/2555 nustatytais reikalavimais;
- (73) kosmoso infrastruktūros kibernetinio saugumo užtikrinimas yra labai svarbus visais kosmoso infrastruktūros projektavimo, kūrimo ir eksploatavimo etapais. Todėl per visą kosmoso misijų gyvavimo ciklą turėtų būti taikomos patikimos rizikos valdymo priemonės, tinkamai atsižvelgiant į visus pagrindinius etapus. Turėtų būti užtikrinta tinkama visų įrenginių, sistemų ir duomenų apsauga nuo projektavimo ir gamybos iki eksploatavimo pradžios ir eksploatavimo pabaigos;

- (74) Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų vykdomas rizikos valdymas turėtų būti grindžiamas rizikos vertinimais, kurie turi būti atliekami segmentų, sistemos ir komponentų lygmenimis, remiantis rizikos scenarijais, apimančiais bent ypatingos svarbos objektus, pavyzdžiui, inžinerijos sistemas, skrydžių programinę įrangą, nuotolinio stebėjimo ir (arba) nuotolinio valdymo padalinį, misijų valdymo centrus ar erdvėlaivių valdymo centrus. Komisija turėtų parengti viso kosmoso misijų gyvavimo ciklo ypatingos svarbos įrenginių, operacijų ir etapų kategorijų, kurioms tokius rizikos scenarijus turi parengti Sąjungos kosmoso operatoriai, sąrašą, taip pat rizikos scenarijus ir grėsmių modeliavimo metodus, kuriais grindžiami tokie rizikos vertinimai;
- (75) pagal proporcingumo principą šiame reglamente turėtų būti pripažįstama ypatinga kosminės veiklos vykdytojų, kurie yra mažosios įmonės arba mokslinių tyrimų ar švietimo įstaigos, padėtis. Dėl dydžio, išteklių ir veiklos masto tokių kategorijų veiklos vykdytojų poveikis gali būti mažesnis. Šiuo atveju būtinas tikslas yra užtikrinti ypatingos svarbos funkcijų ir įrenginių apsaugą ir šalinti pagrindinę riziką, pavyzdžiui, riziką prarasti varomųjų įrenginių kontrolę ir gebėjimą skleisti trukdžius;
- (76) siekiant užtikrinti bendrą požiūrį į visos kosmoso infrastruktūros eksploatavimą, turėtų būti nustatytos pagrindinės įrenginių identifikavimo ir valdymo bei prieigos teisių valdymo ir kontrolės taisyklės, kad būtų apsaugotos prieigos prie antžeminio segmento ir kosmoso segmento kontrolė. Turėtų būti nustatyti pagrindiniai įrenginių atsparumo užtikrinimo elementai, visų pirma susiję su tinklų ir informacinių sistemų atsparumu, atsižvelgiant į poreikį išlaikyti veiksmingą kosmoso segmento techninę kontrolę;
- (77) Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams turėtų būti nustatyti pagrindiniai būtiniausi principai, kad būtų užtikrinta garso šifravimo praktika, apibrėžiant kriptografinę koncepciją, skirtą konkreitiems kosmoso misijų kibernetinio saugumo poreikiams patenkinti, nustatant specialią kriptografinių raktų valdymo politiką, taip pat ištisinį ryšių tarp palydovinio valdymo centrų ir kosmoso segmento tapatumo nustatymą;
- (78) Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai turėtų nustatyti pagrindines priemones, kad būtų galima užtikrinti greitą ir veiksmingą veiklos tęstinumą ir reagavimo bei veiklos atkūrimo priemones, kad būtų užtikrintas veiksmingas reagavimas į incidentus ir užtikrintas ypatingos svarbos kosmoso misijų operacijų tęstinumas.
- (79) Siekiant užtikrinti aukštą kosmoso infrastruktūros atsparumo lygį ir laikantis dabartinės praktikos, turėtų būti reikalaujama, kad Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai reguliariai testuotų sistemas, atsižvelgdami į atliktus rizikos vertinimus. Tokie testavimai gali apimti grėsmę grindžiamą skverbimosi testavimą taikant apsaugos priemones, susijusias su tokio testavimo atlikimo sąlygomis ir kriterijais, kuriuos turi atitikti testuotojai;
- (80) kosmoso sektoriaus tiekimo grandinės sudėtingumas gali kelti konkrečią kibernetinio saugumo riziką, atsižvelgiant į tai, kad komponentams įsigyti naudojami įvairūs šaltiniai. Pastarieji dažnai perkami visame pasaulyje ir jiems gali trūkti būtinų sąžiningumo patikrinimų, ypač integruojant ar surenkant komponentus į įvairias kosmoso infrastruktūros sistemas. Siekdamį pašalinti tokią riziką, Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai turėtų sukurti tiekimo grandinės rizikos valdymo sistemą su specialiomis strategijomis, kuriomis siekiama sumažinti riziką tiekimo grandinėje, diegiant programinės įrangos vientisumo ir autentiškumo kontrolės priemones, nustatant programinės įrangos produktų pasirinkimo kriterijus, tinkamai atsižvelgiant į laikinai tarpusavyje sujungtų tinklų ir informacinių sistemų kibernetinį saugumą, pavyzdžiui, teikiant techninę priežiūrą ar paramą;

- (81) šis reglamentas turėtų būti neatsiejama bendros Sąjungos ypatingos svarbos subjektų atsparumo sistemos dalis. Kalbant apie Sąjungai priklausančią turtą, pagal Reglamentą (ES) 2021/696, pagal Tarybos direktyvą 2008/114/EC⁽¹²⁾, kuri dabar pakeista Direktyva (ES) 2022/2557, valstybės narės, siekdamos apsaugoti jų teritorijoje esančią antžeminę infrastruktūrą, kuri yra Sąjungos kosmoso programos dalis, turėjo užtikrinti priemones, kurios būtų bent lygiavertės toms, kurios nustatytos perkeltant tą direktyvą į nacionalinę teisę. Siekiant užtikrinti visišką suderinamumą su dabartinėmis Sąjungos taisyklėmis dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo ir išsaugoti visišką bendro atnaujinto atsparumo režimo ir suderintų taisyklių kosmoso srityje ryšio tęstinumą įgyvendinant šį reglamentą, turėtų būti laikomasi panašaus požiūrio, kokio laikomasi dėl Direktyvos (ES) 2022/2557 ir šio reglamento santykio. Todėl, kalbant apie fizinį antžeminio segmento atsparumą, visi Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai turėtų taikyti šiame reglamente nustatytas priemones, užtikrindami, kad jos būtų bent lygiavertės priemonėms, kurių imamasi pagal Direktyvą (ES) 2022/2557. Be to, turėtų būti paaiškinta, kad Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, kurie apibrėžti pagal šį reglamentą ir kuriems šis reglamentas taikomas, gali būti laikomi ypatingos svarbos subjektais pagal Direktyvą (ES) 2022/2557, kai jie yra tos direktyvos priedo 10 punkte nurodytos antžeminės infrastruktūros operatoriai. Todėl ta direktyva taikoma kosminės veiklos vykdytojams, kuriems taikomas šis reglamentas, jei valstybės narės juos įvardijo kaip ypatingos svarbos subjektus. Kita vertus, šis reglamentas turėtų būti taikomas visiems kosminės veiklos vykdytojams, nepriklausomai nuo to, ar jie pagal tą direktyvą laikomi ypatingos svarbos subjektais, ar ne. Galiausiai turėtų būti paaiškinta, kad šiame reglamente apibrėžtas ir į jį įtrauktas antžeminis segmentas turi būti suprantamas kaip apimantis toje direktyvoje nurodytą antžeminę infrastruktūrą;
- (82) Direktyvoje (ES) 2022/2557 nustatytos pagrindinės būtiniausios derinimo taisyklės, kuriomis siekiama didinti ypatingos svarbos subjektų atsparumą ir gerinti kompetentingų institucijų tarpvalstybinį bendradarbiavimą. Direktyva (ES) 2022/2557 ir toliau turėtų būti pagrindas ypatingos svarbos subjektų, eksploatuojančių antžeminę infrastruktūrą, kuriai taikoma ta direktyva ir kuriai taikomas šis reglamentas, fiziniam atsparumui. Šiems subjektams šis reglamentas turėtų būti taikomas nedarant poveikio Direktyvai (ES) 2022/2557 ir ją papildant. Ypatingos svarbos subjektų, kuriems taikoma Direktyva (ES) 2022/2557, atsparumas turėtų būti užtikrintas pagal tą direktyvą. Ypatingos svarbos infrastruktūros objektai, kuriuos eksploatuoja šie subjektai, gali apimti valdymo centrus, antenas, bandymo įrenginius, veiklos vietas, įskaitant paleidimo aikšteles, fizinę įrangą ir komponentus, aparatinę įrangą, sistemas ir posistemius, kurie yra kosmoso infrastruktūros dalis, inžinerines sistemas, energijos sistemas ir varymo sistemas;
- (83) be to, pagal Direktyvą (ES) 2022/2557, kai ypatingos svarbos subjektas atliko kitus rizikos vertinimus arba parengė dokumentus pagal kituose teisės aktuose, susijusiuose su ypatingos svarbos subjekto rizikos vertinimu, nustatytas prievoles, tas subjektas gali naudoti tuos vertinimus ir dokumentus, kad įvykdytų tam tikrus Direktyvoje (ES) 2022/2557 nustatytus reikalavimus. Šiuo atžvilgiu Direktyvoje (ES) 2022/2557 nustatyta aiški galimybė kompetentingai institucijai pagal tą direktyvą, vykdant priežiūros funkcijas ir laikantis tam tikrų sąlygų, pareikšti, kad toks vertinimas visiškai arba iš dalies atitinka atitinkamas prievoles pagal tą direktyvą;

⁽¹²⁾ 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos direktyva 2008/114/EC dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nustatymo ir priskyrimo jiems bei būtinybės gerinti jų apsaugą vertinimo (OL L 345, 2008 12 23, p. 75 ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/114/oj>).

- (84) todėl, atsižvelgiant į tvirtas šio reglamento ir Direktyvos (ES) 2022/2557 sąsajas, pagal šiuos du aktus įsteigtos kompetentingos institucijos turėtų bendradarbiauti, kad padidintų savo atitinkamų veiksmų sinergiją, visų pirma tais atvejais, kai rizikos vertinimai, kuriuos pagal šį reglamentą atlieka Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, patenkantys į tos direktyvos taikymo sritį, naudojami siekiant įrodyti atitiktį tam tikriems tos direktyvos reikalavimams;
- (85) kalbant apie kosmoso segmento fizinį atsparumą, šiame reglamente pripažįstama, kad ISOS padėtų didinti kosmoso įrenginių atsparumo lygį ir gyvavimo trukmę;
- (86) be to, kad pagal Sąjungos kosmoso programą nustatytos incidentų valdymo ir tyrimo pagrindinės taisyklės, pagal ją taip pat turėtų būti sukurtas Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų, valdančių Sąjungai priklausančią turtą, pranešimų apie incidentus mechanizmas, kuriuo būtų užpildytos esamos pranešimų apie incidentus spragos. Agentūra turėtų gauti prieigą prie informacijos apie didelius incidentus, susijusius su visais Sąjungos kosmoso programos komponentais, per saugumo stebėsenos centro struktūrą, sukurtą pagal Sąjungos kosmoso programą, teikiančią paramą ir visą parą stebinčią atitinkamų sistemų saugumą. Siekiant suderinamumo su bendrąja kibernetinio saugumo sistema, toks mechanizmas turėtų būti suderintas su Direktyvoje (ES) 2022/2555 nustatytu pranešimų apie incidentus teikimo mechanizmu;
- (87) be to, kalbant apie pranešimus apie didelius incidentus, darančius poveikį valstybių narių kosmoso infrastruktūrai, šiuo reglamentu neturėtų būti daromas poveikis jokiems šiuo metu Direktyvoje (ES) 2022/2555 arba Direktyvoje (ES) 2022/2557 nustatytiems pranešimo apie incidentus reikalavimams. Todėl šiose dviejose direktyvose nustatytos pranešimų teikimo taisyklės ir toliau turėtų būti visapusiškai taikomos Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, kurie pagal tas direktyvas yra tokie pat esminiai arba svarbūs subjektai ir atitinkamai ypatingos svarbos subjektai;
- (88) direktyvomis (ES) 2022/2555 ir (ES) 2022/2557 įsteigtos priežiūros institucijos gali skirtis nuo kompetentingų institucijų, paskirtų ar įsteigtų pagal šį reglamentą. Siekiant pagerinti tokių kompetentingų institucijų supratimą ir informuotumą apie didelių incidentų, darančių poveikį kosmoso infrastruktūrai, mastą ir poveikį, Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai turėtų pranešti kompetentingoms institucijoms pagal šį reglamentą apie didelius incidentus, darančius poveikį nacionaliniams kosmoso infrastruktūros įrenginiams, o šios turėtų perduoti susijusios informacijos santrauką Agentūrai;
- (89) turėtų būti nustatytas Agentūros ir nacionalinių kompetentingų institucijų veiklos koordinavimas ir reguliarūs mainai, kad būtų supaprastintas pranešimų apie incidentus kosmoso sektoriuje teikimas ir visoje Sąjungoje būtų užtikrintas nuoseklus požiūris į didelių incidentų, darančių poveikį kosmoso infrastruktūrai, valdymą. Sąjungos kosmoso atsparumo tinklas (EUSRN) turėtų atlikti svarbų vaidmenį didinant tokį nuoseklumą ir užtikrinant koordinavimą su atitinkamomis struktūromis, sukurtomis direktyvomis (ES) 2022/2555 ir (ES) 2022/2557 nustatytomis bendrosiomis kibernetinio saugumo ir atsparumo sistemomis, visų pirma su Reagavimo į kompiuterių saugumo incidentus tarnybų tinklu ir Europos ryšių palaikymo dėl kibernetinių krizių organizaciniu tinklu (EU-CyCLONe), sukurtais pagal Direktyvą (ES) 2022/2555, pavyzdžiui, teikiant atnaujinimus dėl padėties arba kai dideli kosmoso infrastruktūros incidentai gali daryti poveikį sektoriams ir paslaugoms, patenkantiems į tų direktyvų taikymo sritį. Visų pirma Sąjungos kosmoso atsparumo tinklo veikla taip pat būtų naudinga teikiant pasiūlymus dėl sprendimų, kaip supaprastinti pranešimų apie kibernetinius incidentus teikimą visame kosmoso

sektoriuje, suderinti su supaprastinimo požiūriu TIS 2 kontekste, taip sudarant sąlygas visiškai kosmoso ir kibernetinių sektorių konvergencijai visos kosmoso bendruomenės naudai;

- (90) kosmoso infrastruktūros ir su kosminės veiklos atsparumo išsaugojimas yra pagrindinis bendrosios kosmoso duomenų ir paslaugų rinkos elementas. Kartu, atsižvelgiant į svarbų kosmoso pritaikomumą įvairiose srityse (civilinėje, saugumo, gynybos), šiame reglamente nustatytais atsparumo priemonėmis taip pat turėtų būti galima remti kitas iniciatyvas, pavyzdžiui, susijusias su kosmoso grėsmių stebėseną plėtojant ES reagavimo į kosmoso grėsmes struktūrą. Didesnis Agentūros informuotumas apie incidentus, apie kuriuos praneša visi kosminės veiklos vykdytojai, ir koordinavimas su atitinkamomis kibernetinėmis institucijomis leistų Sąjungos kosmoso atsparumo tinklui padėti nustatyti su kosmoso sistemomis susijusius įvykius, keliančius grėsmę Sąjungai ir valstybėms narėms, ir apie juos pranešti, kad jos galėtų veikti ir koordinuoti veiksmus pagal Tarybos sprendimą (BUSP) 2021/698 dėl pagal Sąjungos kosmoso programą diegiamų, eksploatuojamų ir naudojamų sistemų ir paslaugų, galinčių turėti įtakos Sąjungos saugumui, saugumo;
- (91) savanoriškas dalijimasis informacija apie kibernetines grėsmes ir kibernetinius išpuolius, elektroninius trukdžius, pavyzdžiui, trukdymą ar apsimetinėjimą, užvaldymo rodiklius, priešišką taktiką, metodus ir procedūras, pažeidžiamumą, su konkrečiomis grėsmėmis susijusią informaciją, taip pat keitimąsi gerąja kibernetinio saugumo praktika ir rekomendacijomis padidintų bendrą kosmoso infrastruktūros atsparumo lygį. Todėl svarbu nustatyti tokio dalijimosi informacija sąlygas, kurios padėtų didinti kosminės veiklos vykdytojų pajėgumus užkirsti kelią incidentams ir apriboti jų poveikį;
- (92) Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai turėtų keistis tokia informacija naudodamiesi dalijimosi informacija susitarimais, kuriais tinkamai apsaugomas galimas neskelbtinas informacijos, kuria dalijamasi, pobūdis ir kuriems taikomos konkrečios elgesio taisyklės, visapusiškai laikantis verslo informacijos konfidencialumo, asmens duomenų apsaugos taisyklių pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679⁽¹³⁾ ir konkurencijos politikos. Komisija turėtų aktyviai prisidėti sudarant palankesnes sąlygas tokiems susitarimams, remdama ir skatindama įsteigti ES kosmoso srities informacijos mainų ir analizės centrą, taip pat remdamasi kitų sektorių patirtimi;
- (93) turėtų būti nustatytos suderintos aplinkos tvarumo taisyklės, kad būtų pasiektas vidaus rinkos potencialas ir skatinamas aplinkosauginis tvarumas kosmoso sektoriuje, užkertant kelią rinkos susiskaidymui ir spartinant perėjimą prie teisingos, neutralaus poveikio klimatui, efektyviai išteklius naudojančios ir žiedinės ekonomikos;
- (94) pereinant prie žiedinė ekonomika grindžiamos ir tvarios kosmoso praktikos turėtų būti remiamas ilgalaikis tausūs išteklių naudojimas kosminei veiklai. Pradėdama taikyti žiedinės ekonomikos principus, kosmoso pramonė turėtų taikyti tvaresnę praktiką, kuri, kaip žinoma, yra veiksminga, ir kartu skatinti inovacijas, kuriomis būtų siekiama kurti naujus produktus, darančius mažesnę poveikį aplinkai. Šiuo atžvilgiu ISOS taip

⁽¹³⁾ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1–88, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

pat turėtų būti labai svarbus siekiant palengvinti šį perėjimą prie tvarumo ir žiedinės ekonomikos kosmoso srityje;

- (95) kadangi šis reglamentas yra Sąjungos visapusiškų pastangų sukurti tvirtą aplinkos atžvilgiu tvarių gaminių, paslaugų ir verslo modelių politikos sistemą dalis, jis turėtų papildyti Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamente ir Žiedinės ekonomikos veiksmų plano sistemoje nustatytas priemones. Aplinkosauginio pėdsako tyrimai pagal šį reglamentą šiuo atžvilgiu turėtų padėti plėtoti patobulintą ekologinio projektavimo praktiką ir padėti nustatyti energijos ir medžiagų srautus Sąjungos kosmoso sektoriuje, įskaitant strategines ir (arba) ypatingos svarbos žaliavas, ir sudaryti sąlygas didesnam tiekimo grandinės atsparumui;
- (96) todėl turėtų būti reikalaujama, kad kosminės veiklos vykdytojai apskaičiuotų savo kosminės veiklos aplinkosauginį pėdsaką per visą kosmoso misijų gyvavimo ciklą. Kvalifikuota techninė įstaiga kosminei veiklai, kuri tikrina ir patvirtina kosminės veiklos aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimą, turėtų išduoti sertifikatą, kad tą skaičiavimą patvirtintų;
- (97) siekdama apriboti kosminės veiklos poveikį aplinkai ir skatinti jos tvarumą, Komisija turėtų parengti išsamią kosminės veiklos aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo metodiką, grindžiamą moksliskai pagrįstais vertinimo metodais arba tarptautiniais standartais, pavyzdžiui, nustatytais Komisijos rekomendacijoje dėl aplinkosauginio pėdsako metodų naudojimo, kad būtų lengviau palyginti kosmoso sistemas;
- (98) be to, ekologiškumo teiginių sąžiningumas negali būti pagrįstas neturint patikimos, palyginamos ir patikrinamos informacijos. Duomenys turėtų atitikti aukštus tikslumo standartus. Standartizuoti duomenys apie kosminės veiklos poveikį aplinkai turėtų būti įtraukti į centralizuotą Sąjungos lygmens duomenų bazę, kurioje turėtų būti saugomi su aplinkosauginiu pėdsaku susiję duomenys, taip sudarant palankesnes sąlygas skaidrumui ir skatinant bendradarbiavimą ir dalijimąsi duomenimis, susijusiais su kosminės veiklos gyvavimo ciklo analize. Dėl Sąjungos turimų išvestinių duomenų rinkinių neturėtų būti daromas poveikis Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų, trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojų ir tarptautinių organizacijų duomenų, įtrauktų į Komisijos su aplinka susijusiai duomenų basei perduodamus suvestinius ir išskaidytus duomenų rinkinius, nuosavybės nustatymui. Nei išvestinių duomenų rinkinių, nei suvestinių duomenų rinkinių, kuriuos skelbia Komisija, negali būti įmanoma pertvarkyti arba iškompiliuoti taip, kad būtų galima nustatyti duomenų kilmę;
- (99) visos ISOS turėtų būti vykdomos saugiai, atsakingai ir taikiai, gerbiant kitų valstybių narių ir trečiųjų valstybių teises tyrinėti kosminę erdvę ir ja naudotis. ISOS, kaip nauja sritis, įskaitant su ja susijusius kosmoso srities taikymo būdus ir pajėgumus, turėtų būti naudinga būsimai Sąjungos kosmoso ekosistemos plėtrai, nes ji turėtų prisidėti prie naujų rinkų kūrimo (kosminės erdvės ekonomika), skatinti tvarumą ir didinti kosmoso infrastruktūros atsparumą, pritaikomumą ir išplečiamumą, taip pat mažinti su kosminėmis šiukšlėmis susijusią riziką;
- (100) nors ISOS technologija iš esmės naudojama dvejopai, taikant skaidriais principais grindžiamą sistemą turėtų būti sumažinta pajėgumų ir technologijų netinkamo naudojimo rizika vykdant ISOS. Pirmosios operacijos ir paslaugos kosminėje erdvėje, pavyzdžiui, susijusios su tikrinimu ir transportavimu, Sąjungoje jau teikiamos, tačiau taip pat būtina skatinti mokslinius tyrimus ir plėtrą, susijusius su ISOS technologija, ir parodyti, kaip specialios technologijos ir paslaugos veikia kosminėje erdvėje;

- (101) ISOS kosminės misijos gali būti sudėtingos, todėl joms reikia kruopščiai rengtis. Aptarnaujantis erdvėlaivis vykdo apžiūros ir suartėjimo operacijas, jam nustatant konkretų savarankiškumo lygį, ir atlieka tipines operacijas, pavyzdžiui, prisišvartavimą, robotines ir degalų papildymo operacijas. Aptarnaujančio erdvėlaivio ir kliento erdvėlaivio arba šiukšlių objekto susidūrimo rizikai turėtų būti užkirstas kelias ir ji turėtų būti mažinama imantis tinkamų veiksmų, pavyzdžiui, parengiant būsimus erdvėlaivius naudotis paslaugomis kosminėje erdvėje;
- (102) kalbant apie susidūrimų vengimo ir orbitos eismo taisykles, siekiant užtikrinti veiksmingas susidūrimų kosmose vengimo paslaugas, Sąjungos erdvėlaivių operatoriai ir Sąjungos susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjas turėtų bendradarbiauti, visų pirma jei pateiktas perspėjimas dėl didelio intereso įvykio;
- (103) kadangi kompetentingos institucijos suteikia leidimus Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, prieiga prie visų kosmoso misijos etapų duomenų kiekvienam atskiram erdvėlaiviui, kuriam suteiktas leidimas, reikalinga iki jo eksploatavimo pabaigos. Siekdamas visapusiškai pasinaudoti esamais pajėgumais, kompetentingos institucijos turėtų remtis Sąjungos kosmoso stebėjimo ir sekimo partnerystės pajėgumais, kad galėtų vykdyti stebėseną erdvėlaiviui esant orbitoje ir jo gyvavimo ciklo pabaigos etapais;
- (104) kad vienas erdvėlaivis galėtų veiksmingai reaguoti į kito erdvėlaivio perspėjimą dėl didelio intereso įvykio, būtinas tų erdvėlaivių operatorių dialogas. Siekiant užtikrinti, kad tokį dialogą būtų galima nedelsiant pradėti, susidūrimo vengimo kosmoso paslaugų teikėjas turėtų veikti kaip tarpininkas, aprėpiantis skirtingus Sąjungos erdvėlaivių operatoriams skirtus kontaktinius punktus;
- (105) dėl didėjančio perspėjimų dėl didelio intereso įvykių skaičiaus Sąjungos erdvėlaivių operatoriams turėtų galėti į tokius perspėjimus reaguoti dažniau. Gavęs perspėjimą dėl didelio intereso įvykio, susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjas pasiūlytų Sąjungos erdvėlaivio operatoriui veiksmų sąrašą. Siekiant sutrumpinti susidūrimų vengimo paslaugų teikėjo reagavimo laiką, turėtų būti nustatyta eismo taisyklėmis taikoma standartizuota procedūra;
- (106) valstybės narės atlieka svarbų vaidmenį užtikrindamos šio reglamento vykdymą. Siekiant atsižvelgti į nacionaliniu lygmeniu egzistuojančius institucinių struktūrų skirtumus ir apsaugoti esamas priemones, valstybės narės turėtų paskirti arba įsteigti vieną ar daugiau kompetentingų institucijų, kurios nacionaliniu lygmeniu būtų atsakingos už šio reglamento taikymo kontrolę. Jei valstybėse narėse yra daugiau nei viena kompetentinga institucija, tik viena tokia institucija šio reglamento tikslais turėtų veikti kaip bendras informacinis punktas tai valstybei narei, palengvinantis jos bendravimą su Komisija;
- (107) būtina didinti kompetentingų institucijų turimų įgaliojimų konvergenciją, kad būtų galima veiksmingai užtikrinti šio reglamento vykdymą visoje vidaus rinkoje. Bendri minimalūs įgaliojimai bei atitinkami ištekliai turėtų užtikrinti priežiūros efektyvumą. Todėl kompetentingoms institucijoms pagal nacionalinę teisę turėtų būti suteikti būtiniausi priežiūros ir tyrimo įgaliojimai. Kompetentingos institucijos, naudodamosi savo įgaliojimais pagal šį reglamentą, turėtų veikti objektyviai ir nešališkai ir priimti sprendimus nepriklausomai. Kompetentingų institucijų nariai turėtų susilaikyti nuo bet kokių su jų pareigomis nesuderinamų veiksmų ir jiems turėtų būti taikomos konfidencialumo taisyklės;

- (108) valstybės narės turėtų imtis visų reikiamų priemonių siekdamos užtikrinti, kad būtų įgyvendintos šio reglamento nuostatos, be kita ko, nustatydamos veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas už šių taisyklių pažeidimą. Vertindamos baudų dydį, valstybės narės kiekvienu konkrečiu atveju turėtų atsižvelgti į visas svarbias konkrečios situacijos aplinkybes, tinkamai atsižvelgdamos visų pirma į pažeidimo pobūdį, sunkumą ir trukmę, padarytos žalos pastovumą ar ankstesnius pažeidimus;
- (109) kompetentingos institucijos turėtų bendradarbiauti tarpusavyje ir keistis gerąja šio reglamento taikymo praktika, be kita ko, pavyzdžiui, teikdamos savitarpio pagalbą ir atlikdamos bendrus tyrimus visapusiškai laikydamosi nacionalinių procedūrų;
- (110) atliekant techninį vertinimą, susijusį su kosminės veiklos sauga, atsparumu ir aplinkosauginiu tvarumu, reikia specialių žinių apie tokias sritis. Paprastai kompetentingos institucijos turėtų remtis techninių įstaigų, kurios gali atlikti vertinimus ir patikrinimus, techninėmis ir ekspertinėmis žiniomis, kad įsitikintų, jog laikomasi šiame reglamente nustatytų reikalavimų, ir kad kompetentingos institucijos vėliau galėtų išduoti leidimus vykdyti kosminę veiklą;
- (111) pripažįstant, kad reikia išsaugoti priemonių lankstumą, valstybėms narėms turėtų būti palikta laisvė pasirinkti remtis Agentūros ar tarptautinių organizacijų, turinčių techninių žinių tokiems techniniams vertinimams atlikti, parama;
- (112) valstybės narės, ketinančios įsteigti kvalifikuotas technines įstaigas kosminei veiklai ir jomis naudotis, turėtų naudotis akreditavimo sistema, numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 765/2008⁽¹⁴⁾, skirdamos notifikuojančiąją instituciją, kuri vertintų ir stebėtų kvalifikuotas technines įstaigas kosminei veiklai;
- (113) siekiant užtikrinti nuoseklų kokybės, ekspertinių žinių ir sąžiningumo lygį atliekant techninį vertinimą klausimais, kuriems taikomas šis reglamentas, būtina nustatyti reikalavimus, susijusius su tokių įstaigų kompetencija, nepriklausomumu ir interesų konflikto nebuvimu. Valstybių narių notifikuojančiosios institucijos turėtų remtis Komisijos sukurta ir valdoma elektronine notifikavimo priemone, skirta paskelbtoms įstaigoms kitose vidaus rinkos srityse (informacinė sistema NANDO);
- (114) pagal šį reglamentą įsteigtos kompetentingos institucijos tinkamai atsižvelgia į nacionalinių kompetentingų institucijų, bendro informacinio punkto arba reagavimo į kompiuterių saugumo incidentus tarnybų, įsteigtų pagal Direktyvą (ES) 2022/2555, techninius vertinimus ir nuomones, kad užtikrintų priežiūros konvergenciją ir sukurtų kultūrą, kurioje būtų stebimi institucijų priežiūros įgaliojimai pagal Direktyvą 2022/2555;
- (115) pritaikyti Agentūros valdymo struktūras yra labai svarbu siekiant veiksmingai vykdyti šiuo reglamentu pavestas užduotis. Turėtų būti įsteigta atitikties valdyba ir jai turėtų būti pavesta atlikti visus reikiamus techninius vertinimus, kad Komisija galėtų priimti sprendimą dėl leidimų išdavimo Sąjungai priklausančią turtą valdantiems Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams ir jų priežiūros, taip pat dėl trečiųjų valstybių veiklos vykdytojų, teikiančių kosmoso duomenis ir kosmoso paslaugas Sąjungoje, registravimo ir nuolatinės priežiūros;
- (116) siekiant užtikrinti patikimą ir nepriklausomą Agentūros veikimą, atitikties valdybos nariai turėtų veikti nepriklausomai ir atsižvelgdami į Sąjungos interesus. Jie neturėtų

⁽¹⁴⁾ 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 765/2008, nustatantis su gaminių prekyba susijusius akreditavimo ir rinkos priežiūros reikalavimus ir panaikinantį Reglamentą (EEB) Nr. 339/93, (OL L 218, 2008 8 13, p. 30, <http://data.europa.eu/eli/reg/2008/765/oj>).

siekti gauti nurodymus iš valstybės narės vyriausybės, Sąjungos institucijų, įstaigų, organų ar bet kurio viešojo ar privačiojo subjekto, jais vadovautis ar juos vykdyti. Be to, darbo tvarkos taisyklėse turėtų būti nustatyta praktinė interesų konfliktų prevencijos ir valdymo tvarka;

- (117) kai reikia aptarti klausimus, susijusius su Sąjungos agentūrų ar įstaigų užduotimis ar joms svarbiais aspektais arba tiesiogiai su trečiosiomis valstybėmis ar tarptautinėmis organizacijomis susijusiomis užduotimis ar svarbiais aspektais, susijusiais su tokių trečiųjų valstybių ar tarptautinių organizacijų kosmoso infrastruktūros įrenginiais, arba kai atitikties valdybai reikia atitinkamos trečiosios valstybės priežiūros institucijos paaiškinimų ar informacijos apie aspektus, dėl kurių valdyba turi įsitikinti, kad trečiosiose valstybėse įsisteigę kosmoso paslaugų teikėjai laikosi šio reglamento, turėtų būti galima dalyvauti stebėtojų teisėmis, laikantis tolesnių susitarimų, kuriais nustatomos tokių trečiųjų valstybių ar tarptautinių organizacijų atstovų dalyvavimo sąlygos sudarant atitinkamus susitarimus;
- (118) siekdama pasinaudoti nacionalinių kompetentingų institucijų ir kvalifikuotų techninių įstaigų specifine kompetencija, techniniais įgūdžiais ir ekspertinėmis žiniomis dėl kosminės veiklos, atitikties valdyba turėtų remtis nacionaliniais priežiūros ir techniniais pajėgumais, t. y. įsteigti specialius pakomitečius saugos, atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo klausimams ir sutelkti specialias daugiadalykes jungtines grupes techniniams patikrinimams atlikti;
- (119) siekiant nustatyti šio reglamento pažeidimus, susijusius su Sąjungai priklausančiu turtu ir trečiosiose valstybėse įsisteigusiais kosmoso paslaugų teikėjais, būtina, kad Komisija ir Agentūra turėtų veiksmingus įgaliojimus, priemones ir išteklius, kuriais būtų užtikrintas visiškas priežiūros veiksmingumas. Todėl Komisijai ir Agentūrai turėtų būti suteikti įgaliojimai prašyti informacijos ir vykdyti tyrimus bei patikrinimus vietoje. Komisijai turėtų būti suteikti priežiūros įgaliojimai ir ji turėtų galėti reikalauti, kad Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, valdantys Sąjungai priklausančią turtą, ir trečiosiose valstybėse įsisteigę kosmoso paslaugų teikėjai nutrauktų pažeidimus, ir skirti baudas;
- (120) kiek tai susiję su tyrimo ir tikrinimo įgaliojimais, gali būti būtina pateikti į Sąjungai priklausančią turtą valdančių Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų ir trečiosiose valstybėse įsisteigusių kosmoso paslaugų teikėjų patalpas, kai kosmoso paslaugų teikėjai, kuriems pateiktas prašymas pateikti informaciją, jo nesilaiko arba kai dokumentai, su kuriais susijęs prašymas pateikti informaciją, būtų pašalinti, suklastoti arba sunaikinti. Tokia prieiga turėtų būti grindžiama trečiosios valstybės subjekto ir atitinkamos trečiosios valstybės institucijos sutikimu;
- (121) turėtų būti užtikrinta, kad trečiojoje valstybėje įsisteigusių kosmoso paslaugų teikėjų teisės į gynybą būtų gerbiamos per visą Agentūros vykdomą registravimo ir nuolatinės atitikties stebėsenos procesą, visų pirma suteikiant teisę pateikti pagrįstus pareiškimus su registracija susijusių preliminarinių vertinimų tikslais ir teisę apskusti Agentūros sprendimus naujai įsteigtai apeliacinei tarybai;
- (122) Agentūra ir Komisija savo įgaliojimais turėtų naudotis visiškai laikydamasi pagrindinių teisių ir principų, pripažintų Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, visų pirma teisės į privatų ir šeimos gyvenimą, teisės į asmens duomenų apsaugą, teisės į saviraiškos ir informacijos laisvę, laisvės užsiimti verslu, teisės į nuosavybę, teisės į vartotojų apsaugą, teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisės į gynybą. Todėl šis reglamentas turėtų būti aiškinamas ir taikomas laikantis tų teisių ir principų;

- (123) be to, vykdant tyrimo įgaliojimus turėtų būti numatytos procedūrinės taisyklės. Jei Agentūra arba Komisija nustato rimtų faktų, galinčių sudaryti vieną ar daugiau šio reglamento pažeidimų, buvimo požymių, jos turėtų atlikti tyrimus visapusiškai paisydamos atitinkamo Sąjungos kosminės veiklos vykdytojo arba trečiosios valstybės kosmoso paslaugų teikėjo teisių į gynybą. Priimdamos laikinas priemones, kai reikia imtis skubių veiksmų, kad būtų išvengta neišvengiamos ir didelės žalos, Agentūra ir Komisija gali atitinkamam kosminės veiklos vykdytojui nustatyti trumpesnius terminus pastaboms pateikti ir suteikti galimybę pateikti pastabas tik raštu;
- (124) siekdama veiksmingai apsaugoti gynybos teises, susijusias su bet koku Agentūros sprendimu, užtikrinti proceso ekonomiją ir sumažinti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui tenkančią naštą, Agentūra fiziniams ir juridiniams asmenims turėtų suteikti galimybę pateikti apeliacinį skundą dėl sprendimų, priimtų naudojantis įgaliojimais, Agentūrai suteiktais šiuo reglamentu, kurie yra jiems skirti arba kurie yra tiesiogiai ir konkrečiai su jais susiję;
- (125) todėl turėtų būti įsteigta apeliacinė taryba, siekiant užtikrinti, kad šalys, kurioms Agentūros priimti sprendimai daro poveikį, galėtų pasinaudoti reikiamomis teisių gynimo priemonėmis. Apeliacinė taryba turėtų būti nepriklausoma nuo bet kokios Agentūros reguliavimo ir administracinės struktūros ir neturėtų būti ribojama jokiais nurodymais. Apeliacinės tarybos sprendimą turėtų būti galima apskųsti Europos Sąjungos Teisingumo Teisme;
- (126) šis reglamentas turėtų būti grindžiamas dabartine Europos standartizacijos sistema, grindžiama naujojo požiūrio principais, nustatytais 1985 m. gegužės 7 d. Tarybos rezoliucijoje dėl požiūrio į techninį suderinimą ir standartus, ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1025/2012⁽¹⁵⁾. Kadangi šis reglamentas yra pirmasis Sąjungos lygmeniu šioje srityje taikomas reguliavimo metodas, taip pat reikėtų laikytis subalansuoto ir laipsniško požiūrio į standartizavimą. Techniniai reikalavimai, kurių reikia, kad Agentūra galėtų įdiegti e. pažymėjimą, taip pat įgyvendinti koncepciją „Tamsus ir tylus dangus“, turėtų būti parengti vykdant standartizacijos procesą. Todėl Komisija turėtų paprašyti Europos standartizacijos organizacijų parengti su tokiu esminiu reikalavimu susijusius standartus. Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktus, kuriais tam tikromis apribotomis aplinkybėmis būtų nustatomos bendrosios šių esminių reikalavimų specifikacijos, atsižvelgiant į standartizacijos organizacijų vaidmenį ir funkcijas;
- (127) siekiant sukurti bendrą požiūrį į Sąjungos kosminės veiklos vykdytojus, norinčius viršyti šiame reglamente nustatytą bazinį lygį, susijusį su kosminės veiklos sauga, atsparumu ar aplinkosauginiu tvarumu, turėtų būti nustatyta Sąjungos kosmoso ženklo sistema;
- (128) Sąjungos kosmoso ženklo sistemomis turėtų būti užpildytos dabartinės spragos, atsirandančios dėl skirtingų standartų sambūvio ar nesukurtos praktikos, taip padedant formuoti bendrą požiūrį. Dalyvaujant valstybėms narėms, Sąjungos kosmoso ženklo

⁽¹⁵⁾ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos, kuriuo iš dalies keičiamos Tarybos direktyvos 89/686/EEB ir 93/15/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/9/EB, 94/25/EB, 95/16/EB, 97/23/EB, 98/34/EB, 2004/22/EB, 2007/23/EB, 2009/23/EB ir 2009/105/EB ir panaikinamas Tarybos sprendimas 87/95/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1673/2006/EB, (Tekstas svarbus EEE) (ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1025/oj>).

grupei (EUSLG) ir Suinteresuotųjų subjektų kosmoso ženklo grupei (SSLG), vadovaujant Komisijai ir padedant Agentūrai, turėtų būti parengta Sąjungos kosmoso ženklo sistema. EUSLG turėtų sudaryti kosmoso sektoriaus kompetentingų institucijų ir kitų atitinkamų nacionalinių institucijų atstovai, o SSLG turėtų sudaryti pramonės organizacijų ir akademinės bendruomenės atstovai;

- (129) gavusi tokį prašymą, Agentūra turėtų nepagrįstai nedelsdama parengti potencialias sistemas nurodytai taikymo sričiai ir dalykui. Agentūra, rengdama viešas konsultacijas, turėtų įvertinti bet kokią tikėtiną Komisijos prašymo poveikį rinkai, ypač bet kokią galimą poveikį MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms, inovacijoms, patekimo į rinką kliūtims arba poveikį susijusį su išlaidomis;
- (130) turėtų būti atrinkta ekspertų grupė kiekvienos atskiros ženklinimo sistemos techniniams reikalavimams įvertinti. Ekspertų grupę turėtų sudaryti šiuo reglamentu paskirti akademinės bendruomenės ir Sąjungos susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjų atstovai, užtikrinant, kad nebūtų ekspertų, ženklo sistemos turinio ir prašymų teikėjų interesų konflikto;
- (131) siekiant sudaryti palankesnes sąlygas įgyvendinti šiame reglamente nustatytus reikalavimus ir padėti juos įgyvendinti, iki jo įgyvendinimo pradžios ir visą jo įgyvendinimo laikotarpį turėtų būti taikomos pagalbinės ir papildomos priemonės. Šios priemonės apimtų gairių ir pagalbos kosminės veiklos vykdytojams teikimą rengiant techninių dokumentų dėl leidimų išdavimo ar registravimo rinkinius, susijusius su klausimais, kuriems taikomas šis reglamentas, taip pat gebėjimų stiprinimo ir finansavimo priemonių rinkinį;
- (132) Komisija turėtų parengti kriterijus ir metodiką, kurie padėtų kompetentingoms institucijoms įvertinti saugumo rizikos vertinimus, taip palengvinant priežiūrinių peržiūrų palyginamumą, ir nurodyti, kas yra didelis kosminės veiklos arba kosminės veiklos vykdytojo teikiamų paslaugų sutrikimas. Komisija deleguotaisiais aktais, kurie turi būti parengti dėl šifravimo priemonių, kurios turi būti sertifikuotos pagal būsimas Sąjungos kibernetinio saugumo sertifikavimo schemas, remiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/881⁽¹⁶⁾, turėtų papildomai patikslinti šifravimo priemonių naudojimą, kad būtų užtikrinta telemetrijos ir nuotolinio valdymo įtaisų apsauga;
- (133) aplinkosauginio tvarumo srityje Komisija turėtų įgyvendinimo aktais patikslinti taisykles, įskaitant konkrečią kosminės veiklos aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo ir tikrinimo metodiką;
- (134) siekiant užtikrinti, kad reguliavimo sistema tinkamai atspindėtų techninės pažangos raidą arba naujus Sąjungos įsipareigojimus pagal tarptautines konvencijas ir todėl prireikus galėtų būti pritaikyta, pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus, siekiant iš dalies pakeisti prioritetinius erdvėlaivių pašalinimo iš žemosios Žemės orbitos kriterijus, pripažinti technologinę pažangą, susijusią su operacijomis ir paslaugomis kosminėje erdvėje, papildyti reikalavimus, taikomus saugumo rizikos vertinimui, fiziniam atsparumui, antžeminių stočių aptikimo sistemoms ir mechanizms, tinklų ir informacinių sistemų apsaugai, atsarginėms kopijoms, reikalingoms tinkamam kosmoso segmento išgyvenamumui užtikrinti ir

⁽¹⁶⁾ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/881 dėl ENISA (Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūros) ir informacinių ir ryšių technologijų kibernetinio saugumo sertifikavimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 526/2013, (Kibernetinio saugumo aktas) (Tekstas svarbus EEE, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj>).

greitam atkūrimui po incidentų palengvinti, ir tiekimo grandinės rizikos valdymui, ir į juos įtrauktus elementus. Pagal SESV 290 straipsnį, Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus, kuriais šis reglamentas papildomas nustatant sertifikuotų šifravimo priemonių ir raktų valdymo priemonių ar paslaugų naudojimą telemetrijos ir nuotolinio valdymo įrenginių apsaugai, nustatant didelių kosminės veiklos ir kosmoso paslaugų teikimo sutrikimų kriterijus, nustatant ISOS veiklos režimą ir aktyviam šiukšlių šalinimui būtinus reikalavimus, nurodant Agentūros renkamų mokesčių dydį ir jų mokėjimo būdą, nurodant vienkartinį ir periodinių baudų skyrimą, nustatant bendras tyrimų grupes sudarančių darbuotojų sudėties ir ekspertinių žinių kriterijus ir nurodant sritis, kurioms skiriamas bendras finansavimas. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;

- (135) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, remiantis išsamiu vertinimu, sprendimais dėl lygiavertiškumo, leisti taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas paleidimo įrenginiams, kai tenkinama viešojo intereso sąlyga, sudaryti sąlygas trečiosios valstybės viešajam subjektui teikti kosmoso paslaugas arba kosmoso duomenis Sąjungoje iki tarptautinių susitarimų sudarymo, parengti priemones, susijusias su susidūrimų paleidimo metu vengimu, nelaimių rizika paleidžiant įrenginį ir grįžtant į atmosferą, paleidimo įrenginio kosminių šiukšlių kiekio mažinimu, erdvėlaivių atsekamumu, orbitos eismo taisyklėmis, erdvėlaivių padėties orbitoje nustatymu, erdvėlaivių kosminių šiukšlių kiekio mažinimu, erdvėlaivių sistemomis, nustatyti pranešimų apie didelius incidentus turinį ir šablonus, nustatyti kosminės veiklos aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo ir patikrinimo metodą, taip pat aplinkosauginio pėdsako deklaracijos ataskaitų šablonus ir turinį, nustatyti ISOS erdvėlaivių paslaugų sąsajų ir kompozicinių bei keičiamų funkcinį palydovų modulių projektavimo principus, nustatyti bendrąsias specifikacijas, apimančias e. pažymėjimo ir koncepcijos „Tamsus ir tylus dangus“ techninius reikalavimus, nustatyti Sąjungos kosmoso ženklo sistemų šablonus ir priimti naujas arba iš dalies pakeistas Sąjungos kosmoso ženklo sistemas. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011⁽¹⁷⁾;
- (136) Komisija turėtų priimti nedelsiant taikytinus įgyvendinimo aktus, kai tinkamai pagrįstais atvejais, susijusiais su krizėmis ar ekstremaliosiomis situacijomis bendrojoje rinkoje, yra priežasčių, dėl kurių privaloma nedelsiant ir laikinai naudoti kosmoso duomenis ar paslaugas, kurie nėra registruoti URSO;
- (137) kadangi šio reglamento tikslų, t. y. sukurti bendrąją kosmoso sektoriaus rinką taikant suderintas bendras taisykles, kuriomis siekiama mažinti pagrindinę riziką kosmoso infrastruktūrai ir kosmoso paslaugoms ir taip užtikrinti kosminės veiklos saugą,

⁽¹⁷⁾ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai, (OL L 55, 2011 2 28, p. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

atsparumą ir aplinkosauginį tvarumą, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl siūlomo veiksmo masto arba poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina tiems tikslams pasiekti;

- (138) turėtų būti reikalaujama, kad kosminės veiklos vykdytojai, kurie yra mažosios įmonės arba mokslinių tyrimų ar švietimo įstaigos, laikytųsi aplinkosauginio tvarumo taisyklių ne vėliau kaip po 48 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos, o su ISOS teikimu susiję reikalavimai turėtų būti taikomi praėjus ne daugiau kaip 60 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos;
- (139) be to, šiame reglamente tinkamai atsižvelgiama į pasirengimo kosmoso misijoms trukmę ir tai, kad visuose erdvėlaivio inžinerijos ir gamybos lygmenyse esama techninių bei sudėtingų įvairių etapų apribojimų. Atrodo, kad būtina nustatyti pereinamąjį laikotarpį, kad būtų atsižvelgta į tokius apribojimus, susijusius su techniniais patikslinimais, kurių reikia kosmoso misijos parengiamuosiuose etapuose, atsižvelgiant į kritinės projekto peržiūros etapą;
- (140) kosminės veiklos vykdytojams turėtų būti skirta pakankamai laiko prisitaikyti prie šiame reglamente nustatytų reikalavimų. Todėl šis reglamentas pradedamas taikyti praėjus 24 mėnesiams po jo įsigaliojimo,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I antraštinė dalis

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas

1. Šiuo reglamentu nustatomos kosmoso duomenų ir kosmoso paslaugų vidaus rinkos sukūrimo ir veikimo taisyklės.
2. Siekiant užtikrinti aukštą bendrą kosmoso paslaugų saugos, atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo lygį eksploatuojant ir naudojant kosmoso infrastruktūrą, kurioje generuojami kosmoso duomenys, šiuo reglamentu nustatomos suderintos taisyklės dėl:
 - (a) leidimų Sąjungoje įsisteigusiems kosmoso paslaugų teikėjams vykdyti kosminę veiklą išdavimo, jos registravimo ir priežiūros ir atitinkamai tarptautinių organizacijų ir trečiosiose valstybėse įsisteigusių kosmoso paslaugų teikėjų kosminės veiklos registravimo ir priežiūros, kai jie teikia kosmoso duomenis arba kosmoso paslaugas Sąjungoje, kiek tai susiję su kosminės veiklos saugos, atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo klausimais;
 - (b) eismo orbitoje valdymo taisyklių, teikiant susidūrimų vengimo paslaugas;
 - (c) valdymo ir vykdymo užtikrinimo aspektų;
 - (d) Sąjungos kosmoso ženklo ir gebėjimų stiprinimo priemonių nustatymo.

2 straipsnis

Taikymo sritis

1. Šis reglamentas taikomas šiems kosmoso paslaugų teikėjams:
 - (a) kosminės veiklos vykdytojams;
 - (b) susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjams;
 - (c) kosmoso duomenų pirminiams teikėjams;
 - (d) tarptautinėms organizacijoms.
2. IV antraštinės dalies I ir V skyrių nuostatos netaikomos orbitoms, esančioms toliau už geostacionariąją Žemės orbitą (GEO).
3. Šis reglamentas netaikomas:
 - (a) kosminiams objektams, naudojamiems tik gynybos ar nacionalinio saugumo tikslais, nepriklausomai nuo to, koks kosmoso paslaugų teikėjas vykdo kosminę veiklą;
 - (b) kosminiams objektams, laikinai naudojamiems gynybos tikslais vykdant karinę operaciją ir kontrolę atitinkamos kosmoso misijos laikotarpiu;
 - (c) radijo spektro, reglamentuojamo Sprendimu 676/2002/ES, Direktyva (ES) 2018/1972 ir Sprendimu Nr. 243/2012/ES, leidimų išdavimui arba valdymui;
 - (d) įrenginiams, paleistiems iki 2030 m. sausio 1 d.
4. Kosminių objektų projektavimo ir gamybos reikalavimai, nustatyti IV antraštinės dalies I skyriuje, taikomi kosminiams objektams, kuriuos naudojant generuojami kosminiai duomenys, naudojami Sąjungoje, arba sudaromos sąlygos teikti kosmoso paslaugas Sąjungoje.

3 straipsnis

Laisvas judėjimas

1. Valstybės narės dėl priežasčių, susijusių su sauga, atsparumu ir aplinkosauginiu tvarumu, kuriems taikomas šis reglamentas, neriboja kosmoso paslaugų teikėjų, registruotų 24 straipsnyje nurodytame Sąjungos kosminių objektų registre, jiems teikiant kosmoso duomenis ir kosmoso paslaugas Sąjungoje.
2. Nepaisant 1 dalies, tais atvejais, kai Sąjungos kosmoso paslaugų teikėjas ketina vykdyti veiklą valstybėje narėje, kuri nėra įsisteigimo valstybė narė, arba paleidimą iš jos, valstybės narės, išduodamos atitinkamus veiklos ar paleidimo leidimus, gali nustatyti griežtesnius saugos, atsparumo ar aplinkosauginio tvarumo reikalavimus, susijusius su atitinkama kosmoso misija, jei tokie reikalavimai yra objektyviai būtini siekiant užtikrinti atitinkamos operacijos arba paleidimo saugą, atsparumą ar aplinkosauginį tvarumą jų teritorijose gavus leidimą.
3. Valstybės narės visą svarbią informaciją apie 2 dalyje nurodytus reikalavimus teikia per informacinį portalą, sukurtą pagal 110 straipsnį.

4 straipsnis

Nacionalinio saugumo sąlyga

Šis reglamentas nedaro poveikio valstybių narių atsakomybei užtikrinti nacionalinį saugumą ir kitas esmines valstybines funkcijas.

Apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- (1) kosminis objektas – žmogaus pagamintas objektas, siunčiamas į kosminę erdvę, įskaitant erdvėlaivį ir orbitinę paleidimo įrenginio pakopą;
- (2) erdvėlaivis – kosminis objektas, suprojektuotas atlikti konkrečią funkciją ar kosminę misiją, pavyzdžiui, teikti ryšių, navigacijos ar stebėjimo paslaugas arba vykdyti operacijas ir paslaugas kosminėje erdvėje, įskaitant palydovą, paleidimo įrenginio viršutines pakopas arba grįžtamasias dalis;
- (3) kosminių objektų sistema – kosminių objektų grupė, kurią sudaro ne mažiau kaip 10 eksploatuojamų erdvėlaivių, bet ne daugiau kaip 99 tokių erdvėlaivių, kurie veikia kartu bendros kosmoso misijos tikslais, laikydamiesi iš anksto nustatyto orbitinio dislokavimo plano;
- (4) kosminių objektų megasistema – sistema, kurią sudaro ne mažiau kaip 100 eksploatuojamų erdvėlaivių, bet ne daugiau kaip 999 tokie erdvėlaiviai;
- (5) kosminių objektų gigasistema – sistema, kurią sudaro ne mažiau kaip 1 000 eksploatuojamų erdvėlaivių;
- (6) geostacionariosios orbitos apsaugos regionas – sferinio dangalo segmentas, apibrėžiamas taip: apatinis aukštis = geostacionariosios orbitos aukštis minus 200 km, viršutinis aukštis = geostacionariosios orbitos aukštis plus 200 km, – 15 laipsnių $\leq$ platumas $\leq$ + 15 laipsnių geostacionariosios orbitos aukščio (geostacionariosios Žemės orbitos aukštis yra 35 786 km);
- (7) mažų palydovų klasė – palydovų, kurių svoris ne mažesnis kaip 201 kg ir mažesnis nei 600 kg, klasė;
- (8) kosminė misija – naudotojo apibrėžta misija, kurią turi atlikti kosminis objektas;
- (9) kosmoso infrastruktūra – bet koks įrenginys arba įrenginių rinkinys, sistemos ir posistemiai ar jų dalys, naudojami kosminei veiklai vykdyti, sąveikaujant antžeminiams, kosmoso ir jungiamiesiems segmentams ir juos eksploatuojant;
- (10) antžeminis segmentas – Žemėje esantis kosmoso infrastruktūros segmentas, esantis Sąjungos teritorijoje arba už jos ribų, apimantis Direktyvos (ES) 2022/2557 priede nurodytą antžeminę infrastruktūrą, įskaitant antžemines stotis, terminalus, antžeminę įrangą, kurios reikia ryšiui su kosminiais objektais palaikyti ir kosminei veiklai vykdyti, misijų valdymo centrus ir kitus antžeminio valdymo centrus, bendrąją antžeminę infrastruktūrą, antžeminius tinklus, pagalbinę infrastruktūrą, pavyzdžiui, erdvėlaivių surinkimo bandymo ir integravimo (AIT) įrangą, paleidimo įrangą ir susijusią infrastruktūrą, reikalingą paleidimo veiklai vykdyti;
- (11) kosmoso segmentas – kosminėje erdvėje esantis kosmoso infrastruktūros segmentas, įskaitant kosminius objektus, kosmines stotis, kosminius zondus, kosminio transporto sistemas su įgula ir įmontuotą aparatinę ir programinę įrangą informacinėse sistemose ir kitas įmontuotas medžiagas ar įrangą;
- (12) kosmoso duomenys – duomenys, gauti iš kosminės erdvės, įskaitant, be kita ko, perimtus duomenis, buvimo vietos nustatymo duomenis, kosminio objekto

sugeneruoto signalo perdavimo duomenis arba stebėjimo duomenis, kurie gaunami iš Žemės, dangaus kūno, kosminio objekto ar kosminės erdvės;

- (13) kosminė veikla – vykdančią veiklą kosminėje erdvėje atliekamų operacijų visuma, visų pirma:
- (a) kosminių objektų eksploatavimas ir kontrolė, įskaitant jų grįžimą į atmosferą;
 - (b) paleidimo paslaugos, įskaitant bandymus paleisti;
 - (c) paleidimo aikštelių ir įrenginių eksploatavimas ir priežiūra;
 - (d) veikla, susijusi su kosminės erdvės tyrinėjimu, pavyzdžiui, žmonių skrydžiai į kosmosą, kosmoso transportas ir eksperimentų, įskaitant mokslinio pobūdžio, vykdymas kosminėje erdvėje;
 - (e) veikla, susijusi su kosminių objektų naudojimu ir valdymu kosminėje erdvėje, pavyzdžiui, operacijos ir paslaugos kosminėje erdvėje (ISOS);
 - (f) veiksmai, susiję su kosminių šiukšlių stebėsena;
 - (g) operacijos, susijusios su kosminių šiukšlių šalinimu;
- (14) kosmoso paslaugos – bet kurios iš šių paslaugų:
- (a) kosminio objekto eksploatavimas ir valdymas;
 - (b) paleidimo paslaugų teikimas, taip pat paleidimo aikštelių eksploatavimo ir priežiūros paslaugų teikimas;
 - (c) bet kokios paslaugos, kurias teikia kosmoso duomenų pirminis teikėjas;
 - (d) operacijos ir paslaugos kosminėje erdvėje (ISOS);
 - (e) susidūrimų kosmose vengimo paslaugos;
- (15) kosmoso paslaugų teikėjas – kosmoso paslaugų, kurioms taikomas šis reglamentas, teikėjas;
- (16) kosminės veiklos vykdytojas – viešasis arba privatusis subjektas, valdantis kosmoso infrastruktūrą, teikdamas bent vieną iš toliau nurodytų kosmoso paslaugų, remdamasis leidimu arba specialia nacionalinės kosmoso programos vykdymo tvarka:
- (a) kosminio objekto eksploatavimas, valdymas ir grąžinimas (erdvėlaivio operatorius);
 - (b) kosminio objekto paleidimo proceso eksploatavimas, kontrolė ir stebėsena (paleidimo operatorius);
 - (c) paleidimo procesui naudojamos kosminės infrastruktūros antžeminio segmento įrenginių eksploatavimas, kontrolė ir priežiūra (paleidimo aikštelės operatorius);
 - (d) kosminio objekto eksploatavimas ir valdymas kosminėje erdvėje vykdomoms operacijoms ir paslaugoms teikti, įskaitant kitus kosminius objektus (ISOS teikėjas);
- (17) Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas – Sąjungoje įsisteigęs arba fizinio arba juridinio asmens, kuris yra Sąjungoje įsisteigęs kosmoso paslaugų teikėjas, kontroliuojamas kosminės veiklos vykdytojas;

- (18) kontrolė – 17 punkto tikslais, tai gebėjimas tiesiogiai arba netiesiogiai daryti juridiniam subjektui lemiamą įtaką per vieną ar daugiau tarpinių juridinių subjektų;
- (19) trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojas – trečiojoje valstybėje įsisteigęs kosminės veiklos vykdytojas, kuris vykdo bet kurią iš šių užduočių:
- (a) teikia kosmoso paslaugas Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams arba kosmoso paslaugas, susijusias su 20 ir 21 punktuose apibrėžtais kosminiais įrenginiais,
 - (b) veikia kaip pagrindinis kosmoso duomenų teikėjas arba
 - (c) Teikia paslaugas kosmoso duomenų pirminiams teikėjams;
- (20) Sąjungai priklausantis turtas – Sąjungai priklausantis materialusis ir nematerialusis turtas, sukurtas arba išplėtotas pagal Sąjungos kosmoso programą, nurodytą [Reglamento \(ES\) 2021/696 9 straipsnio 1 dalyje](#) ir [Reglamento \(ES\) 2023/588 1 straipsnyje](#);
- (21) vyriausybiniis arba nevyriausybiniis kosminis turtas – 20 punkte nenurodytas viešasis arba privatus turtas, kurį valdo valstybėje narėje įsisteigusi valdžios institucija arba privati šalis, įskaitant dvejopo naudojimo turtą, kuriam taikoma civilinė kontrolė;
- (22) kosmoso duomenų pirminiai teikėjai – Sąjungoje arba trečiojoje valstybėje įsisteigę kosmoso paslaugų teikėjai, inicijuojantys pirmąjį kosmoso duomenų tvarkymą, kurio techniškai pakanka, kad būtų galima vėliau teikti kosmoso duomenis, kaip nurodyta toliau:
- (a) elektroninių ryšių paslaugų teikėjams, kai atitinkami kosmoso duomenys yra ryšiai;
 - (b) kosmoso paslaugų teikėjams, kurie užtikrina pirmąjį stebėjimo duomenų tvarkymą prieš kitą jų tvarkymą, kai atitinkami kosmoso duomenys yra stebėjimo duomenys;
- (23) tarptautinė organizacija – tarptautinė organizacija, teikianti Sąjungos kosmoso paslaugas arba kosmoso duomenis, sugeneruotus orbitoje esančių kosminių objektų, kurie yra ne toliau kaip geostacionarioji orbita, ir kuriuos naudoja tokios tarptautinės organizacijos;
- (24) susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjas – susidūrimų vengimo paslaugų teikėjas, įskaitant susidūrimų vengimo subjektą Sąjungoje arba susidūrimų vengimo paslaugų teikėjus, įsisteigusius trečiojoje valstybėje;
- (25) mokslinių tyrimų ir švietimo įstaiga – kosmoso paslaugų teikėjas, vykdamas kosminę veiklą eksperimentiniais tikslais, neatsižvelgiant į tai, ar tų mokslinių tyrimų rezultatai naudojami komerciniais tikslais;
- (26) mažosios ir vidutinės įmonės (MVI) – mažosios ir vidutinės įmonės, kaip apibrėžta [Komisijos rekomendacijos 2003/361/EB priedo 2 straipsnyje](#);
- (27) mažos vidutinės kapitalizacijos įmonės – įmonės, kaip apibrėžta Komisijos rekomendacijos C(2025) 3500 *final* priedo 2 straipsnyje;
- (28) supaprastintą rizikos valdymą taikantys subjektai – kosminės veiklos vykdytojai, kurie yra mažosios įmonės arba mokslinių tyrimų ar švietimo

įstaigos ir kurie taiko 10 straipsnio 3 dalyje ir 15 straipsnio 2 dalyje nurodytą supaprastintą rizikos valdymą;

- (29) paleidimo įrenginys – sistema, kuri yra kosmoso segmento dalis, skirta vienam ar daugiau kosminių objektų nugabenti į kosminę erdvę;
- (30) orbitinė paleidimo įrenginio pakopa – visas paleidimo įrenginio elementas, suprojektuotas nustatytai traukai paskatinti specialiame paleidimo įrenginio veikimo etape ir pasiekti orbitą;
- (31) paleidimo paslauga – paslauga, skirta kosminiam objektui nugabenti į orbitą, įskaitant bandymus paleisti;
- (32) paleidimo aikštelė – vieta Žemėje, kuri yra kosmoso infrastruktūros antžeminio segmento dalis, iš kurios paleidžiamas kosminis objektas;
- (33) didelio intereso įvykiai – labai galimas susidūrimas su didele rizika, dėl kurios kosminės veiklos vykdytojams gali reikėti atlikti susidūrimo vengimo manevrus;
- (34) nominalus veikimas – suplanuotų užduočių vykdymas arba veikimas, kuriam buvo suprojektuotas erdvėlaivis arba orbitinė paleidimo įrenginio pakopa;
- (35) pranešimai apie suartėjimą – informacija apie dviejų kosminių objektų suartėjimą;
- (36) susidūrimų vengimas – susidūrimų vengimo manevrų vykdymas siekiant sumažinti susidūrimo kosminėje erdvėje riziką;
- (37) delta V – greičio padidėjimas, būtinas, kad būtų pasiekta konkreti orbita arba skrydžio trajektorija;
- (38) intereso objektas – objektas, susijęs su bet kokia situacija, kuri galėtų turėti įtakos kitiems kosminiams objektams arba padėčiai Žemėje;
- (39) grįžimas į atmosferą – galutinis kosminio objekto sugrįžimas į Žemės atmosferą;
- (40) šalinimas – veiksmų, kuriuos atlieka erdvėlaivis arba orbitinė paleidimo įrenginio pakopa, naudodamas aptarnaujantį erdvėlaivį arba jo nenaudodamas, rinkinys, kuriuo siekiama visam laikui sumažinti neplanuoto suskilimo riziką ir užtikrinti ilgalaikį orbitų išvalymą;
- (41) šalinimo etapas – intervalas tarp erdvėlaivio arba orbitinė paleidimo įrenginio pakopa kosminės misijos pabaigos ir jo gyvavimo ciklo pabaigos;
- (42) gyvavimo ciklo pabaiga – momentas, kai erdvėlaivis arba orbitinė paleidimo įrenginio pakopa yra visam laikui išjungiami, nominaliai po to, kai užbaigiamas šalinimo etapas, įvykdomas grįžimas į Žemės atmosferą arba kosminės veiklos vykdytojai nebegali jų valdyti;
- (43) misijos pabaiga – etapas, kai erdvėlaivis arba orbitinė paleidimo įrenginio pakopa užbaigia užduotis, kurioms jie buvo suprojektuoti, išskyrus jų šalinimą, dėl gedimo neveikia arba yra visam laikui sustabdyti savanorišku sprendimu;
- (44) pasyvinimas – erdvėlaivyje sukauptų energijos šaltinių, galinčių sukelti neplanuotą suskilimą, galutinis išekvojimas, negrįžtamas išjungimas arba apsaugojimas nuo tokio suskilimo sukėlimo;

- (45) kosminės šiukšlės – neveikiantys ar jokios konkrečios funkcijos nebeatliekantys kosminiai objektai, įskaitant erdvėlaivius arba jų nuolaužas ar dalis, esantys Žemės ar Mėnulio orbitoje ar pakartotinai patenkantys į Žemės atmosferą arba Mėnulio egzosferą, įskaitant raketų ar dirbtinių palydovų dalis arba neaktyvius dirbtinius palydovus;
- (46) tinklų ir informacinė sistema – tinklų ir informacinė sistema, kaip apibrėžta [Direktyvos \(ES\) 2022/2555 6 straipsnio 1 punkte](#);
- (47) tinklų ir informacinių sistemų saugumas – tinklų ir informacinių sistemų saugumas, apibrėžtas [Direktyvos \(ES\) 2022/2555 6 straipsnio 2 punkte](#);
- (48) ypatingos svarbos infrastruktūra – ypatingos svarbos infrastruktūra, kaip apibrėžta [Direktyvos \(ES\) 2022/2557 2 straipsnio 4 punkte](#);
- (49) misijų valdymo centras – antžeminio segmento elementas, skirtas kosmoso misijos vykdymo kontrolei ir stebėsenai;
- (50) palydovinis valdymo centras – antžeminio segmento elementas, skirtas palydovinės platformos konfigūracijai valdyti;
- (51) veiksminga techninė kontrolė – kosminės veiklos vykdytojas užtikrina, kad kosminis objektas vykdytų tik įgaliotųjų šaltinių perduotas komandas ir kad tos komandos būtų vykdomos tinkama tvarka ir numatytu momentu;
- (52) telemetrija / nuotolinio valdymo nurodymai – sąsajos, perduodančios telemetrijos duomenis iš kosmoso segmento į antžeminį segmentą, ir sąsajos, kuriomis nuotolinio valdymo nurodymai siunčiami iš antžeminio segmento į kosmoso segmentą;
- (53) atsparumas – gebėjimas užkirsti kelią incidentui, nuo jo apsisaugoti, į jį reaguoti ir jį atlaikyti, jį sušvelninti, absorbuoti, priimti ir po jo atsigauti;
- (54) kibernetinė grėsmė – kibernetinė grėsmė, kaip apibrėžta [Reglamento \(ES\) 2019/881 2 straipsnio 8 punkte](#);
- (55) didelė kibernetinė grėsmė – didelė kibernetinė grėsmė, kaip apibrėžta [Direktyvos \(ES\) 2022/2555 6 straipsnio 11 punkte](#);
- (56) incidentas – įvykis, dėl kurio kyla pavojus:
 - (a) saugomų, perduodamų ar tvarkomų duomenų arba tinklų ir informacinėse sistemose siūlomų ar per jas prieinamų paslaugų prieinamumui, autentiškumui, vientisumui ar konfidencialumui, arba
 - (b) kosmoso infrastruktūros ir kosminės veiklos vykdytojų turto fiziniam saugumui;
- (57) incidento valdymas – incidento valdymas, kaip apibrėžta [Direktyvos \(ES\) 2022/2555 6 straipsnio 8 punkte](#);
- (58) papildomo poveikio kategorijos – aplinkosauginės informacijos, kuri nepatenka į aplinkosauginio pėdsako poveikio kategorijas, kurios apskaičiuojamos ir pateikiamos kartu su produkto aplinkosauginio pėdsako rezultatais, kategorijos;
- (59) suvestinių duomenų rinkinys – kelių vienetinių procesų arba gyvavimo ciklo etapų gyvavimo ciklo aprašas, kurio įvediniai ir išvediniai teikiami tik suvestiniu lygmeniu, horizontaliai arba vertikalčiai;

- (60) aplinkosauginis tvarumas – gebėjimas ilgai išsaugoti ir apsaugoti gamtinę Žemės aplinką taikant tinkamą praktiką ir politiką, tenkinant dabartinius poreikius ir nekeliant pavojaus išteklių prieinamumui ateityje;
- (61) išskaidymas – procesas, per kurį suvestinių duomenų rinkinys suskirstomas į mažesnius horizontalių arba vertikalinių vienetų procesų duomenų rinkinius;
- (62) išvestinių duomenų rinkinys – duomenų rinkinys, gautas atliekant matematines operacijas, derinant du ar daugiau duomenų rinkinių arba bent vieną duomenų rinkinį sujungiant su esmine papildoma informacija ar kitais duomenų rinkiniais;
- (63) operacijos ir paslaugos kosminėje erdvėje (ISOS) – kosminėje erdvėje (orbitoje ir kosminėje erdvėje) vykdoma veikla, kuria siekiama teikti paslaugas naudojant kosmoso segmente esantį turtą ir kuri apima tokių užduočių, kaip eksploatuojamų objektų, neeksploatuojamų objektų ir pažeistų objektų (šiukšlių) tikrinimas, apžiūra, pastatymas, remontas, degalų papildymas, perkonfigūravimas, gamyba, surinkimas ir išardymas, pakartotinis naudojimas, antrinis perdirbimas, pašalinimas ir transportavimas kosmoso erdvėje su didelės autonomijos aptarnaujančiu erdvėlaiviu, įskaitant platformas ar didesnes konstrukcijas, vykdymas;
- (64) ISOS veikimas – planuojamų ISOS užduočių, susijusių su vienu ar daugiau kosminių objektų, vykdymas;
- (65) ISOS aptarnaujantis erdvėlaivis – erdvėlaivis, specialiai suprojektuotas konkrečioms ISOS teikti;
- (66) kliento erdvėlaiviai – erdvėlaiviai, kuriems teikiamos ISOS;
- (67) kompetentinga institucija – valdžios institucija, pagal 28 straipsnį įsteigta arba paskirta kompetentinga institucija;
- (68) kvalifikuota techninė įstaiga kosminei veiklai – valstybėje narėje įsteigta techninė įstaiga, atliekanti techninį vertinimą, susijusį su saugos, atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo klausimais, kuriems taikomas šis reglamentas, ir apie kurią pranešta Komisijai pagal šį reglamentą;
- (69) techninis vertinimas – procesas, kuriuo įrodoma, kad kosmoso paslaugų teikėjai atitinka šiame reglamente nustatytus techninius reikalavimus;
- (70) standartas – standartas, apibrėžtas [Reglamento \(ES\) Nr. 1025/2012 2 straipsnio 1 punkte](#);
- (71) bendrosios specifikacijos – techninių reikalavimų, išskyrus standartą, rinkinys, kuriuo užtikrinama atitiktis e. pažymėjimui ir šviesos bei radijo taršai taikomiems reikalavimams;
- (72) apyvarta – suma, kurią gauna įmonė, kaip tai suprantama [Tarybos reglamento \(EB\) Nr. 139/2004 5 straipsnio 1 dalyje](#);
- (73) Sąjungos kosmoso ženklas – pagal [Reglamento \(ES\) 2021/696 1 straipsnį](#) įsteigtos Europos Sąjungos kosmoso programos agentūros (toliau – Agentūra) išduotas dokumentas, kuriuo patvirtinama, kad buvo įvertinta konkretaus kosminio objekto atitiktis Sąjungos kosmoso ženklo sistemoje nustatytiems konkretiems saugos, atsparumo arba aplinkosauginio tvarumo reikalavimams;

- (74) Sąjungos kosmoso ženklo sistema – išsamus Sąjungos lygmeniu nustatytų taisyklių, techninių reikalavimų, standartų ir procedūrų rinkinys, taikomas produktų, procesų ir paslaugų atitikties patikrai, įskaitant bandymų ir tikrinimo veiklą, susijusią su sauga, atsparumu ar aplinkosauginiu tvarumu;
- (75) kritinė projekto peržiūra – inžinerijos, gamybos ir kūrimo proceso etapas, per kurį nustatoma, kad sistemų ir posistemų projektavimas ir konfigūracija atitinka visus nustatytus kosmoso misijos reikalavimus, susijusius su eksploatacinėmis charakteristikomis, suderinamumu, gaminio specifikacijomis, rizikos vertinimu, preliminarinių bandymų planavimu, preliminaraus eksploataavimo tinkamumu ir patvirtinamųjų dokumentų pateikimu, kad būtų galima pradėti sistemos diegimą ir integravimą.

II antraštinė dalis

LEIDIMO VYKDYTI KOSMINĘ VEIKLĄ IŠDAVIMAS IR JOS REGISTRAVIMAS

I skyrius

LEIDIMŲ SĄJUNGOS KOSMINĖS VEIKLOS VYKDYTOJAMS IŠDAVIMAS

6 straipsnis

Leidimas vykdyti kosminę veiklą

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai kosmoso paslaugas teikia tik tada, kai valstybėje narėje yra gavę leidimą vykdyti kosminę veiklą, kuriuo įrodoma atitiktis atitinkamai IV antraštinės dalies I–V skyriuose nustatytiems reikalavimams, priklausomai nuo atitinkamos kosminės veiklos vykdytojo kategorijos.
2. Valstybė narė pripažįsta kitoje valstybėje narėje išduotus leidimus, susijusius su IV antraštinės dalies I–V skyriuose nustatytais reikalavimais.
3. Leidimą išduoda valstybės narės, kurioje prašymo teikėjas yra įsisteigęs, kompetentinga institucija ir, kai taikytina, valstybės narės, kurioje tas prašymo teikėjas ketina vykdyti veiklą arba atitinkamai pradėti veiklą, kompetentinga institucija, jei ji nėra įsisteigimo valstybė narė.
Tų valstybių narių kompetentingos institucijos užtikrina koordinavimą, kad palengvintų atitinkamus leidimų išdavimo procesus.
4. Išduodama leidimą, kompetentinga institucija atsižvelgia į kvalifikuotos techninės įstaigos kosminei veiklai atlikus techninius vertinimus pagal 8 straipsnį pateiktą nuomonę.
5. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, ketinantys naudotis trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojo arba tarptautinės organizacijos teikiamomis kosmoso paslaugomis, savo prašyme išduoti leidimą atitinkamoms kompetentingoms institucijoms įrodo, kad tas trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojas arba tarptautinė organizacija yra užsiregistravę URSO atitinkamai pagal 17 arba 18 straipsnį.

Jei registracijos URSO sistemoje procedūra dar neužbaigta, Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas glaudžiai koordinuoja veiksmus su trečiosios valstybės kosminės

veiklos vykdytoju arba tarptautine organizacija, atitinkama kompetentinga institucija ir Agentūra, be kita ko, reikalaudamas gauti vėliausią informaciją apie registracijos proceso būklę.

Agentūra nedelsdama pateikia tokią informaciją, kad būtų išvengta leidimo Sąjungos kosminės veiklos vykdytoji išdavimo proceso nereikalingo vilkinimo.

6. Kai trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojas arba tarptautinė organizacija turi teikti kosmoso paslaugas po to, kai buvo išduotas leidimas, pavyzdžiui, ISOS aplinkybėmis, Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas nedelsdamas apie tai informuoja kompetentingą instituciją ir pateikia jai to trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojo arba tarptautinės organizacijos registracijos URSO įrodymą.

7 straipsnis

Leidimo išdavimo procesas

1. Prašymo teikėjas kreipiasi dėl leidimo į 6 straipsnio 3 dalyje nurodytą kompetentingą instituciją.
2. Į prašymą išduoti leidimą įtraukiama techninė byla su visais būtinais dokumentais ir patvirtinamaisiais įrodymais, kuriais parodoma, kad laikomasi atitinkamai IV antraštinės dalies I–V skyriuose nustatytų reikalavimų.
3. Prašyme leidimui gauti prašymo teikėjas kompetentingai institucijai nurodo, kurias kvalifikuotas technines įstaigas kosminei veiklai prašymo teikėjas ketina naudoti atitinkamai IV antraštinės dalies I–V skyriuose nustatytų reikalavimų techniniam vertinimui atlikti.
4. Valstybės narės nustato procesus, kad kompetentingos institucijos galėtų perduoti techninę bylą prašymo teikėjo nurodytoms kvalifikuotoms techninėms įstaigoms kosminei veiklai arba kad prašymo teikėjas galėtų tiesiogiai kreiptis į kvalifikuotas technines įstaigas kosminei veiklai.
5. Kvalifikuota techninė įstaiga kosminei veiklai įvertina, ar laikomasi atitinkamai IV antraštinės dalies I–V skyriuose nustatytų reikalavimų, ir per 6 mėnesius nuo techninės bylos gavimo dienos pateikia nuomonę dėl numatomos kosminės veiklos atitikties atitinkamai IV antraštinės dalies I–V skyriuose nustatytiems reikalavimams.

Kompetentingos institucijos kuo labiau atsižvelgia į techninį vertinimą, kurį kvalifikuotos techninės įstaigos kosminei veiklai pagal 8 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą atliko atsižvelgdamos į IV antraštinės dalies II skyrių.

6. Kompetentinga institucija per 12 mėnesių nuo prašymo gavimo dienos išduoda leidimą arba atmeta prašymą ir apie tai informuoja prašymo teikėją.

Terminas sustabdomas, kol kompetentingos institucijos prašymu prašymo teikėjas pateiks visą informaciją.

7. Registracijos URSO tikslais kompetentinga institucija informuoja Agentūrą apie visus leidimus turinčius Sąjungos kosminės veiklos vykdytojus ir pirminių kosmoso paslaugų teikėjus ir apie visus trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojus, kuriems ji išdavė leidimą vykdyti paleidimą iš savo teritorijos.

8 straipsnis

Techniniai vertinimai

1. Kurdamos leidimų išdavimo sistemas, valstybės narės nustato, ar techninius vertinimus turi atlikti:
 - (a) kvalifikuotos techninės įstaigos kosminei veiklai;
 - (b) tarptautinės organizacijos, turinčios specialių techninių žinių klausimais, kuriems taikomas šis reglamentas;
 - (c) Agentūra;
 - (d) derinamos a, b ir c punktuose nurodytos galimybės.
2. Valstybės narės, ketinančios naudotis 1 dalies a punkte nurodyta sistema, užtikrina, kad jų teritorijoje būtų įsteigtos kvalifikuotos techninės įstaigos kosminei veiklai.

Atlikdamos bet kokių aspektų, kuriems taikomi IV antraštinės dalies I–V skyriai, techninį vertinimą, valstybės narės naudoja savo teritorijoje įsteigtas kvalifikuotas technines įstaigas kosminei veiklai.

Valstybės narės užtikrina, kad pagal Direktyvos (ES) 2022/2555 8 straipsnio 1 dalį įsteigta kompetentinga institucija būtų kompetentinga atlikti aspektų, kuriems taikomas IV antraštinės dalies II skyrius, techninį vertinimą Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų atžvilgiu, išskyrus atvejus, kai eksploatuojami 5 straipsnio pirmos pastraipos 20 punkte nurodyti įrenginiai.
3. 1 dalies b punkte nurodyti kosmoso paslaugų teikėjai, kurie vykdo techninio vertinimo veiklą, turi atitikti III antraštinės dalies I skyriaus 3 skirsnyje nustatytus reikalavimus.

Valstybės narės, kurios naudojasi 1 dalies b punkte nurodyta sistema, užtikrina pirmoje pastraipoje nurodytos pareigos teisinį vykdymą.
4. Valstybės narės praneša Komisijai apie savo pasirinkimą pagal 1 dalį ir visus jos pakeitimus.

9 straipsnis

Leidimai palydovų sistemoms

1. Jei Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas ketina vykdyti kosminę misiją, kurią vykdant paleidžiama palydovų sistema, jis kompetentingai institucijai pateikia prašymą dėl bendro leidimo, apimančio visų palydovų, kurie yra sistemos dalis, paleidimą arba, kai taikytina, paleidimą ir eksploatavimą, jei tenkinamos visos šios sąlygos:
 - (a) visi palydovai, kuriuos planuojama paleisti pagal atitinkamą kosmoso misiją, yra vienodi ir vienodai atlieka tas pačias užduotis;
 - (b) visus palydovus planuojama paleisti naudojant tą pačią paleidimo stotį ir iš tos pačios paleidimo aikštelės.

Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas užtikrina, kad palydovai, kurie yra sistemos dalis, atitiktų IV antraštinės dalies I–V skyriuose nustatytus reikalavimus, ir pareiškia, kad tenkinamos pirmoje pastraipoje nustatytos sąlygos.

2. Jei kompetentingos institucijos, gavusios prašymą pagal 1 dalies pirmą pastraipą, atliktas vertinimas, susijęs su vienu palydovu, kuris turi būti paleistas vykdant atitinkamą kosminę misiją, įrodo, kad laikomasi IV antraštinės dalies I–V skyriuose nustatytų reikalavimų, kompetentinga institucija išduoda leidimą visai palydovų sistemai (toliau – vienas leidimas).
3. Nuo vieno leidimo išdavimo dienos kompetentingos institucijos gali atsitiktine tvarka atlikti bet kurio sistemą sudarančio palydovo, kuriam nebuvo taikomas *ex ante* patikrinimas, kuriuo remiantis buvo išduotas vienas leidimas, patikrinimą.
4. Kompetentinga institucija panaikina vieną leidimą, jei atsitiktinių patikrinimų rezultatai rodo, kad palydovas neatitinka leidimo išdavimo reikalavimų.
5. Jei atliekant 3 dalyje nurodytus atsitiktinius patikrinimus nustatomi aspektai, prieštaraujantys 1 dalies antroje pastraipoje nurodytai deklaracijai, tačiau tai nėra neatitiktis, ir kompetentingos institucijos vertinime, atsižvelgiant į Sąjungos kosminės veiklos vykdytojo pateiktus paaiškinimus, nustatoma, kad atitinkamai kosmoso misijai didelė rizika nekyla, kompetentinga institucija gali skirti nuobaudą.
6. Kompetentingos institucijos peržiūri leidimus paleisti palydovų sistemas, kai pradedama eksploatuoti pirmoji naujos kartos palydovų partija.

10 straipsnis

Lengvatiniai režimai

1. 6 straipsnio 1 dalyje nurodytos leidimų išdavimo sąlygos pritaikomos 2, 3 ir 4 dalyse nurodytiems Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, kaip numatyta šiose dalyse.
2. Kosminės veiklos vykdytojai, kurie yra mokslinių tyrimų ar švietimo įstaigos arba kurie vykdo mokslinių tyrimų ir kosmoso misijas, laikosi IV antraštinės dalies I skyriaus 2 skirsnio reikalavimų, kaip nustatyta 62 straipsnyje.
3. Subjektai, taikantys supaprastintą rizikos valdymą, IV antraštinės dalies II skyriaus atžvilgiu 79 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos nuostatų laikosi tik dėl ypatingos svarbos turto ir ypatingos svarbos funkcijų.
4. Kai kosminės veiklos vykdytojai, kurie yra mažosios įmonės arba mokslinių tyrimų ar švietimo įstaigos, vykdo demonstravimo ir patvirtinimo orbitoje (IOD/IOV) kosmoso misijas, jiems netaikoma 96 straipsnio 2 dalyje nurodyta pareiga, kiek tai susiję su IV antraštinės dalies III skyriumi.

II skyrius

LEIDIMO IŠDAVIMAS SĄJUNGOS KOSMINĖS VEIKLOS VYKDYTOJAMS, EKSPLOATUOJANTIEMS SĄJUNGAI PRIKLAUSANTĮ TURTA

11 straipsnis

Prašymas išduoti leidimą

1. Kai kosminė veikla vykdoma naudojant Sąjungai priklausantį turtą, Komisija subjektui, kuriam pavesta vykdyti arba eksploatuoti atitinkamą Sąjungos programos komponentą, išduoda leidimą.

Pirmoje pastraipoje nurodytas leidimas grindžiamas Agentūros atliktu techniniu vertinimu, ar pareiškėjas atitinka IV antraštinės dalies I, II, III, IV ir V skyriuose nustatytus reikalavimus.

2. Priklausomai nuo Sąjungos programos komponento konkretaus valdymo, prašymą teikiantis subjektas Agentūrai ir Komisijai pateikia visus techninius duomenis ir paaiškinimus, kuriais įrodoma atitiktis IV antraštinės dalies I, II, III, IV ir V skyriuose nustatytiems reikalavimams.
3. Per 30 darbo dienų nuo subjekto prašymo išduoti leidimą Agentūra įvertina, ar prašymas išsamus.

Jei prašymas gauti leidimą neišsamus arba reikia papildomų paaiškinimų, Agentūra nustato terminą, iki kurio prašymą teikiantis subjektas prirėkęs turi pateikti visą papildomą informaciją arba paaiškinimą.

Įvertinusi, kad prašymas yra išsamus, Agentūra apie tai praneša prašymo teikėjui.

12 straipsnis

Agentūros atliekamas nagrinėjimas

1. Per 6 mėnesius nuo 11 straipsnio 3 dalies trečioje pastraipoje nurodyto pranešimo dienos Agentūra pagal 43 straipsnio 1 dalies a punktą išnagrinėja prašymą gauti leidimą ir įvertina, ar prašymo teikėjas:
 - (a) yra tiek patikimas ir pajėgus, taip pat turi tokių ekspertinių žinių, kad galėtų vykdyti kosminę veiklą;
 - (b) užtikrina, kad būtų laikomasi šiame reglamente nustatytų reikalavimų ir, kai taikytina, visų konkrečių reikalavimų, kurių reikia kosmoso misijai įgyvendinti pagal Reglamente (ES) 2021/696 arba Reglamente (ES) 2023/588 nurodytą Kosmoso programą, dėl kurios pateiktas prašymas išduoti leidimą;
 - (c) nekelia grėsmės viešajai tvarkai, asmenų ir turto saugumui ir visuomenės sveikatai Sąjungoje.

Agentūra priima visapusiškai pagrįstą sprendimą, kuriuo pasiūlo Komisijai išduoti leidimą arba atsisakyti jį išduoti, remdamasi pagal 43 straipsnio 1 dalies a punktą atliktu techniniu vertinimu, skirtu reikalavimų laikymuisi įvertinti.

Agentūra nedelsdama praneša apie savo sprendimą Komisijai.

2. Per 30 darbo dienų nuo 1 dalies antroje pastraipoje nurodyto Agentūros sprendimo gavimo Komisija priima sprendimą išduoti leidimą arba atsisakyti jį išduoti ir nedelsdama apie tai praneša prašymo teikėjui. Sprendimas įsigalioja nuo tada, kai apie jį pranešama prašymo teikėjui.

Komisija išduoda leidimą tik tada, jei prašymo teikėjas atitinka 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytus reikalavimus.

3. Agentūra nedelsdama registruoja Sąjungos kosminės veiklos vykdytojus, kuriems išduotas leidimas pagal šį skyrių, URSO.

13 straipsnis

Leidimo galiojimo sustabdymas arba jo panaikinimas

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas, naudojantis Sąjungai priklausanti turtą, nedelsdamas praneša Agentūrai apie:
 - (a) bet koki nenumatytą įvykį, dėl kurio gali prireikti pakeisti jo leidimą;
 - (b) bet koki planuojamą ar neišvengiamą veiklos nutraukimą.
2. Agentūra pasiūlo Komisijai atitinkamai sustabdyti arba panaikinti leidimą, jei Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas, naudojantis Sąjungai priklausanti turtą:
 - (a) gavo leidimą pateikęs melagingą informaciją ar kitomis neteisėtomis priemonėmis;
 - (b) nebeatitinka sąlygų, kuriomis buvo išduotas leidimas, ir nesiėmė Komisijos prašomų taisomųjų veiksmų.
3. Ne vėliau kaip per du mėnesius nuo 2 dalies pirmoje pastraipoje nurodyto Agentūros pasiūlymo gavimo dienos Komisija priima sprendimą dėl siūlomo sustabdymo ar atšaukimo.

Komisija apie savo sprendimą nedelsdama praneša atitinkamam Sąjungai priklausanti turtą valdančiam Sąjungos kosminės veiklos vykdytojui ir valstybės narės, kurioje tas Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas yra įsisteigęs, kompetentingai institucijai.

III skyrius

KOSMOSO PASLAUGAS TEIKIANČIOS TREČIOSIOS VALSTYBĖS IR TARPTAUTINĖS ORGANIZACIJOS

14 straipsnis

Trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojų ir tarptautinių organizacijų kosmoso duomenų ir kosmoso paslaugų teikimas

1. Trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojams, kurie pagal 17 straipsnį yra įregistruoti Sąjungos kosminių objektų registre (URSO) ir kurie turi 25 straipsnio 1 dalyje nurodytą e. sertifikatą, leidžiama teikti kosmoso paslaugas Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, taip pat kosmoso paslaugas, susijusias su Sąjungai priklausančiu turtu ir 5 straipsnio pirmos pastraipos 21 punkte nurodytais įrenginiais.
2. Tam, kad tarptautinės organizacijos galėtų pagal savo sutartis teikti kosmoso duomenis arba kosmoso paslaugas Sąjungoje, prireikus turi būti sudaryti atitinkamai 107 ir 108 straipsniuose nurodyti susitarimai.

Pagal pirmą pastraipą Sąjungoje kosmoso duomenis arba kosmoso paslaugas teikiančios tarptautinės organizacijos turi būti įregistruotos URSO ir turėti 25 straipsnio 1 dalyje nurodytą e. sertifikatą.
3. 2 dalis netaikoma, jei tarptautinė organizacija atlieka tik techninio vertinimo veiklą pagal 8 straipsnio 1 dalies b punktą.

15 straipsnis

Trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojams taikomos taisyklės

1. Trečiųjų valstybių erdvėlaivių operatoriams taikomi 62, 66, 67, 69–73, 75–92 ir 96–100 straipsniuose nustatyti Sąjungos erdvėlaivių operatoriams taikomi reikalavimai.
Be to, trečiųjų valstybių erdvėlaivių operatoriai:
 - (a) pasirašo paslaugų teikimo sutartį su viešaisiais ar komerciniais susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjais;
 - (b) užtikrina, kad a punkte nurodytas susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjas turėtų technines priemones įvertinti, kaip išvengti susidūrimų, ir atitiktų IV priedo 1 punkte nustatytus reikalavimus;
 - (c) teikdami paraišką dėl registracijos URSO, perduoda Agentūrai a punkte nurodyto susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjo pavadinimą ir duomenis.
Agentūra įtraukia c punkte nurodytą informaciją į 67 straipsnio 1 dalyje nurodytą Sąjungos kontaktų sąrašo duomenų bazę.
2. Trečiųjų valstybių paleidimo operatoriams ir trečiųjų valstybių paleidimo aikštelių operatoriams taikomi 61, 75–92 ir 96–100 straipsniuose nustatyti Sąjungos paleidimo operatoriams ir paleidimo vietų operatoriams taikomi reikalavimai.
3. Trečiųjų valstybių ISOS teikėjams taikomi 101 straipsnyje nustatyti Sąjungos ISOS teikėjams taikomi reikalavimai.
4. Trečiųjų valstybių susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjams taikomi 102 ir 103 straipsniuose nustatyti Sąjungos susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjams taikomi reikalavimai.

16 straipsnis

Lygiavertės jurisdikcijos trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojams taikomos taisyklės

Trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojai, įsisteigę trečiojoje valstybėje, dėl kurios Komisija pagal 105 straipsnį yra priėmusi sprendimą dėl lygiavertiškumo, laikomi atitinkančiais 15 straipsnyje nustatytus reikalavimus.

17 straipsnis

Trečiųjų valstybių kosmoso paslaugų teikėjų registracija

1. Remdamasi pagal 5 dalį priimtu Komisijos sprendimu leisti įregistruoti, Agentūra URSO įregistruoja tuos trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojus, kurie įrodo atitinkantys IV antraštinėje dalyje nurodytus reikalavimus, kaip nustatyta 16 arba 15 straipsniuose.
2. Jei pagal 19 straipsnį leista taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, trečiųjų valstybių paleidimo operatoriai URSO įregistruojami remiantis Komisijos sprendimu nepaisant to, kad jie neatitinka vienos ar kelių 15 straipsnyje nustatytų sąlygų.
Jei valstybė narė prašo leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, kad Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas galėtų atlikti paleidimą kartu su trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytoju, tas trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojas pateikia Agentūrai tokio prašymo įrodymus.

3. Norėdamas būti įregistruotas URSO pagal 1 dalį, trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojas pateikia Agentūrai paraišką. Paraiškoje pateikiami visi reikalingi įrodymai, kad laikomasi 1 dalyje nurodytų reikalavimų.
Agentūra saugo visus pareiškėjų registracijos procedūros metu pateiktus įrodymus.
4. Agentūra įvertina paraišką dėl registracijos ir praneša trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojui apie preliminarų vertinimo rezultatus. Agentūra leidžia tam trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojui pateikti motyvuotą pareiškimą ir papildomą paaiškinimą arba įrodymus.
5. Ne vėliau kaip per 5 mėnesius nuo 3 dalies pirmoje pastraipoje nurodyto paraiškos gavimo Agentūra pateikia Komisijai pasiūlymą priimti sprendimą dėl trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojo registracijos URSO patvirtinimo arba atmetimo.
6. Komisija priima sprendimą remdamasi 5 dalyje nurodytu Agentūros pasiūlymu ir apie tą sprendimą praneša trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojui ir Agentūrai.
7. Jei taikomas 16 straipsnis, Agentūra registraciją atlieka remdamasi šiomis nuostatomis:
 - (a) trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojas turi trečiojoje valstybėje išduotą leidimą ir yra nuolat prižiūrimas trečiojoje valstybėje;
 - (b) Komisija pagal 105 straipsnį yra priėmusi sprendimą dėl lygiavertiškumo.
8. Jei pagal 19 straipsnį pateikiamas prašymas leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, Agentūra pradeda trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojo registraciją URSO po to, kai Komisija priima sprendimą pagal 19 straipsnio 5 dalies pirmą pastraipą.

18 straipsnis

Tarptautinių organizacijų registracija

1. Agentūra tarptautines organizacijas įregistruoja URSO, jeigu tenkinamos 107 arba 108 straipsnyje nustatytos sąlygos.
2. Taikant 1 dalį, atitinkamai taikomos 17 straipsnio 3, 4, 5, 7 ir 8 dalys bei 19, 21 ir 22 straipsniai.

19 straipsnis

Nukrypti leidžiančios nuostatos

1. Valstybė narė gali prašyti Komisijos priimti sprendimą, kuriuo Agentūrai būtų leidžiama įregistruoti trečiosios valstybės paleidimo operatorių, kuris neatitinka vienos ar daugiau 15 straipsnio 2 dalyje nurodytų sąlygų, jei tenkinamos 2 dalyje nurodytos viešojo intereso sąlygos.

Valstybė narė prašymą pateikia pagal 3 dalies pirmą pastraipą.

Jei įrenginiai priklauso Sąjungai, Komisija savo iniciatyva įvertina, ar tenkinama 2 dalyje nurodyta viešojo intereso sąlyga.

2. Kiek tai susiję su paleidimo paslaugomis, valstybė narė įrodo, kad trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojo teikiamos paleidimo paslaugos palengvina prieigą prie kosmoso ir naudojimąsi juo, jei tenkinamos visos šios sąlygos:
 - (a) Sąjungoje neteikiamos jokios kitos lengvai prieinamos pakaitinės paslaugos arba nėra realios alternatyvos atitinkamo trečiosios valstybės paleidimo operatoriaus teikiamoms paleidimo paslaugoms;
 - (b) atitinkamo trečiosios valstybės paleidimo operatoriaus teikiamomis paleidimo paslaugomis skatinami Sąjungai ar valstybėms narėms strategiškai svarbūs technologiniai pajėgumai.
3. 1 dalies antroje pastraipoje minėtame prašyme:
 - (a) nurodomas trečiosios valstybės paleidimo operatorius, dėl kurio prašoma leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą;
 - (b) aiškiai, nedviprasmiškai ir išsamiai nurodomi visi 15 straipsnio 2 dalyje nustatyti reikalavimai, dėl kurių prašoma leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą;
 - (c) bendrais bruožais aprašomi atitinkamai kosminei misijai įvykdyti būtini techniniai aspektai;
 - (d) pateikiami būtini įrodymai, kad laikomasi kitų reikalavimų.

Prašyme dėl trečiosios valstybės paleidimo operatoriaus, jei įmanoma, siūlomos alternatyvios rizikos mažinimo priemonės siekiant užtikrinti, kad 15 straipsnio 2 dalyje nurodyti reikalavimai, dėl kurių prašoma leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, būtų įvykdyti arba įvykdyti bent iš dalies.
4. Gavusi 3 dalyje nurodytą prašymą, Komisija jį perduoda Agentūrai. Agentūra per vieną mėnesį pateikia techninį vertinimą dėl atitikties 15 straipsnyje nustatytiems reikalavimams, dėl kurių prašymas leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą pateiktas nebuvo.
5. Per du mėnesius nuo Agentūros pagal 4 dalį pateikto techninio vertinimo gavimo Komisija, remdamasi tuo techniniu vertinimu, priima sprendimą leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą atitinkamam trečiosios valstybės paleidimo operatoriui, jeigu Komisija prieina prie išvados, kad 2 dalyje nurodyta viešojo intereso sąlyga yra įvykdyta, arba sprendimą atmesti prašymą leisti taikyti tokią nukrypti leidžiančią nuostatą, jeigu ji prieina prie išvados, kad ta viešojo intereso sąlyga yra neįvykdyta.

Tie sprendimai įgyvendinimo aktais priimami laikantis 114 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.
6. Jei Komisija pagal 5 dalies pirmą pastraipą leidžia taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą trečiosios valstybės paleidimo operatoriui, ji tokią nukrypti leidžiančią nuostatą lygiagrečiai leidžia taikyti ir Sąjungos kosminės veiklos vykdytojui, besinaudojančiam atitinkamo trečiosios valstybės paleidimo operatoriaus paleidimo paslaugomis.

20 straipsnis

Trečiųjų valstybių viešieji subjektai

1. Gavusi trečiosios valstybės viešojo subjekto prašymą leisti teikti kosmoso paslaugas arba kosmoso duomenis Sąjungoje arba gavusi valstybės narės prašymą, kaip

nurodyta 2 dalyje, Komisija, padedama Agentūros, pirmiausia įvertina, ar tas trečiosios valstybės viešasis subjektas yra valdžios subjektas arba ar jis eksploatuoja kosmoso infrastruktūros įrenginius, kurie yra karinės sistemos, įskaitant civilinės paskirties sistemas, arba ar jam tokie įrenginiai priklauso.

Teikdama techninę pagalbą Komisijai, Agentūra nurodo visą atitinkamą to trečiosios valstybės viešojo subjekto vykdomą veiklą ir teikiamas paslaugas ir nustato visus atitinkamus kosmoso infrastruktūros įrenginius, kuriuos tas trečiosios valstybės viešasis subjektas eksploatuoja arba kurie jam priklauso.

2. Valstybė narė gali prašyti Komisijos leisti trečiosios valstybės viešajam subjektui teikti kosmoso paslaugas arba kosmoso duomenis Sąjungoje.

Savo prašyme valstybė narė gali nurodyti vienos ar kelių valstybių narių viešąjį interesą turėti arba, jei taikoma, užsitikrinti nuolatinę ir netrukdomą galimybę naudotis atitinkamais kosmoso duomenimis arba kosmoso paslaugomis, kurias teikia tas trečiosios valstybės viešasis subjektas, ir gali pateikti įrodymų, kaip tokios galimybės netekimas paveiktų atitinkamas rinkas Sąjungos arba valstybės narės lygmeniu.

3. Komisija 1 dalyje nurodytą vertinimą gali atlikti savo iniciatyva.
4. Jei, atlikusi 1 dalyje nurodytą vertinimą, Komisija padaro išvadą, kad grėsmės Sąjungos ar valstybių narių saugumui nėra, ji gali priimti sprendimą, kuriuo atitinkamam trečiosios valstybės viešajam subjektui leidžiama teikti kosmoso paslaugas ar kosmoso duomenis Sąjungoje.

Pirmoje pastraipoje minėtas sprendimas taikomas iki tos dienos, kai įsigalioja su atitinkama trečiaja valstybe sudarytas tarptautinis susitarimas, kuriuo reglamentuojamos trečiosios valstybės viešojo subjekto kosmoso paslaugų arba kosmoso duomenų teikimo Sąjungoje sąlygos, arba iki tos dienos, kai Komisija priima sprendimą dėl tos trečiosios valstybės lygiavertiškumo, priklausomai nuo to, kuri iš šių datų yra ankstesnė.

Remdamasi pagal pirmą pastraipą priimtu Komisijos sprendimu, Agentūra nedelsdama įregistruoja atitinkamą trečiosios valstybės viešąjį subjektą URSO.

Pirmoje pastraipoje nurodytas sprendimas priimamas kaip įgyvendinimo aktas laikantis 114 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

21 straipsnis

Nuostata dėl nepaprastosios padėties

1. Valstybėje narėje susidarius nepaprastajai padėčiai ar kilus krizei arba įvykus incidentui ar išpuoliui, dėl kurio sutrikdoma veikla kitose valstybėse narėse ar Sąjungos institucijose, Komisija savo iniciatyva arba atitinkamos valstybės narės prašymu nedelsdama atlieka vertinimą.

Remdamasi šiuo vertinimu ir laikydamasi 114 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros, Komisija gali leisti kosmoso duomenimis ar kosmoso paslaugomis naudotis URSO neregistruotiems kosmoso paslaugų teikėjams.

2. 1 dalyje nurodytas sprendimas kuo skubiau ir atsižvelgiant į atitinkamos nepaprastosios padėties, krizės ar sutrikimo mastą, trukmę ir padarinius yra patvirtinamas, panaikinamas arba pratęsiamas laikantis Reglamento (ES) Nr. 182/2011 8 straipsnyje nustatytos procedūros.

Registracijos sustabdymas arba jos panaikinimas

1. Agentūra teikia Komisijai pasiūlymą sustabdyti arba panaikinti trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojo registraciją URSO, jeigu:
 - (a) remdamasi dokumentais pagrįstais įrodymais, Agentūra nustato, kad trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojas nebeatitinka vieno ar kelių atitinkamai 16 arba 15 straipsnyje nustatytų reikalavimų ir negali taikyti reikiamų taisomųjų priemonių, kad užtikrintų nuolatinę atitiktį jiems;
 - (b) atitinkama trečiosios valstybės priežiūros institucija sustabdė arba panaikino atitinkamam kosmoso paslaugų teikėjui išduotą leidimą vykdyti veiklą arba teikti paleidimo paslaugas.
2. Prieš teikdama Komisijai pasiūlymą dėl registracijos sustabdymo arba jos panaikinimo, remdamasi 1 dalies a punkte nurodytomis priežastimis, Agentūra užmezga dialogą su atitinkamu trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytoju ir deramai atsižvelgdama į tai, ar nereikalingas joks techninis pritaikymas, siekia išsiaiškinti neatitikties priežastis, aplinkybes, mastą, taip pat reikiamas taisomąsias priemones ir terminus, kad ta trečioji valstybė galėtų užtikrinti atitiktį.

Vykstant šiam dialogui Agentūra suteikia atitinkamam trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojui galimybę pateikti savo pastabas dėl priežasčių, kuriomis remdamasi Agentūra ketina priimti savo pasiūlymą, paaiškinimus ir visus susijusius dokumentus bei įrodymus, pagrindžiančius jo paaiškinimus, įskaitant visą techninę analizę, taip pat galimybę užtikrinti atitiktį.
3. Komisija sprendimą priima ne vėliau kaip per du mėnesius nuo 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodyto pasiūlymo gavimo dienos.
4. 1 dalies b punkte nurodytu atveju ir likus ne mažiau kaip 30 dienų iki sprendimo dėl sustabdymo arba panaikinimo priėmimo Komisija informuoja atitinkamą trečiosios valstybės priežiūros instituciją apie savo ketinimą sustabdyti arba panaikinti registraciją URSO.
5. Komisija nedelsdama informuoja kompetentingas institucijas apie visus veiksmus ar priemones, kurių turi būti imamasi pagal 2 ir 4 dalis.

Agentūra savo interneto svetainėje ir URSO portale paskelbia informacijos apie sustabdymą arba panaikinimą santrauką.
6. Komisijos sprendimas sustabdyti arba panaikinti registraciją URSO įsigalioja Komisijos sprendime nurodytą dieną. Nustatydama tą datą, Komisija Agentūros pasiūlymu atsižvelgia į laiką, kurio gali prireikti atitinkamoms sutartims pritaikyti.

Priklausomai nuo sutarčių pritaikymo, kurio gali būti reikalaujama, sudėtingumo, registracijos panaikinimo data turi būti ne vėlesnė kaip 16 mėnesių nuo sprendimo dėl panaikinimo priėmimo dienos.

Teisinis atstovas Sąjungoje

1. Trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojai raštu vienoje iš valstybių narių paskiria vieną ar kelis juridinius asmenis, veiksiančius kaip jų teisiniai atstovai Sąjungoje.

2. Teisinis atstovas Sąjungoje įgaliojamas trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojo, kad kompetentingos institucijos, Komisija ir Agentūra visais su šio reglamento laikymusi susijusiais klausimais kreiptųsi į jį kartu su trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytoju arba vietoje jo. Jam suteikiami visi reikalingi įgaliojimai ir ištekliai, reikalingi veiksmingam ir savalaikiam bendradarbiavimui su šiomis institucijomis užtikrinti.

IV skyrius

KOSMOSO DUOMENŲ IR KOSMOSO PASLAUGŲ TEIKIMAS SĄJUNGOJE IR E. ATSEKAMUMAS

24 straipsnis

Sąjungos kosminių objektų registras (URSO)

1. Agentūra sukuria Sąjungos kosminių objektų registrą (URSO), kuriame registruojami:
 - (a) Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, kuriems suteiktas leidimas pagal 6 straipsnio 1 dalį ir apie kuriuos kompetentingos institucijos pranešė Agentūrai pagal 7 straipsnio 7 dalį;
 - (b) Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, kurie yra subjektai, kuriems, remiantis Komisijos išduotu leidimu, pagal 12 straipsnio 2 dalį pavesta vykdyti atitinkamą Sąjungos programos komponentą arba užtikrinti jo veikimą;
 - (c) trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojai, dėl kurių buvo priimtas sprendimas įregistruoti pagal 17 straipsnio 1 dalį;
 - (d) tarptautinės organizacijos, įregistruotos pagal 18 straipsnio 1 dalį.
2. Agentūra rengia, atnaujiną ir URSO interneto svetainėje skelbia visų 1 dalyje nurodytų kosmoso paslaugų teikėjų konsoliduotus sąrašus.
3. URSO sudaro centralizuotas inventorius ir platforma.

25 straipsnis

Elektroninis sertifikatas (e. sertifikatas)

1. Agentūra, baigusi registraciją URSO, kosmoso paslaugų teikėjams, išskyrus susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjus, išduoda ir įteikia elektroninį sertifikatą (toliau – e. sertifikatas).
2. 1 dalyje minėtame e. sertifikate nurodoma kosminė (-ės) misija (-os) ir kosminis (-iai) objektas (-ai), iš kurių gauti kosmoso duomenys arba dėl kurių sudarytos sąlygos teikti kosmoso paslaugas, ir patvirtinama, kad tokie kosminiai objektai atitinka šiame reglamente nustatytus reikalavimus.
3. 1 dalyje minėtas e. sertifikatas pridedamas prie 2 straipsnio 1 dalies a, c ir d punktuose nurodytų kosminių paslaugų teikėjų sutarčių dėl kosmoso duomenų ir kosmoso paslaugų teikimo Sąjungoje.
4. Kad Agentūra galėtų išduoti ir sukurti 1 dalyje minėtą e. sertifikatą, kompetentingos institucijos pagal 7 straipsnio 7 dalį, o trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojai ir tarptautinės organizacijos tiesiogiai perduoda toliau pateiktą informaciją apie Sąjungos kosminės veiklos vykdytojus:

- (a) išsamius duomenis apie atitinkamą kosmoso paslaugų teikėją, kaip antai pavadinimą, fizinį adresą, interneto adresą, valstybę narę arba, kai taikoma, trečiąją valstybę, kurioje jis yra įsisteigęs ir gavęs leidimą, kompetentingos institucijos arba, kai taikoma, atitinkamos trečiosios valstybės priežiūros institucijos pavadinimą ir adresą;
 - (b) išsamius duomenis apie suteiktų kosmoso paslaugų rūšį, nurodant valstybę (-es) narę (-es) arba trečiąsias valstybes, kuriose jos buvo teikiamos;
 - (c) techninius aspektus apie eksploatuojamą ar paleidžiamą kosminį objektą ir atitinkamą kosminę misiją.
5. Teikiant 104 straipsnyje nurodytus standartizacijos prašymus, 1 dalyje nurodytas e. sertifikatas turi atitikti šiuos reikalavimus:
- (a) e. sertifikate nurodoma, kad tam tikri kosmoso duomenys yra sukurti vykdant aiškiai nustatytą kosminę misiją ir naudojant aiškiai nustatytą kosminį objektą;
 - (b) e. sertifikate nurodant stebėjimo duomenis suteikiama galimybė atsekti kosmoso duomenų srautą nuo jų sukūrimo konkrečiame kosminiame objekte iki jų panaudojimo teikiant pirmąją tokius kosmoso duomenis naudojančią kosminę paslaugą;
 - (c) e. sertifikatas grindžiamas algoritmais, kuriais siekiama užtikrinti kosmoso duomenų vientisumą juos panaudojant kitoms paslaugoms teikti.
6. Siekdama sukurti 1 dalyje nurodytą e. sertifikatą, Agentūra, prireikus techninės pagalbos, gali kreiptis į kompetentingas institucijas ir kvalifikuotas technines įstaigas kosminei veiklai dėl bet kurio iš 5 dalyje nurodytų elementų įgyvendinimo.

26 straipsnis

Kosmoso paslaugų ir kosmoso duomenų teikimas Sąjungoje

1. Jei kosmoso paslaugų teikėjai, išskyrus susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjus, Sąjungoje kosmoso duomenis arba kosmoso paslaugas teikia pirmą kartą, jie turi turėti 25 straipsnio 1 dalyje nurodytą e. sertifikatą.
2. Jie užtikrina, kad e. sertifikatas būtų pridėtas prie jų sutarčių dėl kosmoso duomenų ar kosmoso paslaugų teikimo.

27 straipsnis

Pirminiams kosmoso duomenų teikėjams keliami reikalavimai

1. Pirminiai kosmoso duomenų teikėjai kosmoso duomenis Sąjungoje teikia tik jeigu tokie kosmoso duomenys yra gauti iš URSO įregistruotų kosminių objektų.
2. Gavę įspėjimus ar skundus apie galimus pažeidimus, pirminiai kosmoso duomenų teikėjai įspėja savo tiekėjus ir tuo pat metu susisieikia su Agentūra arba valstybės narės, kurioje jie yra įsisteigę, kompetentinga institucija.

III antraštinė dalis VALDYMO ASPEKTAI

I skyrius VALDYMAS VALSTYBĖSE NARĖSE

1 SKIRSNIS KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS

28 straipsnis

Kompetentingų institucijų paskyrimas arba įsteigimas

1. Kiekviena valstybė narė paskiria arba įsteigia valdžios instituciją, kuri veikia kaip kompetentinga institucija, atsakinga už leidimų suteikimą Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams ir jų priežiūrą, taip pat už bet kokią rinkos priežiūros veiklą, būtiną siekiant užtikrinti kosmoso duomenų naudojimą pagal šį reglamentą.
2. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos būtų nepriklausomos, turėtų praktinės patirties, finansinių ir žmogiškųjų išteklių, veiklos pajėgumų ir įgaliojimų, reikalingų 1 dalyje nurodytoms funkcijoms vykdyti.

29 straipsnis

Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų priežiūros užduotys

1. Kompetentingos institucijos prižiūri Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų vykdomą kosminę veiklą ir visų pirma:
 - (a) kontroliuoja, kaip taikomi šiame reglamente nustatyti reikalavimai;
 - (b) atlieka tyrimus;
 - (c) saugo vidaus įrašus apie šiame reglamente nustatytų reikalavimų pažeidimus;
 - (d) bendradarbiauja su kitų valstybių narių kompetentingomis institucijomis, kad būtų užtikrintas nuoseklus šio reglamento taikymas visoje Sąjungoje;
 - (e) didina informuotumą ir supratimą apie šiame reglamente nustatytus reikalavimus;
 - (f) atlieka auditus;
 - (g) prašo kvalifikuotos techninės įstaigos kosminei veiklai atlikti techninius vertinimus pagal 8 straipsnio 1 dalies a punktą;
 - (h) vykdydamos priežiūros užduotis, peržiūri, kaip Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai taiko proporcingumo principą;
 - (i) praneša Komisijai apie pagrindinę priežiūros veiklą, susijusią su šio reglamento taikymu.
2. Valstybės narės, laikydamosi funkcijų atskyrimo ir interesų konflikto nebuvimo principo, užtikrina tinkamą nacionalines kosmoso programas vykdančių Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų priežiūrą.

Priežiūros įgaliojimai

1. Kompetentingos institucijos turi visus priežiūros, tyrimo, taisomuosius ir sankcijų taikymo įgaliojimus, būtinus 29 straipsnyje nurodytoms funkcijoms ir užduotims vykdyti.
2. Vykdydamos priežiūros veiklą, susijusią su IV antraštinės dalies II skyriumi, kompetentingos institucijos užtikrina veiksmų koordinavimą su kompetentingomis institucijomis, paskirtomis pagal Direktyvos (ES) 2022/2555 8 straipsnio 1 dalį ir atsakingomis už toje direktyvoje nustatytą priežiūros užduočių vykdymą.

Valstybės narės gali įgalioti kompetentingas institucijas pavesti atitinkamą priežiūros veiklą ir užduotis, susijusias su šio reglamento IV antraštinės dalies II skyriumi, atlikti kompetentingoms institucijoms, įsteigtoms pagal Direktyvos (ES) 2022/2555 8 straipsnio 1 dalį.

Pirmoje ir antroje pastraipose nurodytos priežiūros užduotys pagal Direktyvą (ES) 2022/2555 vykdomos taip, kad būtų visiškai išsaugotas 1 dalyje nurodytų priežiūros įgaliojimų vientisumas.
3. Kompetentingoms institucijoms suteikiami bent šie tyrimo įgaliojimai:
 - (a) reikalauti pateikti visus būtinus duomenis ir dokumentus;
 - (b) gauti leidimą patekti į patalpas, teritoriją ir transporto priemones, įskaitant prieigą prie duomenų apdorojimo įrangos ir priemonių;
 - (c) reikalauti šiame reglamente nustatytų reikalavimų įgyvendinimo įrodymų ir juos pagrindžiančių įrodymų;
 - (d) peržiūrėti pagal 8 straipsnį kompetentingų techninių įstaigų kosminei veiklai atliktus techninius vertinimus;
 - (e) atlikti patikrinimus vietoje ir ne vietoje, įskaitant auditus.
4. Kompetentingoms institucijoms atliekant patikrinimus, pareigūnams, įgaliotiems atlikti patikrinimus, suteikiama teisė:
 - (a) patekti į visas atitinkamų Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų patalpas, teritoriją ir transporto priemones;
 - (b) tikrinti buhalterines knygas ir kitus veiklos įrašus, nepriklausomai nuo to, kokioje laikmenoje jie saugomi, susipažinti su visa informacija, kuri yra prieinama tikrinamiems Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, ir daryti tokių knygų ar dokumentų kopijas ar išrašus arba jų paprašyti;
 - (c) prašyti bet kurio tikrinamo Sąjungos kosminės veiklos vykdytojo atstovo arba darbuotojo paaiškinti faktus arba dokumentus, susijusius su patikrinimo objektu, ir užregistruoti atsakymus;
 - (d) užplombuoti bet kurias verslo patalpas, buhalterines knygas ar įrašus tokiam laikotarpiui ir tokiu mastu, koks būtinas patikrinimui atlikti.
5. Kompetentingoms institucijoms suteikiami bent šie taisomieji įgaliojimai:
 - (a) teikti išpėjimus dėl įtariamų šiame reglamente nustatytų reikalavimų pažeidimų;

- (b) įpareigoti Sąjungos kosminės veiklos vykdytojus nutraukti veiklą, kurią kompetentingos institucijos laiko prieštaraujančia šio reglamento reikalavimams;
 - (c) įpareigoti Sąjungos kosminės veiklos vykdytojus užtikrinti atitiktį kompetentingų institucijų nustatytu būdu ir per jų nustatytą laikotarpį;
 - (d) įpareigoti Sąjungos kosminės veiklos vykdytojus ištaisyti kompetentingų institucijų nustatytus trūkumus, susijusius su šiame reglamente nustatytų reikalavimų taikymu, be kita ko, taikant taisomąsias priemones už šiame reglamente nustatytų reikalavimų pažeidimus;
 - (e) nustatytam laikotarpiui paskirti stebėsenos pareigūną, kuris prižiūrėtų, kaip Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai laikosi šiame reglamente nustatytų reikalavimų.
6. Kompetentingoms institucijoms suteikiami bent šie sankcijų taikymo įgaliojimai:
- (a) skirti atitinkamą administracinę baudą už reikalavimų nesilaikymą ar administracinę nuobaudą už šiame reglamente nustatytų reikalavimų pažeidimą arba dėl to kreiptis į atitinkamą administracinę ar teisminę instituciją;
 - (b) laikinai iš dalies arba visiškai sustabdyti leidimo galiojimą arba dėl to kreiptis į atitinkamą administracinę arba teisminę instituciją;
 - (c) atšaukti leidimą vykdyti kosminę veiklą, jeigu Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas nebeatitinka sąlygų, kurių pagrindu leidimas buvo išduotas, arba jeigu Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas atsiduria tokioje padėtyje, kai pagal nacionalinę teisę leidimas turi būti atšaukiamas.
- Pagal b punktą leidimo galiojimas laikinai sustabdomas iki atitinkamas Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas imasi visų veiksmų, būtinų kompetentingos institucijos nustatytoms problemoms išspręsti arba visapusiškai laikytis visų kompetentingos institucijos nustatytų priemonių.
7. Kompetentingos institucijos gali savo iniciatyva nuspręsti nustatyti laikinas priemones Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, visų pirma skubos atveju, kad būtų laikomasi šiame reglamente nustatytų reikalavimų.
8. Valstybės narės gali teisės aktuose numatyti, kad, be 3–7 dalyse nurodytų įgaliojimų, kompetentingoms institucijoms būtų suteikiami papildomi įgaliojimai. Tų įgaliojimų vykdymas nekenkia veiksmingam šio skyriaus įgyvendinimui.

31 straipsnis

Administracinės sankcijos

1. Valstybės narės nustato sankcijų, taikomų pažeidus šį reglamentą, taisykles. Tos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. Valstybės narės nedelsdamos praneša Komisijai apie tas nuostatas ir visus vėlesnius joms įtakos turinčius pakeitimus.
2. Nustatydamos administracinę sankciją ir administracinės baudos dydį, kompetentingos institucijos atsižvelgia į visas svarbias aplinkybes, atitinkamais atvejais įskaitant:
 - (a) pažeidimo sunkumą ir trukmę bei pažeidimu padarytos žalos ilgalaikiškumą;

- (b) ankstesnius už pažeidimą atsakingo fizinio ar juridinio asmens įvykdytus pažeidimus;
 - (c) tiesiogiai ar netiesiogiai pažeidimu padarytą materialinę ar nematerialinę žalą, įskaitant finansinius ar ekonominius nuostolius ir neigiamą poveikį kitoms paslaugoms, ir atitinkamus pažeidimo poveikio kriterijus, pavyzdžiui, nukentėjusių vartotojų skaičių arba dėl pažeidimo trečiajai šaliai padarytų nuostolių dydį;
 - (d) pažeidimą įvykdžiusio asmens tyčią ar aplaidumą;
 - (e) žalos prevencijos arba mažinimo priemonės, kurių ėmėsi Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas;
 - (f) bendradarbiavimo su kompetentingomis institucijomis lygį ir bet kokią trukdymą kompetentingoms institucijoms atlikti patikrinimus, auditus ar kitą stebėsenos veiklą atskleidus pažeidimą;
 - (g) pažeidimą įvykdžiusio fizinio ar juridinio asmens gauto pelno arba išvengtų nuostolių dydį;
 - (h) tai, kad administracinė bauda turi turėti atgrasomąjį poveikį.
3. Kompetentingos institucijos nurodo priežastis, dėl kurių jos imasi vykdymo užtikrinimo priemonių.
4. Priežiūros priemonės turi būti veiksmingos, atgrasančios ir proporcingos, atsižvelgiant į visas kiekvieno atskiro atvejo aplinkybes. Prieš priimdamos priežiūros priemonę, kompetentingos institucijos informuoja Sąjungos kosminės veiklos vykdytojus apie savo preliminaras išvadas ir suteikia Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams pakankamai laiko pastaboms pateikti.
5. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos būtų įgaliotos tiesiogiai kreiptis į teisminę instituciją dėl šio reglamento pažeidimų ir kad jos turėtų teisę savarankiškai dalyvauti visų rūšių teisiniuose procesuose, susijusiuose su šio reglamento vykdymu, be kita ko, teikdamos apeliacinius skundus.

2 SKIRSNIS

KVALIFIKUOTŲ TECHNINIŲ ĮSTAIGŲ KOSMINEI VEIKLAI STEBĖSENA

32 straipsnis

Kvalifikuotų techninių įstaigų kosminei veiklai pasitelkimas

1. Naudodamosi 8 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyta galimybe, valstybės narės užtikrina, kad valdžios institucijos skirtų, vertintų ir stebėtų kvalifikuotas technines įstaigas kosminei veiklai ir kad pagal 33 straipsnį apie jas būtų pranešta Komisijai.
2. Valstybės narės gali pavesti vertinimo ir stebėsenos užduotis atlikti nacionalinei akreditacijos įstaigai, kaip apibrėžta [Reglamente \(EB\) Nr. 765/2008](#) ir pagal jo nuostatas. Komisija tą informaciją paskelbia viešai.
3. Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje nurodyta valdžios institucija:
- (a) yra organizuojama ir veikia taip, kad kvalifikuotoms techninėms įstaigoms kosminei veiklai atliekant techninį vertinimą nekiltų interesų konfliktas;

- (b) objektyviai ir nešališkai vykdo kvalifikuotų techninių įstaigų kosminei veiklai skyrimo, vertinimo ir stebėsenos užduotis;
- (c) turi pakankamai darbuotojų savo užduotims atlikti.

33 straipsnis

Pranešimo teikimo procesas

1. Valstybės narės praneša Komisijai apie visas jų teritorijoje įsteigtas paskirtas kvalifikuotas technines įstaigas kosminei veiklai. Jos apie tai praneša naudodamosi informacijos valdymo sistema „Naujojo požiūrio paskelbtos ir paskirtos organizacijos“ (NANDO).
2. Valstybė narė gali pranešti Komisijai tik apie tas kvalifikuotas technines įstaigas kosminei veiklai, kurios atitinka 35 straipsnyje nustatytus reikalavimus.
3. 1 dalyje minėtame pranešime nurodoma:
 - (a) išsami informacija apie techninio vertinimo veiklą šio reglamento taikymo sričiai priskiriamais klausimais, visi atitinkami vertinimo moduliai, nurodant, kokie procesai, paslaugos ar produktai, susiję su šio reglamento taikymo sričiai priskiriamais klausimais, buvo įtraukti į vertinimą;
 - (b) bet koks reikiamas kompetencijos patvirtinimas.
4. Jei pranešime nepateikiamas 34 straipsnio 5 dalies b punkte nurodytas akreditavimo pažymėjimas, valstybės narės Komisijai ir kitoms valstybėms narėms pateikia įrodymus, patvirtinančius tos kvalifikuotos techninės įstaigos kosminei veiklai kompetenciją, ir užtikrina, kad tokia įstaiga būtų reguliariai stebima ir toliau atitiktų 35 straipsnyje nustatytus reikalavimus.
5. Įstaiga gali užsiimti veikla kaip kvalifikuota techninė įstaiga kosminei veiklai tik tuo atveju, jei Komisija arba valstybė narė nepareiškė prieštaravimų per du mėnesius nuo pranešimo dienos, kai prie pranešimo pridedamas 34 straipsnio 5 dalies b punkte nurodytas akreditavimo pažymėjimas, arba per tris mėnesius nuo pranešimo dienos, kai prie pranešimo pridedami 34 straipsnio 6 dalyje nurodyti patvirtinamieji dokumentai.

3 SKIRSNIS

KVALIFIKUOTOS TECHININĖS ĮSTAIGOS KOSMINEI VEIKLAI

34 straipsnis

Kvalifikuotos techninės įstaigos kosminei veiklai statuso suteikimo procesas

1. Jei subjektas ketina atlikti techninius vertinimus dėl vieno ar daugiau IV antraštinės dalies I–V skyriuose nurodytų klausimų, jis pateikia paraišką 32 straipsnyje nurodytai atitinkamai institucijai valstybėje narėje, kurioje jis yra įsisteigęs, kad jam būtų suteiktas kvalifikuotos techninės įstaigos kosminei veiklai statusas.
2. Jei techninio vertinimo veikla yra susijusi su IV antraštinės dalies II skyriuje nurodytais klausimais, valstybės narės pasitelkia [Direktyvos \(ES\) 2022/2555](#) 8 straipsnyje nurodytas nacionalines kompetentingas institucijas.
3. Vykdydamos 28 straipsnio 1 dalyje nurodytas leidimų išdavimo ir priežiūros užduotis, kompetentingos institucijos tinkamai atsižvelgia į 2 dalyje nurodytų įstaigų

ir institucijų atliktus techninius vertinimus ir užtikrina priežiūros konvergenciją su Direktyvos (ES) 2022/2555 8 straipsnyje nurodytomis institucijomis.

Valstybės narės, taikydamos mechanizmus ir protokolus, užtikrina glaudų tokių institucijų ir kompetentingų institucijų, paskirtų pagal šio reglamento 28 straipsnio 1 dalį, veiksmų koordinavimą.

4. Jei techninius vertinimus, susijusius su IV antraštinės dalies I skyriuje ir V skyriuje nustatytais reikalavimais, atliekantis viešasis subjektas yra 28 straipsnio 1 dalyje nurodytos kompetentingos institucijos administracinės struktūros dalis, 1 dalyje nurodytą paraišką pateikia kompetentinga institucija.
5. 1 dalyje minėti subjektai nurodo, dėl kurio iš IV antraštinės dalies I–V skyriuose nurodytų klausimų teikiama paraiška tapti kvalifikuota technine įstaiga kosminei veiklai, ir:
 - (a) pateikia visos atliktinos techninio vertinimo veiklos aprašymą;
 - (b) nurodo nacionalinės akreditacijos įstaigos išduotą (-us) akreditavimo pažymėjimą (-us), jei toks (-ie) yra išduotas (-i), kuriuo (-iais) patvirtinama, kad atitinkama įstaiga atitinka 35 straipsnyje nustatytus reikalavimus;
 - (c) jei taikoma, nurodo galiojantį dokumentą, kuriuo patvirtinama, kad pareiškėjas paskirtas notifikuotąja įstaiga pagal visus atitinkamus Sąjungos derinamuosius teisės aktus.
6. Negalėdamas pateikti 5 dalies b punkte nurodyto akreditavimo pažymėjimo, pareiškėjas 32 straipsnyje nurodytai institucijai pateikia visus patvirtinamuosius dokumentus, kuriais remdamasi ši institucija gali atlikti patikrinimus arba vykdyti nuolatinę stebėseną, kad užtikrintų atitiktį 35 straipsnyje nustatytiems reikalavimams.
7. Jei pareiškėjas jau paskirtas notifikuotąja įstaiga pagal derinamuosius Sąjungos teisės aktus, visi su tokiu paskyrimu susiję dokumentai ir pažymėjimai gali būti naudojami siekiant pagrįsti jo paskyrimą kvalifikuota technine įstaiga kosminei veiklai pagal šį reglamentą.
8. Jei tenkinamos 5 dalyje nustatytos sąlygos, 32 straipsnyje nurodyta institucija dėl paraiškos priima teigiamą sprendimą. Apie sprendimą pranešama techninei įstaigai, atitinkamos valstybės narės kompetentingoms institucijoms ir Komisijai.
9. Pasikeitus atitinkamai informacijai, kvalifikuota techninė įstaiga kosminei veiklai atnaujina 5, 6 ir 7 dalyse nurodytus dokumentus, kad notifikuojančioji institucija galėtų stebėti, ar ta kvalifikuota techninė įstaiga kosminei veiklai nuosekliai laikosi 35 straipsnyje nustatytų reikalavimų.

35 straipsnis

Kvalifikuotoms techninėms įstaigoms kosminei veiklai keliami reikalavimai

1. Kvalifikuotos techninės įstaigos kosminei veiklai turi atitikti IX priedo 1 punkte nustatytus reikalavimus.
2. Jei techninio vertinimo veikla yra susijusi su IV antraštinės dalies III skyriumi, kvalifikuota techninė įstaiga kosminei veiklai, be 1 dalyje nurodyto įpareigojimo, turi atitikti IX priedo 2 punkte nustatytus reikalavimus.

3. Techninio vertinimo veiklą, susijusią su IV antraštinės dalies I ir V skyriais, vykdančios kvalifikuotos techninės įstaigos kosminei veiklai yra viešosios įstaigos.
4. Kvalifikuota techninė įstaiga kosminei veiklai, kuri užduotis, susijusias su techniniu vertinimu, paveda vykdyti subrangos sutartimi, apie tai informuoja 32 straipsnyje nurodytą instituciją ir užtikrina, kad jos subrangovas atitiktų 1 ir 2 dalyse nurodytus reikalavimus.

Kvalifikuotos techninės įstaigos kosminei veiklai saugo ir 32 straipsnyje nurodytai institucijai pateikia visus dokumentus, susijusius su subrangovo kvalifikacijos vertinimu ir to subrangovo atliktu darbu.

36 straipsnis

Identifikaciniai numeriai

Komisija kiekvienai kvalifikuotai techninei įstaigai kosminei veiklai suteikia identifikacinį numerį ir viešai paskelbia Sąjungos kvalifikuotų techninių įstaigų kosminei veiklai sąrašą, jų identifikacinius numerius ir IV antraštinėje dalyje nurodytus klausimus, kuriuos įvertinti joms yra paskirta.

37 straipsnis

Pranešimo teikimo pakeitimai

1. 32 straipsnyje nurodyta institucija atitinkamai apriboja, laikinai sustabdo arba atšaukia 35 straipsnyje nurodytų reikalavimų nebeatitinkančios arba įpareigojimų nevykdančios kvalifikuotos techninės įstaigos kosminei veiklai pateikto pranešimo galiojimą. Apie tai ta institucija informuoja Komisiją ir kitas valstybes nares.
2. Jeigu pranešimo galiojimas apribojamas, laikinai sustabdomas ar atšaukiamas arba kai vienoje valstybėje narėje įsisteigusi kvalifikuota techninė įstaiga kosminei veiklai nutraukia savo veiklą, ta valstybė narė imasi tinkamų priemonių siekdama užtikrinti, kad tos kvalifikuotos techninės įstaigos kosminei veiklai būtų perduotos tvarkyti kitai kvalifikuotai techninei įstaigai kosminei veiklai arba, jei tai neįmanoma, Agentūrai arba 8 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytai tarptautinei organizacijai.

38 straipsnis

Kvalifikuotų techninių įstaigų kosminei veiklai sprendimų apskundimas

Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingų techninių įstaigų kosminei veiklai sprendimus būtų galima apskųsti.

39 straipsnis

Kvalifikuotų techninių įstaigų kosminei veiklai veiksmų koordinavimas

Komisija užtikrina deramą kvalifikuotų techninių įstaigų kosminei veiklai veiksmų koordinavimą visoje Sąjungoje, be kita ko, sukurdamą kvalifikuotų techninių įstaigų kosminei veiklai sektorių grupes.

II skyrius

SAJUNGOS LYGMENS VALDYMAS

1 SKIRSNIS

AGENTŪROS UŽDUOTYS IR STRUKTŪROS

40 straipsnis

Agentūros užduotys

1. Agentūra vykdo šias su šio reglamento II–VI antraštinėse dalyse nustatytais reikalavimais susijusias užduotis:
 - (a) atlieka techninius vertinimus, kad Komisija galėtų priimti sprendimus dėl leidimų suteikimo Sąjungai priklausančius įrenginius valdantiems Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams ir nuolatinės jų priežiūros, taip pat dėl trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojų registracijos ir nuolatinės priežiūros;
 - (b) paprašius atlieka 8 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytus techninius vertinimus;
 - (c) remdamasi Komisijos sprendimu, pagal 17 ir 18 straipsnius įregistruoja trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojus ir tarptautines organizacijas;
 - (d) pagal 24 straipsnį sudaro ir administruoja URSO;
 - (e) išduoda 25 straipsnio 1 dalyje nurodytą e. sertifikatą;
 - (f) administruoja registraciją URSO ir atitinkamai registracijos šiame registre laikiną sustabdymą arba panaikinimą pagal 22 straipsnį;
 - (g) pagal 67 straipsnio 1 dalį sukuria ir administruoja Sąjungos kontaktų, kuriems teikiami perspėjimai apie didelio intereso įvykius, sąrašo duomenų bazę;
 - (h) teikia Komisijai supaprastinto rizikos valdymo taikymo visoje Sąjungoje ataskaitą ir atitinkamas rekomendacijas pagal 79 straipsnio 3 dalies pirmą pastraipą;
 - (i) koordinuoja pagal 94 straipsnio 1 dalį įsteigto Sąjungos atsparumo kosmose tinklo (EUSRN) veiklą ir teikia EUSRN sekretoriato paslaugas;
 - (j) prisideda prie Sąjungos kosmoso ženklo sistemos sukūrimo ir techninės priežiūros pagal VI antraštinės dalies II skyriaus nuostatas;
 - (k) pagal 111 straipsnio 5 dalį tvarko interneto svetainę, joje pateikdama atnaujintą informaciją apie Sąjungos kosmoso ženklinimo sistemas ir Sąjungos kosmoso ženklus ir juos viešindama;
 - (l) padeda Komisijai rengti deleguotuosius ir įgyvendinimo aktus, grindžiamus šiuo reglamentu, ir rengti pasiūlymus dėl šio reglamento pakeitimų, teikdama Komisijai skirtas oficialias technines nuomones;
 - (m) skelbia kompetentingoms institucijoms ir Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams skirtas gaires ir vienai ar daugiau kompetentingų institucijų teikia rekomendacijas, kad būtų skatinama nuosekli priežiūros praktika visoje Sąjungoje ir vienodas Sąjungos teisės aktų taikymas;

- (n) Komisijos prašymu prisideda, kiek tai susiję su šio reglamento taikymo sričiai priskiriamais klausimais, nustatant, vertinant veiklos rodiklius, visų pirma susijusius su reikšmingais incidentais ir susidūrimais, teikiant ataskaitas dėl jų ir juos analizuojant;
 - (o) konsultuoja Komisiją visais būtiniais techniniais, moksliniais ir administraciniais klausimais ir teikia jai paramą, kad ji galėtų vykdyti savo priežiūros užduotis pagal šį reglamentą;
 - (p) užmezga bendradarbiavimą su trečiųjų valstybių priežiūros institucijomis, tarptautinėmis organizacijomis ar jų įstaigomis, taip pat skatina informuotumą apie šiame reglamente nustatytus reikalavimus tarptautiniu lygmeniu ir sudaro palankias sąlygas tokiai veiklai;
 - (q) prireikus bendradarbiauja su kitomis Sąjungos institucijomis, įstaigomis, organais ir agentūromis, kai šių Sąjungos institucijų, įstaigų, organų ir agentūrų veikla apima techninius kosminės veiklos saugos, atsparumo ir aplinkos tvarumo aspektus arba kitus svarbius klausimus, pavyzdžiui, dirbtinio intelekto naudojimą vykdant kosminę veiklą.
2. Prieš pateikdama 1 dalies 1 punkte nurodytas technines nuomones ir prieš paskelbdama 1 dalies m punkte nurodytas gaires, Agentūra rengia atviras viešas konsultacijas.
- Iki 2028 m. rugpjūčio 1 d. Agentūra teikia Komisijai technines nuomones, skirtas padėti Komisijai rengiant 113 straipsnyje nurodytus deleguotuosius aktus ir 59 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje, 61 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje, 63 straipsnio 2 dalyje, 68 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje, 69 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje, 70 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje, 73 straipsnio 4 dalies pirmoje pastraipoje, 93 straipsnio 8 dalyje, 96 straipsnio 7 dalies antroje pastraipoje, 97 straipsnio 4 dalyje, 101 straipsnio 5 dalies pirmoje pastraipoje, 104 straipsnio 2 dalyje ir 111 straipsnio 4 dalies pirmoje pastraipoje nurodytus įgyvendinimo aktus.
3. Prieš naujų gairių ar rekomendacijų paskelbimą Agentūra peržiūri esamas gaires ir rekomendacijas, kad būtų išvengta dubliavimosi.

41 straipsnis

Agentūros mokesčiai

1. Pagal 3 dalyje nurodytą deleguotąjį aktą Agentūra Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojams ir tarptautinėms organizacijoms taiko mokesčius, kad būtų visiškai padengtos būtinos išlaidos, kurias Agentūra patyrė vykdydama užduotis pagal šį reglamentą, įskaitant išlaidų, patirtų dėl 44 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje nurodytų jungtinių tyrimo grupių darbo, arba nepriklausomų ekspertų teikiamų konsultacijų išlaidų kompensavimą.
2. Iš 1 dalyje nurodyto kosmoso paslaugų teikėjo imamo mokesčio suma padengiamos visos išlaidos, susijusios su šiame reglamente nustatytų užduočių vykdymu. Ši suma turi būti proporcinga atitinkamo kosmoso paslaugų teikėjo apyvartai.
3. Komisijai pagal 113 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas būtų papildytas nustatant mokesčių dydį ir jų mokėjimo tvarką.

42 straipsnis

Agentūros struktūros

43 straipsnyje nurodytoms užduotims vykdyti Agentūroje įsteigiama Atitikties valdyba ir Apeliacinė valdyba.

43 straipsnis

Atitikties valdybos užduotys

1. Atitikties valdyba yra atsakinga už:

- (a) techninių pasiūlymų teikimą Komisijai, kad ji pagal 12 straipsnio 2 dalį priimtų sprendimą dėl leidimo išdavimo arba neišdavimo Sąjungai priklausanti turtą valdantiems kosminės veiklos vykdytojams, kuriems Komisija yra pavedusi vykdyti atitinkamą Sąjungos programos komponentą arba užtikrinti jo veikimą, kaip nurodyta tame straipsnyje, ir tokio leidimo galiojimo laikotarpiu techninio vertinimo veiklos vykdymą, kad, siekdama užtikrinti atitiktį šiame reglamente nustatytiems reikalavimams, Komisija galėtų vykdyti nuolatinę tokių veiklos vykdytojų priežiūrą;
- (b) techninio vertinimo veiklos, susijusios su IV antraštinės dalies I, II, III, IV ir V skyriuose nustatytais reikalavimais, vykdymą prieš kompetentingoms institucijoms išduodant leidimus Sąjungos kosmoso paslaugų teikėjams, kiek tai susiję su 5 straipsnio pirmos pastraipos 21 punkte nurodytais įrenginiais, jei pagal 8 straipsnio 1 dalies c punktą valstybė narė yra nusprendusi pavesti Agentūrai atlikti tokį techninį vertinimą;
- (c) trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojų nuolatinės atitikties IV antraštinėje dalyje nustatytiems reikalavimams vertinimą ir techninių pasiūlymų Komisijai teikimą taip, kaip nurodyta atitinkamai 15 ir 16 straipsniuose.

2. Taikant 1 dalį, Atitikties valdybai suteikiami šie įgaliojimai:

- (a) taip, kaip nurodyta 3 dalyje, priimti techninio vertinimo sprendimus, kuriais Komisijai siūloma pagal 11 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą priimti sprendimą dėl leidimo išdavimo arba neišdavimo Sąjungai priklausanti turtą valdantiems Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, kuriems pavesta vykdyti Sąjungos programos komponentus arba užtikrinti jų veikimą, laikantis 12 straipsnio 2 dalies nuostatų, taip pat pasiūlyti Komisijai tokio leidimo galiojimo laikotarpiu reikiamas priežiūros priemonės;
- (b) priimti techninio vertinimo sprendimus dėl IV antraštinės dalies I, II, III, IV ir V skyriuose nustatytų reikalavimų įvykdymo, jei pagal 8 straipsnio 1 dalies c punktą valstybė narė paveda Agentūrai atlikti techninį vertinimą;
- (c) remiantis pagal 11 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą, 17 straipsnio 6 dalį ir 22 straipsnio 6 dalies pirmą pastraipą priimtu Komisijos sprendimu, užtikrinti Sąjungai priklausanti turtą valdančių Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų, trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojų ir tarptautinių organizacijų registraciją URSO ir atitinkamai registracijos šiame registre laikiną sustabdymą arba panaikinimą pagal 17, 18 ir 22 straipsnius, taip pat administruoti URSO ir su juo susijusią platformą;

- (d) priimti techninio vertinimo sprendimus, kuriais Komisijai siūlomos priemonės, kuriomis užtikrinama, kad įregistruoti trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojai laikytųsi IV antraštinėje dalyje nustatytų reikalavimų, taip, kaip nurodyta 15 ir 16 straipsniuose;
 - (e) išduoti 25 straipsnio 1 dalyje nurodytus e. sertifikatus;
 - (f) atliekant 1 dalyje nurodytus techninius vertinimus, tvirtinti 44 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje nurodytų techninių tarybų pateiktų ataskaitų išvadas;
 - (g) rengti ir skelbti konsoliduotus URSO registruotų kosmoso paslaugų teikėjų sąrašus pagal 24 straipsnio 2 dalį;
 - (h) priimti ir paskelbti savo darbo tvarkos taisykles.
3. Priimdama 2 dalyje nurodytus sprendimus, Atitikties valdyba veikia tokia tvarka:
- (a) atitiktis IV antraštinės dalies I, III, IV ir V skyriuose nustatytiems reikalavimams nustatoma pagal 44 straipsnio 1 dalį atliekant techninius vertinimus;
 - (b) atitiktis IV antraštinės dalies II skyriuje nustatytiems reikalavimams nustatoma taip:
 - (i) priimant sprendimus dėl 1 dalies a punkte nurodytų kosmoso paslaugų teikėjų techninio vertinimo, atitiktis nustatoma Saugumo akreditavimo valdybos pagal Reglamento (ES) 2021/696 II skyrių;
 - (ii) priimant sprendimus dėl 1 dalies b ir c punktuose nurodytų kosmoso paslaugų teikėjų techninio vertinimo, atitiktis nustatoma pagal 44 straipsnio 1 dalį.

44 straipsnis

Atitikties valdybos techninių tarybų sudėtis

1. Atitikties valdybos darbas vykdomas trijų techninių tarybų sudėtimi:
 - (a) saugos atitikties techninėje taryboje;
 - (b) atsparumo atitikties techninėje taryboje;
 - (c) aplinkos tvarumo atitikties techninėje taryboje.
2. 1 dalyje nurodytos techninės tarybos sudaromos iš jungtinių tyrimo grupių narių, kurie yra Agentūros, kompetentingų institucijų ir kvalifikuotų techninių įstaigų kosminei veiklai darbuotojai.

Atlikusios techninius vertinimus, techninės tarybos pateikia ataskaitas Atitikties valdybai.

Techninėms taryboms talkina techninis sekretoriatas, atliekantis parengiamąjį darbą, kad Atitikties valdyba galėtų vykdyti savo užduotis pagal šį reglamentą.
3. Komisijai pagal 113 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti šį reglamentą papildysiančius deleguotuosius aktus, kuriais būtų nustatyti jungtinių tyrimo grupių sudėties ir darbuotojų kompetencijos kriterijai siekiant užtikrinti, kad kompetentingų institucijų ir kvalifikuotų techninių įstaigų kosminei veiklai darbuotojai būtų paskiriami proporcingai, taip pat būtų nustatyta jų skyrimo, užduočių ir darbo tvarka.

45 straipsnis

Atitikties valdybos sudėtis ir balsavimo tvarka

1. Atitikties valdybą sudaro po vieną kiekvienos valstybės narės atstovą ir vienas Komisijos atstovas.
Atitikties valdybos narių kadencija trunka ketverius metus ir gali būti pratęsiama.
2. Sąjungos agentūrų ar įstaigų ir trečiųjų valstybių ar tarptautinių organizacijų atstovai išimties tvarka gali būti kviečiami dalyvauti Atitikties valdybos posėdžiuose stebėtojų teisėmis:
 - (a) Sąjungos agentūrų ar įstaigų atstovai, jei nagrinėjami su toms Sąjungos agentūroms ar įstaigoms svarbiomis užduotimis ar aspektais susiję klausimai;
 - (b) trečiųjų valstybių ar tarptautinių organizacijų atstovai, jei nagrinėjami su jais tiesiogiai susiję klausimai, visų pirma dėl jiems priklausančių arba jų teritorijoje esančių kosmoso infrastruktūros įrenginių, arba tiesiogiai su trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojų ir tarptautinių organizacijų atitiktimi šiam reglamentui susiję klausimai.
3. 2 dalyje nurodytų trečiųjų valstybių ar tarptautinių organizacijų atstovų dalyvavimo sąlygos nustatomos atitinkamuose susitarimuose ir atitinka Atitikties valdybos darbo tvarkos taisykles.
4. Atitikties valdybos sprendimai priimami bendru visų balsavimo teisę turinčių narių sutarimu. Jei bendro sutarimo pasiekti nepavyksta, Atitikties valdyba sprendimus priima kvalifikuota balsų dauguma pagal ES sutarties 16 straipsnį.

Komisijos atstovas balso teisės neturi.

Atitikties valdybos pirmininkas Registracijos valdybos vardu pasirašo pastarosios priimtus sprendimus.

46 straipsnis

Apeliacinė valdyba

1. Įsteigiama Apeliacinė valdyba. Apeliacinė valdyba yra atsakinga už sprendimų dėl apeliacinių skundų dėl Agentūros sprendimų priėmimo.
2. Apeliacinę valdybą sudaro šeši nariai ir šeši pakaitiniai nariai, kuriuos iš Komisijos sudaryto kvalifikuotų kandidatų sąrašo skiria Administracinė valdyba, remdamasi atitinkama jų patirtimi kosmoso teisės ar kosminės veiklos srityse, visų pirma klausimais, susijusiais su sauga, rizikos valdymu, kibernetiniu saugumu, kosminės veiklos aplinkosauginiu tvarumu arba ISOS.
3. Du Apeliacinės valdybos narius ir du pakaitinius narius iš Komisijos pasiūlyto galutinio sąrašo po viešo kvietimo pareikšti susidomėjimą, kuris skelbiamas Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje, skiria [Reglamento \(ES\) 2021/696 72 straipsnio 1 dalyje](#) nurodyta Administracinė valdyba.
4. Apeliacinės valdybos nariai sprendimus priima nepriklausomai. Jie neprivalo vykdyti jokių nurodymų. Jie negali užimti kitų pareigų Agentūroje, jos Administracinėje valdyboje, Saugumo akreditavimo valdyboje ar Atitikties valdyboje, taip pat su jomis susijusių pareigų.

5. Apeliacinės valdybos narių kadencija trunka ketverius metus. Ji gali būti pratęsta vieną kartą. Apeliacinės valdybos nariai jų kadencijos laikotarpiu iš pareigų nepašalinami, nebent Administracinė valdyba nusprendžia, kad jie padarė sunkų nusižengimą.
6. Apeliacinės valdybos sprendimai priimami keturių iš šešių narių balsų dauguma. Apeliacinė valdyba skiria savo pirmininką.
Pirmininkas ir nariai turi vienodas balsavimo teises.
7. Agentūra užtikrina, kad Apeliacinei valdybai būtų teikiama tinkama veiklos ir sekretoriato pagalba.

47 straipsnis

Apskundimas

1. Agentūros sprendimas, priimtas pagal II antraštinės dalies II, III ir IV skyrius, 43 straipsnio 2 dalį, 49–52 straipsnius ir IV antraštinę dalį, taip pat bet kuris kitas Agentūros sprendimas, skirtas fiziniam ar juridiniam asmeniui, arba kuris, nors ir skirtas kitam asmeniui, yra tiesiogiai ir konkrečiai susijęs su tuo asmeniu, gali būti skundžiamas.
2. Apeliacinis skundas kartu su jo pagrindu Agentūrai pateikiamas raštu per 3 mėnesius nuo pranešimo apie tą sprendimą dėl atitinkamo asmens pateikimo dienos arba, jei tai nebuvo padaryta, nuo tos dienos, kai Agentūra paskelbė savo sprendimą.
3. Toje dalyje nurodytas sprendimo vykdymas negali būti sustabdytas dėl pagal 1 dalį pateikto apeliacinio skundo. Tačiau jei Apeliacinė valdyba mano, kad to reikia dėl susiklosčiusių aplinkybių, ji gali laikinai sustabdyti ginčijamo sprendimo taikymą.
4. Apeliacinė valdyba sprendimą dėl apeliacinio skundo priima per 6 mėnesius nuo jo pateikimo. Apeliacinė valdyba gali patvirtinti sprendimą arba perduoti bylą Atitikties valdybai. Pastarajam Apeliacinės valdybos sprendimas yra privalomas.
Apeliacinės valdybos priimti sprendimai turi būti pagrįsti ir Institucija juos paskelbia viešai.
5. Komisija įgaliojama nustatyti išsamią Apeliacinės valdybos procedūrą pagal 114 straipsnio 2 dalyje nurodytą nagrinėjimo procedūrą.
6. Ieškiniai dėl pagal šį reglamentą priimto Agentūros sprendimo panaikinimo ar ieškiniai dėl to, kad ji nesiėmė veiksmų per taikomus terminus, Europos Sąjungos Teisingumo Teisme gali būti pareiškiami tik užbaigus pirmiau nurodytą skundų nagrinėjimo procedūrą.

2 SKIRSNIS

KOMISIJOS IR AGENTŪROS ĮGALIOJIMAI DĖL SĄJUNGAI PRIKLAUSANTŲ TURTO VALDANČIŲ SĄJUNGOS KOSMINĖS VEIKLOS VYKDYTOJŲ IR TREČIŲJŲ VALSTYBIŲ KOSMOSO PASLAUGŲ TEIKĖJŲ

48 straipsnis

Agentūros ir Komisijos įgaliojimų taikymo sritis ir naudojimas jais

1. Komisija, remiama ir padedama Agentūros, šiame skirsnyje nustatyta tvarka prižiūri, kaip toliau nurodyti kosmoso paslaugų teikėjai laikosi šiame reglamente nustatytų reikalavimų:
 - (a) Sąjungai priklausančių turtą valdantys Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, kurie yra subjektai, kuriems, remiantis Komisijos išduotu leidimu, pagal 12 straipsnio 2 dalį pavesta vykdyti atitinkamą Sąjungos programos komponentą arba užtikrinti jo veikimą;
 - (b) trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojai;
 - (c) tarptautinės organizacijos atitinkamai pagal 107 straipsnio 3 dalį ir 108 straipsnį.
2. 40 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytiems techniniams vertinimams atlikti Agentūrai suteikiami 49, 50, 51 ir 52 straipsniuose nurodyti įgaliojimai.

Agentūra informuoja Komisiją apie kiekvieną iš 49, 50, 51 ir 52 straipsniuose nurodytų veiksmų.
3. 49, 50, 51 ir 52 straipsniuose nurodytas užduotis Komisija ir Agentūra vykdo atskirai arba kartu.
4. Nedarant poveikio atitinkamai Sąjungos institucijų ir valstybių narių kompetencijai, 1 dalies b punkto tikslais Agentūra, sudariusi 106 straipsnio 1 dalyje nurodytus tarptautinius susitarimus, gali sudaryti administracinio bendradarbiavimo susitarimus su atitinkamomis trečiųjų valstybių institucijomis, kad būtų sudarytos sąlygos sklandžiai atlikti patikrinimus, kai tenkinamos 52 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos.

Tais bendradarbiavimo susitarimais nesukuriama teisinių įpareigojimų Sąjungai ar valstybėms narėms ir neužkertamas kelias valstybėms narėms ir kompetentingoms institucijoms sudaryti dvišalių ar daugiašalių susitarimų su trečiosiomis valstybėmis ir jų atitinkamomis institucijomis.
5. Tuose bendradarbiavimo susitarimuose nurodoma bent ši informacija:
 - (a) išsamios procedūros ir veiksmų su atitinkamomis trečiųjų valstybių institucijomis koordinavimo aspektai, kuriais remdamasi Agentūra pagal 52 straipsnį gali atlikti patikrinimus 1 dalies b punkte nurodytų kosmoso paslaugų teikėjų verslo patalpose, esančiose už Sąjungos ribų;
 - (b) išsami informacija apie atitinkamų trečiųjų valstybių institucijų atstovų dalyvavimo Agentūros pagal 52 straipsnį atliekamuose patikrinimuose sąlygas, visų pirma tais atvejais, kai 1 dalies b punkte nurodyti kosmoso paslaugų teikėjai yra viešieji subjektai;
 - (c) būtini protokolai ir mechanizmai, kuriais užtikrinama, kad Agentūra ir trečiosios valstybės institucijos perduotų viena kitai visą svarbią informaciją, visų pirma mechanizmai, kuriais trečiosios valstybės institucijos nedelsdamos praneša apie atvejus, kai 1 dalies b punkte nurodyti kosmoso paslaugų teikėjai laikomi pažeidusiais reikalavimus, kurių jie privalo laikytis pagal atitinkamos trečiosios valstybės taikomus teisės aktus, taip pat apie taikytas taisomąsias priemones ir sankcijas;
 - (d) bet koks reikiamas pagal šį reglamentą vykdomos priežiūros veiklos ir trečiųjų valstybių institucijų vykdomos priežiūros veiklos koordinavimas;

- (e) reguliarius naujausios informacijos apie reguliavimo ar priežiūros pokyčius atitinkamoje trečiojoje valstybėje perdavimas.

49 straipsnis

Prašymas pateikti informaciją

1. Siekdamas vykdyti savo užduotis pagal šį reglamentą, Komisija ir Agentūra gali sprendimu įpareigoti 48 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytus kosmoso paslaugų teikėjus Komisijai ir Agentūrai pateikti visą reikiamą informaciją, įskaitant visus svarbius veiklos dokumentus, audito ar incidentų ataskaitas arba informaciją apie užsakomąją veiklą.
2. Pagal 1 dalį priimtuose sprendimuose Komisija ir Agentūra nurodo, koku tikslu prašoma informacijos ir kokia informacija reikalinga, nustato laikotarpį, per kurį ta informacija turi būti pateikta, nurodo, kokios baudos taikomos pagal 55 straipsnio 1 dalies c punktą už neišsamios, neteisingos ar klaidinančios informacijos arba paaiškinimų pateikimą, taip pat nurodo galimybę kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą, kad šis peržiūrėtų sprendimą, ir teisių gynimo priemonės, kuriomis galima pasinaudoti pagal 47 straipsnį.
3. Prašomą informaciją pateikia 48 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktuose nurodyti kosmoso paslaugų teikėjai.

50 straipsnis

Įgaliojimas atlikti tyrimus

1. Komisija ir Agentūra tiria 48 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytų kosminių paslaugų teikėjų veiklą.
2. Komisija ir Agentūra išduoda savo paskirtiems pareigūnams leidimus atlikti 1 dalyje nurodytus tyrimus. Komisijos ir Agentūros pareigūnai savo įgaliojimus atlikti tyrimus vykdo gavę šį leidimą.

Komisija ir Agentūra gali pavesti kitiems 44 straipsnio 1 dalyje nurodytų jungtinių tikrinimo grupių nariams arba auditoriams atlikti tyrimą kartu su Agentūros pareigūnais.
3. 2 dalies pirmoje pastraipoje minėtame leidime nurodomas jo tikslas, dalykas, atliktini veiksmai, taip pat 55 straipsnio 1 dalies c punkte numatytos baudos, taikytinos tuo atveju, jei 4 dalies pirmoje pastraipoje nurodyti elementai arba atsakymai į 4 dalies c punkte nurodytus klausimus ir paaiškinimai yra neteisingi arba klaidinantys.
4. Komisijos ir Agentūros pareigūnams suteikiama teisė:
 - (a) tikrinti visus įrašus, duomenis, procedūras ir kitą medžiagą, susijusią su jų užduočių vykdymu, nepriklausomai nuo to, kokioje laikmenoje jie saugomi;
 - (b) daryti ar gauti tokių įrašų, duomenų, procedūrų ir kitos medžiagos patvirtintas kopijas ar jų išrašus;
 - (c) pakviesti bet kuriuos asmenis, kurių atžvilgiu vykdomas tyrimas, arba jų atstovus ar darbuotojus, kad jie pateiktų paaiškinimus žodžiu arba raštu dėl faktų ar dokumentų, susijusių su tyrimo dalyku ir tikslu, ir įrašyti jų atsakymus;
 - (d) reikalauti telefoninių pokalbių ir duomenų srauto įrašų.

5. Atitinkamai 48 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktuose nurodyti kosmoso paslaugų teikėjai privalo leisti atlikti tyrimus.
Likus pakankamai laiko iki tyrimo dienos, Komisija ir Agentūra praneša valstybės narės, kurioje turi būti atliekamas tyrimas, kompetentingai institucijai apie planuojamą tyrimą ir nurodo 2 dalies antroje pastraipoje nurodytų įgaliotų pareigūnų ir kitų įgaliotų asmenų vardus ir pavardes, jei taikoma.
6. Atitinkamos kompetentingos institucijos pareigūnai Komisijos ir Agentūros prašymu padeda Komisijos ir Agentūros įgaliotiems pareigūnams ir kitiems įgaliotiems asmenims atlikti savo pareigas. Pateikę prašymą atitinkamos kompetentingos institucijos pareigūnai taip pat gali dalyvauti tyrime.

51 straipsnis

Sjungoje atliekami patikrinimai vietoje

1. Komisija ir Agentūra gali atlikti visus būtinus patikrinimus vietoje bet kuriose Sąjungai priklausančių įrenginių Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų verslo patalpose, teritorijoje ar nuosavybėje, taip pat bet kuriose 48 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytų kosminių paslaugų teikėjų verslo patalpose, teritorijoje ar nuosavybėje, esančiose Sąjungoje.
2. 1 dalyje nurodyti patikrinimai atliekami atitinkamai Komisijos ir Agentūros sprendimu atlikti patikrinimą vietoje.
Tame sprendime paskiriami Komisijos ir Agentūros įgalioti pareigūnai ir kiti asmenys, kuriuos Komisija ir Agentūra įgaliojo atlikti patikrinimą.
Jame nurodomas patikrinimo tikslas, dalykas ir data. Jame pateikiama nuoroda į 56 straipsnio 1 dalyje numatytas vienkartinės ir periodinės baudas, taikytinas tais atvejais, jei atitinkami asmenys neleidžia atlikti patikrinimo, taip pat nurodoma galimybė kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą, kad šis peržiūrėtų sprendimą, ir teisių gynimo priemonės, kuriomis galima pasinaudoti pagal 47 straipsnį.
3. Pagal 2 dalies antrą pastraipą atlikti patikrinimą vietoje įgalioti Komisijos ir Agentūros pareigūnai ir kiti asmenys gali patekti į visas Sąjungai priklausančius įrenginius valdančių Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų ir atitinkamai 48 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytų kosmoso paslaugų teikėjų verslo patalpas, teritorijas ar nuosavybę. Jie turi visus 50 straipsnio 4 dalyje nustatytus įgaliojimus ir yra įgalioti užplombuoti bet kurias verslo patalpas, buhalterinės knygas arba įrašus tokiam laikotarpiui ir tokia apimtimi, kokie būtini patikrinimui atlikti.
4. Likus pakankamai laiko iki patikrinimo, Komisija ir Agentūra apie tai praneša valstybės narės, kurioje tas patikrinimas turi būti atliekamas, kompetentingai institucijai. Patikrinimai atliekami, jei atitinkama institucija nepareiškia prieštaravimų.
2 dalies antroje pastraipoje nurodyti pareigūnai savo įgaliojimais naudojami pateikę 2 dalies pirmoje pastraipoje nurodytą sprendimą.
5. Sąjungai priklausančius įrenginius valdantys Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai ir atitinkamai 48 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodyti kosmoso paslaugų teikėjai leidžia atlikti Agentūros ir Komisijos sprendimu nurodytus patikrinimus vietoje.

6. Valstybės narės, kurioje turi būti atliekamas patikrinimas, kompetentingos institucijos pareigūnai ir tokių kompetentingų institucijų įgalioti asmenys Komisijos arba Agentūros prašymu padeda 2 dalies antroje pastraipoje nurodytiems pareigūnams. Pateikę prašymą kompetentingų institucijų pareigūnai taip pat gali dalyvauti patikrinimuose vietoje.
7. Komisija ir Agentūra gali prašyti kompetentingų institucijų jų vardu atlikti konkrečias tiriamojo pobūdžio užduotis ir patikrinimus vietoje, kaip numatyta šiame straipsnyje ir 50 straipsnyje. Tuo tikslu kompetentingos institucijos naudojasi bent tais pačiais įgaliojimais, kurie nustatyti šiame straipsnyje ir 50 straipsnyje.

52 straipsnis

Ne Sąjungoje atliekami patikrinimai vietoje

1. Jei Komisija ir Agentūra negali atlikti šiame reglamente nustatytų užduočių bendraudamos su 48 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytų kosmoso paslaugų teikėjų teisiniais atstovais, nurodytais 23 straipsnyje, Komisija ir Agentūra gali atlikti patikrinimus vietoje 48 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytų kosmoso paslaugų teikėjų verslo patalpose, teritorijoje ar nuosavybėje, esančiose už Sąjungos ribų, jei tenkinamos visos šios sąlygos:
 - (a) 48 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytas atitinkamas kosmoso paslaugų teikėjas sutinka, kad patikrinimas būtų atliekamas trečiojoje valstybėje, ir
 - (b) Agentūra apie tai oficialiai pranešė atitinkamai trečiosios valstybės institucijai, kuri nepareiškė prieštaravimų.
2. Komisijai ir Agentūrai, veikiančioms pagal 1 dalį, suteikiami įgaliojimai, kurie nurodyti:
 - (a) 49 straipsnyje;
 - (b) 50 straipsnio 4 dalies a, b ir c punktuose;
 - (c) 51 straipsnio 3 dalyje.

53 straipsnis

Agentūros tyrimo procedūra

1. Turėdama svarių įrodymų, kad buvo pažeisti IV antraštinėje dalyje nustatyti techniniai reikalavimai, Agentūra pradeda tyrimą.
2. Tyrimą atliekantys pareigūnai yra įgalioti pagal 49 straipsnį prašyti informacijos, kad galėtų atlikti tyrimą, ir atitinkamai pagal 50 ir 51 straipsnius atlikti patikrinimus vietoje.

54 straipsnis

Po Agentūros tyrimo taikomos priemonės

1. Jei Agentūra, remdamasi 53 straipsnio 2 dalyje nurodytu tyrimu, preliminariai nustato, kad Sąjungai priklausančią turtą valdantis Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas arba atitinkamai 48 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytas kosmoso paslaugų teikėjas pažeidė šiame reglamente nustatytus reikalavimus, kaip nurodyta X priede, Agentūra pateikia pasiūlymą Komisijai nustatyti, kad šis reglamentas buvo pažeistas, ir patvirtinti vieną ar kelias 55 straipsnio 1 dalies

pirmoje pastraipoje nurodytas priemonės, taikytinas atitinkamam Sąjungai priklausančią turtą valdančiam Sąjungos kosminės veiklos vykdytojui arba 48 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytam kosmoso paslaugų teikėjui.

Agentūra nurodo visus faktinius elementus, pažeistas taisykles ir siūlomą baudos dydį.

Komisija gali savo iniciatyva, valstybės narės prašymu arba gavusi skundą tirti bet kokią šio reglamento pažeidimą.

2. Teikdama 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytą pasiūlymą Komisijai, Agentūra pagal savo preliminarines išvadas įvertina pažeidimo pobūdį ir sunkumą ir atsižvelgia į šiuos kriterijus:
 - (a) pažeidimo sunkumą ir trukmę bei pažeidimu padarytos žalos ilgalaikiškumą;
 - (b) ankstesnius to Sąjungai priklausančią turtą valdančio Sąjungos kosminės veiklos vykdytojo įvykdytus pažeidimus;
 - (c) tiesiogiai ar netiesiogiai pažeidimu padarytą arba galimą padaryti materialinę ar nematerialinę žalą, įskaitant finansinius ar ekonominius nuostolius ir neigiamą poveikį kitoms paslaugoms, ir visus atitinkamus pažeidimo poveikio kriterijus, pavyzdžiui, nukentėjusių vartotojų skaičių arba dėl pažeidimo trečiajai šaliai padarytų nuostolių dydį;
 - (d) pažeidimą įvykdžiusio asmens tyčią ar aplaidumą;
 - (e) c punkte nurodytos materialinės ar nematerialinės žalos prevencijos arba mažinimo priemonės, kurių ėmėsi Sąjungai priklausančią turtą valdantis Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas;
 - (f) bendradarbiavimo lygį tyrimo procedūros metu, įskaitant bet kokią trukdymą atlikti auditus ar stebėsenos veiklą atskleidus pažeidimą;
 - (g) pažeidimą įvykdžiusio fizinio ar juridinio asmens gauto pelno arba išvengtų nuostolių dydį;
 - (h) galimas sisteminės tokio pažeidimo pasekmės;
 - (i) tai, kad administracinės baudos turi turėti atgrasomąjį poveikį.
3. Jeigu pagal šį skirsnį atlikto tyrimo rezultatai nesuteikia Agentūrai pagrindo daryti išvadą, kad šis reglamentas buvo pažeistas, Agentūra priima sprendimą nutraukti tyrimą. Ji nedelsdama apie tai praneša Komisijai.

55 straipsnis

Komisijos priežiūros priemonės

1. Gavusi 54 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytą Agentūros pasiūlymą, Komisija gali imtis vieno ar kelių iš toliau nurodytų veiksmų:
 - (a) nustatyti, kad pažeidimas buvo padarytas, ir reikalauti, kad atitinkamas Sąjungai priklausančią turtą valdantis Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas arba 48 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytas kosminių paslaugų teikėjas pašalintų pažeidimą;
 - (b) prireikus, įpareigoti imtis laikinųjų priemonių, kad konstatavus *prima facie* pažeidimą būtų išvengta nepataisomos žalos;

- (c) pagal 56 straipsnį skirti administracinę baudą arba, kai taikoma, periodinę baudą;
 - (d) laikinai sustabdyti arba panaikinti atitinkamo Sąjungai priklausantį turtą valdančio Sąjungos kosminės veiklos vykdytojo leidimo galiojimą arba atitinkamai 48 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodyto atitinkamo kosmoso paslaugų teikėjo registraciją URSO;
 - (e) paskelbti viešą pranešimą, kuriame nurodomas už pažeidimą atsakingas Sąjungai priklausantį turtą valdantis Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas arba 48 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytas kosmoso paslaugų teikėjas ir pažeidimo pobūdis.
2. Imdamasi 1 dalyje nurodytų veiksmų, Komisija įvertina pažeidimo pobūdį ir sunkumą, atsižvelgdama į 54 straipsnio 2 dalyje nurodytus kriterijus.

56 straipsnis

Vienkartinės ir periodinės baudos

1. Jei Agentūra pagal 54 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą siūlo Sąjungai priklausančius įrenginius valdančiam Sąjungos kosminės veiklos vykdytojui arba 48 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytam kosmoso paslaugų teikėjui skirti vienkartinę arba periodinę baudą už šio reglamento pažeidimą, Komisija pagal 2, 3, 4, 5, 6 ir 7 dalis gali vienkartinę arba periodinę baudą skirti sprendimu, kuriuo konstatuojamas pažeidimas.
2. Pažeidimas laikomas padarytu tyčia, jei iš objektyvių veiksmų matyti, kad asmuo veikė sąmoningai darydamas pažeidimą.
3. Maksimali 1 dalyje nurodytos baudos suma yra dvigubai didesnė už gauto pelno sumą arba du kartus didesnė už nuostolių, kurių buvo išvengta padarius pažeidimą, sumą, jei tą sumą galima nustatyti, arba, jei jos nustatyti neįmanoma, 2 proc. juridinio asmens bendros pasaulinės praėjusių finansinių metų metinės apyvartos, kaip apibrėžta atitinkamuose Sąjungos teisės aktuose.
4. Nustatydamą pagal 1 dalį skirtinos baudos dydį, Komisija atsižvelgia į 54 straipsnio 2 dalyje nustatytus kriterijus.
5. Komisija gali skirti vienkartines ir periodines baudas, kad priverstų Sąjungai priklausantį turtą valdančius Sąjungos kosminės veiklos vykdytojus ir atitinkamai 48 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytus kosmoso paslaugų teikėjus nutraukti pažeidimą arba leisti atlikti tyrimą, visų pirma pateikti išsamius įrašus, duomenis, procedūras ar bet kokią kitą reikalingą medžiagą, taip pat papildyti ir ištaisyti visą kitą informaciją, pateiktą atliekant tyrimą, pradėtą pagal 50 straipsnį priimtu sprendimu.
6. Periodinė bauda yra veiksminga ir proporcinga. Periodinė bauda skiriama už kiekvieną uždelstą dieną.
7. Periodinė bauda skiriama ne ilgesniam kaip 6 mėnesių laikotarpiui po pranešimo apie Komisijos sprendimą, nebent peržiūrėjus tą priemonę to laikotarpio pabaigoje arba per 6 mėnesius nustatoma, kad priemonė nebuvo veiksminga.
8. Vienkartinė ir periodinė baudų sumos skiriamos į Europos Sąjungos bendrąjį biudžetą.

9. Pagal šį straipsnį skirdama vienkartinės ir periodinės baudas Komisija, laikydamasi 113 straipsnio, priima deleguotuosius aktus, kuriais papildomas šis reglamentas, ir nustato:
- (a) išsamius kriterijus ir išsamią metodiką, pagal kuriuos apskaičiuojami vienkartinių ir periodinių baudų dydžiai;
 - (b) išsamias taisykles dėl informacijos rinkimo, susijusių priemonių ir ataskaitų teikimo, taip pat sprendimų priėmimo taisykles, įskaitant nuostatas dėl teisės į gynybą, galimybės susipažinti su byla, teisinio atstovavimo, konfidencialumo ir laiko terminų, ir
 - (c) vienkartinių ir periodinių baudų surinkimo procedūras.
10. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas turi neribotą jurisdikciją peržiūrėti sprendimus, kuriais skiriamos vienkartinės ar periodinės baudos. Jis gali panaikinti, sumažinti arba padidinti skirtą vienkartinę arba periodinę baudą.

57 straipsnis

Asmenų, dėl kurių vykdomas tyrimas, teisė būti išklausytiems

1. Prieš priimdama sprendimą pagal 55 ir 56 straipsnius, Komisija suteikia Sąjungai priklausantį turtą valdantiems Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams ir 48 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytiems kosmoso paslaugų teikėjams, dėl kurių vyksta procedūra, galimybę būti išklausytiems dėl išvadų ir motyvų, kuriais remdamasi Komisija ketina priimti sprendimą.

Komisija savo sprendimus grindžia tik tomis išvadomis, dėl kurių tie asmenys, dėl kurių vyksta procedūra, galėjo pateikti pastabų.

2. Asmenys, dėl kurių vyksta procedūra, turi teisę susipažinti su Komisijos turima byla, atsižvelgiant į kitų asmenų teisėtą interesą apsaugoti verslo paslaptis.

Teisė susipažinti su byla netaikoma konfidencialiai informacijai arba Agentūros ar Komisijos vidaus parengiamiesiems dokumentams.

IV antraštinė dalis TECHNINĖS TAISYKLĖS

I skyrius SAUGA IR TVARUMAS KOSMOSE

1 SKIRSNIS PALEIDIMO ĮRENGINIAI

58 straipsnis

Paleidimo saugos planas

Sąjungos paleidimo operatorius kompetentingai institucijai pateikia I priedo 3 punkte nurodytą paleidimo saugos planą.

Paleidimo ir grįžimo į atmosferą metu taikomos saugos ir koordinavimo priemonės

1. Sąjungos paleidimo operatoriai imasi tinkamų priemonių, kad sumažintų paleidimo įrenginio susidūrimo su orlaiviais, jūrų laivais ar erdvėlaiviais bei orbitoje esančiomis šiukšlėmis riziką paleidimo ir grįžimo į atmosferą etapais.
2. 1 dalyje nurodytos rizikos mažinimo priemonės apima:
 - (a) I priedo 1.1 punkte išdėstytų koordinavimo reikalavimų įgyvendinimą kartu su kompetentingomis oro eismo paslaugų institucijomis, susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėju ir oro eismo paslaugų teikėjais, galinčiais patirti poveikį;
 - (b) rizikos vertinimo atlikimą, t. y. susidūrimų paleidimo metu vengimo (LCOLA) apskaičiavimą pagal I priedo 1.2 punktą, ir atitinkamą draudimo paleisti lango įgyvendinimą;
 - (c) nelaimių rizikos paleidimo ir grįžimo į atmosferą metu apskaičiavimą ir apribojimą pagal I priedo 1.3 punktą.
3. Komisija, priimdama įgyvendinimo aktus:
 - (a) parengia LCOLA apskaičiavimo metodą, grindžiamą susidūrimo tikimybe, kuri tikslinama priklausomai nuo intereso objekto dydžio ir nuo to, ar erdvėlaivyje yra įgula arba ar jis yra aktyvus;
 - (b) iš taikomų metodų atrenka ir sukuria naują kolektyvinės nelaimių rizikos paleidimo ir grįžimo į atmosferą metu apskaičiavimo metodą, deramai atsižvelgdama į šiuos elementus:
 - (i) visus katastrofinės žalos riziką keliančius reiškinius (kilimo etapą, pakopų numetimą po atskyrimo, į orbitą iškelto pakopos grįžimą į atmosferą, daugkartinio naudojimo pakopos sugrįžimo etapą);
 - (ii) trajektorijas iki susiskaidymo (atmosferoje arba kosminėje erdvėje), priklausomai nuo numatomo skrydžio laiko ir gedimų;
 - (iii) atitinkamus susiskaidymo ir šiukšlių susidarymo scenarijus, paleidimo įrenginio grįžimo į atmosferą arba jo neutralizavimo momentu ir bet kuriam paleidimo įrenginio elementui grįžtant į Žemę;
 - (iv) šiukšlių pasklidimą ant žemės ir jo poveikio įvertinimą;
 - (v) paleidimo įrenginio patikimumą paleidimo etapu, taip pat, jei taikoma, ir sugrįžimo etapu;
 - (vi) į orbitą iškelto paleidimo įrenginio elemento pašalinimo iš orbitos manevro patikimumą, kai grįžimas į atmosferą yra kontroliuojamas;
 - (c) pagal I priedo 1.3 punkto b papunktį minėtiems rizikos scenarijams nustato nelaimių rizikos ribas;
 - (d) nustato minimaliuosius Sąjungos paleidimo operatoriaus, susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjo, kompetentingų institucijų ir eismo paslaugų teikėjų veiksmų koordinavimo reikalavimus, kad būtų galima įvertinti paleidimo operacijų poveikį kitų oro eismo paslaugų teikimui paleidimo ir grįžimo į atmosferą etapais ir kuo labiau sumažinti sutrikimo mastą.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 114 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

60 straipsnis

Skrydžio saugos sistema

1. Paleidimo įrenginiuose įrengiami sekimo prietaisai arba numatomos sekimo priemonės, leidžiančios tikruoju laiku stebėti paleidimo įrenginio padėtį ir greitį.
2. Paleidimo įrenginiuose įdiegiama bent telemetrinių duomenų perdavimo sistema, skirta paleidimo įrenginio eksploatacinių savybių duomenims stebėti, išskyrus atvejus, kai prieš skrydį atlikus analizę nustatoma, kad paleidimo įrenginio skrydžio metu šiukšlės nepasklis po nežinomą ir pavojingą zoną.
3. Sąjungos paleidimo operatoriai atlieka rizikos vertinimą, kad nustatytų galimus rizikos scenarijus ir įgyvendintų rizikos mažinimo priemones pagal I priedo 2.1 punktą.
4. Sąjungos paleidimo operatoriai pagal I priedo 2.2 punktą paleidimo įrenginyje įdiegia jo neutralizavimo sistemą.

61 straipsnis

Paleidimo įrenginių kosminių šiukšlių kiekio mažinimas

1. Sąjungos paleidimo operatoriai mažina šiukšlių susidarymą įgyvendindami šias priemones:
 - (a) ribodami planuotą šiukšlių išmetimą į Žemės atmosferą įprastomis eksploataavimo sąlygomis, kaip nurodyta pagal II priedo 1.1 punkte nustatytas įgyvendinimo priemones;
 - (b) užtikrindami apsaugą nuo atsitiktinio susiskaidymo, kaip nurodyta pagal II priedo 1.2 punkte ir II priedo 1.3 punkte nustatytas įgyvendinimo priemones;
 - (c) vykdydami pašalinimą iš eksploatacijos, kaip nurodyta pagal II priedo 2 punktą.
2. Sąjungos paleidimo operatoriai pateikia šiuos kosminių šiukšlių kiekio mažinimo planus:
 - (a) šiukšlių kontrolės planą pagal II priedo 3.1 punkte nustatytus techninius ir eksploatacinius reikalavimus;
 - (b) pašalinimo iš eksploatacijos planą pagal II priedo 3.2 punktą.
3. Komisija, priimdama įgyvendinimo aktus:
 - (a) nustato, per kiek laiko į žemąją Žemės orbitą (LEO) iškeltas paleidimo įrenginys yra pašalinamas, kaip nurodyta II priedo 1.1.1 punkto e papunktyje, kartu numatydama konkrečias pirotechninei sistemai ir kietojo arba mišriojo kuro propelentui taikomas priemones;
 - (b) nustato, kuriame regione ir kada galima saugiai pašalinti į vidutinę Žemės orbitą (MEO) iškeltus paleidimo įrenginius, kaip nurodyta II priedo 1.1.1 punkto d papunktyje, kartu numatydama konkrečias pirotechninei sistemai ir kietojo arba mišriojo kuro propelentui taikomas priemones;

- (c) nustato, kokia yra tikimybė, kad dėl vidaus gedimų gali įvykti atsitiktinis susiskaidymas orbitoje, riba, kaip nurodyta II priedo 1.2.1 punkte;
- (d) nustato, kiek laiko gali trukti susiskaidymo dėl susidūrimo rizika ir kokia gali būti jos riba, kaip nurodyta II priedo 1.3 punkte;
- (e) sudaro sąlygas paleidimo įrenginį suprojektuoti taip, kad grįžimo į atmosferą ir nekontroliuojamo grįžimo atveju jis suirtų, kaip nurodyta II priedo 2.2 punkto b papunkčio ii dalyje, ir
- (f) parengia sėkmingo pašalinimo tikimybės ir procentinės ribos apskaičiavimo metodą, kaip nurodyta II priedo 2.5 punkte.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 114 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

2 SKIRSNIS ERDVĖLAIVIAI

62 straipsnis

Specialus mokslinių tyrimų ir švietimo misijų erdvėlaiviams taikomas režimas

1. Mokslinių tyrimų ir švietimo misijas vykdančioms Sąjungos erdvėlaivių operatoriams netaikomi reikalavimai, nustatyti:
 - (a) 66 straipsnyje – mokslinių tyrimų misijų erdvėlaiviams, kuriuos ketinama iškelti į orbitą virš tame straipsnyje nustatyto aukščio, bet ne aukščiau kaip 600 km, jeigu:
 - (i) pagal sekimo sistemą galima tiksliai nustatyti erdvėlaivio padėtį;
 - (ii) susijusiuose kosminės misijos dokumentuose tinkamai pagrįsta, kodėl nebuvo išsaugotas gebėjimas manevruoti;
 - (b) 72 straipsnyje – orbitoje mažiau nei vienus metus išbūti skirtiems erdvėlaiviams;
 - (c) IV priedo 2.3 punkte;
 - (d) IV priedo 2.5 punkte;
 - (e) V priedo 1.2.1 punkto e papunkčio iv papunktyje;
 - (f) V priedo 4.3 punkto f papunkčio iii papunktyje.

Taikant pirmos pastraipos c punktą, kontaktinis asmuo turi būti pasiekiamas, kad per pagrįstą veiklos laiką galėtų imtis atsakomųjų veiksmų LEO, MEO ir GEO.

Taikant pirmos pastraipos d punktą, mokslinių tyrimų erdvėlaivį valdantis Sąjungos erdvėlaivių operatorius gali prašyti 64 straipsnio 1 dalyje nurodyto Sąjungos susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjo padėti perduoti savo erdvėlaivio efemerides ir kovariacijas.

Taikant pirmos pastraipos e punktą, įpareigojimas turėti atsarginių pajėgumų taikomas atsižvelgiant į techninius apribojimus, susijusius su erdvėlaivio dydžiu.

2. 1 dalyje nurodytos išimtys vertinamos kiekvienu atveju atskirai, atsižvelgiant į erdvėlaivio dydį ir svorį, misijos trukmę ir orbitą.

63 straipsnis

Atsekamumas

1. Sąjungos erdvėlaivių operatoriai užtikrina, kad erdvėlaivyje būtų įrengtos techninės priemonės, leidžiančios stebėti ir tiksliai nustatyti jo padėtį orbitoje, kaip nurodyta III priedo 1 punkte.
Sąjungos erdvėlaivių operatoriai užtikrina, kad antžeminio segmento sistemos galėtų apdoroti galiojančio pripažinto duomenų formato duomenis pagal III priedo 2 punktą.
2. Komisija įgyvendinimo aktais nustato, kokio lygio tikslumas reikalingas erdvėlaiviams atsekti, kaip nurodyta III priedo 1.1 punkte. Tas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 114 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

64 straipsnis

Susidūrimų vengimas

1. Sąjungos erdvėlaivių operatoriai pasirašo susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikimo sutartį su susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėju, kuris atsakingas už kosmoso stebėjimo ir sekimo pakomponentį, nurodytą Reglamento (ES) 2021/696 58 straipsnio 2 dalyje, (toliau – Sąjungos susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjas).
2. 1 dalyje nurodytas paslaugų teikimo sutarties pasirašymas apima visus kosminės misijos etapus, įskaitant iškėlimą į orbitą, ISOS ir gyvavimo ciklo pabaigos etapus, išskyrus grįžimo į atmosferą etapą.
3. Eksploatavimo metu Sąjungos erdvėlaivių operatoriai nedelsdami informuoja Sąjungos susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėją apie bet kurį iš šių įvykių:
 - (a) visus planuojamus eksploatavimo pakeitimus;
 - (b) sprendimą pradėti pašalinimo etapą ir inicijuoti eksploatacijos pabaigos etapą, reikalingą informaciją pateikiant likus trims mėnesiams iki procedūros pradžios;
 - (c) visus neplanuotus eksploatavimo pakeitimus, be kita ko, susijusius su kosminės misijos ir pašalinimo etapo metu kilusiomis problemomis, dėl kurių būtų pažeidžiamas šis reglamentas, nepagrįstai nedelsiant.
4. Sąjungos erdvėlaivių operatoriai laikosi IV priedo 2 punkte nustatytų reikalavimų ir bendradarbiauja su Sąjungos susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėju pagal tame priede nustatytus reikalavimus.
5. Gavę perspėjimą apie didelio intereso įvykį, Sąjungos erdvėlaivių operatoriai nedelsdami informuoja Sąjungos susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėją apie visus veiksmus, kurių imtasi siekiant išvengti susidūrimo, pagal IV priedo 2 punktą.

65 straipsnis

Grįžimo į atmosferą paslaugos

1. Sąjungos erdvėlaivių operatoriai 64 straipsnio 1 dalyje nurodytam Sąjungos susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjui siunčia būtinus duomenis ir informaciją, pavyzdžiui, susijusius su padėties nustatymu, erdvėlaivio būkle,

galimybe palaikyti ryšį, kad grįžimo į atmosferą paslauga būtų tikslesnė, nedarant poveikio informacijos perdavimui subjektui, atsakingam už grįžimo į atmosferą paslaugos teikimą kosmoso stebėjimo ir sekimo pakomponentyje, nurodytame Reglamento (ES) 2021/696 58 straipsnio 2 dalyje.

2. Už 1 dalyje nurodytos grįžimo į atmosferą paslaugos teikimą atsakingas subjektas užtikrina būtiną veiksmų su atitinkamomis institucijomis ir oro eismo paslaugų teikėjais koordinavimą, kad grįžimas į atmosferą kuo mažiau paveiktų kitų eismo paslaugų teikimą.

66 straipsnis

Erdvėlaivio manevravimas

1. Sąjungos erdvėlaivių operatoriai užtikrina, kad erdvėlaivis būtų suprojektuotas, pagamintas ir eksploatuojamas taip, kad turėtų ir galėtų aktyvuoti gebėjimą manevruoti orbitose, kurių apogėjus yra didesnis kaip 400 km.
2. 1 dalyje nurodytas gebėjimas manevruoti turi bent jau:
 - (a) atitikti IV priedo 2 punkte nustatytus reikalavimus ir leisti reaguoti į perspėjimą apie didelio intereso įvykį pagal 64 straipsnio 5 dalį;
 - (b) leisti atlikti pašalinimą iš eksploatacijos pagal 70 straipsnio 1 dalies c punktą;Antžeminis segmentas yra pajėgus priimti orbitos prognozes ir apdoroti duomenis pagal III priedo 2 punktą.

67 straipsnis

Kontaktų, kuriems teikiami perspėjimai apie didelio intereso įvykius, sąrašas

1. Agentūra sukuria ir administruoja Sąjungos kontaktų, kuriems teikiami perspėjimai apie didelio intereso įvykius, sąrašo duomenų bazę (toliau – kontaktų sąrašo duomenų bazė).
2. Sąjungos erdvėlaivių operatoriai perduoda Agentūrai savo atitinkamų darbuotojų, atsakingų už susidūrimų vengimo ir grįžimo į atmosferą veiklą, kontaktinius duomenis, kad Agentūra juos įtrauktų į kontaktų sąrašo duomenų bazę, sukurtą pagal 1 dalį.
3. Agentūra dalijasi kontaktų sąrašo duomenų baze su 64 straipsnio 1 dalyje nurodytu Sąjungos susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėju.

68 straipsnis

Eismo orbitoje taisyklės

1. Sąjungos erdvėlaivių operatoriai laikosi IV priedo 2 punkte nustatytų eismo ir veiksmų koordinavimo orbitoje reikalavimų.
2. Komisija, priimdama įgyvendinimo aktus, nustato taisykles, kuriomis išsamiau apibrėžiami IV priedo 2 punkte nustatyti susidūrimų vengimo reikalavimai.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 114 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

Padėties orbitoje nustatymas

1. Prieš paleidimą Sąjungos erdvėlaivių operatoriai išanalizuoja, ar pasirinkta tinkama orbita, ir pateikia tokio pasirinkimo priežastis.
Sąjungos erdvėlaivių operatoriai orbitą renka remdamiesi orbitose esančių erdvėlaivių ir šiukšlių analize.
2. Komisija, priimdama įgyvendinimo aktus, sukuria:
 - (a) konkrečius LEO, MEO ir GEO perpildymo apskaičiavimo metodus;
 - (b) metodus, skirtus apskaičiuoti, kokią orbitą pasirinkti, remiantis pripažintais ir pažangiausiais metodais.Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 114 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

Kosminių šiukšlių kiekio mažinimas

1. Sąjungos erdvėlaivių operatoriai imasi šių priemonių:
 - (a) riboja planuotą šiukšlių susidarymą Žemės atmosferoje įprastomis eksploataavimo sąlygomis, kaip nurodyta V priedo 1.1 punkte;
 - (b) riboja atsitiktinio susiskaidymo riziką, kaip nurodyta V priedo 1.2 punkte ir V priedo 1.3 punkte;
 - (c) užbaigia pašalinimą iš eksploatacijos, kaip nurodyta V priedo 3 punkte;
 - (d) įgyvendina reagavimo į gedimus planą, kaip nurodyta V priedo 4.3 punkte;
 - (e) užtikrina konstrukcijos patikimumą, kaip nurodyta V priedo 2.1 punkte, ir
 - (f) nustato kokybės ir patikimumo kontrolės procedūras, kaip nurodyta V priedo 2.2 punkte.
2. Sąjungos erdvėlaivių operatoriai parengia šiuos kosminių šiukšlių kiekio mažinimo planus ir įrodo tenkinantys 1 dalyje nustatytus reikalavimus:
 - (a) šiukšlių kontrolės planą pagal V priedo 4.1 punktą;
 - (b) pašalinimo iš eksploatacijos planą pagal V priedo 4.2 punktą;
 - (c) reagavimo į gedimus planą pagal V priedo 4.3 punktą.
3. Komisija, priimdama įgyvendinimo aktus, gali:
 - (a) parengti priemones, kuriomis mažinamas šiukšlių susidarymas, apribojant planuoto šiukšlių išmetimo į orbitą atvejus ir šiukšlių buvimo orbitoje trukmę, įskaitant konkrečias taisykles dėl pirotechninių įrenginių ir kietojo kuro raketinių variklių konstrukcijos, kaip nurodyta V priedo 1.1 punkte;
 - (b) parengti priemones, kuriomis ribojama susiskaidymo rizika, kad būtų:
 - (i) užtikrintas mažesnis susiskaidymo dėl vidaus priežasčių pavojus ir menkesnė susidūrimo rizika, kaip nurodyta V priedo 1.2.1 punkto a papunktyje;

- (ii) parengti projektavimo ir gamybos reikalavimai, kuriais būtų mažinama susiskaidymo dėl susidūrimo rizika, kaip nurodyta V priedo 1.3 punkto a ir b papunkčiuose;
 - (iii) sukurtas susidūrimo tikimybės ir jos ribos apskaičiavimo metodas, kaip nurodyta V priedo 1.3 punkto c ir d papunkčiuose;
 - (c) nustatyti gyvavimo ciklo pabaigos priemonės:
 - (i) nustatydamas sėkmingo pašalinimo tikimybės ribą ir jos apskaičiavimo metodą, kaip nurodyta V priedo 3.1.2 punkte ir V priedo 3.1.3 punkte;
 - (ii) apibrėždamas ilgiausią naudojimo LEO trukmę prieš grįžimą į atmosferą, kaip nurodyta V priedo 3.4.2 punkte;
 - (iii) parengdamas reikalavimus dėl grįžimo į atmosferą leidžiantis iš LEO, kaip nurodyta V priedo 3.5.4 punkte, V priedo 3.5.6 punkte ir V priedo 3.5.8 punkte;
 - (iv) nustatydamas konkrečius reikalavimus dėl grįžimo į atmosferą leidžiantis iš MEO, kaip nurodyta V priedo 3.6 punkte;
 - (d) nustatyti švelnaus pasyvinimo, nurodyto V priedo 1.2.1 punkto e papunkčio v dalies 2 punkte, ir grįžimui į atmosferą skirtą pasyvinimo, nurodyto V priedo 1.2.1 punkto f punkte, technines sąlygas;

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 114 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.
4. Komisijai pagal 113 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais būtų iš dalies keičiama V priedo 3.3 punkte nustatyta pirmumo tvarka, siekiant atsižvelgti į technologinę pažangą ISOS srityje ir šią pirmumo tvarką atitinkamai pritaikyti.

71 straipsnis

Misijos pratęsimas

1. Norėdamas pratęsti kosminę misiją, Sąjungos erdvėlaivių operatorius ne vėliau kaip likus 3 mėnesiams iki numatytos atitinkamos kosminės misijos pabaigos pateikia kompetentingai institucijai prašymą pratęsti kosminę misiją.
2. Gavusios prašymą, pateiktą pagal 1 dalį, kompetentingos institucijos gali nuspręsti pratęsti Sąjungos erdvėlaivių operatoriaus vykdomą kosminę misiją ilgesniam laikotarpiui, nei numatyta pagal pirminį leidimą.
3. Kompetentinga institucija patvirtina prašymą pratęsti kosminę misiją, jei erdvėlaivis vis dar atitinka V priede nustatytus reikalavimus.

72 straipsnis

Šviesos ir elektromagnetinė tarša

1. Sąjungos erdvėlaivių operatoriai, laikydamiesi 2 dalies, parengia planą, kuriame numatomos priemonės, tinkamos šviesos ir elektromagnetinei taršai mažinti.
2. Erdvėlaivio regimojo ryškio skaitmeninė vertė per visą jo eksploatavimo laikotarpį, įskaitant projektavimo reikalavimus dėl mažos atspindžio gebos dangos arba apsauginių medžiagų, yra ne mažesnė kaip 7.

1 dalyje nurodytame plane numatomi visi šie elementai:

- (a) Sąjungos erdvėlaivių operatoriaus įgyvendinamų techninių ir eksploatavimo priemonių, kuriomis siekiama sumažinti erdvėlaivio regimąjį ryškį ir užtikrinti, kad palydovai darytų kuo mažesnę poveikį astronominiams stebėjimams, aprašymas;
- (b) Sąjungos erdvėlaivių operatoriaus įgyvendinamų techninių ir eksploatavimo priemonių, kuriomis siekiama sumažinti radioastronomijos observatorijų veiklos trikdžius ir užtikrinti, kad palydovai darytų kuo mažesnę poveikį astronominiams stebėjimams, aprašymas.

73 straipsnis

Palydovų sistemos

1. Sąjungos erdvėlaivių operatoriai, valdantys palydovų sistemą, megasistemą arba gigasistemą:
 - (a) užtikrina, kad kiekvienas atskiras erdvėlaivis turėtų varomąją sistemą;
 - (b) antžeminiame segmente turi atskirų erdvėlaivių trajektorijų katalogą ir kasdien atlieka susidūrimo rizikos patikrinimus;
 - (c) užtikrina saugą pagal VI priedo 1 punkte nustatytus reikalavimus dėl tos pačios sistemos palydovų susidūrimų vengimo priemonių;
 - (d) laikosi VI priedo 2 punkte nurodytų papildomų pranešimo įpareigojimų.
2. Palydovų megasistemą arba gigasistemą valdantys Sąjungos erdvėlaivių operatoriai:
 - (a) rinkdamiesi orbitą, atsižvelgia į šiuos elementus:
 - (i) visų sistemos palydovų išdėstymo poveikį orbitos perpildymui;
 - (ii) prieš pasirinkdami orbitą, orbitoje jau esančias palydovų sistemas;
 - (iii) įsitikina, kad pasirinkta orbita nesutaptų su kito kosminio objekto orbita, nes dėl to galėtų kilti daug pasikartojančių ir sistemingų galimo suartėjimo situacijų;
 - (iv) bendrą susidūrimų vengimo manevrų, numatomų per palydovų sistemos eksploatavimo laikotarpį, skaičių;
 - (b) apriboja nesėkmingo erdvėlaivio iškėlimo pasekmes, erdvėlaivį išskeldami į orbitą:
 - (i) kurioje būtų sudarytos sąlygos erdvėlaiviui per trumpą laiką grįžti į atmosferą;
 - (ii) kurioje susidūrimo rizika yra nedidelė;
 - (c) užtikrina, kad reikalaujama sėkmingo pašalinimo tikimybė, nurodyta 70 straipsnio 1 dalies c punkte, būtų proporcinga erdvėlaivių skaičiui;
 - (d) užtikrina, kad eksploatacijos pabaigoje orbitoje praleistas laikas būtų trumpesnis nei nustatytas V priede.
3. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, valdantys palydovų gigasistemą, erdvėlaivių projektavimo ir eksploatavimo metu kompetentingai institucijai pateikia planą, kuriuo įrodoma, kad turima pakankamai propelento, reikalingo tam, kad būtų galima

atlikti daug manevrų dėl planuojamo atvejų, kai reikės išvengti susidūrimo, skaičiaus.

4. Komisija, priimdama įgyvendinimo aktus:

- (a) nustato tos pačios sistemos palydovų susidūrimo riziką, kaip nurodyta VI priedo 1.2 punkto c papunktyje;
- (b) riboja šviesos ir elektromagnetinę taršą, kaip nurodyta VI priedo 2.1 punkte.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 114 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

74 straipsnis

Produktams keliamų reikalavimų taikymas

Sudarydami sutartis su tiekėjais gamintojais, Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai užtikrina, kad sutartyse numatyti kosminiai objektai arba, jei taikoma, jų sudedamosios dalys atitiktų šiame skyriuje nustatytus projektavimo ir gamybos reikalavimus.

II skyrius

KOSMOSO INFRASTRUKTŪROS ATSPARUMAS

1 SKIRSNIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

75 straipsnis

Ryšys su TIS 2 ir CER direktyvomis

- 1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų, kurie kosminės veiklos ir kosmoso paslaugų srityje pagal Direktyvos (ES) 2022/2555 3 straipsnį laikomi esminiais arba svarbiais subjektais, atžvilgiu šis reglamentas, kiek tai susiję su Direktyvos (ES) 2022/2555 21 straipsniu dėl kibernetinio saugumo rizikos valdymo priemonių, tos direktyvos 4 straipsnio tikslais laikomas konkrečiam sektoriui taikomu Sąjungos teisės aktu.
- 2. Jei Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai pagal Direktyvą (ES) 2022/2557 buvo pripažinti ypatingos svarbos subjektais, šis reglamentas taikomas papildant Direktyvą (ES) 2022/2557.
- 3. Šio skyriaus tikslais kompetentingos institucijos bendradarbiauja su atitinkamomis institucijomis, paskirtomis arba įsteigtomis pagal Direktyvos 2022/2557 9 straipsnio 1 dalį:
 - (a) padėdamos atlikti rizikos vertinimus, kurie turi būti atlikti pagal šio reglamento 78 straipsnio 2 dalį, ir rizikos vertinimus, kurie turi būti atlikti pagal Direktyvos (ES) 2022/2557 12 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą ir 13 straipsnio 2 dalį;
 - (b) kai tai būtina siekiant užtikrinti nuoseklų šio reglamento ir Direktyvos (ES) 2022/2557 taikymą ir keistis informacija, be kita ko, tos direktyvos 11, 15, 18 ir 21 straipsniuose nurodytais tikslais.

2 SKIRSNIS RIZIKOS VALDYMAS

76 straipsnis

Rizikos valdymas per kosmoso misijų ciklą

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai imasi visų būtinų priemonių tinklų ir informacinių sistemų saugumui ir fizinės infrastruktūros bei aplinkos saugumui kylančiai rizikai suvaldyti, laikydamiesi proporcingumo principo, atsižvelgdami į savo rizikos profilį ir dydį, taip pat į savo kosminės veiklos pobūdį, mastą ir sudėtingumą.
Šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytos priemonės yra:
 - (a) visapusiškos, priklausomai nuo atliekinų užduočių apimančios visus kosmoso infrastruktūros segmentus, įskaitant antžeminę infrastruktūrą, jos sistemas ir posistemius;
 - (b) tinkamos ir proporcingos rizikai;
 - (c) grindžiamos visus pavojus apimančiu požiūriu.
2. 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytomis priemonėmis Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams sudaromos sąlygos:
 - (a) visada užtikrinti kosmoso infrastruktūros atsparumą;
 - (b) išlaikyti veiksmingą savo kosmoso misijų techninę kontrolę, kartu užtikrinant tinkamą ir kiekvienos kosmoso misijos tikslus bei ypatybes atitinkantį rizikos lygį ir laikantis priežiūros nurodymų.
3. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, vertindami tinkamą ir nuoseklų rizikos lygį pagal 2 dalies b punktą, atsižvelgia bent jau į šiuos kriterijus:
 - (a) kosmoso misijos tipą ir ypatybes, pvz., konkrečius tikslus, orbitą, palydovų sistemos dydį;
 - (b) poveikį kitai kosminei veiklai;
 - (c) atitinkamo subjekto dydį, rizikos lygį ir incidentų tikimybę bei sunkumą, įskaitant jų poveikį visuomenei ir ekonomikai.
4. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai valdo 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytą riziką, kad užtikrintų kosmoso infrastruktūros skaitmeninį ir fizinį atsparumą per visą kosmoso misijų ciklą, tinkamai atsižvelgdami į:
 - (a) koncepcijos parengimo ir projektavimo etapus, įskaitant parengiamąją gamybos etapo veiklą, pavyzdžiui, misijos analizę, sistemų analizę, sistemų apibrėžimą, sistemų projektavimą, kol dėl sistemų bus iki galo apsispręsta;
 - (b) gamybos ir bandymų etapus, pvz., gamybos, surinkimo, integravimo, patikros, patvirtinimo ir kvalifikavimo etapus;
 - (c) veiklos etapus, įskaitant:
 - (i) gabenimo, perdavimo eksploatuoti, paleidimo etapus ir ankstyvąjį orbitos etapą (LEOP);

- (ii) kosminio objekto eksploatavimą, įprastą etapą, su kosmoso misijos kontrole, valdymu ir stebėseną susijusią veiklą ir bet kokią atitinkamą jos koordinavimą;
 - (iii) antžeminio ir kosminio segmento priežiūrą;
 - (iv) operacijų ir paslaugų kosminėje erdvėje vykdymą, pvz., aptarnavimą orbitoje;
 - (d) gyvavimo ciklo pabaigos etapus, visų pirma kosmoso misijos pabaigą, pasyvumą, atliekų pašalinimą, eksploatavimo nutraukimą ir pašalinimą iš orbitos;
 - (e) bet kokią pagalbinę veiklą, pavyzdžiui, gabenimą, sandėliavimą, logistiką, techninės priežiūros paslaugas, bendrosios IRT infrastruktūros valdymą.
5. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai pagal atitinkamus standartus sukuria, įgyvendina ir prižiūri informacijos saugumo valdymo sistemą.
- Pirmoje pastraipoje nurodyta informacijos saugumo valdymo sistema yra bendro Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų rizikos valdymo dalis ir įgyvendinama taip, kad jie galėtų veiksmingai ir visapusiškai suvaldyti visus rizikos šaltinius pagal 78 straipsnio 1 dalies a punktą ir 2 dalies b punkte nustatytus principus.
6. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai nustato, įgyvendina ir taiko politiką ir procedūras, kad įvertintų, ar kibernetinio saugumo rizikos valdymo priemonės, kurių imtasi, yra veiksmingai įgyvendinamos ir prižiūrimos.

77 straipsnis

Organizaciniai aspektai

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojo valdymo organas prižiūri rizikos valdymo priemonių, kurių imtasi siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi šiame skyriuje nustatytų reikalavimų, įgyvendinimą, yra už jį atsakingas ir prisiima už jį materialinę atsakomybę.
2. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai sukuria, peržiūri ir stebi vidaus mechanizmus, susijusius su žmogiškųjų išteklių saugumo politika, siekdami užtikrinti, kad visi darbuotojai pagal savo funkcijas ir atsakomybės sritis suprastų su saugumu susijusias pareigas ir įsipareigotų jas vykdyti. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai parengia žmogiškųjų išteklių politiką, kad įdarbinimo ir drausminių procesų metu būtų užtikrintas bet koks reikalingas patikimumo įvertinimas ir patikros.

78 straipsnis

Rizikos vertinimai

1. Per visą kosmoso misijų ciklą Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai:
 - (a) nuolat nustato ir vertina visus rizikos šaltinius;
 - (b) reguliariai peržiūri nustatytų rūšių riziką;
 - (c) nustato kibernetinio saugumo ir fizinės silpnąsias vietas bei incidentus ir, atsižvelgdami į 2 dalyje nurodytą rizikos vertinimą, analizuoja, kada minėtų silpnųjų vietų negalima nedelsiant pašalinti ar sumažinti;

- (d) parengia specialius rizikos valdymo planus, skirtus visoms nustatytoms kibernetinio saugumo silpnosioms vietoms, dėl kurių kyla rizika, viršijanti 76 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytą rizikos lygį, suvaldyti.
- 2. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai rizikos vertinimus atlieka pagal VII priedo 1 punktą.
- 3. Komisijai pagal 113 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas:
 - (a) VII priedo 1.4 punkto f papunktyje nurodytų rizikos scenarijų tikslais nustatant kriterijus, pagal kuriuos įvardijama:
 - (i) ypatingos svarbos turtas, ypatingos svarbos funkcijos, ypatingos svarbos operacijos ir ypatingos svarbos etapai per visą kosmoso misijų ciklą, – Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai parengia visų šių elementų saugumo rizikos scenarijus;
 - (ii) 79 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytas ypatingos svarbos turtas ir ypatingos svarbos funkcijos, dėl kurių supaprastintą rizikos valdymą taikantys subjektai parengia saugumo rizikos scenarijus;
 - (b) parengiant rizikos scenarijus, pritaikytus rizikai, kurią valdo Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai ir atitinkamai subjektai, taikantys supaprastintą rizikos valdymą;
 - (c) nustatant minimalų saugumo tikslų sąrašą, įskaitant rizikos lygius, į kuriuos reikia atsižvelgti;
 - (d) parengiant kriterijus ir metodiką, kuriais užtikrinamas rizikos vertinimų palyginamumas, palengvinama kompetentingų institucijų priežiūros veikla (priežiūriniai tikrinimai);
 - (e) parengiant grėsmių modeliavimo metodus, kurie padėtų atlikti įvairių kosmoso infrastruktūros segmentų ir sistemų rizikos vertinimus;
 - (f) parengiant rizikos valdymo priemones, kurias turės taikyti Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai.

79 straipsnis

Supaprastintas rizikos valdymas

- 1. Subjektai, kuriems taikomas 10 straipsnio 3 dalyje nurodytas supaprastintas rizikos valdymas, tik ypatingos svarbos turtui ir ypatingos svarbos funkcijoms taiko VII priedo 9 punkte nustatytas priemones, kurių reikia toliau nurodytai rizikai suvaldyti:
 - a) įrenginių su varomąja jėga kontrolės praradimas;
 - b) įrenginių, galinčių skleisti trukdžius, galinčius neigiamai paveikti kitų kosmoso operacijų saugumą, kontrolės praradimas.
- 2. Kompetentingos institucijos pateikia Agentūrai subjektų, taikančių supaprastintą rizikos valdymą, sąrašą.
- 3. Agentūra kasmet teikia Komisijai supaprastinto rizikos valdymo taikymo visoje Sąjungoje ataskaitą. Agentūra gali teikti rekomendacijas, kaip palengvinti priežiūros konvergenciją visoje vidaus rinkoje.

Pirmoje pastraipoje nurodytų ataskaitų pagrindinės išvados atitinkamai pateikiamos ES kosmoso atsparumo tinklo, įsteigto pagal 94 straipsnio 1 dalį, posėdžių darbotvarkėje.

4. Kad šio reglamento nuostatas būtų galima pritaikyti prie mokslo ir technikos pažangos, remiantis geriausiais prieinamais gamybos būdais, Komisijai pagal 113 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus siekiant iš dalies pakeisti VII priedo 9 punkte nustatytus reikalavimus.

80 straipsnis

Kosmoso infrastruktūros informacijos ir įrenginių nustatymas ir valdymas

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai nustato, palaiko ir atnauja visapusiškas kosmoso infrastruktūros informacijos ir įrenginių skirstymo į kategorijas ir valdymo politikos priemones.
2. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai identifikuoja ir dokumentuoja įrenginius pagal VII priedo 2 punktą, atsižvelgdami į 78 straipsnio 2 dalyje nurodytus rizikos vertinimus, proporcingai poreikiui stebėti ir aptikti 83 straipsnyje nurodytus incidentus.
3. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai suskirsto informaciją į kategorijas pagal informacijos saugumo poreikius, remdamiesi bent jau:
 - (a) poreikiu užtikrinti informacijos konfidencialumą, vientisumą, autentiškumą ir prieinamumą;
 - (b) svarbos lygiu, reikalingu pagal atitinkamos kosmoso misijos saugumo lygį.
4. 1, 2 ir 3 dalių tikslais Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai ir atitinkamai subjektai, taikantys supaprastintą rizikos valdymą, kiek tai susiję su 79 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytu ypatingos svarbos turtu ir ypatingos svarbos funkcijomis, sudaro ir tvarko aprašus.

Pirmoje pastraipoje nurodyti aprašai sudaromi pagal konkrečią kosmoso misiją, nurodant įrenginių kilmę ir esamą fizinę buvimo vietą, be kita ko, kai tinkama, įvardijant debesiją grindžiamą paslaugą. Aprašai nuolat atnaujinami.

81 straipsnis

Prieigos teisių valdymas ir kontrolė

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai įgyvendina prieigos teisių valdymą ir kontrolę, pasitelkdami tapatybės ir prieigos valdymo protokolus.
2. 1 dalyje nurodytuose protokoluose išdėstomos loginės ir fizinės prieigos prie sistemų ir įrenginių, įskaitant nuotolinę prieigą, teisių sąlygos ir procedūros.
3. 1 dalyje nurodytais tapatybės ir prieigos valdymo protokolais:
 - a) įmanoma apsaugoti prieigą prie antžeminio segmento ir prie kosmoso segmento valdymo centrų;
 - b) yra sudarytos sąlygos apriboti fizinę ir loginę prieigą prie viso ypatingos svarbos turto, ypatingos svarbos informacijos, ypatingos svarbos funkcijų, ypatingos svarbos operacijų ir, kai tinkama, ypatingos svarbos įrangos arba informacijos, nustatytos pagal 80 straipsnio 2 dalį;

c) jie yra pritaikyti prie standartinių operacijų ir ekstremaliųjų situacijų, kad aktyvavus 87 straipsnyje nurodytus reagavimo ir veiklos atkūrimo planus būtų galima veiksmingai ir laiku reaguoti į ekstremaliąsias situacijas.

4. Nustatydami 2 dalyje nurodytas sąlygas ir procedūras, Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai sureguliuoja loginės ir fizinės prieigos teisių suteikimą, nuolatinį valdymą (įskaitant keitimą, atnaujinimą ar sumažinimą), atšaukimą, nutraukimą, tikrinimą ir visų patvirtintų įrenginių, procesų ir naudotojų prieigos teisių auditą.

Tos sąlygos ir procedūros grindžiamos būtinybės žinoti ir minimaliosios prieigos teisės (apribojimo tik tuo, kas būtina teisėtam ir patvirtintam naudojimui ar veiklai užtikrinti) principais.

5. 2 dalyje nurodytos tapatybės ir prieigos teisės automatiškai atšaukiamos, kai baigiasi darbuotojų ar prietaisų leidimų galiojimas arba minėti leidimai tampa nebereikalingi.
6. 1 dalyje nurodytais tapatybės ir prieigos valdymo protokolais užtikrinama tinkama pagal 80 straipsnio 2 dalį nustatytos informacijos ir įrenginių apsauga nuo rizikos, be kita ko, nuo žalos, netinkamo naudojimo arba neteisėtos prieigos ar neteisėto naudojimo.

82 straipsnis

Fizinis atsparumas

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai imasi VII priedo 3 punkte nustatytų priemonių ir visų kitų priemonių, kurios yra būtinos ir tinkamos fizinių įrenginių atsparumui užtikrinti ir kurios yra bent jau lygiavertės Direktyvos (ES) 2022/2557 13 straipsnyje nurodytoms techninėms, saugumo ir organizacinėms priemonėms, kuriomis siekiama užtikrinti antžeminių segmentų atsparumą.
2. Jei Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai pagal Direktyvą (ES) 2022/2557 pripažįstami ypatingos svarbos subjektais, šis reglamentas taikomas nedarant poveikio tai direktyvai ir ją papildant.
3. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, remdamiesi pagal 80 straipsnio 2 dalį atliktu nustatymu, apibrėžia, saugo ir atskiria zonas, kuriose laikomi neskelbtino pobūdžio arba ypatingos svarbos objektais pripažinti įrenginiai ir informacija.
4. Komisijai pagal 113 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiami VII priedo 3 punkte nustatyti reikalavimai, siekiant juos suderinti su mokslo ir technikos pažanga ir remiantis geriausiais prieinamais gamybos būdais.

83 straipsnis

Incidentų nustatymas ir stebėseną

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, naudodami tinkamas aptikimo sistemas ir mechanizmus, nuolat stebi anomalijas ir incidentus.
2. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai ir atitinkamai subjektai, taikantys supaprastintą rizikos valdymą, kiek tai susiję su 79 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytu ypatingos svarbos turtu ir ypatingos svarbos funkcijomis, užtikrina, kad antžeminės stotys turėtų prieigą prie aptikimo sistemų ir mechanizmų, atitinkančių bent jau VII priedo 4 punkte nustatytus reikalavimus.

3. Erdvėlaivis ir antžeminis segmentas sukonfigūruojami taip, kad, aptikus incidentą, būtų sugeneruota ir atitinkamai priimta informacija apie saugumo įvykį ir ši informacija būtų siunčiama į saugumo stebėsenos posistemį. Antžeminio segmento saugumo stebėsenos posistemis informacinių technologijų požiūriu turi būti atskirtas nuo likusios infrastruktūros dalies (loginis atskyrimas).
4. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai užtikrina, kad aptikimo sistemos ir mechanizmai būtų reguliariai testuojami pagal 88 ir 89 straipsnius.
5. Komisijai pagal 113 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas VII priedo 4 punkte nustatytų reikalavimų sąrašas, siekiant juos suderinti su mokslo ir technikos pažanga ir remiantis geriausiais prieinamais gamybos būdais.

84 straipsnis

Prevenција ir apsauga

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai pagal šį skyrių priimtas priemonės, susijusias su erdvėlaivių ir antžeminio segmento kibernetiniu saugumu, pritaiko prie konkrečių kosmoso misijos poreikių ir tinkamai atsižvelgia į 78 straipsnio 2 dalyje nurodytame saugumo rizikos vertinime nustatytą riziką.
2. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai užtikrina, kad tinklų ir informacinės sistemos atitiktų šias sąlygas:
 - (a) jos atitiktų VII priedo 5.1 punkte nustatytus reikalavimus ir
 - (b) jos būtų sukonfigūruotos taip, kad antžeminis segmentas galėtų prižiūrėti antžemines telemetrijos ir (arba) nuotolinio valdymo funkcijas ir erdvėlaivio būklę;
 - (c) jomis Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams būtų sudarytos sąlygos išlaikyti veiksmingą techninę kosmoso segmento kontrolę.
3. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai ir atitinkamai subjektai, taikantys supaprastintą rizikos valdymą, kiek tai susiję su 79 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytu ypatingos svarbos turtu ir ypatingos svarbos funkcijomis, užtikrina, kad ryšį su sistemomis, atsakingomis už palydovo kontrolę, valdymą ir kosmoso misijos konfigūraciją, palaikytų tik leidimą turintys įrenginiai.

Tuo tikslu jie turi atitikti bent jau VII priedo 5.2–5.3 punktuose nustatytus reikalavimus.
4. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai įgyvendina prevencines ir apsaugos priemones, kurios yra būtinos ir tinkamos kosminės veiklos atsparumui užtikrinti, imdamiesi bent jau VII priedo 5.4 punkte nustatytų antžeminio segmento sureguliuavimo priemonių.
5. Komisijai pagal 113 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiami VII priedo 5 punkte nustatyti reikalavimai, siekiant juos suderinti su mokslo ir technikos pažanga ir remiantis geriausiais prieinamais gamybos būdais.

85 straipsnis

Kriptografija ir šifravimas

1. Remdamiesi 78 straipsnio 2 dalyje nurodytu rizikos vertinimu, Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai ir atitinkamai subjektai, taikantys supaprastintą rizikos valdymą, kiek tai susiję su 79 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytu ypatingos svarbos turtu ir ypatingos svarbos funkcijomis, laikosi šių reikalavimų:
 - (a) jie apibrėžia kriptografinę koncepciją kosmoso misijų kibernetiniam saugumui užtikrinti, tinkamai atsižvelgdami į visus atitinkamus kriterijus, pavyzdžiui, kosmoso misijos tikslą, naudingojo krovinio ypatybes, visus funkcinis reikalavimus ir visus atitinkamus grėsmės scenarijus;
 - (b) jie atrinka kriptografinius mechanizmus pagal atitinkamus kompetentingų institucijų standartus ir rekomendacijas;
 - (c) jie įgyvendina kriptografijos ir šifravimo naudojimo savo kosmoso misijose politikos priemones ir procedūras.
2. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai nustato kriptografinių raktų gyvavimo ciklo valdymo politiką, kurioje nustatomos kriptografinio rakto apsaugos ir valdymo taisyklės, siekdami užtikrinti saugų jo generavimą, naudojimą, saugojimą, paskirstymą ir sunaikinimą.
3. 1 dalies pirmos pastraipos tikslais Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai įgyvendina bent jau šiuos reikalavimus:
 - (a) užtikrina ryšių tarp palydovų valdymo centrų ir kosmoso segmento ištisinį tapatumo nustatymą naudojant kriptografinius mechanizmus tarp antžeminio segmento ir palydovo;
 - (b) užtikrina nuotolinių komandų šifravimą, atsižvelgdami į 78 straipsnio 2 dalyje nurodytus rizikos vertinimus ir laikydamiesi priežiūrinių tikrinimų rekomendacijų;
 - (c) užtikrina galimybę naudotis kriptografiniais raktais ir parametrais, kurie yra būtini 87 straipsnyje nurodytų reagavimo ir veiklos atkūrimo planų įgyvendinimui užtikrinti, naudojant atsarginę kriptografinę įrangą arba įdiegiant raktų deponavimą.
4. Komisijai pagal 113 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais dar kartą papildomas Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų naudojimas šifravimo priemonėmis ir susijusiomis raktų valdymo priemonėmis ar paslaugomis, sertifikuotomis pagal Europos kibernetinio saugumo sertifikavimo schemas, priimtas pagal Reglamento (ES) 2019/881 49 straipsnį, siekiant užtikrinti telemetrijos ir nuotolinio valdymo komandų apsaugą.

86 straipsnis

Atsarginių kopijų valdymas ir papildomi atsarginiai pajėgumai

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai ir atitinkamai subjektai, taikantys supaprastintą rizikos valdymą, kiek tai susiję su 79 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytu ypatingos svarbos turtu ir ypatingos svarbos funkcijomis, užtikrina patikimą ir visapusišką atsarginių kopijų valdymo politiką, kad būtų galima atkurti tinklą ir informacines sistemas ir kuo greičiau, kuo labiau sutrumpinant neveikimo laiką, kuo labiau sumažinant sutrikimus bei poreikį atkurti prarastus duomenis, palengvinti atkūrimo procesus ir duomenų atgavimą pradėjus taikyti reagavimo ir veiklos atkūrimo po ekstremaliųjų įvykių priemones.

Toje politikoje nurodomi duomenys, kuriems taikomas atsarginių kopijų valdymas, taip pat atsarginių kopijų kūrimo dažnumas, taikomos atstatymo ir atkūrimo procedūros bei metodai.

2. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai užtikrina, kad atsarginės sistemos nepakenktų tinklų ir informacinių sistemų saugumui arba duomenų konfidencialumui, vientisumui, autentiškumui ir prieinamumui.
3. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai ir atitinkamai subjektai, taikantys supaprastintą rizikos valdymą, kiek tai susiję su 79 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytu ypatingos svarbos turtu ir ypatingos svarbos funkcijomis, užtikrina pakankamą atitinkamų antžeminio segmento tinklų ir informacinių sistemų komponentų dubliavimą.

Jie visų pirma:

- (a) užtikrina, kad būtų dubliuojami elementai, išskyrus tinklų ir informacinių sistemų komponentus, kiek tai būtina operacijų tęstinumui užtikrinti, pvz., elektros energijos tiekimas iš generatorių antrinėms duomenų apdorojimo vietoms;
 - (b) užtikrina, kad pertekliniai elementai ir atsarginės kopijos prireikus būtų geografiškai paskirstyti į atskiras vietas;
 - (c) užtikrina tinkamą kosmoso segmento išgyvenamumą be intervencijos, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos greitai atsigauti po incidentų, pavyzdžiui, visų pirma po kibernetinių išpuolių, nelaimių, gedimų ir atsitiktinio paslaugų teikimo nutrūkimo.
4. Komisijai pagal 113 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais papildomai patikslinami reikalavimai dėl atsarginių kopijų, reikalingų siekiant užtikrinti tinkamą kosmoso segmento išgyvenamumą ir sudaryti palankesnes sąlygas greitai atsigauti po incidentų, kad, remiantis geriausiais prieinamais gamybos būdais, šio reglamento nuostatas būtų galima pritaikyti prie mokslo ir technikos pažangos.

87 straipsnis

Veiklos tęstinumo politika bei reagavimo ir veiklos atkūrimo planai

1. Vykdydami rizikos valdymą Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai įdiegia ir dokumentuoja incidentų ir krizių valdymo priemones. Priemonės susistemintos į veiklos tęstinumo politiką, kuri įgyvendinama taikant specialiai pritaikytus reagavimo ir veiklos atkūrimo planus.
2. 1 dalyje nurodytais reagavimo ir veiklos atkūrimo planais Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams sudaromos sąlygos greitai ir veiksmingai reaguoti į incidentus ir apriboti jų neigiamą poveikį.
3. Krizių valdymo priemonės, kurių imasi Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, grindžiamos kosmoso segmente ir antžeminiame segmente nustatytomis priemonėmis, įskaitant atsarginius pajėgumus ir atsargines kopijas, visų pirma siekiant sušvelninti:
 - (a) gaivalines nelaimes;
 - (b) operacijų avarijas;

- (c) komunalinių paslaugų tiekimo sutrikimus, visų pirma operacijų etapais;
- (d) elektros energijos gamybos nutrūkumus, elektros energijos tiekimo gedimus bei trikdžius ir atitinkamos įrangos kondicionavimo pokyčius;
- (e) fizinių įrenginių praradimą antžeminiame segmente, įskaitant, pavyzdžiui, misijų valdymo centrų praradimą, palydovinio valdymo centrų praradimą ir antžeminio ryšio tarp jų praradimą;
- (f) „žemė–kosmosas“, „kosmosas–žemė“ ir „kosmosas–kosmosas“ radijo dažnių trikdžius;
- (g) pakeistų arba sugadintų antžeminio segmento dalių, įskaitant kriptografinius raktus, poveikį.

Igyvendindami pirmoje pastraipoje nustatytus reikalavimus, Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai atsižvelgia į poreikį išlaikyti veiksmingą kosmoso segmento techninę kontrolę, užtikrinti paslaugų tęstinumą ir kuo labiau sumažinti sritis, kuriose paslaugos neteikiamos.

4. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai užtikrina, kad darbuotojai, dalyvaujantys įgyvendinant veiklos tęstinumo priemones bei reagavimo ir veiklos atkūrimo planus, būtų baigę išsamius ir tinkamus mokymus, kurių reikia jų funkcijoms atlikti.

88 straipsnis

Testavimas

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai parengia, prižiūri ir peržiūri tinklų ir informacinių sistemų bandymo programą, kuri yra neatskiriama jų rizikos valdymo dalis.
2. Į 1 dalyje nurodytą testavimo programą įtraukiamos testavimo kampanijos, apimančios visus būtinus testus, visų pirma atsižvelgiant į 78 straipsnio 2 dalyje nurodytą rizikos vertinimą.
3. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai užtikrina, kad prieš paleidžiant palydovus arba, palydovų sistemos atveju, prieš paleidžiant pirmąją palydovų partiją, o vėliau – bent kas trejus metus, jie atliktų grėsmėmis grindžiamą skverbimosi testavimą (TLPT).

TLPT atliekančių testuotojų plane išdėstoma TLPT taikymo sritis ir metodika, už tokio testo atlikimą atsakingas subjektas, rizikos, kuri gali kilti atliekant TLPT, mažinimo strategija.

TLPT atliekantys testuotojai turi atitikti šiuos reikalavimus:

- (a) jie turi būti tinkamiausi ir geriausios reputacijos;
- (b) jie privalo turėti visus techninius ir organizacinius gebėjimus ir įrodyti konkrečią skverbimosi testavimo patirtį;
- (c) jie pateikia nepriklausomą patikinimą arba audito ataskaitą;
- (d) jie pateikia problemų sprendimo planą nustatyta rizikai pašalinti.

Testuotojus, kurie nėra Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų organizacinės struktūros dalis, sertifikuoja valstybės narės akreditavimo įstaiga arba jie laikosi oficialių elgesio kodeksų ar etikos sistemų. Jie yra visiškai apdrausti atitinkamu

profesinės civilinės atsakomybės draudimu nuo netinkamo elgesio ir aplaidumo rizikos.

Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai stebi per testavimo procesus aptiktus sistemos gedimus ir anomalijas ir vertina jų svarbą.

89 straipsnis

Mokymasis ir mokymas

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai pagal 2, 3, 4, 5 ir 6 dalis savo darbuotojams suteikia tinkamą mokymą.
2. Visi Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų darbuotojai tinkamai ir nuolat mokomi ir išklauso VII priedo 7.1 punkte nurodytus mokymus.
3. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai užtikrina, kad visi darbuotojai dalyvautų specializuotuose mokymuose pagal VII priedo 7.2 punktą.
4. Visi saugumo darbuotojai, dirbantys Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, turi reikiamą saugumo įgūdžių ir yra tinkamai parengti.
5. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų, veikiančių jautrioje aplinkoje arba tvarkančių neskelbtino pobūdžio įrangą ar duomenis, darbuotojai reguliariai mokomi taikyti geriausius tokių užduočių atlikimo metodus ir praktiką.
6. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, atnaujindami veiklos tęstinumo planus, mokymo sesijas ir darbuotojų testavimo programas, atsižvelgia į patirtį, įgytą valdant incidentus.

90 straipsnis

Komunikacijos krizės atveju ir informacijos atskleidimo politika

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai parengia komunikacijos krizės atveju strategiją, kuria sudaromos sąlygos atsakingai atskleisti reikšmingus incidentus ir kuri yra skirta ir pritaikyta kiekvienai iš šių kategorijų:
 - (a) darbuotojams, dalyvaujantiems vykdant rizikos valdymo užduotis, visų pirma reagavimo ir veiklos atkūrimo priemonės;
 - (b) darbuotojams, išskyrus a punkte nurodytus darbuotojus, tiek, kiek pranešimas tokiems darbuotojams laikomas tinkamu bendram įmonės informuotumui užtikrinti, remiantis būtinybės žinoti principu;
 - (c) klientams, siekiant juos įspėti apie dideles kibernetines grėsmes ir didinti informuotumą apie jas;
 - (d) palydovų, kuriuose yra trečiųjų šalių naudingųjų krovinių, atveju, kai incidentas daro neigiamą poveikį palydovinės platformos operacijoms, atitinkamam trečiosios šalies subjektui pagal iš anksto apibrėžtą susitarimą ir laikantis reagavimo ir veiklos atkūrimo po ekstremaliųjų įvykių plane nustatytų nurodymų.
2. Bent vienas Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų organizacinės struktūros asmuo yra atsakingas už 1 dalyje nurodytos komunikacijos strategijos įgyvendinimą ir atlieka žiniasklaidos pareigūno funkciją.

91 straipsnis

Incidentų valdymas

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai nustato ir įgyvendina incidentų valdymo procesą, kad jie galėtų greitai aptikti, nustatyti incidentus, juos suvaldyti ir į juos reaguoti, taip pat pranešti apie reikšmingus incidentus pagal 93 straipsnį.
Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai nustato su įvairių rūšių incidentais susijusias funkcijas ir pareigas, kurios pritaikomos prie skirtingų rizikos scenarijų.
2. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai užtikrina, kad bent jau apie reikšmingus incidentus būtų nedelsiant pranešama vyresniesiems rizikos valdymo darbuotojams.
Valdymo organas vyriausiojo informacijos saugumo pareigūno, už saugumą atsakingo vadovo arba vyresniojo rizikos valdymo pareigūno nustatytu periodiškumu gauna pakankamai informacijos apie reikšmingą incidentą, jo poveikio vertinimą, informaciją apie reagavimo ir veiklos atkūrimo priemones, kurių imtasi, ir visas papildomas kontrolės priemones ir procedūras, kurios turi būti nustatytos imantis tolesnių su tuo dideliu incidentu susijusių veiksmų.
3. Kai palydove laikomi trečiųjų šalių naudingieji kroviniai ir incidentas daro neigiamą poveikį palydovinės platformos operacijoms, Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai informuoja atitinkamą trečiosios šalies subjektą ir laikosi antroje pastraipoje nurodytuose iš anksto apibrėžtuose susitarimuose bei reagavimo ir veiklos atkūrimo po ekstremaliųjų įvykių planuose nustatytą nurodymų.
Siekdami užtikrinti spartą ir veiksmingą incidentų valdymą, Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai sudaro susitarimus su trečiųjų šalių subjektais, kurių naudingasis krovinys yra palydove.
4. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai šalina pagrindines incidentų priežastis, kad užkirstų kelią incidentams ateityje.

92 straipsnis

Tiekimo grandinės rizikos valdymas

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai sukuria tiekimo grandinės rizikos valdymo sistemą. Į jų sutartis su tiekimą vykdančiais gamintojais ir paslaugų teikėjais įtraukiami su tiekimo grandinės saugumu susiję aspektai, visų pirma apimantys informacijos saugumo reikalavimus.
2. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai savo tiekimo grandinės rizikos valdymą grindžia rizikos tiekimo grandinėje mažinimo strategija, kuri apima bent jau VII priedo 6 punkte nurodytas priemones.
3. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai sudaro bent jau ne Sąjungos kilmės ypatingos svarbos turto, kuris, atsižvelgiant į 78 straipsnio 2 dalyje nurodytą rizikos vertinimą, yra reikalingas veiksmingai kosmoso misijos techninei kontrolei, pavyzdžiui, orbitinei kontrolei, palaikyti, aprašą, kad būtų galima atlikti kosmoso misijų priklausomybės nuo atitinkamų įrenginių analizę.
4. Kad šio reglamento nuostatas būtų galima pritaikyti prie mokslo ir technikos pažangos, remiantis geriausiais prieinamais gamybos būdais, Komisijai pagal 113 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus siekiant iš dalies pakeisti VII priedo 6 punkte nustatytą reikalavimų sąrašą.

3 SKIRSNIS PRANEŠIMAI APIE INCIDENTUS

93 straipsnis

Pranešimas apie reikšmingus incidentus

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai praneša [Reglamento \(ES\) 2021/696 34 straipsnio 4 dalyje](#) nurodytai struktūrai apie reikšmingus incidentus, darančius poveikį Sąjungai priklausančiam turtui.
2. Nedarant poveikio 3 dalies nuostatomis, Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai praneša 28 straipsnio 1 dalyje nurodytoms kompetentingoms institucijoms apie reikšmingus incidentus, darančius poveikį 5 straipsnio pirmos pastraipos 21 punkte nurodytiems įrenginiams. 28 straipsnio 1 dalyje nurodytos kompetentingos institucijos savo ruožtu perduoda Agentūrai kiekvieno incidento, apie kurį pranešta, santrauką.
3. Kai Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai pagal [Direktyvos \(ES\) 2022/2555 I](#) arba [II priedą](#) laikomi esminiais arba svarbiais subjektais, 2 dalyje nurodytas pranešimas teikiamas per reagavimo į kompiuterių saugumo incidentus tarnybas (CSIRT), įsteigtas pagal Direktyvos 2022/2555 10 straipsnio 1 dalį, arba, kai taikytina, per kompetentingą instituciją, įsteigtą pagal Direktyvos 2022/2555 8 straipsnio 1 dalį, o CSIRT arba minėtoji institucija 28 straipsnio 1 dalyje nurodytoms kompetentingoms institucijoms nedelsdamos perduoda visą atitinkamą pateiktą informaciją, įskaitant bet kokią techninę paramą ir grįžtamąją informaciją, kurią minėtos CSIRT arba institucijos pateikė kosminės veiklos vykdytojams pagal tos direktyvos 23 straipsnį.

Jei pagal Direktyvą (ES) 2022/2557 Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai buvo pripažinti ypatingos svarbos subjektais, valstybės narės nustato, ar pirmoje pastraipoje nurodytą informaciją Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai teikia tiesiogiai 28 straipsnio 1 dalyje nurodytoms kompetentingoms institucijoms, ar tos direktyvos 15 straipsnyje nurodytoms institucijoms, ar kitais būdais.

Toku atveju 7 dalies nuostatos atitinkamai taikomos perduotinai informacijai.
4. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų, kurie laikomi esminiais arba svarbiais subjektais pagal [Direktyvos \(ES\) 2022/2555 I](#) arba [II priedą](#) arba kurie yra pripažinti ypatingos svarbos subjektais atitinkamai pagal [Direktyvą \(ES\) 2022/2557](#), atveju 2 ir 3 dalyse nurodytas pranešimo reikalavimas nedaro poveikio atitinkamai [Direktyvos \(ES\) 2022/2555 23 straipsnyje](#) numatytoms pareigoms pranešti arba [Direktyvos \(ES\) 2022/2557 15 straipsnio 1 ir 2 dalyse](#) numatytoms pareigoms pranešti.
5. Nedarant poveikio techniniam indėliui, konsultacijoms, taisomosioms priemonėms ir vėliau atliekamiems tolesniems veiksams, kuriuos CSIRT, kai taikytina, pagal nacionalinę teisę gali suteikti arba atlikti pagal [Direktyvos \(ES\) 2022/2555 11 straipsnį](#), kompetentingos institucijos gali teikti grįžtamąją informaciją Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, padarydamos jiems prieinamą bet kokią atitinkamą nuasmenintą informaciją apie kibernetines grėsmes, ir gali aptarti taisomąsias priemones arba būdus, kaip kuo labiau sumažinti ir sušvelninti galimą neigiamą tarpvalstybinio masto poveikį.
6. Incidentas laikomas reikšmingu, jeigu:

- (a) dėl jo sutriko arba gali sutrikti Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų vykdoma kosminė veikla arba teikiamos paslaugos arba atitinkami Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai dėl jo patyrė arba gali patirti didelių finansinių nuostolių;
 - (b) jis daro arba gali daryti poveikį kitiems fiziniams ar juridiniams asmenims, nes sukelia didelę turtinę ar neturtinę žalą.
7. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai Agentūrai, kiek tai susiję su 1 dalyje nurodytu reikalavimu, ir atitinkamai kompetentingoms institucijoms, kiek tai susiję su 2 dalyje nurodytu reikalavimu, pateikia šią informaciją:
- (a) nepagrįstai nedelsdami ir bet kuriuo atveju per 12 valandų nuo tada, kai sužinojo apie reikšmingą incidentą, susijusį su Sąjunga priklausančiu turtu, ir atitinkamai per 24 valandas 5 straipsnio pirmos pastraipos 21 punkte nurodytų įrenginių atveju – ankstyvąją perspėjimą, kuriame nurodoma, ar reikšmingas incidentas galėjo įvykti dėl neteisėtų ar piktavališkų veiksmų arba ar jis galėjo turėti tarpvalstybinį poveikį;
 - (b) nepagrįstai nedelsdami ir bet kuriuo atveju per 72 valandas nuo tada, kai sužinojo apie reikšmingą incidentą, – pranešimą, kuriame atnaujinama a punkte nurodyta informacija ir nurodomas reikšmingo incidento, įskaitant jo sunkumą ir poveikį, pradinis vertinimas, taip pat nurodomi užvaldymo rodikliai, jei tokių yra;
 - (c) kompetentingos institucijos arba, kai taikytina, Agentūros prašymu – tarpinę ataskaitą su atitinkamais atnaujintais būklės duomenimis;
 - (d) ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo b punkte nurodytos ataskaitos pateikimo – galutinę ataskaitą, kurioje išdėstoma:
 - (i) išsamus incidento, įskaitant jo sunkumą ir poveikį, aprašymas;
 - (ii) grėsmės rūšis arba pagrindinė priežastis, kuri, tikėtina, sukėlė tą reikšmingą incidentą;
 - (iii) taikomos ir įgyvendinamos poveikio mažinimo priemonės;
 - (iv) kai taikytina, reikšmingo incidento tarpvalstybinis poveikis;
 - (e) jei d punkte nurodytos galutinės ataskaitos pateikimo metu reikšmingas incidentas vis dar tęsiasi – tuometinės pažangos ataskaitą ir galutinę ataskaitą per vieną mėnesį nuo reikšmingo incidento suvaldymo dienos.

Komisijai pagal 113 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas nurodant kriterijus, pagal kuriuos nustatoma, kas yra didelis kosminės veiklos arba Sąjungos kosminės veiklos vykdytojo teikiamų paslaugų veiklos sutrikimas, kaip nurodyta 6 dalies a punkte, įskaitant atitinkamas reikšmingumo ribas.

8. Komisijai pagal 114 straipsnio 2 dalyje nurodytą nagrinėjimo procedūrą suteikiami įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktus, kuriais išsamiau patikslinamas pagal 7 dalį teiktinos informacijos turinys ir nustatomi tos informacijos teikimo šablonai ir procedūros.

94 straipsnis

Sąjungos kosmoso atsparumo tinklas

1. Sąjungos kosmoso atsparumo tinklas (toliau – EUSRN) įsteigiamas siekiant remti Agentūros ir kompetentingų institucijų veiklos koordinavimą ir keitimąsi informacija joms vykdant atitinkamus įgaliojimus, susijusius su Sąjungai priklausančiu turtu ir atitinkamai 5 straipsnio pirmos pastraipos 21 punkte nurodytais įrenginiais.
2. EUSRN vykdo šias užduotis:
 - (a) užtikrina nuoseklų kompetentingų institucijų požiūrį teikiant konsultacijas ir paramą, kaip nurodyta 93 straipsnio 5 dalyje, ir padeda Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams užtikrinti savo reikšmingų incidentų stebėsenos ir valdymo nuoseklumą;
 - (b) vykdo didelių incidentų, darančių poveikį 5 straipsnio pirmos pastraipos 21 punkte nurodytiems įrenginiams, bei neigiamo poveikio Reglamento (ES) 2021/696 1 straipsnyje nurodytos Sąjungos kosmoso programos veikimui prevenciją, taip pat tuo tikslu skatina būtiną koordinavimą ir padeda Komisijai ir Agentūrai priimti priemones, kurių reikia minėtam neigiamam poveikiui sušvelninti pagal Reglamento (ES) 2021/696 28, 29 ir 34 straipsniais suteiktus įgaliojimus, kad būtų pasiekti to reglamento 4 straipsnio 1 dalies c punkte nustatyti tikslai;
 - (c) užtikrina, kad būtų tarpusavyje suderintos nacionalinės priemonės, kurių imamasi pagal Reglamento (ES) 2021/696 34 straipsnio 6 dalį ir 42 straipsnį siekiant apsaugoti valstybių narių teritorijose, antžeminiuose segmentuose, kurie yra neatskiriami Sąjungos kosmoso programos dalis, esančius infrastruktūros įrenginius;
 - (d) aptaria visus svarbius pokyčius, susijusius su rizika, darančia poveikį kosmoso infrastruktūros įrenginiams, skatina nuoseklų požiūrį į Sąjungos kosmoso sektoriui kylančios kibernetinės rizikos stebėseną ir valdymą, aptaria geriausią praktiką ir dalijasi informacija apie atitinkamas atsparumo priemones;
 - (e) organizuoja bendrus susitikimus su TIS bendradarbiavimo grupe, įsteigta pagal 14 straipsnio 1 dalį, arba su Europos ryšių palaikymo dėl kibernetinių krizių organizaciniu tinklu (EU-CyCLONe), įsteigtu pagal Direktyvos (ES) 2022/2555 16 straipsnio 1 dalį, siekiant keistis atitinkama su kosmoso sektoriumi susijusia informacija apie kibernetines grėsmes, incidentus, silpnąsias vietas, informuotumo didinimo iniciatyvas, mokymus, pratybas ir įgūdžius, pajėgumų stiprinimą, standartus ir technines specifikacijas.
3. EUSRN sudaro kompetentingų institucijų, Komisijos, Agentūros ir Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) atstovai.

Kai tinkama, Komisija arba Agentūra gali pakviesti kitų Sąjungos institucijų, agentūrų ar įstaigų, visų pirma Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūros (ENISA), Europos gynybos agentūros (EGA) arba Europos Sąjungos karinio štabo (EUMS), atstovus dalyvauti specialiuose EUSRN posėdžiuose.
4. EUSRN reguliariai keičiasi informacija su Direktyvos (ES) 2022/2555 15 straipsnyje nurodytu Reagavimo į kompiuterių saugumo incidentus tarnybų tinklu (toliau – CSIRT tinklas), ENISA ir tos direktyvos 16 straipsnyje nurodytu Europos ryšių palaikymo dėl kibernetinių krizių organizaciniu tinklu (EU-CyCLONe) ir teikia jiems ataskaitas, kad galėtų teikti atnaujintus padėties duomenis ir vertinimus, susijusius su reikšmingais incidentais, darančiais poveikį šio reglamento 5 straipsnio pirmos pastraipos 21 punkte nurodytiems įrenginiams, ir aptarti visas galimas

pasekmes, kurias reikšmingi incidentai gali sukelti kitiems sektoriams ir paslaugoms, patenkantiems į tos direktyvos taikymo sritį.

5. Komisija užtikrina EUSRN ir Ypatingos svarbos subjektų atsparumo klausimų grupės, įsteigtos pagal Direktyvos (ES) 2022/2557 19 straipsnį, taip pat atitinkamai EUSRN ir Bendradarbiavimo grupės, įsteigtos pagal Direktyvos (ES) 2022/2555 14 straipsnį, veiklos koordinavimą.
6. EUSRN rengia reguliarius posėdžius, kurie vyksta ne rečiau kaip kartą per metus. Techninėms darbo grupėms pirmininkauja Agentūra.

Be pirmoje pastraipoje nurodytų reguliarių posėdžių, EUSRN kas 18 mėnesių surengia visuotinį posėdį, kurio tikslas – sudaryti palankesnes sąlygas strateginiam bendradarbiavimui kosmoso srityje ir dalytis aktualia atnaujinta informacija ir analizėmis. Visuotiniams posėdžiams pirmininkauja Komisija.

4 SKIRSNIS

DALIJIMASIS INFORMACIJA IR INFORMUOTUMAS

95 straipsnis

Dalijimasis informacija apie kibernetines grėsmes

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai gali savanoriškai tarpusavyje keistis aktualia kibernetinio saugumo srities informacija, įskaitant aktualią informaciją apie kibernetinius išpuolius, kibernetines grėsmes, neteisėtą elektroninę veiklą, pavyzdžiui, trukdžių skleidimą, apsimetinėjimą, informaciją apie užvaldymo rodiklius, priešišką taktiką, metodus ir procedūras, įvykius be padarinių, silpnąsias vietas, su konkrečiu priešišku subjektu susijusią informaciją, ir dalytis kibernetinio saugumo įspėjimais bei rekomendacijomis dėl kibernetinio saugumo priemonių konfigūracijos, kad būtų galima aptikti kibernetinius išpuolius, jeigu taip dalijantis informacija:
 - (a) siekiama užkirsti kelią incidentams, juos nustatyti, į juos reaguoti, likviduoti jų padarinius arba sušvelninti jų poveikį;
 - (b) didinamas Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų kibernetinio saugumo lygis ir bendras atsparumas, visų pirma didinant informuotumą apie kibernetines grėsmes, apribojant arba slopinant tokių grėsmių plitimą, padedant plėtoti gynybos pajėgumus ir bendras žinias apie pažeidžiamumo ištaisymą, grėsmių aptikimą, izoliavimo ir prevencijos metodus, poveikio mažimo strategijas, reagavimo ir atkūrimo etapus, arba skatinant viešųjų ir privačiųjų subjektų bendradarbiavimu grindžiamus kibernetinių grėsmių mokslinius tyrimus;
 - (c) apsiribojama patikimomis Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų bendruomenėmis;
 - (d) veikiama pagal schemas, kuriomis apsaugoma potencialiai neskelbtina informacija, kuria dalijamasi, ir kurioms taikomos elgesio taisyklės, visapusiškai atitinkančios verslo konfidencialumo reikalavimus, asmens duomenų apsaugos normas pagal Reglamentą (ES) 2016/679 ir konkurencijos politikos gaires.
2. 1 dalies d punkte nurodytomis schemomis turi būti bent jau:
 - (a) nurodomos dalijimosi informacija schemų sudarymo sąlygos ir dalyvavimo jose taisyklės, taip pat informacijos, kuria turi būti dalijamasi, rūšis;

- (b) nurodomi operacijų aspektai, pavyzdžiui, specialių IRT platformų ir automatizavimo priemonių naudojimas;
 - (c) išsamiai aprašomas valdžios institucijų dalyvavimas dalijimosi informacija schemose ir tų institucijų funkcijos, kurias atlikdamos jos gali dalyvauti tokiose schemose.
3. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai praneša kompetentingoms institucijoms apie savo dalyvavimą 1 dalyje nurodytose dalijimosi kibernetinio saugumo informacija schemose, kai jie pradeda ir kai jie baigia dalyvauti tokiose schemose.
 4. Komisija, padedama Agentūros, sudaro palankesnes sąlygas parengti 1 dalies d punkte nurodytas dalijimosi kibernetinio saugumo informacija schemas, remdama arba skatindama ES keitimosi kosmoso informacija ir jos analizės centro veiklą.

III skyrius

KOSMINĖS VEIKLOS APLINKOSAUGINIS TVARUMAS

96 straipsnis

Kosminės veiklos aplinkosauginis pėdsakas

1. Tvarumas apima tvarumą kosmose ir tvarumą Žemėje (aplinkosauginį tvarumą).
2. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, išskyrus nurodytus 10 straipsnio 4 dalyje, apskaičiuoja savo vykdomos kosminės veiklos aplinkosauginį pėdsaką.
3. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai sutartimi reikalauja, kad jų tiekėjai pateiktų visus duomenis, kurių Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams reikia 2 dalyje nurodytai pareigai įvykdyti.
4. Kartu su 6 straipsnyje nurodytu prašymu išduoti leidimą pareiškėjai kompetentingoms institucijoms pateikia aplinkosauginio pėdsako deklaraciją (toliau – EFD).
5. EFD patvirtinama, kad Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai pagal 97 straipsnį apskaičiavo kosminės veiklos, kurią jie ketina vykdyti, aplinkosauginį pėdsaką.
6. Prie 4 dalyje nurodytos EFD pridedami visi toliau nurodyti dokumentai:
 - (a) aplinkosauginio pėdsako sertifikatas, kuris turi būti pristatomas vadovaujantis 98 straipsnio 2 dalimi;
 - (b) aplinkosauginio pėdsako tyrimas, kuriuo grindžiami EFD rezultatai;
 - (c) pagal 2 dalį apskaičiuotu aplinkosauginiu pėdsaku pagrįstų suvestinių ir išskaidytų duomenų rinkiniai;
 - (d) suvestinių ir išskaidytų duomenų rinkinių perdavimo Komisijai pagal 99 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą įrodymas.
7. EFD nurodoma ši informacija:
 - (a) Sąjungos kosminės veiklos vykdytojo pavadinimas, registruotasis prekybinis pavadinimas arba registruotasis prekės ženklas, jo pašto adresas ir elektroninės ryšio priemonės;
 - (b) informacija apie planuojamos vykdyti kosminės veiklos rūšį ir produktų ar medžiagų, kuriems taikoma EFD, rūšį;

- (c) įrodymas, kad aplinkosauginis pėdsakas buvo apskaičiuotas ir patikrintas pagal apskaičiavimo ir tikrinimo taisykles, nustatytas pagal 97 straipsnio 4 dalį priimtame įgyvendinimo akte;
- (d) aplinkosauginio pėdsako klasė, kuriai priklauso erdvėlaivis, vadovaujantis taisyklėmis, nustatytomis pagal 97 straipsnio 4 dalį priimtame įgyvendinimo akte.

Komisijai pagal 114 straipsnio 2 dalyje nurodytą nagrinėjimo procedūrą suteikiami įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomi informacijos, kuri turi būti teikiama pagal 6 dalies pirmą pastraipą, šablonai ir turinys.

- 8. Iki 2031 m. gruodžio 31 d. 96, 97, 98, 99 ir 100 straipsniuose nustatytos pareigos netaikomos šiems Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams:
 - (a) mažosioms įmonėms;
 - (b) mokslinių tyrimų ir švietimo įstaigoms.

97 straipsnis

Kosminės veiklos aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimas ir tikrinimas

- 1. Kosminės veiklos aplinkosauginis pėdsakas turi apimti bet kurioje Žemės orbitoje, įskaitant laidojimo orbitas, vykdomas kosmoso misijas.
- 2. 96 straipsnio 2 dalyje nurodytas apskaičiavimas apima veiklą, vykdomą per visą kosmoso misijos gyvavimo ciklą, įskaitant pradinį etapą, pvz., projektavimą ir vystymą, taip pat gamybos, operacijų ir gyvavimo ciklo pabaigos etapus.
- 3. Pagal Sąjungos kosmoso programą ir Sąjungos saugaus junglumo programą vykdomos kosminės veiklos aplinkosauginis pėdsakas apima Reglamento (ES) 2021/696 3 straipsnio 1 dalies a–c ir e punktuose ir [Reglamento \(ES\) 2023/588 1 straipsnyje](#) nurodytus komponentus.
- 4. Komisijai pagal 114 straipsnio 2 dalyje nurodytą nagrinėjimo procedūrą suteikiami įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomas kosminės veiklos aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo ir tikrinimo metodas, atsižvelgiant į mokslškai pagrįstus vertinimo metodus ir atitinkamus tarptautinius standartus, suderintus su Komisijos rekomendacija (ES) 2021/2279⁽¹⁸⁾. Tie įgyvendinimo aktai peržiūrimi siekiant atsižvelgti į mokslo ir technologijų raidą ir prisitaikyti prie technologijų pažangos.

98 straipsnis

Aplinkosauginio pėdsako sertifikatas

- 1. Teikdamas prašymą išduoti leidimą pagal 7 straipsnio 1 dalį, pareiškėjas turi turėti sertifikatą, kuriuo patvirtinama, kad jo numatytos kosminės veiklos aplinkosauginis pėdsakas buvo apskaičiuotas pagal 96 straipsnio 2 dalyje nustatytus reikalavimus.

⁽¹⁸⁾ 2021 m. gruodžio 15 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2021/2279 dėl aplinkosauginio pėdsako metodų naudojimo produktų ir organizacijų gyvavimo ciklo aplinkosauginiam veiksmingumui matuoti ir apie jį informuoti (OL L 471, 2021 12 30, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2021/2279/oj>).

2. 1 dalyje nurodytą sertifikatą 96, 97, 98, 99 ir 100 straipsnių tikslais išduoda kvalifikuota techninė įstaiga kosminei veiklai, kuri atlieka techninį vertinimą, įskaitant tikrinimą ir tvirtinimą.

99 straipsnis

Duomenų rinkinių perdavimas į su aplinkosauginiu pėdsaku susijusią Sąjungos duomenų bazę

1. Prieš pateikdami prašymą išduoti leidimą pagal 7 straipsnio 1 dalį, pareiškėjai perduoda 96 straipsnio 6 dalies c punkte nurodytus suvestinių ir išskaidytų duomenų rinkinius Komisijai.
Komisija tuos duomenų rinkinius įtraukia į Sąjungos duomenų bazę, kurioje saugomi su aplinkosauginiu pėdsaku susiję duomenys, ir išduoda pareiškėjams jų gavimo įrodymą.
2. Per dvi savaites nuo pranešimo trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojams ir tarptautinėms organizacijoms apie sprendimą dėl jų registracijos Kosminių objektų registre (URSO) dienos Agentūra perduoda Komisijai įtraukti į Sąjungos duomenų bazę, kurioje saugomi su aplinkosauginiu pėdsaku susiję duomenys, 96 straipsnio 6 dalies c punkte nurodytus suvestinių ir išskaidytų duomenų rinkinius, kuriuos tie kosmoso paslaugų teikėjai pateikė savo registracijos URSO prašyme pagal 15 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą arba 15 straipsnio 2 dalį.
Komisija išduoda gavimo įrodymą.
3. Komisija užtikrina į išskaidytų duomenų rinkinius įtrauktų duomenų konfidencialumą.
4. 1 dalyje nurodytus suvestinių duomenų rinkinius Komisija viešai skelbia per su aplinkosauginiu pėdsaku susijusią Sąjungos duomenų bazę.

100 straipsnis

Išskaidytų duomenų rinkinių, kuriais remiantis formuojama politika, naudojimas

1. Komisija 99 straipsnyje nurodytus išskaidytų duomenų rinkinius naudoja tik politikos formavimo veiklai pagrįsti, reglamentavimui atnaujinti ir išvestiniams duomenų rinkiniams kurti.
2. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojai ir tarptautinės organizacijos išlaiko visišką duomenų, įtrauktų į suvestinių ir išskaidytų duomenų rinkinius, perduodamus pagal 99 straipsnį, nuosavybę.
3. Sąjunga įgyja išimtinę pasaulinę intelektinės nuosavybės teisių, susijusių su išvestiniais duomenų rinkiniais, sukurtais remiantis 1 dalyje nurodytais išskaidytų duomenų rinkiniais, nuosavybę.

IV skyrius OPERACIJOS IR PASLAUGOS KOSMINĖJE ERDVĖJE (ISOS)

101 straipsnis

ISOS

1. Sąjungos kosminės veiklos vykdytojai, vykdančys ISOS, laikosi šiame straipsnyje ir VIII priede nustatytų reikalavimų nuo 2034 m. sausio 1 d.
2. Sąjungai priklausančių įrenginių atveju Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų eksploatuojami aukštesnės negu mažųjų palydovų klasės erdvėlaiviai turi turėti minimalų techninį pajėgumą priimti paslaugas kosminėje erdvėje.
3. Siekiant užtikrinti 2 dalyje nurodytą minimalų techninį pajėgumą, Sąjungos kosminės veiklos vykdytojų eksploatuojamuose kliento erdvėlaiviuose įrengiamos specialios erdvėlaivių paslaugų sąsajos (SSI).
4. Komisijai pagal 113 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas nurodant:
 - (a) paslaugos, kuria užtikrinamas suderinamas kliento erdvėlaivio veikimas ir kuo labiau sumažinama susidūrimų ir gedimų rizika po paslaugos teikimo, specialaus veikimo režimo pagrindines ypatybes;
 - (b) kai kosminių šiukšlių objektai kelia grėsmę kitiems erdvėlaiviams ir didina orbitos užteršimo riziką, reikalavimus, būtinus, kad naudojant ISOS būtų galima pašalinti šiukšles iš orbitų (aktyvus šiukšlių šalinimas), įskaitant reikalavimus, taikomus operacijų koncepcijai.
5. Komisija įgyvendinimo aktais nustato:
 - (a) 3 dalyje nurodytų specialių SSI projektavimo principus;
 - (b) sudėtinių ir keičiamų funkcinį palydovų modulių (satAPP), kuriuos galima prijungti prie erdvėlaivio, kad būtų užtikrintas naujas erdvėlaivio funkcionalumas arba naudingasis krovinys, projektavimo principus, naudojant SSI.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 114 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

V skyrius

EISMO ORBITOJE TAISYKLĖS

102 straipsnis

Susidūrimų vengimo subjekto vykdomi priežiūriniai tikrinimai ir teikiama naujausia informacija

1. Kompetentinga institucija gali prašyti 64 straipsnio 1 dalyje nurodyto Sąjungos susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjo, kad jis, teikdamas metines ataskaitas arba atlikdamas konkrečius su Sąjungos erdvėlaivių operatoriais susijusius tyrimus, pateiktų naujausią informaciją apie savo erdvėlaivius.
2. Gavęs tokį prašymą, 64 straipsnio 1 dalyje nurodytas Sąjungos susidūrimų kosmose vengimo paslaugų teikėjas praneša kompetentingai institucijai, ar:
 - (a) Sąjungos erdvėlaivių operatoriaus parengtos priemonės visais kosmoso misijos etapais atitinka reikalavimus, išdėstytus 70 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje nurodytuose kosminių šiukšlių kiekio mažinimo planuose;
 - (b) orbitos padėtis atitinka pasirinktą orbitą pagal 69 straipsnį;
 - (c) Sąjungos erdvėlaivių operatorius laikosi 64 straipsnio 1, 2, 3 ir 4 dalyse ir, kai taikytina, 101 straipsnio 3 dalyje nustatytų reikalavimų.

Susidūrimų vengimo manevrų sąlygos didelės svarbos įvykio (HIE) atveju

1. Kai 64 straipsnio 1 dalyje nurodytas susidūrimų vengimo (CA) subjektas paskelbia perspėjimą apie didelio intereso įvykį tarp dviejų manevruojančių erdvėlaivių ir nusprendžia, kad vienas iš dviejų atitinkamų erdvėlaivių turi atlikti susidūrimų vengimo manevrą (CAM), jo siūlomas CAM grindžiamas šiais principais:
 - (a) kuo labiau atsižvelgiama į transporto priemonių su ekipažais apsaugą;
 - (b) pradinė susidūrimo rizika sumažinama bent vienu dydžiu žemiau manevravimo ribos, taikomos perspėjimui apie didelio intereso įvykius, ir
 - (c) nesukeliama nepagrįstos antrinio suartėjimo rizikos.
2. Kai abu erdvėlaiviai yra užregistruoti 64 straipsnio 1 dalyje nurodytam CA subjektui, Sąjungos erdvėlaivių operatoriai siekia per pagrįstą laikotarpį susitarti dėl 1 dalyje nurodyto CAM įgyvendinimo strategijos, koordinuojant tam CA subjektui.
3. Jei per pagrįstą laikotarpį nepavyksta susitarti pagal 2 dalį, 64 straipsnio 1 dalyje nurodytas CA subjektas pasiūlo veiksmų strategiją. Toje strategijoje atsižvelgiama į teisę taikyti pirmumo taisyklės, remiantis bent jau šiais elementais:
 - (a) ekipažo transporto priemonės apsauga;
 - (b) erdvėlaivio, kuris yra sistemos dalis, naudojimu;
 - (c) CA manevrų operacijų pajėgumais;
 - (d) erdvėlaivio būkle;
 - (e) erdvėlaivio orbitų ekscentrisitetu;
 - (f) erdvėlaivio amžiumi;
 - (g) atitinkamos kosmoso misijos etapu ir rūšimi.
4. Jei vienas iš dviejų erdvėlaivių nėra užregistruotas 64 straipsnio 1 dalyje nurodytam CA subjektui, tas subjektas užmezga ryšį su atitinkamu erdvėlaiviu.
5. Sėkmingo ryšio pagal 4 dalį atveju 64 straipsnio 1 dalyje nurodytas CA subjektas, kiek įmanoma:
 - (a) keičiasi informacija apie priemones ir metodus, naudojamus susidūrimo rizikai apskaičiuoti;
 - (b) dalijasi visais reikiama duomenimis ir skaičiavimo rezultatais, kad būtų išvengta susidūrimo;
 - (c) bendradarbiaudamas su abiem erdvėlaivių operatoriais ir atsižvelgdamas į 3 dalyje nurodyto manevrų veiksmų plano elementus, nustato geriausius susidūrimų vengimo manevrus.
6. Jei 4 dalyje nurodyti ryšiai nesėkmingi arba jei praėjus pagrįstam laikotarpiui ryšių užmezgti neįmanoma, 64 straipsnio 1 dalyje nurodytas CA subjektas rekomenduoja Sąjungos erdvėlaivių operatoriui veiksmų strategiją, kuria užtikrinamas bent 1 dalyje nustatytų principų laikymasis, ir informuoja kitą Sąjungos erdvėlaivių operatorių apie numatomą veiksmą.

VI skyrius

STANDARTIZACIJA IR BENDROSIOS SPECIFIKACIJOS

104 straipsnis

Standartai

1. Kaip numatyta [Reglamento \(ES\) Nr. 1025/2012 10 straipsnio 1 dalyje](#), Komisija paprašo vienos ar kelių Europos standartizacijos organizacijų parengti Europos standartus, susijusius su toliau nurodytais būtinaisiais reikalavimais:
 - (a) 72 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje nustatytais reikalavimais atitiktis 72 straipsnio 1 daliai įrodyti;
 - (b) 25 straipsnio 5 dalies pirmoje pastraipoje nustatytais reikalavimais atitiktis 25 straipsnio 2 daliai įrodyti.

Rengdama pirmoje pastraipoje nurodytus standartizacijos prašymus, Komisija gali atsižvelgti į galiojančius arba rengiamus Europos ar tarptautinius standartus, kad būtų supaprastintas standartų rengimas, kaip numatyta [Reglamente \(ES\) Nr. 1025/2012](#).
2. Jei tenkinamos 3 dalyje nurodytos sąlygos, Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomos bendrosios specifikacijos, apimančios techninius reikalavimus, kuriais užtikrinama atitiktis 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytiems būtiniesiems reikalavimams.
3. 2 dalyje nurodyti įgyvendinimo aktai priimami bet kuriuo iš toliau nurodytų atvejų, kai Komisija pagal [Reglamento \(ES\) Nr. 1025/2012 10 straipsnio 1 dalį](#) paprašė vienos ar daugiau Europos standartizacijos organizacijų parengti 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytų esminių reikalavimų standartą ir susidaro viena iš šių situacijų:
 - (a) darnieji standartai ar jų dalys, kurių nuorodos paskelbtos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, tų reikalavimų neapima;
 - (b) darnieji standartai ar jų dalys, kurių nuorodos paskelbtos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, tuos reikalavimus apima, tačiau taikant tuos standartus ar jų dalis nesilaikoma būtinųjų reikalavimų, arba
 - (c) kai Komisija mano, kad reikia išspręsti neatidėliotiną susirūpinimą keliantį klausimą.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 114 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

V antraštinė dalis

SPRENDIMAI DĖL LYGIAVERTIŠKUMO, TARPTAUTINIAI SUSITARIMAI IR REŽIMAI TARPTAUTINĖMS ORGANIZACIJOMS

105 straipsnis

Lygiavertiškumas

1. Komisija, remdamasi išsamiu vertinimu, gali priimti sprendimą dėl lygiavertiškumo, priimdama įgyvendinimo aktus pagal 114 straipsnio 2 dalį, ir minėtame sprendime

nurodyma, jog trečiosios valstybės teisine ir priežiūros sistema užtikrinama, kad toje trečiojoje valstybėje įsisteigę trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojai laikytųsi teisiškai privalomų reikalavimų, kurie yra lygiaverčiai šiame reglamente nustatytiems reikalavimams, ir jiems toje trečiojoje valstybėje būtų taikoma veiksminga priežiūra ir vykdymo užtikrinimas.

2. Trečiosios valstybės teisinė ir priežiūros sistema laikoma lygiaverte šiam reglamentui tik tuo atveju, jei ji atitinka bent šias sąlygas:

- (a) toje trečiojoje valstybėje įsisteigusiems trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojams nuolat taikoma leidimų išdavimo tvarka ir veiksminga priežiūra bei vykdymo užtikrinimas;
- (b) toje trečiojoje valstybėje įsisteigusiems trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojams taikomos teisiškai privalomos taisyklės, lygiavertės 15 straipsnyje nustatytiems reikalavimams, ir
- (c) tos trečiosios valstybės teisinėje ir priežiūros sistemoje numatyta veiksminga lygiavertė kosmoso paslaugų teikėjų, kuriems suteiktas leidimas pagal trečiųjų valstybių teisinius režimus, pripažinimo sistema.

3. Komisija sprendimams dėl lygiavertiškumo gali nustatyti konkrečias sąlygas, pavyzdžiui, tais atvejais, kai tikėtina, kad trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojų teikiamų kosmoso duomenų arba kosmoso paslaugų mastas ir apimtis bus strategiškai svarbūs Sąjungai, arba bus užtikrinta, kad Komisija, Agentūra ir kompetentingos institucijos turėtų reikiamų priemonių užkirsti kelią reglamentavimo arbitražui.

Sprendime nurodoma, ar jis priimamas nustatytam laikotarpiui.

4. Komisija kasmet informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą apie sprendimus dėl lygiavertiškumo, kuriuos Komisija priėmė arba atšaukė ataskaitiniais metais.

5. Agentūra sudaro bendradarbiavimo susitarimus su atitinkamomis trečiųjų valstybių, kurių teisinės ir priežiūros sistemos pripažintos lygiavertėmis pagal 1 dalį, kompetentingomis institucijomis.

Tokiuose susitarimuose nurodoma bent jau ši informacija:

- (a) Agentūros ir atitinkamų trečiųjų valstybių kompetentingų institucijų keitimosi informacija mechanizmai, įskaitant galimybę susipažinti su visa Agentūros prašoma informacija apie trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojus, kurie yra gavę veiklos leidimą trečiosiose valstybėse;
- (b) skubaus pranešimo Agentūrai mechanizmai, kai trečiosios valstybės kompetentinga institucija mano, kad trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojai, kuriuos Agentūra yra užregistravusi URSO pagal 24 straipsnį, pažeidžia leidimo suteikimo toje trečiojoje valstybėje sąlygas arba kitus teisės aktus, kurių tie trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojai privalo laikytis;
- (c) veiklos, įskaitant tyrimus ir patikrinimus vietoje, kurią Agentūra gali vykdyti bendradarbiaudama su valstybių narių kompetentingomis institucijomis, apie tai tinkamai informavusi trečiosios valstybės kompetentingą instituciją, koordinavimo procedūros.

6. Komisija, bendradarbiaudama su Agentūra, stebi, ar trečiosios valstybės teisinė ir priežiūros sistema tebėra lygiavertė šiame reglamente nustatytiems reikalavimams.

Jei trečiosios valstybės teisinė ir priežiūros sistema nustoja būti lygiavertė, Komisija panaikina atitinkamą sprendimą dėl lygiavertiškumo.

106 straipsnis

Tarptautiniai susitarimai su trečiosiomis valstybėmis

1. Sąjunga gali sudaryti susitarimus dėl bendradarbiavimo su trečiosiomis valstybėmis šio reglamento klausimais, visų pirma siekdama:
 - (a) sudaryti palankesnes sąlygas abipusiškai pripažinti šio reglamento klausimais taikomas teisės normas;
 - (b) sudaryti palankesnes sąlygas abipusiškai pripažinti kvalifikuotos techninės įstaigos kosminei veiklai ir atitinkamos trečiųjų valstybių institucijos bei techninės įstaigos atliekamus techninius vertinimus;
 - (c) išdėstyti išsamią informaciją ir procedūras, susijusias su 19 straipsnyje nurodyta paleidimo paslaugoms taikoma nukrypti leidžiančia nuostata;
 - (d) išdėstyti sąlygas, kuriomis Sąjungoje naudojamosi kosmoso paslaugomis ar kosmoso duomenimis, kuriuos teikia trečiosios valstybės kosminės veiklos vykdytojas, jei šis veiklos vykdytojas yra vyriausybinių subjektas arba eksploatuoja ar turi kosmoso infrastruktūros karinių įrenginių, be kita ko, naudojamų civiliniais tikslais.
2. Agentūra gali bendradarbiauti su atitinkamomis trečiųjų valstybių priežiūros institucijomis, išskyrus nurodytas 1 dalies b punkte, ir, gavusi Komisijos pritarimą, gali sudaryti susitarimo memorandumus ir darbo susitarimus su tokiomis institucijomis arba tarptautinių organizacijų įstaigomis.

107 straipsnis

Tarptautinėms organizacijoms taikomi režimai

1. Komisija, sudarydama susitarimus dėl įnašo, gali pavesti tarptautinei organizacijai įgyvendinti Sąjungai priklausančių įrenginių eksploatavimo užduotis.

Tuose susitarimuose dėl įnašo nustatomos sąlygos ir praktinė bei operacinė tvarka, pagal kurias kontroliuojama, kaip ta tarptautinė organizacija taiko IV antraštinėje dalyje nustatytus reikalavimus.
2. Jei tarptautinė organizacija eksploatuoja 5 straipsnio pirmos pastraipos 21 punkte nurodytus įrenginius, valstybės narės, išduodamos 6 straipsnio 1 dalyje nurodytus leidimus, užtikrina, kad ta tarptautinė organizacija laikytųsi IV antraštinėje dalyje nustatytų reikalavimų.
3. Jei tarptautinė organizacija eksploatuoja savo kosmoso infrastruktūros įrenginius, Sąjunga stengiasi sudaryti susitarimus su ta tarptautine organizacija.

Pirmoje pastraipoje nurodytame susitarime nustatomos sąlygos ir praktinė bei operacinė tvarka, pagal kurias užtikrinama, kad ta tarptautinė organizacija, tinkamai atsižvelgdama į savo institucinę struktūrą, kontroliuotų, kaip ji taiko IV antraštinėje dalyje nustatytus reikalavimus.

108 straipsnis

Santykiai su Europos kosmoso agentūra

1. Sąjunga stengiasi sudaryti susitarimą su Europos kosmoso agentūra (EKA), kad būtų daroma pažanga įgyvendinant šiuo reglamentu siekiamus tikslus ir būtų stiprinamas Sąjungos ir EKA bendradarbiavimas.
2. 1 dalyje nurodytame susitarime nustatomos sąlygos, kuriomis EKA įgyvendina IV antraštinėje dalyje nustatytus reikalavimus, ir praktinė bei operacinė tvarka, pagal kurias užtikrinama minėtų reikalavimų taikymo kontrolė, visų pirma:
 - (a) jei EKA nėra Sąjungai priklausančio turto operatorė – tvarka, kurios reikia, kad EKA galėtų atlikti techninį vertinimą, kuriuo remdamasi Komisija galėtų įvertinti, ar Sąjungos kosminės veiklos vykdytojas, eksploatuojantis Sąjungai priklausančius kosmoso įrenginius, laikosi reglamente nustatytų reikalavimų, kad ji galėtų išduoti leidimą ir vykdyti 11 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytą nuolatinę priežiūrą;
 - (b) jei Sąjungai priklausančią turtą eksploatuoja arba nuosavybės teise valdo EKA – reikiama tvarka ir sąlygos, kad būtų galima atlikti techninio vertinimo veiksmus ir vykdyti leidimų išdavimo ir priežiūros užduotis;
 - (c) bet kokia parama, kurią EKA gali suteikti dėl standartizacijai reikalingų techninių specifikacijų, prižiūrint Komisijai ir kartu atsižvelgiant į galiojančius tarptautinius techninius kosminės veiklos standartus.
3. EKA gali teikti paramą valstybėms narėms atlikdama techninius vertinimus pagal 8 straipsnio 1 dalies b punktą.

1 dalyje nurodytame susitarime išdėstomos sąlygos, kuriomis EKA gali būti pripažinta kvalifikuota technine įstaiga kosminei veiklai.
4. Komisijos prašymu EKA gali dalyvauti stebėtojos arba narės teisėmis bet kurioje atitinkamoje techninio pobūdžio patariamojoje grupėje, kuri gali būti įsteigta pagal šį reglamentą.

VI antraštinė dalis

PAGALBINĖS PRIEMONĖS

I skyrius

PAJĖGUMŲ STIPRINIMO PRIEMONĖS

109 straipsnis

Pajėgumų stiprinimas

1. Komisija padeda kosminės veiklos vykdytojams, kompetentingoms institucijoms ir kvalifikuotoms techninėms įstaigoms kosminei veiklai įgyvendinti šį reglamentą:
 - (a) glaudžiai bendradarbiaudama su Agentūra ir ENISA, prireikus rengia rekomendacinę medžiagą, metodikas ir geriausią praktiką dėl:
 - (i) Sąjungos kosmoso saugos ženklų, išduotų pagal 112 straipsnio 4 dalį, naudojimo vykdant viešojo pirkimo procedūras nacionaliniu lygmeniu;
 - (ii) reikalavimų, taikomų naujoms arba plėtojamoms sritims, pvz., techninei priežiūrai orbitoje arba eismo orbitoje taisyklėms;
 - (iii) atitinkamais atvejais – kitų klausimų, kuriems taikomas šis reglamentas;

- (b) padeda Agentūrai skatinti bendradarbiavimą ir dalijimąsi informacija klausimais, kuriems taikomas IV antraštinės dalies II skyrius, sudarydama palankesnes sąlygas parengti Direktyvos (ES) 2022/2555 29 straipsnyje nurodytus dalijimosi informacija susitarimus.
- 2. Komisija remia pajėgumų stiprinimą, taip pat mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą, bendrai finansuodama bendrus mokslinių tyrimų ir plėtros projektus, kad pramonė galėtų įsisavinti technologinius sprendimus ir atitinkamai būtų lengviau laikytis šiame reglamente nustatytų reikalavimų toliau nurodytose srityse:
 - (a) šifravimo technologijų ir protokolų kūrimas;
 - (b) erdvėlaivyje įrengtų saugos sistemų kūrimas;
 - (c) ISOS technologijų ir koncepcijų kūrimas;
 - (d) visi kiti klausimai, kuriems taikomas šis reglamentas.Komisijai pagal 113 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas konkrečiai nustatant pirmos pastraipos c punkte nurodytus klausimus.
- 3. Komisija finansuoja:
 - (a) paleidimo įrenginių neutralizatorių standartų rengimą;
 - (b) kuponus, kuriais remiamas kosminės veiklos vykdytojų dalyvavimas konsultuojamojo ugdymo programose, kuriomis siekiama kompensuoti dalį išlaidų, patirtų įgyvendinant 96 straipsnio 2 dalyje nustatytus reikalavimus.
- 4. Komisija sudaro palankesnes sąlygas naudotis grėsmėmis grindžiamu skverbimosi testavimu, nurodytu 88 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje, nustatydama tokių testavimo paslaugų prieinamumą Sąjungoje ir parengdama preliminarįsias sutartis, kad būtų užtikrinta greita ir įperkama prieiga, visų pirma MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms.

110 straipsnis

Informacinis portalas

- 1. Komisija, padedama Agentūros, sukuria ir administruoja informacinį portalą, padedantį įgyvendinti šį reglamentą (toliau – Informacinis portalas).
- 2. Informacinis portalas atlieka šias užduotis:
 - (a) padeda kosminės veiklos vykdytojams įgyvendinti šį reglamentą;
 - (b) pateikia atitikties kontrolinius sąrašus, kad būtų lengviau savanoriškai laikytis Sąjungos kosmoso ženklavimo schemų, sukurtų pagal 111 straipsnio 4 dalies pirmą pastraipą;
 - (c) remia visus atitinkamus valstybių narių įsteigtus bendruosius kontaktinius punktus.
- 3. Valstybės narės informuoja Komisiją apie visus nacionalinius pagalbos tarnybų portalus, sukurtus užklausoms dėl taisyklių, procedūrų ir leidimų išdavimo procesų tvarkyti.

Komisija užtikrina tokių pagalbos tarnybų portalų sąveikumą su Informaciniu portalu.

II skyrius SAJUNGOS KOSMOSO ŽENKLO SISTEMA

111 straipsnis

Sajungos kosmoso ženklavimo schemas

1. Komisija sukuria Sajungos kosmoso ženklo sistemą, kad būtų skatinama aktyviau savanoriškai laikytis aukštų kosminės veiklos apsaugos standartų.
Sajungos kosmoso ženklo sistemą sudaro 2 ir 3 dalyse nurodytos Sajungos ženklavimo schemas.
2. Sajungos kosmoso ženklavimo schemeje nustatomi išsamūs reikalavimai:
 - (a) apriboti su kosminėmis šiukšlėmis susijusią riziką;
 - (b) gerinti orbitoje esančių kosminių objektų saugą ir tvarumą, skraidančių orlaivių saugą arba ant žemės esančių asmenų ir turto saugą vykdant kosminę veiklą;
 - (c) mažinti šviesinę erdvėlaivių taršą;
 - (d) mažinti erdvėlaivių radijo taršą;
 - (e) apsaugoti kosmoso infrastruktūros atsparumą, visų pirma kiek tai susiję su ypatingos svarbos turtu, ir tiekimo grandinės atsparumą;
 - (f) sudaryti sąlygas operacijoms ir paslaugoms kosminėje erdvėje;
 - (g) prisidėti prie kosminės veiklos poveikio aplinkai mažinimo.
3. Gavusi Komisijos prašymą, Agentūra parengia potencialią schemą arba pasiūlo atnaujinti esamą Sajungos kosmoso ženklavimo schemą.
Sajungos kosmoso ženklavimo schemeje gali būti nustatytas vienas ar keli konkrečių kosmoso misijų, paslaugų ar produktų, kuriems ji taikoma, apsaugos lygiai: bazinis, pakankamai aukštas arba aukštas.
Toku atveju užtikrinama, kad nustatytas apsaugos lygis atitiktų apsaugos lygį, susijusį su atitinkamoje Sajungos kosmoso ženklavimo schemeje nustatytais reikalavimais.
4. Komisija įgyvendinimo aktais patvirtina:
 - (a) Sajungos kosmoso ženklavimo schemas elementų, įskaitant jų trukmę, šabloną;
 - (b) Sajungos kosmoso ženklavimo schemas, grindžiamos potencialia schema arba galiojančios Sajungos kosmoso ženklavimo schemas atnaujinimais.Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 114 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.
5. Agentūra tvarko specialią interneto svetainę, kurioje teikiama naujausia informacija apie Sajungos kosmoso ženklavimo schemas ir Sajungos kosmoso ženklus ir šios schemas bei ženklai skelbiami.

112 straipsnis

Sajungos kosmoso ženklo suteikimas ir naudojimas

1. Jei kosminės veiklos vykdytojas ketina gauti Sąjungos kosmoso ženklą, tas kosminės veiklos vykdytojas Agentūrai pateikia prašymą išduoti Sąjungos kosmoso ženklą ir prideda išsamią techninę bylą, įrodančią, kad laikomasi Sąjungos ženklinimo scheme (-ose), kuriai (-ioms) prašoma Sąjungos kosmoso ženklo, nustatytų reikalavimų.
Apie prašymą Agentūra nedelsdama praneša Komisijai.
2. Agentūra pateikia Komisijai išsamią nuomonę dėl prašymo atitikties atitinkamos (-ų) Sąjungos kosmoso ženklinimo schemos (-ų) reikalavimams.
3. Remdamasi Agentūros vertinimu, Komisija įgyvendinimo aktais priima sprendimus dėl prašymų.
4. Agentūra kosminės veiklos vykdytojams, kurių prašymus pagal 3 dalį patvirtino Komisija, išduoda Sąjungos kosmoso ženklus tokiam laikotarpiui, kuris nurodomas atitinkamoje Sąjungos kosmoso ženklinimo scheme.
5. Agentūra savo iniciatyva arba gavusi skundą reguliariai tikrina, ar Sąjungos kosmoso ženklo turėtojas laikosi atitinkamo Sąjungos kosmoso ženklo reikalavimų. Jei Agentūra nustato, kad Sąjungos kosmoso ženklo turėtojas neatitinka reikalavimų, ji panaikina Sąjungos kosmoso ženklą. Prieš panaikindama Sąjungos kosmoso ženklą, Agentūra turi leisti Sąjungos kosmoso ženklo turėtojui pateikti pagrįstą pareiškimą.
6. Sąjungos kosmoso ženklo turėtojas informuoja Agentūrą apie visus vėliau nustatomus pažeidimus, susijusius su paženklinta kosmoso misija, paslauga ar produktu, kurie gali turėti įtakos jo atitikčiai atitinkamo Sąjungos kosmoso ženklo reikalavimams.
7. Draudžiama bet kokia melaginga ar klaidinanti Sąjungos kosmoso ženklo ar logotipo, kurį galima supainioti su Sąjungos kosmoso ženklu, reklama ar naudojimas.

VII antraštinė dalis

PEREINAMOJO LAIKOTARPIO IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

113 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.
2. 41 straipsnio 3 dalyje, 44 straipsnio 3 dalyje, 56 straipsnio 9 dalies pirmoje pastraipoje, 70 straipsnio 4 dalyje, 78 straipsnio 3 dalyje, 79 straipsnio 4 dalyje, 82 straipsnio 4 dalyje, 83 straipsnio 5 dalyje, 84 straipsnio 5 dalyje, 85 straipsnio 4 dalyje, 86 straipsnio 4 dalyje, 92 straipsnio 4 dalyje, 93 straipsnio 7 dalies antroje pastraipoje, 101 straipsnio 4 dalies pirmoje pastraipoje ir 109 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami neribotam laikotarpiui nuo 2027 m. sausio 1 d.
3. Agentūra, surengusi viešas konsultacijas, iki 2028 m. liepos 1 d. pateikia Komisijai oficialias technines nuomones dėl kiekvieno 2 dalyje nurodyto deleguotojo akto. IV antraštinės dalies II skyriuje aptariamais klausimais Agentūra konsultuojasi su ENISA.

4. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 41 straipsnio 3 dalyje, 44 straipsnio 3 dalyje, 56 straipsnio 9 dalies pirmoje pastraipoje, 70 straipsnio 4 dalyje, 78 straipsnio 3 dalyje, 79 straipsnio 4 dalyje, 82 straipsnio 4 dalyje, 83 straipsnio 5 dalyje, 84 straipsnio 5 dalyje, 85 straipsnio 4 dalyje, 86 straipsnio 4 dalyje, 92 straipsnio 4 dalyje, 93 straipsnio 7 dalies antroje pastraipoje, 101 straipsnio 4 dalies pirmoje pastraipoje ir 109 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus.

Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
5. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.
6. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
7. Pagal 41 straipsnio 3 dalį, 44 straipsnio 3 dalį, 56 straipsnio 9 dalies pirmą pastraipą, 70 straipsnio 4 dalį, 78 straipsnio 3 dalį, 79 straipsnio 4 dalį, 82 straipsnio 4 dalį, 83 straipsnio 5 dalį, 84 straipsnio 5 dalį, 85 straipsnio 4 dalį, 86 straipsnio 4 dalį, 92 straipsnio 4 dalį, 93 straipsnio 7 dalies antrą pastraipą, 101 straipsnio 4 dalies pirmą pastraipą ir 109 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie minėtą aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

114 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta [Reglamente \(ES\) Nr. 182/2011](#).
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas [Reglamento \(ES\) Nr. 182/2011 5 straipsnis](#).
3. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 4 straipsnis.
4. Komitetas posėdžiauja konkrečia viena iš toliau nurodytų skirtingų sudėčių:
 - (a) sudėtimi saugos klausimais;
 - (b) sudėtimi atsparumo klausimais;
 - (c) sudėtimi aplinkosauginio tvarumo klausimais;
 - (d) sudėtimi ISOS klausimais;
 - (e) sudėtimi kosmoso duomenų klausimais.
5. Laikantis Sąjungos sudarytų tarptautinių susitarimų, trečiųjų valstybių arba tarptautinių organizacijų atstovai gali būti kviečiami dalyvauti komiteto posėdžiuose stebėtojų teisėmis jo darbo tvarkos taisyklėse nustatytais sąlygomis, atsižvelgiant į Sąjungos saugumą.

115 straipsnis

Profesinė paslaptis

1. Bet kokiai konfidencialiai informacijai, kurią pagal šį reglamentą gauna, kuria keičiasi arba kurią perduoda bet kuris 2 dalyje nurodytas asmuo, įstaiga ar institucija, taikomas profesinės paslapties reikalavimas, kaip nustatyta 2 ir 3 dalyse.
2. Nedarant poveikio keitimuisi informacija ir jos naudojimui pagal šį reglamentą, pareiga saugoti profesinę paslaptį taikoma visiems asmenims, kurie dirba arba dirbo Komisijoje, Agentūroje, kompetentingose institucijose arba kvalifikuotoje techninėje įstaigoje kosminei veiklai, taip pat institucijai, fiziniam ar juridiniam asmeniui, kuriam kompetentingos institucijos arba kvalifikuotos techninės įstaigos kosminei veiklai yra delegavusios įgaliojimus ir užduotis, įskaitant jų pasamdytus auditorius ir ekspertus.
3. Informacija, kuriai taikomas profesinės paslapties reikalavimas, įskaitant pagal šį reglamentą nustatytų kompetentingų institucijų ir pagal Direktyvą (ES) 2022/2555 bei Direktyvą (ES) 2022/2557 paskirtų ar įsteigtų kompetentingų institucijų keitimąsi informacija, neatskleidžiama jokiame kitame asmeniui ar institucijai, išskyrus atvejus, kai tai numatyta Sąjungos arba nacionalinės teisės nuostatose.
4. Visa su verslo ar operacinėmis sąlygomis ir ekonominiais ar asmeniniais reikalais susijusi informacija, kuria pagal šį reglamentą tarpusavyje keičiasi kompetentingos institucijos, laikoma konfidencialia ir jai taikomi profesinės paslapties reikalavimai, išskyrus atvejus, kai perduodama tokią informaciją kompetentinga institucija pareiškia, kad ši informacija gali būti atskleidžiama, arba kai toks atskleidimas būtinas teismo procesui.

116 straipsnis

Vertinimas ir peržiūra

1. Iki 2035 m. gruodžio 1 d., o vėliau kas penkerius metus Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai šio reglamento vertinimo ataskaitą, apimančią kosminės veiklos aplinkosauginio, ekonominio ir socialinio poveikio kitiems sektoriams vertinimą, ir prireikus pateikia reglamento peržiūros ataskaitą, prie kurios prireikus pridedamas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto. Ataskaitos skelbiamos viešai.
2. 1 dalyje nurodyto vertinimo ir peržiūros tikslais Komisija gali paprašyti Agentūros ir valstybių narių pateikti duomenis ir informaciją. Agentūra ir valstybės narės nedelsdamos pateikia Komisijai prašomus duomenis ir informaciją.
3. Atlikdama 1 dalyje nurodytą vertinimą ir peržiūrą, Komisija atsižvelgia į Agentūros, Europos Parlamento, Tarybos, valstybių narių ir kompetentingų institucijų, taip pat kitų svarbių įstaigų bei organizacijų ar svarbių šaltinių nuomones, pozicijas ir išvadas.

117 straipsnis

Komisijai teikiamos ataskaitos

Iki 2031 m. gruodžio 1 d., o vėliau kasmet, valstybės narės pateikia Komisijai šio reglamento įgyvendinimo būklės ataskaitą. Ataskaitoje pateikiama informacija apie vykdymo veiksmus ir naujausia informacija apie kosmoso sektorių nacionaliniu lygmeniu, pavyzdžiui,

konkurencingumo aspektai, darantys poveikį vidaus rinkos veikimui, ir elementai, susiję su viešųjų ir privačiųjų išlaidų poreikiais.

Pirmoje ataskaitoje valstybės narės nurodo Komisijai savo parengiamuosius veiksmus ir priemones, kurių imtasi nacionaliniu lygmeniu, įskaitant adaptacijas, kad būtų užtikrintas sklandus šio reglamento taikymas.

118 straipsnis

Pereinamasis laikotarpis

1. Kiek tai susiję su leidimais įrenginiams, kuriuos planuojama pradėti eksploatuoti po 2030 m. sausio 1 d. ir kurių kritinės projekto peržiūros etapas baigėsi [OL: apskaičiuoti 12 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos], šis reglamentas taikomas tik nuo 2032 m. sausio 1 d.
2. Kompetentingos institucijos, kiek tai susiję su Sąjungos kosminės veiklos vykdytojais, ir Agentūra, kiek tai susiję su trečiųjų valstybių kosminės veiklos vykdytojais, 1 dalyje nurodytos kritinės projekto peržiūros etapo pabaigą nustato tuo metu, kai kosminės veiklos vykdytojai pateikia įrodymus, gautus iš atitinkamo subjekto, kuriam pagal sutartį pavesta atlikti erdvėlaivio projekto techninį patvirtinimą.

119 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2030 m. sausio 1 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas / Pirmininkė
[...]

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė
[...]

TEISĖS AKTO PASIŪLYMO FINANSINIO POVEIKIO IR SKAITMENINIŲ ASPEKTŲ PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Sąjungos kosminės veiklos saugos, atsparumo ir tvarumo.

1.2. Atitinkama politikos sritis (-ys)

Naujas tvaraus Europos klestėjimo ir konkurencingumo planas

Klestėjimas ir konkurencingumas

1.3. Tikslas (-ai)

1.3.1. Bendrasis tikslas (-ai)

Siūlomu reglamentu siekiama remti kosmoso sektoriaus vidaus rinkos plėtrą ir veikimą.

1.3.2. Konkretus tikslas (-ai)

... konkretus tikslas

Pasiūlyme nustatyti keturi konkretūs tikslai:

i) sukurti Sąjungos sistemą, pagal kurią kosminės veiklos vykdytojų elgsena Sąjungoje būtų reglamentuojama taip, kad būtų užtikrinta stabili, nuspėjama ir konkurencinga verslo aplinka, kurioje būtų skatinamos inovacijos;

ii) užtikrinti galimybes sekti kosminius objektus ir mažinti kosminių šiukšlių susidarymą vykdant kosminę veiklą;

iii) sukurti suderintą kosmoso sektoriaus atsparumo bazinį lygį taikant rizikos vertinimo sistemą ir kibernetinio saugumo taisykles, pritaikytas kosmoso infrastruktūrai;

iv) parengti bendrą Sąjungoje vykdomos kosminės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ir matavimo metodą.

1.3.3. Numatomas rezultatas (-ai) ir poveikis

Nurodyti poveikį, kurį pasiūlymas (iniciatyva) turėtų padaryti tiksliniams gavėjams (tikslinėms grupėms).

Siūlomu reglamentu būtų pagerintos kosmoso duomenų ir kosmoso paslaugų vidaus rinkos veikimo sąlygos, o tai turėtų didelį teigiamą poveikį ES kosmoso pramonei ir jos konkurencingumui.

Kosmoso vidaus rinkos plėtra reikštų didesnę valstybių narių integraciją, sudarytų sąlygas įmonėms lengviau patekti į rinką, skatintų inovacijas visame sektoriuje, pritrauktų daugiau privačių investicijų ir sumažintų įmonėms tenkančią administracinę naštą.

Igyvendinus priemones, kuriomis būtų užtikrintos galimybės sekti kosminius objektus ir būtų sumažintas kosminių šiukšlių kiekis, būtų lengviau sukurti saugesnę ir tvaresnę kosmoso aplinką. Taip būtų gerokai sumažinta susidūrimų ir kosminių šiukšlių susidarymo rizika, apsaugant tiek operacinius palydovus, tiek ilgalaikį orbitos tvarumą.

Pasiekus suderintą bazinį lygį, skirtą visiems kosmoso infrastruktūros įrenginiams, ir įgyvendinus rizikos vertinimo sistemas, pritaikytas prie kosmoso sektoriaus kibernetinio saugumo poreikių, Sąjungoje padidėtų kosminės veiklos atsparumas kibernetinėms grėsmėms. Taip būtų sustiprintas pasitikėjimas suinteresuotųjų subjektų, įskaitant privačias įmones ir vyriausybines agentūras, pajėgumais, būtų toliau skatinama plačiau naudotis kosmoso paslaugomis, būtų pritraukiama investicijų ir būtų skatinamas tvirtos ir saugios ES kosmoso pramonės augimas.

Sukūrus bendrą kosminės veiklos poveikio aplinkai vertinimo metodą, būtų sudarytos palankesnės sąlygos remiantis standartizuotais parametrais priimti informacija pagrįstus sprendimus, įmonės atitinkamai galėtų investuoti į ekologiškesnes technologijas, o politikos formuotojai galėtų subalansuoti kosminės veiklos naudą ir riziką.

Galiausiai, sėkmingai įgyvendinus reglamentą, padidėtų Sąjungos gebėjimas daryti įtaką pasauliniams kosmoso srities standartams ir padidėtų Sąjungos pramonės konkurencingumas pasaulinėse rinkose.

Prie šio reglamento pridedamame poveikio vertinime nustatyta, kad bendra metinė nauda įmonėms (palydovų operatoriams) yra 677,5 mln. EUR ir ji visiškai kompensuoja išlaidas, patiriamas dėl naujuoju reglamentu keliamų reikalavimų. Apytikriais vertinimais, valstybių narių valdžios institucijų atitiktis ir vykdymo išlaidos sudarys 1–4 etato ekvivalentus.

1.3.4. Veiklos rezultatų rodikliai

Nurodyti pažangos ir laimėjimų stebėsenos rodiklius.

Toliau pateikiamas rodiklių rinkinys bus naudojamas sėkmingam šio reglamento įgyvendinimui stebėti ir poveikiui rinkai bei rinkos, visų pirma MVI, reagavimui įvertinti.

Konkre- tūs tikslai	Rodikli- s	Metoda s	Pradinė reikšmė	Galutinė reikšmė (1)	Metinė pažang os progno- zė	Peržiūros dažnuma s
Remti kosmos o sektoria us vida us rinkos plėtrą ir veikimą	Kosminė veikla, vykdoma bendrojoje rinkoje, atitinkanti siūlomą teisės aktą	Valstybių narių pateikti duomenys	0	100 %	100 % po teisės akto įsigaliojimo	Kasmet

(1) Galutinės reikšmės apytikriai apskaičiuotos 10 metų laikotarpiui po teisės akto įsigaliojimo, atsižvelgiant į vidutinę komercinių palydovų naudojimo trukmę visose orbitose.

Užtikrinti galimybes sektoriui kosminių objektų ir mažinti kosminių šiukšlių susidarymą	Didelio intereso įvykių skaičius	Per Sąjungos kosmoso stebėjimo ir sekimo partnerystę	622 (LEO) 33 (MEO) 101 (GEO)	10 % mažiau	5 % mažiau per metus	Kasmet
Užtikrinti galimybes sektoriui kosminių objektų ir mažinti kosminių šiukšlių susidarymą	Sėkmingo pašalinimo gyvavimo ciklo pabaigoje atvejų skaičius	Per Sąjungos kosmoso stebėjimo ir sekimo partnerystę	GEO: 60 % LEO: 65 %	90 % visoms orbitoms	~3 % daugiau per metus	Kasmet
Sukurti kosmoso infrastruktūros kibernetiniam saugumui pritaikytą rizikos vertinimo sistemą	Sumažintų reikšmingų kibernetinių incidentų, apie kuriuos pranešta, skaičius	EUSPA per ataskaitų teikimo mechanizmą (kiek tai susiję su ES priklausančiais įrenginiais) Reagavimo į kompiuterių saugumo	Nenurodyta	50 % mažiau	50 % po teisės akto įsigaliojimo	Kasmet

		incidentus tarnybos (CSIRT) / bendrieji kontaktiniai punktai (SPOC) (pagal TIS) ir nacionaliniai kosmoso stebėjimo centrai (kiek tai susiję su kitais įrenginiais)				
Sukurti bendrą kosminės veiklos poveikio aplinkai matavimo metodą	Rengiant PAPKT atspindinti procentinė ES rinkos dalis	Valstybių narių pateikti duomenys	0 %	≥51 %	≥51 %	Kasmet
Sukurti bendrą kosminės veiklos poveikio	Aplinko saugos ataskaitas teikiančių	Valstybių narių pateikti duomenys	40 % ⁽²⁾	80 % ⁽³⁾	80 % sukūrus PAPKT sistemą	Kasmet

⁽²⁾ Atsižvelgiama į tai, kad pagal keletą ES nacionalinės kosmoso teisės aktų, pavyzdžiui, Prancūzijos, Belgijos, Danijos, Suomijos ir Graikijos, jau reikalaujama, kad veiklos vykdytojai, norėdami gauti licencijas, atliktų poveikio aplinkai vertinimus.

⁽³⁾ Atsižvelgiama į tai, kad labai mažoms įmonėms ir universitetams gali būti taikomos išimtys ir kad jie sudaro apie 10–20 proc. kosmoso misijų Europoje.

o aplinka i matavimo metodą	kosminės veiklos vykdytojų procentinė dalis					
Sukurti bendrą kosminės veiklos poveikio aplinka i matavimo metodą	Kosmoso misijų, kuriose integruota standartiizuota gyvavimo ciklo vertinimo (GCV) sistema, skaičius	Valstybių narių pateikti duomenys	netaikoma (nėra standartiizuotos kosminės veiklos GCV sistemos)	80 % ⁽⁴⁾	Sukūrus GCV sistemą	Kasmet parengus programą
Sukurti bendrą kosminės veiklos poveikio aplinka i matavimo metodą	Kosminės veiklos aplinkos auginis pėdsakas (pvz., išmetamas CO ₂ kiekis)	Valstybių narių pateikti duomenys	netaikoma (nėra bendro matavimo metodo)	Bus stebima	Sukūrus PAPKT sistemą, vėliau bus nustatomi metiniai mažinimo tikslai	Kasmet parengus programą

1.4. Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su:

- ☒ **nauju veiksmu**
- ☐ **nauju veiksmu, kai bus įgyvendintas bandomasis projektas ir (arba) atlikti parengiamieji veiksmai⁽⁵⁾**
- ☐ **esamo veiksmo galiojimo pratėsimu**
- ☐ **vieno ar daugiau veiksmų sujungimu arba nukreipimu į kitą (naują) veiksmą**

⁽⁴⁾ Ten pat.

⁽⁵⁾ Kaip nurodyta Finansinio reglamento 58 straipsnio 2 dalies a arba b punkte.

1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.5.1. Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį

13 valstybių narių yra priėmusios kosmoso teisės aktus, o dar daugiau valstybių narių rengia kosmoso teisės aktus, kuriais siekiama reaguoti į didėjančią kosminę veiklą ir naujų komercinių rinkos dalyvių atsiradimą. Koordinavimo trūkumas ir reglamentavimo skirtumai lėmė susiskaidžiusią teisinę sistemą, dėl to gali kilti kliūčių teikti kosmoso paslaugas ir kosmoso duomenis bendrojoje rinkoje.

Be koordinavimo Sąjungoje vykdomos kosminės veiklos reglamentavimo priemonės ir metodai toliau įvairės. Todėl siūlomu reglamentu nustatomas tikslinis pagrindinių reikalavimų, susijusių su leidimu vykdyti kosminę veiklą ir teikti kosmoso paslaugas, suderinimas. Pagrindiniai reikalavimai daugiausia susiję su kosminės veiklos sauga, atsparumu ir aplinkosauginiu tvarumu. ISOS ir eismui orbitoje taikoma nedaug nuostatų.

Suderinta ir vienoda visų kosmoso infrastruktūros įrenginių apsauga palengvina kosmoso paslaugų teikimą, laisvą kosmoso duomenų, generuojamų naudojant minėtą kosmoso infrastruktūrą, judėjimą, taip pat kosminės veiklos vykdytojų pajėgumą be kliūčių keliose jurisdikcijose vykdyti kosminę veiklą. Taigi reglamentu būtų pasiektas teisinis tikrumas kosminės veiklos vykdytojams ir paslaugų naudotojams Sąjungoje.

Reglamentas taikomas visiems įrenginiams, pradėtiems eksploatuoti po 2030 m. sausio 1 d. Tačiau dėl įrenginių, kurie vis dar yra kritinės projekto peržiūros etape, reglamente numatytas papildomų 24 mėnesių pereinamasis laikotarpis atitiktai užtikrinti.

Tam tikri aspektai, pavyzdžiui, susiję su valdymu, turėtų būti parengti įgyvendinti iki 2030 m. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad iki tos dienos jos paskirtų esamas institucijas arba įsteigtų naujas institucijas reglamente nustatytoms užduotims vykdyti ir techninėms ekspertinėms žinioms bei gebėjimams kaupti, kad būtų galima sklandžiai įgyvendinti šį reglamentą pasitelkiant kvalifikuotas technines įstaigas kosminei veiklai, kurios atliktų techninio vertinimo užduotis.

Sąjungos lygmeniu Europos Sąjungos kosmoso programos agentūra (toliau – Agentūra) turėtų sukurti visas būtinas struktūras, vidaus procesus ir procedūras, kad galėtų vykdyti naujas reglamentu jai pavestas pareigas.

Naujos pareigos visų pirma susijusios su techniniu vertinimu, kuriuo siekiama padėti Komisijai vykdyti naujas užduotis – išduoti leidimus Sąjungai priklausančią turtą eksploatuojantiems Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams ir vykdyti jų priežiūrą, registruoti ir prižiūrėti trečiųjų valstybių veiklos vykdytojus, taip pat atlikti techninius vertinimus valstybėms narėms, neturinčioms kvalifikuotų techninių įstaigų. Be to, Agentūra užtikrina Sąjungos kosmoso atsparumo tinklo (EUSRN) veiklos koordinavimą, stebi incidentus, susijusius su Sąjungai priklausančiu turtu, administruoja naujų Sąjungos kosmoso ženklavimo schemų kūrimą bei diegimą ir prisideda prie įvairių šiame reglamente numatytų pagalbinių priemonių rengimo ir įgyvendinimo.

Agentūra turėtų pasirengti naudotis naujais techninio vertinimo įgaliojimais, kad galėtų padėti Komisijai vykdyti priežiūros užduotis, ir tuo tikslu sukurti specialias vidaus struktūras, pavyzdžiui, Atitikties komisiją ir Apeliacinę komisiją.

Iki reglamento taikymo pradžios jau turėtų būti įdiegtos kelios duomenų bazės ir susijusios priemonės, visų pirma Sąjungos kosminių objektų registras (URSO), Sąjungos kontaktinių asmenų sąrašo duomenų bazė, skirta perspėjimams apie didelio intereso įvykius.

Europos Komisija deleguotaisiais ir (arba) įgyvendinimo aktais toliau plėtoja techninius reikalavimus, reikalingus šiame reglamente nustatytoms taisyklėms įgyvendinti, ir suteikia standartizacijos įgaliojimus darniesiems standartams rengti.

Galiausiai, siekiant paremti valstybes nares bei kosmoso pramonę ir jas parengti įgyvendinti šį reglamentą, taip pat padėti joms kompensuoti dalį galimų įgyvendinimo išlaidų, pavyzdžiui, startuoliams, veiklą plečiančioms MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms, nustatomas pagalbinių priemonių rinkinys, pasitelkiant pajėgumų stiprinimo priemones, techninę pagalbą ir finansavimą.

- 1.5.2. ES dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame skirsnyje „ES dalyvavimo pridėtinė vertė“ – ES veiksmams užtikrinama vertė, papildanti vertę, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmams.

Kosminė veikla turi stiprų tarpvalstybinį aspektą, nes vienoje valstybėje narėje pagamintus kosmoso infrastruktūros objektus dažnai naudoja visoje vidaus rinkoje veikiančios įmonės, o kosminės veiklos vykdytojai dažnai turi gauti keletą leidimų keliose valstybėse narėse. Besiformuojanti fragmentiška galimai skirtingų nacionalinių teisės normų sistema gali trukdyti kurti konkurencingą bendrąją kosmoso produktų ir kosmoso paslaugų bei kosmoso duomenų rinką.

Siekiant padidinti bendrą kosminės veiklos saugos, atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo lygį visoje Sąjungoje, būtina imtis bendrų Sąjungos lygmens veiksmų. Tai, palyginti su atskirais valstybių narių veiksmams, teikia aiškią pridėtinę vertę, nes 1) visoje Sąjungoje nustatomos vienodos sąlygos, suderinant pagrindinius leidimų išdavimo sąlygų reikalavimus dėl kosminės veiklos saugos, atsparumo ir poveikio aplinkai; 2) užtikrinamas geresnis valstybių narių veiklos koordinavimas, taip išvengiant dalinės veiksmų sutapties, dubliavimosi ir konfliktų – įdiegiant suderintus mechanizmus visoje vidaus rinkoje; 3) vienodai didinamas kosmoso infrastruktūros apsaugos lygis stiprinant jos pajėgumą teikti kosmoso duomenis, o tai savo ruožtu sudaro sąlygas teikti paslaugas visoje vidaus rinkoje, ir 4) užtikrinamas nuoseklumas apskaičiuojant kosminės veiklos poveikį aplinkai Sąjungoje.

Bendras požiūris į saugią, atsparią ir tvarią kosminę veiklą Sąjungos lygmeniu duotų įvairiapusės naudos Sąjungos kosmoso sektoriui, nes būtų užtikrintas teisinis tikrumas, pašalintos kosmoso paslaugų ir kosmoso duomenų teikimo kliūtys, sumažinta administracinė našta ir išlaidos, susijusios su įvairiais ir skirtingais nacionaliniais reikalavimais, skatinama konkurencija ir suteikiama galimybė patekti į didesnes rinkas.

Koordinuotais veiksmais Sąjungai būtų sudarytos sąlygos valdyti ir stiprinti būsimus pasaulinius kosminės veiklos saugos, atsparumo ir tvarumo standartus, padarant Sąjungą pasaulinių standartų kūrėja šioje srityje, kurioje reikia skubiai rasti sprendimus, kaip mažinti besiformuojančią riziką orbitų ir kosminės erdvės naudojimui.

Sąjunga tuo pačiu metu siektų derėtis dėl abipusio pripažinimo susitarimų su trečiosiomis valstybėmis, kad ES kosmoso pramonė galėtų lengviau patekti į rinką.

- 1.5.3. Panašios patirties išvados

Šis reglamentas yra pirmasis tokio pobūdžio reglamentas kosmoso srityje, kuriuo nustatomas tikslinis pagrindinių leidimų vykdyti kosminę veiklą išdavimo aspektų suderinimas. Kartu reglamentas grindžiamas tam tikrais naujosios teisės aktų sistemos elementais ir patirtimi, įgyta įgyvendinant Sąjungos derinamuosius teisės aktus dėl produktų ir paslaugų.

Siekiant išsaugoti ir didinti kosmoso sektoriaus konkurencingumą ir inovacijas Sąjungoje, visų pirma startuolių, MVĮ ir mokslo tiriamųjų įstaigų srityje, reglamente taip pat bus remiamasi naujausių teisėkūros procedūra priimamų aktų, pavyzdžiui, DI akto arba Kibernetinio atsparumo akto, rengimo patirtimi.

Todėl reglamentas a) apims pagalbinių priemonių rinkinį, skirtą padėti įmonėms, visų pirma startuoliams, veiklą plečiančioms įmonėms, MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms, laikytis šiame reglamente nustatytų priemonių, įskaitant konsultuojamąjį ugdymą ir mentorystę, techninę pagalbą ir paramą naujų technologinių sprendimų kūrimui, bet tuo neapsiribojant; b) atspindės proporcingumo principą taisyklėse, – bus numatyti lengvesni režimai, pagrįsti įvairiais kriterijais, pavyzdžiui, kosminės veiklos vykdytojo dydžiu, kosmoso misijos, kosmoso įrenginių ar naudojamos orbitos svarba.

1.5.4. Suderinamumas su daugiamete finansine programa ir galima sinergija su kitomis atitinkamomis priemonėmis

Reglamente nustatyti svarbiausi bendrieji ir minimalieji reikalavimai dėl kosminės veiklos saugos, atsparumo ir aplinkosaugos aspektų, taikomi Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, taip pat trečiosiose valstybėse įsisteigusiems veiklos vykdytojams, teikiantiems kosmoso duomenis Sąjungoje.

Be to, šis reglamentas grindžiamas tam tikrais pagrindiniais naujosios teisės aktų sistemos elementais, pavyzdžiui, notifikuotosiomis įstaigomis, atitikties vertinimais ir darnių standartų, kurie vis dėlto yra pritaikyti kosmoso srities poreikiams, rengimu, atsižvelgiant į tai, kad šią sritį siekiama reglamentuoti laipsniškai.

Pasiūlymas būtų grindžiamas struktūromis ir mechanizmais, sukurtais pagal kitus atsparumo ir kibernetinio saugumo teisės aktus, pavyzdžiui, Direktyvą 2022/2555 (TIS 2 direktyvą) ir Direktyvą 2022/2557 (CER direktyvą), ir jame būtų užtikrinamas koordinavimas su minėtomis struktūromis ir mechanizmais.

Kalbant apie aplinkosauginį tvarumą, gyvavimo ciklo vertinimo (GCV) principų įtraukimas į kosminę veiklą atspindi visa apimančią tikslą, kurį Sąjunga įgyvendina siekdama didesnio tvarumo ir didesnės atsakomybės už aplinką kosmoso sektoriuje.

Tampa labai svarbu užtikrinti, kad būtų laikomasi Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamento ((ES) 2024/1781), pagal kurį šiuo reglamentu reglamentuojamiems produktams bus reikalingas skaitmeninis produkto pasas, taigi jis gali būti taikomas net kosminei veiklai. Reglamentuojant produktus, turinčius įtakos šiai veiklai, bus atsižvelgiama į konkrečius kosminės veiklos tikslus ir apribojimus.

GCV integravimas į su kosmosu susijusius projektus taikant bendrą metodą (grindžiamą Komisijos rekomendacija C(2021) 9332 *final* dėl produkto aplinkosauginio pėdsako (PAP) ir PAP metodų) palengvina galimybes laikytis reglamentavimo sistemų ir padeda atlikti geresnius tvarumo vertinimus bei atskleisti daugiau informacijos, taip skatinant suderinamumą su DFP tikslais ir skatinant sinergiją su kitomis priemonėmis, kuriomis siekiama tvariai ir atsakingai skatinti Sąjungos kosminę veiklą.

1.5.5. Įvairių turimų finansavimo galimybių vertinimas, įskaitant persikirstymo mastą

Agentūrai priskirtų veiklos sričių valdymas atitinka jos turimus įgaliojimus ir bendrąsias užduotis. Tačiau šioms veiksmų sritims reikės specialių profilių arba naujų užduočių, kurių neįmanoma iki galo aprėpti esamais Agentūros ištekliais arba įgyvendinti persikirstant išteklius.

Vykdydama tam tikras horizontaliąsias užduotis (pvz., teikdama administracinę paramą, teisinės konsultacijas, administruodama sutartis), Agentūra galėtų pasinaudoti esamais ištekliais ir taip padidinti efektyvumą. Taip pat bus sukurta sinergija su esamomis vidaus techninėmis struktūromis (pvz., saugia informacine aplinka, kurioje kečiamasi įslaptinta informacija su valstybių narių saugumo stebėsenos centrais).

1.6. Pasiūlymo (iniciatyvos) ir jo (jos) finansinio poveikio trukmė

☐ **trukmė ribota**

☐ galioja nuo MMMM[MM DD] iki MMMM[MM DD],

☐ įsipareigojimų asignavimų finansinis poveikis nuo MMMM iki MMMM, o mokėjimų asignavimų – nuo MMMM iki MMMM;

☒ **trukmė neribota**

įgyvendinimo pradinis laikotarpis – nuo 2030 m. iki 2031 m.,
vėliau – visuotinis taikymas.

1.7. Planuojamas biudžeto vykdymo metodas (-ai)⁽⁶⁾

☒ **Tiesioginis valdymas**, vykdomas Komisijos:

☒ padalinių, įskaitant Sąjungos delegacijų darbuotojus;

☐ vykdomųjų įstaigų.

☐ **Pasidalijamasis valdymas** su valstybėmis narėmis

☐ **Netiesioginis valdymas**, biudžeto vykdymo užduotis pavedant:

☐ trečiosioms valstybėms arba jų paskirtoms įstaigoms;

☐ tarptautinėms organizacijoms ir jų agentūroms (nurodyti);

☐ Europos investicijų bankui ir Europos investicijų fondui;

☐ įstaigoms, nurodytoms Finansinio reglamento 70 ir 71 straipsniuose;

☐ viešosios teisės reglamentuojamoms įstaigoms;

☐ įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja privatinė teisė ir kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, tiek, kiek joms užtikrinamos pakankamos finansinės garantijos;

☐ įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja valstybės narės privatinė teisė, kurioms pavesta įgyvendinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir kurioms užtikrinamos pakankamos finansinės garantijos;

⁽⁶⁾ Informacija apie biudžeto vykdymo būdus ir nuorodos į Finansinį reglamentą pateikiamos svetainėje „BUDGpedia“ <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>.

- atitinkamame pagrindiniame akte nurodytoms įstaigoms ar asmenims, kuriems pavesta vykdyti konkrečius veiksmus bendros užsienio ir saugumo politikos srityje pagal Europos Sąjungos sutarties V antraštinę dalį;
- valstybėje narėje įsteigtoms įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja valstybės narės privatinė teisė arba Sąjungos teisė ir kurioms pagal konkrečių sektorių taisyklės gali būti patikėtas Sąjungos lėšų arba biudžeto garantijų įgyvendinimas tiek, kiek tokias įstaigas kontroliuoja viešosios teisės reglamentuojamos įstaigos arba įstaigos, kurių veiklą reglamentuoja privatinė teisė ir kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, ir joms kontrolės įstaigos suteikia tinkamas finansines garantijas solidariosios atsakomybės forma arba lygiavertės finansinės garantijas, kurios kiekvienam veiksmui gali būti apribotos iki didžiausios Sąjungos paramos sumos.

Pastabos

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

Reglamentas bus peržiūrimas periodiškai, per penkerius metus nuo jo įsigaliojimo, o vėliau – kas penkerius metus. Be to, Europos Komisija ir Agentūra, nuolat vertindamos priemonių veiksmingumą ir efektyvumą, atlieka keletą stebėsenos veiksmų, vykdydamos priemonių taikymo kontrolės stebėseną, įskaitant priežiūrą ir atsirandančių naujų aspektų, susijusių su reikalavimų taikymu, analizę.

Konkretūs tikslai ir atitinkami rodikliai bus stebimi kasmet.

Europos Komisija konkrečiai atlieka trumpalaikį vertinimą, kad įvertintų Agentūros veiklos rezultatus, pasiektus jai vykdant savo užduotis pagal šį reglamentą. Europos Komisija pateikia vertinimo išvadų ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai.

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema (-os)

2.2.1. Biudžeto vykdymo metodo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ų), mokėjimo tvarkos ir siūlomos kontrolės strategijos pagrindimas

Reglamentu nustatomi nauji esminiai reikalavimai, susiję su visoje Sąjungoje vykdoma kosminė veikla, kartu užtikrinant sąžiningą rinkos dalyvių konkurenciją vidaus rinkoje. Remiantis šiomis naujomis teisės normomis, šiame reglamente numatytos pareigos tarpvalstybiniu mastu turi būti taikomos pagal nuoseklumo mechanizmą, be to, jose Europos Komisijai numatyti tiesioginės priežiūros ir vykdymo įgaliojimai, o Agentūrai – techninio vertinimo užduotys.

Siekiant vykdyti šias naujas užduotis, Europos Komisijos tarnyboms ir Agentūrai būtina skirti pakankamai išteklių⁽⁷⁾. Apytikriais vertinimais, siekiant užtikrinti

⁽⁷⁾ Apytikriais vertinimais, nuo 2028 m. Agentūrai reikės 17 etato ekvivalentų naujoms užduotims administruoti, o ENISA – 1 etato ekvivalento taip pat nuo 2028 m. Naujos Agentūros užduotys apima Sąjungos kosmoso ženklavimo schemas, skirtos kosminei veiklai, sukūrimą ir veiklos, susijusios su techniniais vertinimais, administravimą, siekiant padėti Komisijai išduoti leidimus Sąjungai priklausančius įrenginius eksploatuojantiems Sąjungos kosminės veiklos vykdytojams, trečiųjų valstybių veiklos vykdytojams ir tarptautinėms organizacijoms ir juos prižiūrėti, taip pat šioje srityje naudotis minėtais pagalbinais tyrimo įgaliojimais (patikrinimai, tyrimai). Veiklos sąnaudos, susijusios su naujomis Agentūros užduotimis, bus finansuojamos taikant registracijos mokesčių, nuobaudų ir

naujojo reglamento vykdymą ir jį sėkmingai įgyvendinti, Europos Komisijoje reikės 3 etato ekvivalentų (priežiūros užduotims ir sprendimams).

Prognozuojama, kad plėtros etapu iki 2027 m. pabaigos numatyta parengiamajai veiklai vykdyti reikės 2 etato ekvivalentų, kurių bus prašoma greta dabartinėje daugiametėje finansinėje programoje (2021–2027 m.) numatytų išteklių.

2.2.2. Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą vidaus kontrolės sistemą (-as)

Reglamentu nustatomas bendrosios kosmoso rinkos pagrindas. Dėl kelių skirtingų nacionalinių reglamentavimo metodų vidaus rinka gali tapti fragmentiška, todėl kosminę veiklą vykdančioms bendrovėms gali būti sunku susigaudyti skirtingose teisinėse sistemose ir jas taikyti.

Reglamentu suderinami keli svarbiausi leidimų vykdyti kosminę veiklą išdavimo ir jos registravimo reikalavimai (techninės taisyklės kosminės veiklos saugos, atsparumo ir tvarumo srityse) ir tuo tikslu nustatoma valdymo struktūra.

Tokia koncepcija siekiama užtikrinti teisinį tikrumą, pašalinti tarpvalstybines kliūtis ir sumažinti administracinę naštą bei išlaidas, susidarančias dėl įvairių skirtingų nacionalinių reikalavimų. Taip būtų supaprastinti kosminės veiklos vykdytojų veikimo Sąjungoje būdai, visų pirma naujiems komerciniams rinkos dalyviams. Siekiant išvengti palankesnio teisinio reglamentavimo ieškojimo rizikos ir užtikrinti nuoseklų naujosios reglamentavimo sistemos taikymą, Europos Komisijai bus suteikti nauji priežiūros ir vykdymo įgaliojimai, o Agentūra įgytų įgaliojimus padėti Komisijai atlikdama techninius vertinimus. Siekiant sumažinti pramonei tenkančios administracinės naštos riziką, numatoma taikyti lengvatinį režimą startuoliams, MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms. Be to, siekiant padėti kosmoso pramonei įgyvendinti reglamentą, numatytos specialios pagalbinės priemonės, kuriomis būtų kompensuojama dalis galimų jo įgyvendinimo išlaidų pramonei, visų pirma startuoliams ir MVĮ.

2.2.3. Kontrolės išlaidų efektyvumo apskaičiavimas ir pagrindimas (kontrolės išlaidų ir susijusių valdomų lėšų vertės santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (atliekant mokėjimą ir užbaigiant programą)

nėra duomenų

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

Papildomi asignavimai, reikalingi šiam reglamentui, bus padengiami esamomis Europos Komisijai ir Sąjungos agentūroms taikomomis sukčiavimo prevencijos priemonėmis.

baudų, skiriamų kosminės veiklos vykdytojams (tiek ES, tiek ne ES), sistemą. Tokia sistema nedengs su darbuotojais susijusių Agentūros išlaidų ir ženklų administravimo veiklos sąnaudų.

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Atitinkama daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)

Dabartinės biudžeto eilutės

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris	DA / NDA ⁽⁸⁾	ELPA šalių ⁽⁹⁾	valstybių kandidačių ir potencialių kandidatų ⁽¹⁰⁾	kitų trečiųjų valstybių	kitų asignuotųjų pajamų
	[XX.YY.Y Y.YY]	DA / NDA	TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE
	[XX.YY.Y Y.YY]	DA / NDA	TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE
	[XX.YY.Y Y.YY]	DA / NDA	TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE

Prašomos sukurti naujos biudžeto eilutės

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

⁽⁸⁾ DA – diferencijuotieji asignavimai, NDA – nediferencijuotieji asignavimai.

⁽⁹⁾ ELPA – Europos laisvosios prekybos asociacija.

⁽¹⁰⁾ Valstybių kandidačių ir, kai taikoma, Vakarų Balkanų potencialių kandidatų.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris	DA / NDA	ELPA šalių	valstybių kandidačių ir potencialių kandidačių	kitų trečiųjų valstybių	kitų asignuotųjų pajamų
	[XX.YY.Y Y.YY]	DA / NDA	TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE
	[XX.YY.Y Y.YY]	DA / NDA	TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE
	[XX.YY.Y Y.YY]	DA / NDA	TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE

3.2. Numatomas pasiūlymo finansinis poveikis asignavimams

3.2.1. Numatomo poveikio veiklos asignavimams santrauka

- ☒ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai nenaudojami
- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai naudojami taip:

3.2.1.1. Patvirtinto biudžeto asignavimai

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Numeris					
			Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027
GD: <.....>						IŠ VISO DFP 2021–2027

Veiklos asignavimai							
Biudžeto eilutė	Įsipareigojimai	1a					0,000
	Mokėjimai	2a					0,000
Biudžeto eilutė	Įsipareigojimai	1b					0,000
	Mokėjimai	2b					0,000
Administracinio pobūdžio asignavimai, finansuojami iš konkrečių programų paketo lėšų ⁽¹¹⁾							
Biudžeto eilutė		3					0,000
IŠ VISO asignavimų <.....> GD	Įsipareigojimai	$= 1a + 1b + 3$	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Mokėjimai	$= 2a + 2b + 3$	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
			Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO DFP 2021–2027
IŠ VISO veiklos asignavimų	Įsipareigojimai	4	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Mokėjimai	5	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų iš konkrečių programų paketo lėšų		6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

⁽¹¹⁾ Techninė ir (arba) administracinė parama bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos <....> IŠLAIDŲ KATEGORIJA	Įsipareigojimai	= 4 + 6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Mokėjimai	= 5 + 6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
GD: <.....>			Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO DFP 2021–2027
Veiklos asignavimai							
Biudžeto eilutė	Įsipareigojimai	1a					0,000
	Mokėjimai	2a					0,000
Biudžeto eilutė	Įsipareigojimai	1b					0,000
	Mokėjimai	2b					0,000
Administracinio pobūdžio asignavimai, finansuojami iš konkrečių programų paketo lėšų ⁽¹²⁾							
Biudžeto eilutė		3					0,000
IŠ VISO asignavimų <.....> GD	Įsipareigojimai	= 1a + 1b + 3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Mokėjimai	= 2a + 2b + 3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

⁽¹²⁾ Techninė ir (arba) administracinė parama bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

GD: <.....>			Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO DFP 2021–2027
Veiklos asignavimai							
Biudžeto eilutė	Įsipareigojimai	1a					0,000
	Mokėjimai	2a					0,000
Biudžeto eilutė	Įsipareigojimai	1b					0,000
	Mokėjimai	2b					0,000
Administracinio pobūdžio asignavimai, finansuojami iš konkrečių programų paketo lėšų ⁽¹³⁾							
Biudžeto eilutė		3					0,000
IŠ VISO asignavimų <.....> GD	Įsipareigojimai	= 1a + 1b + 3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Mokėjimai	= 2a + 2b + 3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
			Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO DFP 2021–2027
IŠ VISO veiklos asignavimų	Įsipareigojimai	4	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Mokėjimai	5	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

⁽¹³⁾ Techninė ir (arba) administracinė parama bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų iš konkrečių programų paketo lėšų		6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos <....> IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	Įsipareigojimai	= 4 + 6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Mokėjimai	= 5 + 6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
			Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO DFP 2021–2027
IŠ VISO veiklos asignavimų (visose veiklos išlaidų kategorijose)	Įsipareigojimai	4	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Mokėjimai	5	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų iš konkrečių programų paketo lėšų (visose veiklos išlaidų kategorijose)		(6)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 1–6 kategorijas (orientacinė suma)	Įsipareigojimai	= 4 + 6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Mokėjimai	= 5 + 6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija		7	„Administracinės išlaidos“ ⁽¹⁴⁾				
GD: DEFIS			Metai	Metai	Metai	Metai	IŠ VISO DFP

⁽¹⁴⁾ Reikiami asignavimai turėtų būti nustatomi remiantis atitinkamame tinklalapyje „BUDGpedia“ pateiktais metinių vidutinių išlaidų duomenimis.

		2024	2025	2026	2027	2021–2027
Žmogiškieji ištekliai		0,000	0,000	0,000	0,376	0,376
Kitos administracinės išlaidos		0,000	0,000	0,000	0,050	0,050
IŠ VISO DEFIS GD	Asignavimai	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426
GD: <.....>		Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO DFP 2021–2027
Žmogiškieji ištekliai		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Kitos administracinės išlaidos		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
IŠ VISO <.....> GD	Asignavimai	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	(Iš viso įsipareigojimų = Iš viso mokėjimų)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,426

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO DFP 2021–2027
--	---------------	---------------	---------------	---------------	--------------------------------------

IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos⁽¹⁵⁾	Įsipareigojimai	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426
1–7 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS	Mokėjimai	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426

3.2.2. Numatomas veiklos asignavimais finansuojamas atliktas darbas (decentralizuotų agentūrų atveju nepildoma)

Įsipareigojimų asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Nurodyti tikslus ir atliktus darbus ↓			Metai 2024		Metai 2025		Metai 2026		Metai 2027		Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 skirsnį)						IŠ VISO	
	ATLIKTI DARBAI																	
	Rūšis ⁽¹⁶⁾	Vidutinės sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Iš viso Skaičius	Iš viso Sąnaudos
1 KONKRETUS TIKSLAS ⁽¹⁷⁾ : [...]																		
– Atliktas darbas																		

⁽¹⁵⁾ Po 2027 m. prognozuojamas pasiūlymo išlaidas siūloma finansuoti pagal vėlesnę DFP, nedarant įtakos susitarimui dėl DFP ir programoms.

⁽¹⁶⁾ Atlikti darbai – tai būsimi produktai ir paslaugos (pvz., finansuota studentų mainų, nutiesta kelių kilometrų ir kt.).

⁽¹⁷⁾ Apibūdinta 1.4.2 skirsnyje „Konkretus tikslas (-ai) ...“

– Atlik tas darb as																		
– Atlik tas darb as																		
1 konkretaus tikslo tarpinė suma																		
2 KONKRETUS TIKSLAS ...																		
– Atlik tas darb as																		
2 konkretaus tikslo tarpinė suma																		
IŠ VISO																		

3.2.3. Numatomo poveikio administraciniams asignavimams santrauka

- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimų nenaudojama.
- ☒ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimai naudojami taip:

3.2.3.1. Patvirtinto biudžeto asignavimai

PATVIRTINTI ASIGNAVIMAI	Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO DFP 2021–2027
7 IŠLAIDŲ KATEGORIJA					
Žmogiškieji ištekliai	0,000	0,000	0,000	0,376	0,376
Kitos administracinės išlaidos	0,000	0,000	0,000	0,050	0,050
7 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	0,000	0,000	0,000	0,000	0,426
Neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ					
Žmogiškieji ištekliai	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Kitos administracinio pobūdžio išlaidos	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Tarpinė suma, neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
IŠ VISO	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.2.3. Iš viso asignavimų

IŠ VISO PATVIRTINTI ASIGNAVIMAI + IŠORĖS ASIGNUOTOSIOS PAJAMOS	Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO DFP 2021– 2027
7 IŠLAIDŲ KATEGORIJA					

Žmogiškieji ištekliai	0,000	0,000	0,000	0,376	0,376
Kitos administracinės išlaidos	0,000	0,000	0,000	0,050	0,050
7 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426
Neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ					
Žmogiškieji ištekliai	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Kitos administracinio pobūdžio išlaidos	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Tarpinė suma, neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
IŠ VISO	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426

Žmogiškųjų išteklių ir kitų administracinio pobūdžio išlaidų asignavimų poreikiai bus tenkinami iš GD asignavimų, jau paskirtų veiksmui valdyti ir (arba) persikirstytų generaliniame direktorate, ir prireikūs finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę lėšų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

3.2.4. Numatomi žmogiškųjų išteklių poreikiai

- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškųjų išteklių nenaudojama
- ☒ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai naudojami taip:

3.2.4.1. Finansuojami iš patvirtinto biudžeto

Sąmatą surašyti etato ekvivalentais⁽¹⁸⁾

PATVIRTINTI ASIGNAVIMAI		Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027
Etatų plano etatai (pareigūnai ir laikinieji darbuotojai)					
20 01 02 01 (Būstinė ir Komisijos atstovybės)		0	0	0	2
20 01 02 03 (ES Delegacijos)		0	0	0	0
01 01 01 01 (Netiesioginiai moksliniai tyrimai)		0	0	0	0
01 01 01 11 (Tiesioginiai moksliniai tyrimai)		0	0	0	0
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)		0	0	0	0
Išorės darbuotojai (etato ekvivalentais)					
20 02 01 (AC, END finansuojami iš bendrojo biudžeto)		0	0	0	0
20 02 03 (AC, AL, END ir JPD ES delegacijose)		0	0	0	0
Admin. paramos eilutė [XX.01.YY.YY]	- būstinėje	0	0	0	0
	- ES delegacijose	0	0	0	0
01 01 01 02 (AC, END – netiesioginiai moksliniai tyrimai)		0	0	0	0
01 01 01 12 (AC, END – tiesioginiai moksliniai tyrimai)		0	0	0	0

⁽¹⁸⁾ Po lentelės nurodykite, kiek etato ekvivalentų iš nurodyto skaičiaus jau paskirti tam veiksmui valdyti ir (arba) gali būti perskirstyti jūsų generaliniame direktorate ir kokie yra jūsų grynieji poreikiai.

Kitos biudžeto eilutės (nurodyti) – 7 išlaidų kategorija	0	0	0	0
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti) – neįtraukta į 7 išlaidų kategoriją	0	0	0	0
IŠ VISO	0	0	0	2

3.2.4.3. Visi žmogiškųjų išteklių poreikiai

IŠ VISO PATVIRTINTI ASIGNAVIMAI + IŠORĖS ASIGNUOTOSIOS PAJAMOS		Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027
Etatų plano etatai (pareigūnai ir laikinieji darbuotojai)					
20 01 02 01 (Būstinė ir Komisijos atstovybės)		0	0	0	2
20 01 02 03 (ES Delegacijos)		0	0	0	0
01 01 01 01 (Netiesioginiai moksliniai tyrimai)		0	0	0	0
01 01 01 11 (Tiesioginiai moksliniai tyrimai)		0	0	0	0
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)		0	0	0	0
Išorės darbuotojai (etato ekvivalentais)					
20 02 01 (AC, END finansuojami iš bendrojo biudžeto)		0	0	0	0
20 02 03 (AC, AL, END ir JPD ES delegacijose)		0	0	0	0
Admin. paramos	- būstinėje	0	0	0	0

eilutė [XX.01.YY.YY]	- ES delegacijose	0	0	0	0
01 01 01 02 (AC, END – netiesioginiai moksliniai tyrimai)		0	0	0	0
01 01 01 12 (AC, END – tiesioginiai moksliniai tyrimai)		0	0	0	0
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti) – 7 išlaidų kategorija		0	0	0	0
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti) – neįtraukta į 7 išlaidų kategoriją		0	0	0	0
IŠ VISO		0	0	0	2

Pasiūlymui įgyvendinti reikalingi darbuotojai (etato ekvivalentais):

	Bus pasitelkiami dabartiniai Komisijos tarnybų darbuotojai.	Papildomi darbuotojai išskirtinėmis aplinkybėmis*		
		bus finansuojami pagal 7 išlaidų kategoriją arba iš mokslinių tyrimų	bus finansuojami iš BA eilutės	bus finansuojami iš mokesčių
Etatų plano etatai	2		nėra duomenų	
Išorės darbuotojai (CA,				

SNE, INT)				
-----------	--	--	--	--

Vykdytinų užduočių aprašymas, kai užduotis vykdo:

Pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	Pradėti pradinio koordinavimo veiklą, reikalingą siekiant užtikrinti, kad būtų pasirengta keliems posėdžiams, būtų parengti ataskaitų projektai ir būtų atliktas politinis darbas, siekiant sukurti ir įgyvendinti visas vidaus struktūras, procesus ir procedūras, būtinus, kad Agentūra galėtų vykdyti Kosmoso aktu jai pavestas naujas pareigas. Pradinė veikla taip pat gali apimti parengiamąjį darbą, reikalingą siekiant pradėti kurti ir įgyvendinti kai kuriuos Kosmoso akte numatytus skaitmeninius sprendimus ir susijusias priemones.
Išorės darbuotojai	

3.2.5. Numatomo poveikio su skaitmeninėmis technologijomis susijusioms investicijoms apžvalga

Privaloma: su skaitmeninėmis technologijomis susijusių investicijų pagal pasiūlymą (iniciatyvą) geriausias įvertis turėtų būti pateiktas tolesnėje lentelėje.

Išimties tvarka, kai tai reikalinga pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti, asignavimai pagal 7 išlaidų kategoriją turėtų būti pateikti tam skirtoje eilutėje.

Asignavimai pagal 1–6 išlaidų kategorijas turėtų būti nurodyti kaip „Politikos priemonių IT išlaidos veiklos programoms“. Šios išlaidos parodo veiklos biudžetą, naudojamą su iniciatyvos įgyvendinimu tiesiogiai susijusioms IT platformoms ar priemonėms pakartotinai naudoti, pirkti ir (arba) sukurti ir susijusioms investicijoms (pvz., licencijoms, tyrimams, duomenų saugojimui ir kt.). Šioje lentelėje pateikta informacija turėtų atitikti 4 skirsnyje „Skaitmeniniai aspektai“ pateiktus duomenis.

IŠ VISO skaitmeninių ir IT asignavimų	Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO DFP 2021–2027
7 IŠLAIDŲ KATEGORIJA					
IT išlaidos (organizacijos)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

7 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ					
Politikos priemonių IT išlaidos veiklos programoms	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Tarpinė suma, neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
IŠ VISO	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.2.6. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa

Pasiūlymas (iniciatyva)

- ☒ Galima visiškai finansuoti perskirstant asignavimą atitinkamoje daugiametės finansinės programos (DFP) išlaidų kategorijoje.
- ☐ Reikia panaudoti nepaskirstytą maržą pagal atitinkamą DFP išlaidų kategoriją ir (arba) specialias priemones, kaip apibrėžta DFP reglamente.
- ☐ Reikia persvarstyti DFP.

3.2.7. Trečiųjų šalių įnašai

Pasiūlyme (iniciatyvoje):

- ☒ nenumatyta bendro su trečiosiomis šalimis finansavimo
- ☐ numatytas trečiųjų šalių bendras finansavimas apskaičiuojamas taip:

Asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	Iš viso
Nurodyti bendrą finansavimą teikiančią įstaigą					
IŠ VISO bendrai finansuojamų asignavimų					

3.3. Numatomas poveikis pajamoms

- ☒ Pasiūlymas (iniciatyva) neturi finansinio poveikio pajamoms.
- ☐ Pasiūlymas (iniciatyva) turi finansinį poveikį:
 - ☐ nuosaviems ištekliams
 - ☐ kitoms pajamoms
 - ☐ nurodyti, jei pajamos priskirtos išlaidų eilutėms

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Biudžeto pajamų eilutė:	Einamųjų finansinių metų asignavimai	Pasiūlymo (iniciatyvos) poveikis ⁽¹⁹⁾			
		Metai	Metai	Metai	Metai

⁽¹⁹⁾ Tradiciniai nuosavi ištekliai (muitai, cukraus mokesčiai) turi būti nurodomi grynosiomis sumomis, t. y. iš bendros sumos atskaičius 20 proc. surinkimo sąnaudų.

		2024	2025	2026	2027
..... straipsnis					

Asignuotųjų pajamų atveju nurodyti biudžeto išlaidų eilutę (-es), kuriai (-ioms) daromas poveikis.

[...]

Kitos pastabos (pvz., poveikio pajamoms apskaičiavimo metodas (formulė) arba kita informacija).

[...]

4. SKAITMENINIAI ASPEKTAI

4.1. Skaitmeninės svarbos reikalavimai

Pasiūlyme dėl teisėkūros procedūra priimamo akto numatyta kurti ir įgyvendinti įvairius skaitmeninius sprendimus ir susijusias priemones, siekiant remti valstybes nares ir padėti kosmoso pramonei laiku įgyvendinti šį aktą. Pasitelkiant skaitmeninius sprendimus siekiama palengvinti įvairią veiklą, pavyzdžiui, duomenų tvarkymą (rinkimą, valdymą, saugojimą), stebėsenos ir sekimo veiklą, ataskaitų teikimą ir analizę, taip pat palengvinti atitinkamų suinteresuotųjų subjektų sąveiką:

Reikalavimo aprašymas	Suinteresuotųjų subjektų, kuriems daromas poveikis, kategorijos	Paveiktas (-i) procesas (-ai)
Kosminių objektų registras (URSO) yra skaitmeninis registras, kuris rinks bei tvarkys duomenis, susijusius su registruotais kosminės veiklos vykdytojais, įgaliojais vykdyti veiklą ir teikti kosmoso paslaugas Sąjungoje, ir šiais duomenimis keisis.	Europos kosmoso agentūra, ne ES kosmoso paslaugų teikėjai	Sąjungos programos Skaitmeninio registro sukūrimas ir tvarkymas
Sąjungos kontaktinių asmenų sąrašo duomenų bazė, skirta perspėjimams apie didelio intereso įvykius, yra skaitmeninis sprendimas, kuris bus naudojamas duomenims, susijusiems su atitinkamų darbuotojų, atsakingų už susidūrimų vengimo ir grįžimo į atmosferą veiklą, kontaktiniais duomenimis, apie kuriuos praneša Sąjungoje veikiantys erdvėlaivių operatoriai, rinkti, tvarkyti ir jais keistis.	Europos kosmoso agentūra, ES kosmoso paslaugų teikėjai	Sąjungos programos ES ir ne ES Skaitmeninės duomenų bazės sukūrimas ir tvarkymas
Vieno langelio informacinis portalas yra skaitmeninė platforma, kuri bus naudojama duomenims rinkti, tvarkyti ir jais keistis, kad būtų galima teikti tam tikras paslaugas, susijusias su kosminės veiklos licencijavimo proceso valdymu nacionaliniu	Europos Komisija, Europos kosmoso agentūra, ES narės, ES kosmoso paslaugų teikėjai	Sąjungos programos valstybės Skaitmeninės platformos sukūrimas ir tvarkymas

lygmeniu.		
Kosmoso paslaugų teikėjams bus išduodamas e. atsekamumo sertifikatas, kad būtų patvirtinta kosminių objektų atitiktis reglamento reikalavimams ir atitinkamai juos būtų galima naudoti Sąjungoje.	Europos Sąjungos kosmoso programos agentūra, kosmoso paslaugų teikėjai	Skaitmeninio sprendimo sukūrimas ir valdymas
Aplinkosauginio pėdsako duomenų bazė yra skaitmeninė vieša duomenų bazė, kuri bus naudojama duomenų rinkimo ir tvarkymo veiklai. Ji taip pat suteiks galimybę visuomenei susipažinti su duomenimis, reikalingais aplinkosauginiam pėdsakui apskaičiuoti.	Europos Komisija, Europos Sąjungos kosmoso programos agentūra, valstybės narės, ES kosmoso paslaugų teikėjai	Skaitmeninės duomenų bazės sukūrimas ir tvarkymas

4.2. Duomenys

1) Kosminių objektų registras (URSO): URSO rinks ir tvarkys informaciją apie kosmoso paslaugų teikėjus, gavusius leidimą arba registruotus vykdyti veiklą ir teikti kosmoso paslaugas ES. Duomenų valdymas bus suderintas su Europos duomenų strategija, daugiausia dėmesio skiriant saugiam dalijimuisi, pakartotiniam naudojimui ir kuo mažesniai dubliavimui – taikant vienkartinio duomenų pateikimo principą. Agentūra įsteigs ir tvarkys URSO, užtikrindama skaidrumą ir nuoseklų vykdymą visose valstybėse narėse.

2) Sąjungos kontaktinių asmenų sąrašo duomenų bazė, skirta perspėjimams apie didelio intereso įvykius: šioje duomenų bazėje bus saugomi darbuotojų, atsakingų už susidūrimų vengimo ir grįžimo į atmosferą veiklą, kontaktiniai duomenys. Ji bus suprojektuota taip, kad atitiktų standartinius duomenų formatus ir joje būtų užtikrinta duomenų apsauga. Laikantis vienkartinio duomenų pateikimo principo, duomenų bazėje bus siekiama pakartotinai naudoti turimą patikrintą kontaktinę informaciją, kad būtų kuo mažiau perteklinių įrašų. Pasikeitus operacinėms pareigoms, kosmoso paslaugų teikėjai Agentūrai pateiks atnaujintus įrašus, kad būtų galima laiku siųsti perspėjimus ir koordinuoti atsako veiksmus.

3) Vieno langelio informacinis portalas: šiuo portalu bus supaprastintas leidimų vykdyti kosminę veiklą išdavimo procesas. Portalas bus sukurtas remiantis bendrais duomenų standartais, kad jį būtų galima sklandžiai integruoti į esamas sistemas. Vienkartinio duomenų pateikimo principas sumažina prašymų pateikti informaciją dubliavimąsi, o periodinis keitimasis duomenimis, inicijuojamas teikiant prašymus išduoti ar atnaujinti licencijas, užtikrins, kad valdžios institucijos, Agentūra ir veiklos vykdytojai galėtų veiksmingai stebėti licencijavimo pažangą.

4) E. sertifikatas: e. sertifikatu bus patvirtinta, kad kosmoso paslaugų teikėjas laikosi reglamento, jame bus pateiktos techninės specifikacijos. Pagal Europos duomenų strategiją dubliavimui išvengti Agentūra sieks naudotis esamais registrais ir licencijomis

duomenimis. Sertifikatas bus išduodamas, kai veiklos vykdytojas įvykdys reglamento reikalavimus.

5) Aplinkosauginio pėdsako duomenų bazė: aplinkosauginio pėdsako duomenų bazėje bus pateikiami su ES standartais suderinti aukštos kokybės gyvavimo ciklo inventorizacijos duomenys, padėsiantys nustatyti produkto ir organizacijos aplinkosauginį pėdsaką su kosmosu susijusiuose tyrimuose. Sudarant šią duomenų bazę remiamasi Europos duomenų strategija – skatinamas pakartotinis duomenų naudojimas, sąveikumas ir skaidrumas, užtikrinama atitiktis tvarumo tikslams. Duomenų bazė atitinka vienkartinio duomenų pateikimo principą, joje integruojant esamus duomenų rinkinius iki minimumo sumažinamas dubliavimasis. Duomenis teikia pramonės suinteresuotieji subjektai, mokslo tiriamosios įstaigos ir valdžios institucijos, su jais gali susipažinti visuomenė, o įmonėms ir politikos formuotojams suteikiama prieiga, skirta administracinėms ataskaitoms teikti ir tvarumo vertinimams atlikti. Duomenimis keičiamasi periodiškai arba prireikus, vykdant atitikties įsipareigojimus ir atliekant savanoriškus poveikio aplinkai vertinimus.

4.3. Skaitmeniniai sprendimai

Reglamente numatyti šie skaitmeniniai sprendimai:

- Kosminių objektų registras (URSO), Agentūros sukurta ir valdoma skaitmeninė platforma, apimanti registruotų kosmoso paslaugų teikėjų, gavusių leidimus vykdyti veiklą ir teikti kosmines paslaugas Sąjungoje, sąrašą;

- Sąjungos kontaktinių asmenų sąrašo duomenų bazė, skirta perspėjimams apie didelio intereso įvykius, skaitmeninis registras, kurį sukuria ir valdo Agentūra, įskaitant atitinkamų darbuotojų, atsakingų už susidūrimų vengimo ir grįžimo į atmosferą veiklą, apie kuriuos praneša erdvėlaivių operatoriai, kontaktinius duomenis;

- Vieno langelio informacinis portalas, skaitmeninė platforma, kurią sukūrė ir tvarko Europos Komisija, padedama Agentūros, ir kurioje teikiamos tam tikros kosminės veiklos licencijavimo proceso valdymo nacionaliniu lygmeniu paslaugos (vieno langelio principas), užtikrinant administracinį supaprastinimą ir supaprastintas atitikties procedūras, visų pirma taikomas startuoliams, veiklą plečiančioms įmonėms, MVI ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms, taip pat užtikrinant nacionalinio ir ES lygmens sąveikumą;

- kosmoso paslaugų teikėjams Agentūros išduodamas e. atsekamumo sertifikatas, kad būtų patvirtinta kosminių objektų atitiktis reglamente nustatytiems reikalavimams ir atitinkamai juos būtų galima naudoti Sąjungoje;

- Kosmoso PAPKT skaičiuoklė, priemonė, naudojama kosminės veiklos aplinkosauginiam pėdsakui apskaičiuoti, laikantis kosmoso sektoriui skirtų aplinkosauginio pėdsako kategorijos taisyklių gairių ir standartų;

- Kosmoso PAPKT pagalbos tarnyba, paslauga, suteikianti naudotojams pagalbą ir rekomendacijų dėl produkto aplinkosauginio pėdsako kategorijos taisyklių, specialiai parengtų kosmoso pramonei, įgyvendinimo ir padedanti jiems spręsti bet kokius sunkumus ar klausimus, su kuriais jie gali susidurti;

- vieša aplinkosauginio pėdsako duomenų bazė, kurioje kaupiami gyvavimo ciklo inventorizacijos duomenys, reikalingi aplinkosauginiam pėdsakui kosmoso sektoriuje įvertinti.

4.4. Sąveikumo vertinimas

- Kosminių objektų registras (URSO): URSO padės pasiekti tarpvalstybinį sąveikumą, – jam bus taikomos bendros reglamentavimo sistemos ir techniniai standartai, kad Agentūra galėtų registruoti licencijavimo ir stebėsenos duomenis. Gali būti naudojami Europos sąveikumo sprendimai, pvz., standartizuoti duomenų identifikatoriai;
- Sąjungos kontaktinių asmenų sąrašo duomenų bazė, skirta perspėjimams apie didelio intereso įvykius: duomenų bazė užtikrins neatidėliotiną tarpvalstybinį ryšį susidūrimų ar grįžimo į atmosferą atvejais, naudojant suderintus duomenų formatus kontaktiniams duomenims ir perspėjimo protokolams siųsti. Šia tvarka bus supaprastintas ES ir ne ES suinteresuotųjų subjektų veiklos koordinavimas avariniais atvejais, o Europos sąveikumo metaduomenys ir tapatumo nustatymo sprendimai padės standartizuoti įrašus;
- Vieno langelio informacinis portalas: portalą ketinama suprojektuoti taip, kad būtų užtikrinta sklandi įvairių ES ir nacionalinių sistemų sąveika, skatinamas sąveikumas – naudojami standartizuoti keitimosi duomenimis formatai, protokolai ir bendra skaitmeninė sąsaja, kad būtų sumažinta administracinė našta;
- E. sertifikatas: bus grindžiamas sąveikiais skaitmeniniais parašais ir standartizuotais atitikties duomenų laukais.
- Aplinkosauginio pėdsako duomenų bazė: Sąjungos aplinkosauginio pėdsako duomenų bazė (AP duomenų bazė) padeda teikti tarpvalstybines skaitmenines viešąsias paslaugas, nes ES subjektams ir viešosioms įstaigoms sudaromos sąlygos standartizuotai keistis poveikio aplinkai duomenimis. Naudojantis šia duomenų baze didinamas tarpvalstybinis sąveikumas – užtikrinamas teisinis, semantinis ir techninis suderinimas, pasitelkiant Europos sąveikumo sprendimus, pavyzdžiui, metaduomenų standartus ir API grindžiamą keitimąsi duomenimis. Svarbiausios kliūtys, be kita ko, yra reglamentavimo skirtumai, duomenų formato nenuoseklumas ir techninio integravimo problemos. Šis vertinimas atitinka Reglamentą (ES) 2024/903 (Europos sąveikumo aktą) ir padeda siekti ES žaliojo kurso ir žiedinės ekonomikos tikslų.

4.5. Skaitmeninio įgyvendinimo rėmimo priemonės

Pasiūlyme dėl teisėkūros procedūra priimamo akto numatyta kurti ir įgyvendinti įvairius skaitmeninius sprendimus ir susijusias priemones, siekiant remti valstybes nares ir padėti kosmoso pramonei laiku įgyvendinti šį pasiūlymą.

Skaitmeniniai sprendimai bus naudojami įvairių pasiūlyme reglamentuojamų sričių (saugos, atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo) duomenims, taip pat kosminės veiklos leidimų išdavimo nacionaliniu lygmeniu ir trečiųjų valstybių veiklos vykdytojų registravimo Sąjungos lygmeniu duomenims rinkti, tvarkyti ir jais keistis. Europos Komisija ir Agentūra atliks tiesioginį aktyvų vaidmenį kuriant ir administruojant šiuos skaitmeninius sprendimus.